Chaṭṭhasaṅgītipiṭakaṁ

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI

(Paṭhamo bhāgo)

Buddhavasse 2552 Marammavasse 1370 AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 1997

© Buddhasāsana Society

Pāḷi Series 22

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀḶI ALPHABET
IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a   အာ ā   ဣ i   ဤ ī   ဥ u   ဦ ū   ဧ e   ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka	ခ kha	ဂ ga	ဃ gha	င ṅa
စ ca	ဆ cha	ဇ ja	ဈ jha	ဉ ña
ဋ ṭa	ဌ ṭha	ဍ ḍa	ဎ ḍha	ဏ ṇa
တ ta	ထ tha	ဒ da	ဓ dha	န na
ပ pa	ဖ pha	ဗ ba	ဘ bha	မ ma

ယ ya   ရ ra   လ la   ဝ va   သ sa   ဟ ha   ဠ ḷa   ံ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ါ = ā   ိ = i   ီ = ī   ု = u   ူ = ū   ေ = e   ော ေါ = o

က ka   ကာ kā   ကိ ki   ကီ kī   ကု ku   ကူ kū   ကေ ke   ကော ko

ခ kha   ခါ khā   ခိ khi   ခီ khī   ခု khu   ခူ khū   ခေ khe   ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က္က kka	င်္ဃ ṅgha	ဏ္ဌ ṇṭha	ဓျ dhya	ပ္လ pla	လ္လ lla
က္ခ kkha	စ္စ cca	ဏ္ဍ ṇḍa	ဓွ dhva	ဗ္ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	စ္ဆ ccha	ဏ္ဏ ṇṇa	န္တ nta	ဗ္ဘ bbha	လှ lha
ကြိ kri	ဇ္ဇ jja	ဏှ ṇha	န္တွ ntva	ဗျ bya	ဝှ vha
က္လ kla	ဇ္ဈ jjha	တ္တ tta	န္ထ ntha	ဗြ bra	သ္တ sta
ကွ kva	ည ñña	တ္ထ ttha	န္ဒ nda	မ္ပ mpa	သ္တြ stra
ချ khya	ဉှ ñha	တွ tva	န္ဒြ ndra	မ္ဖ mpha	သ္န sna
ခွ khva	ဉ္စ ñca	တျ tya	န္ဓ ndha	မ္ဗ mba	သျ sya
ဂ္ဂ gga	ဉ္ဆ ñcha	တြ tra	န္န nna	မ္ဘ mbha	ဿ ssa
ဂ္ဃ ggha	ဉ္ဇ ñja	ဒ္ဒ dda	နျ nya	မ္မ mma	သ္မ sma
ဂျ gya	ဉ္ဈ ñjha	ဒ္ဓ ddha	နှ nha	မျ mya	သွ sva
ဂြ gra	ဋ္ဋ ṭṭa	ဒျ dya	ပ္ပ ppa	မှ mha	ဟ္မ hma
င်္က ṅka	ဋ္ဌ ṭṭha	ဒြ dra	ပ္ဖ ppha	ယျ yya	ဟွ hva
င်္ခ ṅkha	ဍ္ဍ ḍḍa	ဒွ dva	ပျ pya	ယှ yha	ဠှ ḷha
င်္ဂ ṅga					

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Jātakapāḷi paṭhamabhāga

Mātikā | Piṭṭhaṅka

1. Ekakanipāta

1. Apaṇṇakavagga

2. Sīlavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

10. Littavagga

11. Parosatavagga

12. Haṁcivagga

13. Kusanāḷivagga

14. Asampadānavagga

2. Santhavavagga

3. Kalyāṇavagga

4. Asadisavagga

5. Ruhakavagga

6. Nataṁdaḷhavagga

4. Kokilavagga

5. Cūḷakuṇālavagga

5. Pañcakanipāta

1. Manikuṇḍalavagga

2. Vaṇṇārohavagga

7. Sattakanipāta

1. Kukkuvagga

2. Gandhāravagga

8. Aṭṭhakanipāta

9. Navakanipāta

Mātikā Piṭṭhaṅka

12. Dvādasakanipāta

13. Terasakanipāta

16. Tiṁsanipāta

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge mātikā niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Jātakapāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Ekakanipāta

1. Apaṇṇakavagga

1. Apaṇṇakajātaka

1. Apaṇṇakaṁ ṭhānameke, dutiyaṁ āhu takkikā.
Etadaññāya medhāvī, taṁ gaṇhe ya'dapaṇṇakanti[1].

Apaṇṇakajātakaṁ paṭhamaṁ.

2. Vaṇṇupathajātaka

2. Akilāsuno vaṇṇupathe[2] khaṇantā,
Udaṅgaṇe tattha papaṁ avinduṁ.
Evaṁ munī viriya[3] balūpapanno,
Akilāsu vinde hadayassa santinti.

Vaṇṇupathajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Taṁ gaṇheyya apaṇṇakaṁ (Ka)
2. Vaṇṇapathe (Ka)
3. Muni viriya (I), muni vīriya (Syā, Ka)

3. Serivavāṇijajātaka

3. Idha ce naṁ[1] virādhesi, saddhammassa niyāmataṁ[2].
Ciraṁ tvaṁ anutappesi[3], Serivā'yaṁva vāṇijoti.

Serivavāṇijajātakaṁ tatiyaṁ.

4. Cūḷaseṭṭhijātaka

4. Appakenapi medhāvī, pābhatena vicakkhaṇo.
Samuṭṭhāpeti attānaṁ, aṇuṁ aggiṁva sandhamanti.

Cūḷa[4] seṭṭhijātakaṁ catutthaṁ.

5. Taṇḍulanāḷijātaka

5. [5] Kimagghati taṇḍulanāḷikāyaṁ[6],
Assāna mūlāya vadehi rāja.
Bārāṇasiṁ santarabāhirantaṁ[7],
Ayamagghati taṇḍulanāḷikāti[5].

Taṇḍulanāḷijātakaṁ pañcamaṁ.

6. Devadhammajātaka

6. Hiri-ottappasampannā, sukkadhammasamāhitā.
Santo sappurisā loke, devadhammāti vuccareti.

Devadhammajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

7. Kaṭṭhahārijātaka

7. Putto tyāhaṁ mahārāja, tvaṁ maṁ posa janādhipa.
Aññepi devo poseti, kiñca[8] devo sakaṁ pajanti.

Kaṭṭhahāri[9] jātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Idha ce hi naṁ (Sī, I)
2. Niyāmakaṁ (Syā, Ka)
3. Anutapessasi (Sī, I), anutappissasi (?)
4. Culla (Sī), cullaka (Syā, I)
5-5. Kimagghatī taṇḍulanāḷikā ca, Bārāṇasī antarabāhirāni. Assapañcasate tāni, ekā taṇḍulanāḷikāti. (Syā)
6. Nāḷikā ca (Sī), nāḷikāya (Ka, Sī-Ṭṭha)
7. Bāhirato (Syā, Ka)
8. Kiñci (Ka)
9. Kaṭṭhavāhana (Ka)

8. Gāmaṇijātaka

8. Api ataramānānaṁ, phalāsāva samijjhati.
Vipakkabrahmacariyosmi, evaṁ jānāhi Gāmaṇīti.

Gāmaṇijātakaṁ aṭṭhamaṁ.

9. Maghadevajātaka

9. Uttamaṅgaruhā mayhaṁ, ime jātā vayoharā.
Pātubhūtā devadūtā, pabbajjāsamayo mamāti.

Maghadeva[1] jātakaṁ navamaṁ.

10. Sukhavihārijātaka

10. Yañca aññe na rakkhanti, yo ca aññe na rakkhati.
Sa ve rāja sukhaṁ seti, kāmesu anapekkhavāti.

Sukhavihārijātakaṁ dasamaṁ.

Apaṇṇakavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Varāpaṇṇaka vaṇṇupatha serivaro,
Suvicakkhaṇa taṇḍulanāḷikassā.
Hiri puttavaru, ttagāmaṇinā,
Yo ca na rakkhati tena dasāti.

---

2. Sīlavagga

11. Lakkhaṇamigajātaka

11. Hoti sīlavataṁ attho, paṭisanthāra[2] vuttinaṁ.
Lakkhaṇaṁ passa āyantaṁ, ñātisaṁghapurakkhataṁ[3].
Atha passasi'maṁ Kāḷaṁ, suvihīnaṁva ñātibhīti.

Lakkhaṇamigajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Makhādeva (Sī, I) devadūta (Ka); Ma 2. 262 piṭṭhepi passitabbaṁ.
2. Paṭisandhāra (Ka)
3. Purakkhitaṁ (Syā), purekkhitaṁ (Ka)

12. Nigrodhamigajātaka

12. Nigrodhameva seveyya, na Sākhamupasaṁvase.
Nigrodhasmiṁ mataṁ seyyo, yañce Sākhasmi[1] jīvitanti.

Nigrodhamigajātakaṁ dutiyaṁ.

13. Kaṇḍijātaka

13. Dhiratthu kaṇḍinaṁ sallaṁ, purisaṁ gāḷhavedhinaṁ.
Dhiratthu taṁ janapadaṁ, yatthitthī pariṇāyikā.
Te cāpi dhikkitā[2] sattā, ye itthīnaṁ vasaṁ gatāti.

Kaṇḍijātakaṁ tatiyaṁ.

14. Vātamigajātaka

14. Na kiratthi rasehi pāpiyo,
Āvāsehi va[3] santhavehi vā.
Vātamigaṁ gahananissitaṁ[4],
Vasamānesi rasehi Sañjayoti.

Vātamigajātakaṁ catutthaṁ.

15. Kharādiyajātaka

15. Aṭṭhakkhuraṁ Kharādiye, migaṁ vaṅkātivaṅkinaṁ.
Sattahi kālātikkantaṁ[5], na naṁ ovaditu'ssaheti.

Kharādiyajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Sākhasmiṁ (Sī, I)
2. Dhikkatā (?)
3. Vā (sabbattha)
4. Gehanissitaṁ (Sī, I)
5. Sattahi kalāha'tikkantaṁ (Sī), sattakāleha'tikkantaṁ (Syā), sattahi kālāha'tikkantaṁ (I)

16. Tipallatthamigajātaka

16. Migaṁ tipallattha[1] manekamāyaṁ,
Aṭṭhakkhuraṁ aḍḍharattāpapāyiṁ[2].
Ekena sotena chamā'ssasanto,
Chahi kalāhitibhoti[3] bhāgineyyoti.

Tipallatthamigajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

17. Mālutajātaka

17. Kāḷe vā yadi vā juṇhe, yadā vāyati māluto.
Vātajāni hi sītāni, ubho'tthamaparājitāti.

Mālutajātakaṁ sattamaṁ.

18. Matakabhattajātaka

18. Evaṁ ce sattā jāneyyuṁ, dukkhā'yaṁ jātisambhavo.
Na pāṇo pāṇinaṁ haññe, pāṇaghātī hi socatīti.

Matakabhattajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

19. Āyācitabhattajātaka

19. Sace mucce[4] pecca mucce[4], muccamāno hi bajjhati.
Na hevaṁ dhīrā muccanti, mutti bālassa bandhananti.

Āyācitabhattajātakaṁ navamaṁ.

20. Naḷapānajātaka

20. Disvā padamanuttiṇṇaṁ, disvāno'taritaṁ padaṁ.
Naḷena vāriṁ pissāma[5], neva[6] maṁ tvaṁ vadhissasīti.

Naḷapānajātakaṁ dasamaṁ.

Sīlavaggo dutiyo.

---

1. Tipallatta (Ka) 2. Aḍḍharattāvapāyiṁ (Sī, I) 3. Kalāhatibhoti (Sī, Syā, I)
4. Muñce (Sī, Syā, I) 5. Vivissāma (Sī, Syā, I) 6. Na ca (Ka)

Tassuddānaṁ

Atha lakkhaṇa sākha dhiratthu puna,
Na kiratthi rasehi kharādiyā.
Atibhoti vara[1] māluta pāṇa,
Muccena naḷa-avhayanena bhavanti dasāti.

---

3. Kuruṅgavagga

21. Kuruṅgamigajātaka

21. Ñātametaṁ kuruṅgassa, yaṁ tvaṁ sepaṇṇi siyyasi[2].
Aññaṁ sepaṇṇi gacchāmi, na me te ruccate phalanti.

Kuruṅgamigajātakaṁ paṭhamaṁ.

22. Kukkurajātaka

22. Ye kukkurā rājakulamhi vaddhā,
Koleyyakā vaṇṇabalūpapannā.
Te'me na vajjhā maya'masma vajjhā,
Nāyaṁ saghaccā dubbalaghātikā'yanti.

Kukkurajātakaṁ dutiyaṁ.

23. Bhojājānīyajātaka

23. Api passena semāno, sallebhi sallalīkato.
Seyyova vaḷavā bhojjo[3], yuñja maññeva sārathīti.

Bhojājānīya[4] jātakaṁ tatiyaṁ.

24. Ājaññajātaka

24. Yadā yadā yattha yadā, yattha yattha yadā yadā.
Ājañño kurute vegaṁ, hāyanti tattha vāḷavāti.

Ājaññajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Rasa (sabbattha)
2. Seyyasi (Sī, Syā, I)
3. Bhojjho (Syā, I), gojo (Ka)
4. Gojānīya (Ka)

25. Titthajātaka

25. Aññamaññehi titthehi, assaṁ pāyehi sārathi.
Accāsanassa puriso, pāyāsassapi tappatīti.

Titthajātakaṁ pañcamaṁ.

26. Mahiḷāmukhajātaka

26. Purāṇacorāna vaco nisamma,
Mahiḷāmukho pothayamanvacārī.
Susaññatānaṁ hi vaco nisamma,
Gajuttamo sabbaguṇesu aṭṭhāti.

Mahiḷāmukhajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

27. Abhiṇhajātaka

27. Nālaṁ kabaḷaṁ padātave,
Na ca piṇḍaṁ na kuse na ghaṁsituṁ.
Maññāmi abhiṇhadassanā,
Nāgo snehamakāsi[1] kukkureti.

Abhiṇhajātakaṁ sattamaṁ.

28. Nandivisālajātaka

28. * Manuññameva bhāseyya, nāmanuññaṁ kudācanaṁ.
Manuññaṁ bhāsamānassa, garuṁ bhāraṁ udaddhari.
Dhanañca naṁ alābhesi, tena ca'ttamano ahūti.

Nandivisālajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

29. Kaṇhajātaka

29. Yato yato garu dhuraṁ, yato gambhīravattanī.
Tadāssu Kaṇhaṁ yuñjanti, svāssu taṁ vahate dhuranti.

Kaṇhajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Sinehamakāsi (Sī, Syā, I) * Vi 2. 8 piṭṭhepi, tattha pana manāpasaddo dissati.

30. Munikajātaka

30. Mā Munikassa pihayi, āturannāni bhuñjati.
Appossukko bhusaṁ khāda, etaṁ dīghāyulakkhaṇanti.

Munikajātakaṁ dasamaṁ.

Kuruṅgavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Kuruṅgassa kukkura gojavaro,
Puna vāḷava, ssasirivhayano[1].
Mahiḷāmukha nāmanuññavaro,
Vahate dhura munikena dasāti.

---

4. Kulāvakavagga

31. Kulāvakajātaka

31. Kulāvakā Mātali simbalismiṁ,
Īsāmukhena parivajjayassu.
Kāmaṁ cajāma asuresu pāṇaṁ,
Mā me dijā vikulāvā[2] ahesunti.

Kulāvakajātakaṁ paṭhamaṁ.

32. Naccajātaka

32. Rudaṁ manuññaṁ rucirā ca piṭṭhi, veḷuriyavaṇṇūpanibhā[3] ca gīvā.
Byāmamattāni ca pekhuṇāni, naccena te dhītaraṁ no dadāmīti.

Naccajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Sirivayano (sabbattha)
2. Māyime dijā vikulāvā (Sī, Syā, I)
3. Vaṇṇūpaṭibhā (Syā), vaṇṇasannibhā (Ka)

33. Sammodamānajātaka

33. Sammodamānā gacchanti, jālamādāya pakkhino.
Yadā te vivadissanti, tadā ehinti me vasanti.

Sammodamānajātakaṁ tatiyaṁ.

34. Macchajātaka

34. Na maṁ sītaṁ na maṁ uṇhaṁ, na maṁ jālasmi bādhanaṁ.
Yañca maṁ maññate macchī, aññaṁ so ratiyā gatoti.

Macchajātakaṁ catutthaṁ.

35. Vaṭṭakajātaka

35. * Santi pakkhā apatanā, santi pādā avañcanā.
Mātāpitā ca nikkhantā, jātaveda paṭikkamāti.

Vaṭṭakajātakaṁ pañcamaṁ.

36. Sakuṇajātaka

36. Yaṁ nissitā jagatiruhaṁ vihaṅgamā, svāyaṁ aggiṁ pamuñcati.
Disā bhajatha vakkaṅgā[1], jātaṁ saraṇato bhayanti.

Sakuṇajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

37. Tittirajātaka

37. Ye vuḍḍhā[2] mapacāyanti, narā dhammassa kovidā.
Diṭṭheva dhamme pāsaṁsā, samparāye ca suggatīti.

Tittirajātakaṁ sattamaṁ.

38. Bakajātaka

38. Nāccantaṁ nikatippañño, nikatyā sukhamedhati.
Ārādheti nikatippañño[3], bako kakkaṭakāmivāti.

Bakajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

* Khu 4. 415 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.
1. Vaṅkaṅgā (Syā)
2. Vaddha (Sī, I)
3. Ārādhe nikatippañño (I)

39. Nandajātaka

39. Maññe sovaṇṇayo rāsi, soṇṇamālā ca Nandako.
Yattha dāso āmajāto, ṭhito thullāni[1] gajjatīti.

Nandajātakaṁ navamaṁ.

40. Khadiraṅgārajātaka

40. Kāmaṁ patāmi nirayaṁ, uddhaṁpādo avaṁsiro.
Nānariyaṁ karissāmi, handa piṇḍaṁ paṭiggahāti.

Khadiraṅgārajātakaṁ dasamaṁ.

Kulāvakavaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Sirimātali dhītara pakkhivaro,
Ratiyāgato mātāpitā ca puna.
Jagatīruha vuḍḍha sukakkaṭako,
Tathā nandakapiṇḍavarena dasāti.

---

5. Atthakāmavagga

41. Losakajātaka

41. Yo atthakāmassa hitānukampino, ovajjamāno na karoti sāsanaṁ.
Ajiyā pādamolamba[2], Mittako viya socatīti.

Losakajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Thūlāni (Ka)
2. Pādamolumba (Sī, Syā, I)

42. Kapotajātaka

42. Yo atthakāmassa hitānukampino,
Ovajjamāno na karoti sāsanaṁ.
Kapotakassa vacanaṁ akatvā,
Amittahatthatthagatova setīti.

Kapotajātakaṁ dutiyaṁ.

43. Veḷukajātaka

43. Yo atthakāmassa hitānukampino,
Ovajjamāno na karoti sāsanaṁ.
Evaṁ so nihato seti,
Veḷukassa yathā pitāti.

Veḷukajātakaṁ tatiyaṁ.

44. Makasajātaka

44. Seyyo amitto matiyā upeto,
Na tveva mitto matívippahīno.
"Makasaṁ vadhissan"ti hi eḷamūgo,
Putto pitu abbhidā uttamaṅganti.

Makasajātakaṁ catutthaṁ.

45. Rohiṇijātaka

45. Seyyo amitto medhāvī, yañce bālā'nukampako.
Passa Rohiṇikaṁ jammiṁ, mātaraṁ hantvāna socatīti.

Rohiṇijātakaṁ pañcamaṁ.

46. Ārāmadūsakajātaka

46. Na ve anatthakusalena, atthacariyā sukhāvahā.
Hāpeti atthaṁ dummedho, kapi ārāmiko yathāti.

Ārāmadūsakajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

47. Vāruṇidūsakajātaka

47. Na ve anatthakusalena, atthacariyā sukhāvahā.
Hāpeti atthaṁ dummedho, Koṇḍañño vāruṇiṁ yathāti.

Vāruṇidūsakajātakaṁ sattamaṁ.

48. Vedabbajātaka

48. Anupāyena yo atthaṁ, icchati so vihaññati.
Cetā haniṁsu Vedabbaṁ[1], sabbe te byasanamajjhagūti.

Vedabba[2] jātakaṁ aṭṭhamaṁ.

49. Nakkhattajātaka

49. Nakkhattaṁ paṭimānentaṁ, attho bālaṁ upaccagā.
Attho atthassa nakkhattaṁ, kiṁ karissanti tārakāti.

Nakkhattajātakaṁ navamaṁ.

50. Dummedhajātaka

50. Dummedhānaṁ sahassena, yañño me upayācito.
Idāni khohaṁ yajissāmi, bahu[3] adhammiko janoti.

Dummedhajātakaṁ dasamaṁ.

Atthakāmavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Atha mittaka mātu kapotavaro,
Tathā veḷuka eḷamūgo rohiṇī.
Kapi vāruṇi cetacarā ca puna,
Tathā tāraka yaññavarena dasāti.

Paṭhamo paṇṇāsako.

---

1. Vedabbhaṁ (Sī, I) 2. Vedabbha (Sī, I) 3. Bahū (Sī, I), bahuṁ (Ka)

6. Āsīsavagga

51. Mahāsīlavajātaka

51. Āsīsetheva[1] puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, yathā icchiṁ tathā ahūti.

Mahāsīlavajātakaṁ paṭhamaṁ.

52. Cūḷajanakajātaka

52. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, udakā thalamubbhatanti.

Cūḷajanakajātakaṁ dutiyaṁ.

53. Puṇṇapātijātaka

53. Tatheva puṇṇā pātiyo, aññā'yaṁ vattate kathā.
Ākāraṇena[2] jānāmi, na cāyaṁ bhaddikā surāti.

Puṇṇapātijātakaṁ tatiyaṁ.

54. Kiṁphalajātaka

54. Nāyaṁ rukkho durāruho, napi gāmato ārakā.
Ākāraṇena jānāmi, nāyaṁ sāduphalo dumoti.

Kiṁphalajātakaṁ catutthaṁ.

55. Pañcāvudhajātaka

55. Yo alīnena cittena, alīnamanaso naro.
Bhāveti kusalaṁ dhammaṁ, yogakkhemassa pattiyā.
Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṁyojanakkhayanti.

Pañcāvudhajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Āsiṁsetheva (Sī, Syā, I)
2. Ākārakena (Sī, Syā, I)

56. Kañcanakkhandhajātaka

56. Yo pahaṭṭhena cittena, pahaṭṭhamanaso naro.
Bhāveti kusalaṁ dhammaṁ, yogakkhemassa pattiyā.
Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṁyojanakkhayanti.

Kañcanakkhandhajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

57. Vānarindajātaka

57. Yassete caturo dhammā, Vānarinda yathā tava.
Saccaṁ dhammo dhiti[1] cāgo, diṭṭhaṁ so ativattatīti.

Vānarindajātakaṁ sattamaṁ.

58. Tayodhammajātaka

58. Yassa ete[2] tayo dhammā, Vānarinda yathā tava.
Dakkhiyaṁ sūriyaṁ paññā, diṭṭhaṁ so ativattatīti.

Tayodhammajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

59. Bherivādakajātaka

59. Dhame dhame nātidhame, atidhantaṁ hi pāpakaṁ.
Dhantena hi sataṁ laddhaṁ, atidhantena nāsitanti.

Bherivādakajātakaṁ navamaṁ.

60. Saṅkhadhamajātaka

60. Dhame dhame nātidhame, atidhantaṁ hi pāpakaṁ.
Dhantenādhigatā bhogā, te tāto vidhamī dhamanti.

Saṅkhadhamajātakaṁ dasamaṁ.

Āsīsavaggo chaṭṭho.

---

1. Dhitī (Sī, I)
2. Yassete (Syā, Ka)

Tassuddānaṁ

Yathā icchiṁ tathāhu, dakā thalā,
Sura sāduphalo ca alīnamano.
Sampahaṭṭhamano caturo ca tayo,
Sataladdhaka bhogadhanena dasāti.

---

7. Itthivagga

61. Asātamantajātaka

61. Asā loki'tthiyo nāma, velā tāsaṁ na vijjati.
Sārattā ca pagabbhā ca, sikhī sabbaghaso yathā.
Tā hitvā pabbajissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Asātamantajātakaṁ paṭhamaṁ.

62. Aṇḍabhūtajātaka

62. Yaṁ brāhmaṇo avādesi, vīṇaṁ samukhaveṭhito.
Aṇḍabhūtā bhatā bhariyā, tāsu ko jātu vissaseti.

Aṇḍabhūtajātakaṁ dutiyaṁ.

63. Takkapaṇḍitajātaka

63. Kodhanā akataññū ca, pisuṇā mittabhedikā[1].
Brahmacariyaṁ cara bhikkhu, so sukhaṁ na vihāhasīti[2].

Takkapaṇḍitajātakaṁ[3] tatiyaṁ.

64. Durājānajātaka

64. Mā su nandi icchati maṁ, mā su soci na mi'cchati[4].
Thīnaṁ bhāvo durājāno, macchassevo'dake gatanti.

Durājānajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Pisuṇā ca vibhedikā (Sī, Syā, I)
2. Vihāhisīti (Sī, Syā, I), vihāyasi (Ka)
3. Takkajātakaṁ (Sī, Syā, I, Ṭha)
4. Na icchati (Sī, Syā, I)

65. Anabhiratijātaka

65. Yathā nadī ca pantho ca, pānāgāraṁ sabhā papā.
Evaṁ loki'tthiyo nāma, nā'saṁ kujjhanti paṇḍitāti.

Anabhiratijātakaṁ pañcamaṁ.

66. Mudulakkhaṇajātaka

66. Ekā icchā pure āsi, aladdhā Mudulakkhaṇaṁ.
Yato laddhā aḷārakkhī, icchā icchaṁ vijāyathāti.

Mudulakkhaṇajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

67. Ucchaṅgajātaka

67. Ucchaṅge deva me putto, pathe dhāvantiyā pati.
Tañca desaṁ na passāmi, yato sodariya'mānayeti[1].

Ucchaṅgajātakaṁ sattamaṁ.

68. Sāketajātaka

68. Yasmiṁ mano nivisati, cittañcāpi[2] pasīdati.
Adiṭṭhapubbake pose, kāmaṁ tasmimpi vissaseti.

Sāketajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

69. Visavantajātaka

69. Dhiratthu taṁ visaṁ vantaṁ, yamahaṁ jīvitakāraṇā.
Vantaṁ paccāvamissāmi[3], mataṁ me jīvitā varanti.

Visavantajātakaṁ navamaṁ.

70. Kuddālajātaka

70. Na taṁ jitaṁ sādhu jitaṁ, yaṁ jitaṁ avajīyati.
Taṁ kho jītaṁ sādhu jitaṁ, yaṁ jitaṁ nāvajīyatīti.

Kuddālajātakaṁ dasamaṁ.

Itthivaggo sattamo.

---

1. Sodariyaṁ naye (Ka) 2. Cittaṁ vāpi (katthaci) 3. Paccāharissāmi (Ka)

Tassuddānaṁ

Sikhīsabbaghasopi ca vīṇavaro,
Pisuṇā mittabhedikā nandī nadī.
Mudulakkhaṇa sodariyā ca mano,
Visa sādhujitena bhavanti dasāti.

---

8. Varuṇavagga

71. Varuṇajātaka

71. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
Varuṇakaṭṭha[1] bhañjova, sa pacchā manutappatīti.

Varuṇajātakaṁ paṭhamaṁ.

72. Sīlavahatthijātaka

72. Akataññussa posassa, niccaṁ vivaradassino.
Sabbaṁ ce pathaviṁ[2] dajjā, neva naṁ abhirādhayeti.

Sīlavahatthijātakaṁ dutiyaṁ.

73. Saccaṁkirajātaka

73. Saccaṁ kirevamāhaṁsu, narā ekacciyā idha.
Kaṭṭhaṁ niplavitaṁ[3] seyyo, na tveve'kacciyo naroti.

Saccaṁkirajātakaṁ tatiyaṁ.

74. Rukkhadhammajātaka

74. Sādhū sambahulā ñātī, api rukkhā araññajā.
Vāto vahati ekaṭṭhaṁ, brahantampi vanappatinti.

Rukkhadhammajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Varaṇakaṭṭha (Sī, I) 2. Paṭhaviṁ (Sī, Syā, I) 3. Viplāvitaṁ (Sī, I)

75. Macchajātaka

75. * Abhitthanaya Pajjunna, nidhiṁ kākassa nāsaya.
Kākaṁ sokāya randhehi, mañca sokā pamocayāti.

Macchajātakaṁ pañcamaṁ.

76. Asaṅkiyajātaka

76. Asaṅkiyomhi gāmamhi, araññe natthi me bhayaṁ.
Ujuṁ maggaṁ samārūḷho, mettāya karuṇāya cāti.

Asaṅkiyajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

77. Mahāsupinajātaka

77. Usabhā rukkhā gāviyo gavā ca,
Asso kaṁso siṅgālī[1] ca kumbho.
Pokkharaṇī ca apākacandanaṁ,
Lābūni sīdanti silā plavanti.

Maṇḍūkiyo kaṇhasappe gilanti,
Kākaṁ supaṇṇā parivārayanti.
Tasā vakā eḷakānaṁ bhayā hi,
Vipariyāso[2] vattati nayidha matthīti.

Mahāsupinajātakaṁ sattamaṁ.

78. Illisajātaka

78. Ubho khañjā ubho kuṇī, ubho visamacakkhukā[3].
Ubhinnaṁ piḷakā[4] jātā, nāhaṁ passāmi Illisanti.

Illisajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

* Khu 4. 416 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.
1. Sigālī (Sī, Syā, I)
2. Vipariyāyo (Syā, Ka)
3. Cakkhulā (Sī, I)
4. Pīḷakā (Syā)

79. Kharassarajātaka

79. Yato viluttā ca hatā ca gāvo,
Daḍḍhāni gehāni jano ca nīto.
Athāgamā puttahatāya putto,
Kharassaraṁ ḍiṇḍimaṁ[1] vādayantoti.

Kharassarajātakaṁ navamaṁ.

80. Bhīmasenajātaka

80. Yaṁ te pavikatthitaṁ pure,
Atha te pūtisarā sajanti pacchā.
Ubhayaṁ na sameti Bhīmasena,
Yuddhakathā ca idañca te vihaññanti.

Bhīmasenajātakaṁ dasamaṁ.

Varuṇavaggo[2] aṭṭhamo.

Tassuddānaṁ

Varuṇā akataññūvare tu saccavaraṁ,
Savanappatinā ca abhitthanaya.
Karuṇāya silāplava illisato,
Puna ḍiṇḍima pūtisarena dasāti.

---

9. Apāyimhavagga

81. Surāpānajātaka

81. Apāyimha anaccimha, agāyimha rudimha ca.
Visaññikaraṇiṁ pitvā[3], diṭṭhā nāhumha vānarāti.

Surāpānajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Deṇḍimaṁ (Sī, Syā, I), ḍindimaṁ (Ka)
2. Varaṇavaggo (Sī, I)
3. Pītvā (Sī, Syā, I)

82. Mittavindakajātaka

82. Atikkamma ramaṇakaṁ, sadāmattañca dūbhakaṁ.
Svāsi pāsāṇamāsīno, yasmā jīvaṁ na mokkhasīti.

Mittavindakajātakaṁ dutiyaṁ.

83. Kālakaṇṇijātaka

83. Mitto have sattapadena hoti,
Sahāyo pana dvādasakena hoti.
Māsaḍḍhamāsena ca ñāti hoti,
Tatuttariṁ attasamopi hoti.
Sohaṁ kathaṁ attasukhassa hetu,
Cirasanthutaṁ[1] Kāḷakaṇṇiṁ jaheyyanti.

Kālakaṇṇijātakaṁ tatiyaṁ.

84. Atthassadvārajātaka

84. Ārogyamicche paramañca lābhaṁ, sīlañca vuddhānumataṁ sutañca.
Dhammānuvattī ca alīnatā ca, atthassa dvārā pamukhā chaḷeteti.

Atthassadvārajātakaṁ catutthaṁ.

85. Kiṁpakkajātaka

85. Āyatiṁ dosaṁ nāññāya, yo kāme paṭisevati.
Vipākante hananti naṁ, kiṁpakkamiva takkhitanti.

Kiṁpakkajātakaṁ pañcamaṁ.

86. Sīlavīmaṁsakajātaka

86. Sīlaṁ kireva kalyāṇaṁ, sīlaṁ loke anuttaraṁ.
Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññatīti.

Sīlavīmaṁsakajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Cirasandhavaṁ (Ka), cirasatthunaṁ (I)

87. Maṅgalajātaka

87. Yassa maṅgalā samūhatāse[1],
Uppātā[2] supinā ca lakkhaṇā ca.
So[3] maṅgaladosavītivatto,
Yugayogādhigato na jātumetīti.

Maṅgalajātakaṁ sattamaṁ.

88. Sārambhajātaka

88. Kalyāṇimeva muñceyya, na hi muñceyya pāpikaṁ.
Mokkho kalyāṇiyā sādhu, mutvā tappati pāpikanti.

Sārambhajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

89. Kuhakajātaka

89. Vācāva kira te āsi, saṇhā sakhilabhāṇino.
Tiṇamatte asajjittho, no ca nikkhasataṁ haranti.

Kuhakajātakaṁ navamaṁ.

90. Akataññujātaka

90. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho nāvabujjhati.
Pacchā kicce samuppanne, kattāraṁ nādhigacchatīti.

Akataññujātakaṁ dasamaṁ.

Apāyimhavaggo navamo.

Tassuddānaṁ

Apāyimha ca dūbhaka sattapadaṁ,
Chaḷadvara ca āyatinā ca puna.
Ahisīlava maṅgali pāpikassā,
Sataṁnikkhakatatthavarena dasāti.

---

1. Samūhatā (Sī, Syā, I, Khu 1. 332) 2. Uppādā (I) 3. Sa (Sī, I, Ka)

10. Littavagga

91. Littajātaka

91. Littaṁ paramena tejasā, gila'makkhaṁ puriso na bujjhati.
Gila re gila pāpadhuttaka, pacchā te kaṭukaṁ bhavissatīti.

Littajātakaṁ paṭhamaṁ.

92. Mahāsārajātaka

92. Ukkaṭṭhe sūramicchanti, mantīsu akutūhalaṁ.
Piyañca annapānamhi, atthe jāte ca paṇḍitanti.

Mahāsārajātakaṁ dutiyaṁ.

93. Vissāsabhojanajātaka

93. Na vissase avissatthe, vissatthepi na vissase.
Vissāsā bhayamanveti, sīhaṁva migamātukāti[1].

Vissāsabhojanajātakaṁ tatiyaṁ.

94. Lomahaṁsajātaka

94. Sotatto sosindo[2] ceva, eko bhiṁsanake vane.
Naggo na caggimāsīno, esanāpasuto munīti.

Lomahaṁsajātakaṁ catutthaṁ.

95. Mahāsudassanajātaka

95. * Aniccā vata saṅkhārā, uppādavayadhammino.
Uppajjitvā nirujjhanti, tesaṁ vūpasamo sukhoti.

Mahāsudassanajātakaṁ pañcamaṁ.

96. Telapattajātaka

96. Samatittikaṁ anavasekaṁ, telapattaṁ yathā parihareyya.
Evaṁ sacittamanurakkhe, patthayāno disaṁ agatapubbanti.

Telapattajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Migamātuyā (Ka) 2. Sosīto (Sī, Syā, I), sosino (Ka)
* Dī 2. 129, 161; Saṁ 1. 160, 398; Khu 2. 363; Khu 3. 70 piṭṭhesupi.

97. Nāmasiddhijātaka

97. Jīvakañca mataṁ disvā, Dhanapāliñca duggataṁ.
Panthakañca vane mūḷhaṁ, Pāpako punarāgatoti.

Nāmasiddhijātakaṁ sattamaṁ.

98. Kūṭavāṇijajātaka

98. Sādhu kho paṇḍito nāma, na tveva atipaṇḍito.
Atipaṇḍitena puttena, manamhi upakūḷitoti[1].

Kūṭavāṇijajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

99. Parosahassajātaka

99. Parosahassampi samāgatānaṁ,
Kandeyyuṁ te vassasataṁ apaññā.
Ekova seyyo puriso sapañño,
Yo bhāsitassa vijānāti atthanti.

Parosahassajātakaṁ navamaṁ.

100. Asātarūpajātaka

100. * Asātaṁ sātarūpena, piyarūpena appiyaṁ.
Dukkhaṁ sukhassa rūpena, pamattamativattatīti.

Asātarūpajātakaṁ dasamaṁ.

Littavaggo dasamo.

Tassuddānaṁ

Gilamakkha'kutūhala mātukassā,
Muninā ca aniccata pattavaraṁ.
Dhanapālivaro atipaṇḍitako,
Saparosahassa asātadasāti.

Majjhimo paṇṇāsako.

---

1. Upakūlitoti (Sī), upakuṭṭhitoti (Syā), upakuṭito (Ka)

* Khu 1. 97 piṭṭhepi.

11. Parosatavagga

101. Parosatajātaka

101. Parosatañcepi samāgatānaṁ,
Jhāyeyyuṁ te vassasataṁ apaññā.
Ekova seyyo puriso sapañño,
Yo bhāsitassa vijānāti atthanti.

Parosatajātakaṁ paṭhamaṁ.

102. Paṇṇikajātaka

102. Yo dukkhaphuṭṭhāya bhaveyya tāṇaṁ,
So me pitā dubbhi[1] vane karoti.
Sā kassa kandāmi vanassa majjhe,
Yo tāyitā so sahasaṁ[2] karotīti.

Paṇṇikajātakaṁ dutiyaṁ.

103. Verijātaka

103. Yattha verī nivisati[3], na vase tattha paṇḍito.
Ekarattaṁ dirattaṁ vā, dukkhaṁ vasati verisūti.

Verijātakaṁ tatiyaṁ.

104. Mittavindakajātaka

104. Catubbhi aṭṭha'jjhagamā, aṭṭhāhipi ca soḷasa.
Soḷasāhi ca bāttiṁsa[4], atricchaṁ cakkamāsado.
Icchāhatassa posassa, cakkaṁ bhamati matthaketi.

Mittavindakajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Dūbhi (Sī, I)
2. Sahasā (Sī, Syā, I)
3. Nivasati (Sī, Ka)
4. Battiṁsa (Sī, Syā, I)

105. Dubbalakaṭṭhajātaka

105. Bahumpe'taṁ vane kaṭṭhaṁ, vāto bhañjati dubbalaṁ.
Tassa ce bhāyasī nāga, kiso nūna bhavissasīti.

Dubbalakaṭṭhajātakaṁ pañcamaṁ.

106. Udañcanījātaka

106. Sukhaṁ vata maṁ jīvantaṁ[1], pacamānā udañcanī.
Corī jāyappavādena, telaṁ loṇañca yācatīti.

Udañcanījātakaṁ chaṭṭhaṁ.

107. Sālittakajātaka

107. Sādhu kho sippakaṁ nāma, api yādisa kīdisaṁ.
Passa khañjappahārena, laddhā gāmā catuddisāti.

Sālittakajātakaṁ sattamaṁ.

108. Bāhiyajātaka

108. Sikkheyya sikkhitabbāni, santi sacchandino[2] janā.
Bāhiyā hi[3] suhannena, rājānamabhirādhayīti.

Bāhiyajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

109. Kuṇḍapūvajātaka

109. Yathanno puriso hoti, tathannā tassa devatā.
Āhare'taṁ kuṇḍapūvaṁ[4], mā me bhāgaṁ vināsayāti.

Kuṇḍapūvajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Sukhakaṁ vata maṁ jīvaṁ (Ka)
2. Tacchandino (Syā, Ka)
3. Pi (Sī, Syā, I)
4. Kaṇaṁ pūvaṁ (Sī, I)

110. Sabbasaṁhārakapañhajātaka

110. Sabbasaṁhārako[1] natthi, suddhaṁ kaṅgu pavāyati.
Alikaṁ bhāyati'yaṁ dhuttī, saccamāha mahallikāti.

Sabbasaṁhārakapañhajātakaṁ dasamaṁ.

Parosatavaggo ekādasamo.

Tassuddānaṁ

Saparosata tāyita verī puna,
Bhamacakka'tha nāgasirivhayano.
Sukhakañca vata sippaka bāhiyā,
Kuṇḍapūva mahallikakā ca dasāti.

---

12. Haṁcivagga

111. Gadrabhapañhajātaka

111. Haṁci[2] tuvaṁ evamaññasi "seyyo,
Puttena pitā"ti rājaseṭṭha.
Handa'ssatarassa te ayaṁ,
Assatarassa hi gadrabho pitāti.

Gadrabhapañhajātakaṁ paṭhamaṁ.

112. Amarādevīpañhajātaka

112. Yena sattubilaṅgā ca, diguṇapalāso ca pupphito.
Yena dadāmi[3] tena vadāmi, yena na dadāmi[4] na tena vadāmi.
Esa maggo yavamajjhakassa, etaṁ channapathaṁ vijānāhīti.

Amarādevīpañhajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Sabbasāhārako (Ka)
2. Haṁsi (Sī, Syā), hañci (?)
3. Yenā'dāmi (Sī, Syā)
4. Yena nā'dāmi (Sī, Syā)

113. Siṅgālajātaka

113. Saddahāsi Siṅgālassa[1], surāpītassa brāhmaṇa.
Sippikānaṁ sataṁ natthi, kuto kaṁsasatā duveti.

Siṅgālajātakaṁ tatiyaṁ.

114. Mitacintijātaka

114. Bahucintī Appacintī, ubho jāle abajjhare.
Mitacintī pamocesi, ubho tattha samāgatāti.

Mitacintijātakaṁ catutthaṁ.

115. Anusāsikajātaka

115. Yā'yañña[2] manusāsati, sayaṁ loluppacārinī.
Sāyaṁ vipakkhikā seti, hatā cakkena sāsikāti[3].

Anusāsikajātakaṁ pañcamaṁ.

116. Dubbacajātaka

116. Atikara'makarā'cariya, mayhampe'taṁ na ruccati.
Catutthe laṅghayitvāna, pañcamāya'si āvutoti.

Dubbacajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

117. Tittirajātaka

117. Accuggatā'tilapatā[4], ativelaṁ pabhāsitā.
Vācā hanati dummedhaṁ, tittiraṁvā'tivassitanti.

Tittirajātakaṁ sattamaṁ.

118. Vaṭṭakajātaka

118. Nācintayanto puriso, visesa'madhigacchati.
Cintitassa phalaṁ passa, muttosmi vadhabandhanāti.

Vaṭṭakajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

1. Sigālassa (Sī, Syā, I)
2. Yāyaññe (Ka)
3. Sālikāti (Sī, Syā, I)
4. Atibalatā (Sī, Syā, I), atilapakā (katthaci)

119. Akālarāvijātaka

119. Amātāpitara[1] saṁvaddho, anācerakule vasaṁ.
Nāyaṁ kālaṁ akālaṁ vā, abhijānāti kukkuṭoti.

Akālarāvijātakaṁ navamaṁ.

120. Bandhanamokkhajātaka

120. Abaddhā tattha bajjhanti, yattha bālā pabhāsare.
Baddhāpi tattha muccanti, yattha dhīrā pabhāsareti.

Bandhanamokkhajātakaṁ dasamaṁ.

Haṁcivaggo[2] dvādasamo.

Tassuddānaṁ

Atha gadrabha sattuva kaṁsasataṁ,
Bahucinti sāsikāyātikara.
Ativela visesamanācariyova,
Dhīrāpabhāsaratena dasāti.

---

13. Kusanāḷivagga

121. Kusanāḷijātaka

121. Kare sarikkho atha vāpi seṭṭho,
Nihīnako vāpi kareyya eko.
Kareyyumete[3] byasane uttamatthaṁ,
Yathā ahaṁ Kusanāḷi Rucāyanti.

Kusanāḷijātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Pitari (Sī, I), pitu (Syā) 2. Haṁsivaggo (Sī, Syā) 3. Kareyyuṁ te (Sī, I)

122. Dummedhajātaka

122. Yasaṁ laddhāna dummedho, anatthaṁ carati attano.
Attano ca paresañca, hiṁsāya paṭipajjatīti.

Dummedhajātakaṁ dutiyaṁ.

123. Naṅgalīsajātaka

123. Asabbatthagāmiṁ vācaṁ,
Bālo sabbattha bhāsati.
Nāyaṁ dadhiṁ vedi na[1] naṅgalīsaṁ,
Dadhippayaṁ[2] maññati naṅgalīsanti.

Naṅgalīsajātakaṁ tatiyaṁ.

124. Ambajātaka

124. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Vāyāmassa phalaṁ passa, bhuttā ambā anītihanti.

Ambajātakaṁ catutthaṁ.

125. Kaṭāhakajātaka

125. Bahumpi so vikattheyya, aññaṁ janapadaṁ gato.
Anvāgantvāna dūseyya, bhuñja bhoge Kaṭāhakāti.

Kaṭāhakajātakaṁ pañcamaṁ.

126. Asilakkhaṇajātaka

126. Tadevekassa[3] kalyāṇaṁ, tadevekassa pāpakaṁ.
Tasmā sabbaṁ na kalyāṇaṁ, sabbaṁ vāpi na pāpakanti.

Asilakkhaṇajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

127. Kalaṇḍukajātaka

127. Te desā tāni vatthūni, ahañca vanagocaro.
Anuvicca kho taṁ gaṇheyyuṁ, piva[4] khīraṁ Kalaṇḍukāti.

Kalaṇḍukajātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Na vedi (Ka)
2. Dadhimpayaṁ (Sī, I)
3. Tadevekassa (Ka, Aṭṭhakathāyaṁ pāṭhantaraṁ)
4. Pipa (Sī, I)

128. Biḷāravatajātaka

128. Yo ve dhammaṁ dhajaṁ[1] katvā, nigūḷho pāpamācare.
Vissāsayitvā bhūtāni, biḷāraṁ nāma taṁ vatanti.

Biḷāravatajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

129. Aggikabhāradvājajātaka

129. Nāyaṁ sikhā puññahetu, ghāsahetu ayaṁ sikhā.
Nā'guṭṭhigaṇanaṁ[2] yāti, alaṁ te hotu Aggikāti.

Aggikabhāradvājajātakaṁ navamaṁ.

130. Kosiyajātaka

130. Yathā vācā ca bhuñjassu, yathā bhuttañca byāhara.
Ubhayaṁ te na sameti, vācā bhuttañca Kosiyeti.

Kosiyajātakaṁ dasamaṁ.

Kusanāḷivaggo[3] terasamo.

Tassuddānaṁ

Kusanāḷisirivhayano ca yasaṁ,
Dadhi mamba kaṭāhakapañcamako.
Atha pāpaka khīra biḷāravataṁ,
Sikhi Kosiyasavhayanena dasāti.

---

14. Asampadānavagga

131. Asampadānajātaka

131. Asampadāneni'tarītarassa,
Bālassa mittāni kalī bhavanti.
Tasmā harāmi bhusaṁ aḍḍhamānaṁ,
Mā me mitti jīyittha sassatā'yaṁti.

Asampadānajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Dhammadhajaṁ (Syā, I, Ka)
2. Nā'guṭṭhagaṇanaṁ (sabbattha)
3. Sarikkhavaggo (Ka)

132. Bhīrukajātaka

132. Kusalūpadese dhitiyā daḷhāya ca,
Anivattitattā’bhayabhīrutāya[1] ca.
Na rakkhasīnaṁ vasa’māgamimhase,
Sa sotthibhāvo mahatā bhayena meti.

Bhīruka[2] jātakaṁ dutiyaṁ.

133. Ghatāsanajātaka

133. Khemaṁ yahiṁ tattha arī udīrito[3],
Dakassa majjhe jalate ghatāsano.
Na ajja vāso mahiyā mahīruhe,
Disā bhajavho saraṇā’jja no bhayanti.

Ghatāsanajātakaṁ tatiyaṁ.

134. Jhānasodhanajātaka

134. Ye saññino tepi duggatā,
Yepi asaññino tepi duggatā.
Etaṁ ubhayaṁ vivajjaya,
Taṁ samāpattisukhaṁ anaṅgaṇanti.

Jhānasodhanajātakaṁ catutthaṁ.

135. Candābhajātaka

135. Candābhaṁ sūriyābhañca, yo’dha paññāya gādhati.
Avitakkena jhānena, hoti ābhassarūpagoti.

Candābhajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Avatthitattābhayabhīrutāya (Sī, Syā, I)
2. Pañcagaruka (Sī, I), pañcabhīruka (Syā), abhayabhīruta (?)
3. Ari uddharito (Ka)

136. Suvaṇṇahaṁsajātaka

136. Yaṁ laddhaṁ tena tuṭṭhabbaṁ, atilobho hi pāpako.
Haṁsarājaṁ gahetvāna, suvaṇṇā parihāyathāti.

Suvaṇṇahaṁsajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

137. Babbujātaka

137. Yatthe'ko labhate babbu, dutiyo tattha jāyati.
Tatiyo ca catuttho ca, idaṁ te babbukā bilanti.

Babbujātakaṁ sattamaṁ.

138. Godhajātaka

138. Kiṁ te jaṭāhi dummedha, kiṁ te ajinasāṭiyā.
Abbhantaraṁ te gahanaṁ, bāhiraṁ parimajjasīti.

Godhajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

139. Ubhatobhaṭṭhajātaka

139. Akkhī bhinnā paṭo naṭṭho, sakhigehe ca bhaṇḍanaṁ.
Ubhato paduṭṭhā kammantā[1], udakamhi thalamhi cāti.

Ubhatobhaṭṭhajātakaṁ navamaṁ.

140. Kākajātaka

140. Niccaṁ ubbiggahadayā, sabbalokavihesakā.
Tasmā nesaṁ vasā natthi, kākānamhāka[2] ñātinanti.

Kākajātakaṁ dasamaṁ.

Asampadānavaggo cuddasamo.

---

1. Paduṭṭhakammanto (Sī), paduṭṭho kammanto (I) 2. Kākānasmāka (Sī, Syā, I)

Tassuddānaṁ

Itarītara rakkhasi khemiyo ca,
Parosatapañhena ābhassaro puna.
Atha haṁsavaruttamababbujaṭaṁ,
Paṭanaṭṭhaka kākavarena dasāti.

---

15. Kakaṇṭakavagga

141. Godhajātaka

141. Na pāpajanasaṁsevī, accantasukhamedhati.
Godhākulaṁ[1] kakaṇṭāva[2], kaliṁ pāpeti attananti.

Godhajātakaṁ paṭhamaṁ.

142. Siṅgālajātaka

142. Etaṁ hi te durājānaṁ, yaṁ sesi matasāyikaṁ.
Yassa te kaḍḍhamānassa, hatthā daṇḍo na muccatīti.

Siṅgālajātakaṁ dutiyaṁ.

143. Virocanajātaka

143. Lasī ca te nipphalitā, matthako ca padālito[3].
Sabbā te phāsukā bhaggā, ajja kho tvaṁ virocasīti.

Virocanajātakaṁ tatiyaṁ.

144. Naṅguṭṭhajātaka

144. Bahumpe'taṁ asabbhi[4] jātaveda,
Yaṁ taṁ vāladhinā'bhipūjayāma.
Maṁsārahassa nattha'jja maṁsaṁ,
Naṅguṭṭhampi bhavaṁ paṭiggahātūti.

Naṅguṭṭhajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Godhakkulaṁ (Ka)
2. Kakaṇṭakā (Ka)
3. Vidālito (Sī, I)
4. Bahupetamasabbhi (Ka)

145. Rādhajātaka

145. Na tvaṁ Rādha vijānāsi, aḍḍharatte anāgate.
Abyāyataṁ[1] vilapasi, virattā Kosiyāyaneti.

Rādhajātakaṁ pañcamaṁ.

146. Samuddakākajātaka

146. Api nu hanukā santā, mukhañca parisussati.
Oramāma na pārema, pūrateva mahodadhīti.

Samuddakākajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

147. Puppharattajātaka

147. Nayidaṁ dukkhaṁ aduṁ dukkhaṁ, yaṁ maṁ tudati vāyaso.
Yaṁ sāmā puppharattena, kattikaṁ nānubhossatīti.

Puppharattajātakaṁ sattamaṁ.

148. Siṅgālajātaka

148. Nāhaṁ punaṁ na ca punaṁ, na cāpi apunappunaṁ.
Hatthibondiṁ pavekkhāmi, tathā hi bhayatajjitoti.

Siṅgālajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

149. Ekapaṇṇajātaka

149. Ekapaṇṇo ayaṁ rukkho, na bhūmyā caturaṅgulo.
Phalena visakappena, mahā'yaṁ kiṁ bhavissatīti.

Ekapaṇṇajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Abyāyataṁ (Sī, Syā, I), abyattataṁ (?)

150. Sañjīvajātaka

150. Asantaṁ yo paggaṇhāti, asantaṁ cūpasevati.
Tameva ghāsaṁ kurute, byaggho Sañjīvako yathāti.

Sañjīvajātakaṁ dasamaṁ.

Kakaṇṭaka[1] vaggo pannarasamo.

Tassuddānaṁ

Sukhamedhati daṇḍavaro ca puna,
Lasi vāladhi pañcamarādhavaro.
Samahodadhi kattika bondi puna,
Caturaṅgulabyagghavarena dasāti.

(Uparimo paṇṇāsako.)[2]

Atha vagguddānaṁ

Apaṇṇakaṁ Sīlavaggakuruṅga, Kulāvakaṁ Atthakāmena pañcamaṁ.
Āsīso Itthivaruṇaṁ Apāyi, Littavaggena te dasa.
Parosataṁ Haṁci Kusanāḷi[3], Asampadaṁ Kakaṇṭakavaggo.
Ekanipātamhi'laṅkatanti.

Ekakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

---

1. Pāpasevana (Ka)
2. ( ) Sīhaḷapotthakeyeva dissati.
3. Haṁsi sarikkhaṁ (sabbattha)

2. Dukanipāta

1. Daḷhavagga

151. Rājovādajātaka (2-1-1)

1. Daḷhaṁ daḷhassa khipati, Balliko[1] mudunā muduṁ.
Sādhumpi sādhunā jeti, asādhumpi asādhunā.
Etādiso ayaṁ rājā, maggā uyyāhi sārathi.

2. Akkodhena jine kodhaṁ, asādhuṁ sādhunā jine.
Jine kadariyaṁ dānena, saccenā'likavādinaṁ.
Etādiso ayaṁ rājā, maggā uyyāhi sārathīti.

Rājovādajātakaṁ paṭhamaṁ.

152. Siṅgālajātaka (2-1-2)

3. Asamekkhitakammantaṁ, turitābhinipātinaṁ.
Sāni kammāni tappenti, uṇhaṁva'jjhohitaṁ mukhe.

4. Sīho ca sīhanādena, daddaraṁ abhinādayi.
Sutvā sīhassa nigghosaṁ, siṅgālo[2] daddare vasaṁ.
Bhīto santāsamāpādi, hadayañcassa apphalīti.

Siṅgālajātakaṁ[3] dutiyaṁ.

153. Sūkarajātaka (2-1-3)

5. Catuppado ahaṁ samma, tvampi samma catuppado.
Ehi samma[4] nivattassu, kiṁ nu bhīto palāyasi.

6. Asuci pūtilomosi, duggandho vāsi sūkara.
Sace yujjhitukāmosi, jayaṁ samma dadāmi teti.

Sūkarajātakaṁ tatiyaṁ.

---

1. Malliko (Sī, I)
2. Sigālo (Sī, Syā, I)
3. Sigālajātakaṁ (Sī, Syā, I)
4. Sīha (Sī, I)

154. Uragajātaka (2-1-4)

7. Idhū'ragānaṁ pavaro paviṭṭho,
Selassa vaṇṇena pamokkha'micchaṁ.
Brahmaṁ ca vaṇṇaṁ[1] apacāyamāno,
Bubhukkhito no vitarāmi[2] bhottuṁ.

8. So brahmagutto cirameva jīva,
Dibyā ca te pātubhavantu bhakkhā.
Yo brahmavaṇṇaṁ apacāyamāno.
Bubhukkhito no vitarāsi[3] bhottunti.

Uragajātakaṁ catutthaṁ.

155. Bhaggajātaka (2-1-5)

9. Jīva vassasataṁ Bhagga[4], aparāni ca vīsatiṁ[5].
Mā maṁ pisācā khādantu, jīva tvaṁ saradosataṁ.

10. Tvampi vassasataṁ jīva, aparāni ca vīsatiṁ.
Visaṁ pisācā khādantu, jīva tvaṁ saradosatanti.

Bhaggajātakaṁ pañcamaṁ.

156. Alīnacittajātaka (2-1-6)

11. Alīnacittaṁ nissāya, pahaṭṭhā mahatī camū.
Kosalaṁ senā'santuṭṭhaṁ, jīvaggāhaṁ agāhayi.

12. Evaṁ nissayasampanno, bhikkhu āraddhavīriyo.
Bhāvayaṁ kusalaṁ dhammaṁ, yogakkhemassa pattiyā.
Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṁyojanakkhayanti.

Alīnacittajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Vakkaṁ (Ka) 2. Visahāmi (Ka-Sī, Syā, I) 3. Sabbatthapi samānaṁ.
4. Gagga (Sī, I) 5. Vīsati (Syā, Ka)

157. Guṇajātaka (2-1-7)

13. Yena kāmaṁ paṇāmeti, dhammo balavataṁ migī.
Unnadantī vijānāhi, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

14. Api cepi dubbalo mitto, mittadhammesu tiṭṭhati.
So ñātako ca bandhu ca, so mitto so ca me sakhā.
Dāṭhini mā'timaññittho[1], siṅgālo mama pāṇadoti.

Guṇajātakaṁ sattamaṁ.

158. Suhanujātaka (2-1-8)

15. Nayidaṁ visamasīlena, Soṇena Suhanū saha.
Suhanūpi tādisoyeva, yo Soṇassa sagocaro.

16. Pakkhandinā pagabbhena, niccaṁ sandānakhādinā.
Sameti pāpaṁ pāpena, sameti asatā asanti.

Suhanujātakaṁ aṭṭhamaṁ.

159. Morajātaka (2-1-9)

17. Udetayaṁ cakkhumā ekarājā,
Harissavaṇṇo pathavippabhāso[2].
Taṁ taṁ namassāmi harissavaṇṇaṁ pathavippabhāsaṁ,
Tayājja guttā viharemu divasaṁ.

Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme,
te me namo te ca maṁ pālayantu.
Namatthu Buddhānaṁ[3] namatthu bodhiyā,
Namo vimuttānaṁ[4] namo vimuttiyā.
Imaṁ so parittaṁ katvā, moro carati esanā.

---

1. Maññivo (Syā), maññavho (Ka)
2. Paṭhavippabhāso (Sī, Syā, I)
3. Buddhāna (?)
4. Vimuttāna (?)

18. Apetayaṁ cakkhumā ekarājā,
Harissavaṇṇo pathavippabhāso.
Taṁ taṁ namassāmi harissavaṇṇaṁ pathavippabhāsaṁ,
Tayājja guttā viharemu rattiṁ.

Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme,
Te me namo te ca maṁ pālayantu.
Namatthu Buddhānaṁ namatthu bodhiyā,
Namo vimuttānaṁ namo vimuttiyā.
Imaṁ so parittaṁ katvā, moro vāsamakappayīti.

Morajātakaṁ navamaṁ.

160. Vinīlajātaka (2-1-10)

19. Evameva nūna[1] rājānaṁ, Vedehaṁ Mithilaggahaṁ.
Assā vahanti ājaññā, yathā haṁsā Vinīlakaṁ.

20. Vinīla duggaṁ bhajasi, abhūmiṁ tāta sevasi.
Gāmantakāni[2] sevassu, etaṁ mātālayaṁ tavāti.

Vinīlajātakaṁ dasamaṁ.

Daḷhavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Varaballika daddara sūkarako,
Uraguttama pañcamabhaggavaro.
Mahatīcamu yāva siṅgālavaro,
Suhanuttama mora vinīlaṁ dasāti.

---

1. Nu (Ka)
2. Gāmantikāni (Sī), gāmantarāni (Ka)

2. Santhavavagga

161. Indasamānagottajātaka (2-2-1)

21. Na santhavaṁ[1] kāpurisena kayirā,
Ariyo anariyena pajānamatthaṁ.
Cirānuvutthopi karoti pāpaṁ,
Gajo yathā Indasamānagottaṁ.

22. Yaṁ tveva jaññā sadiso mamanti,
Sīlena paññāya sutena cāpi.
Teneva mettiṁ kayirātha saddhiṁ,
Sukho have sappurisena saṅgamoti.

Indasamānagottajātakaṁ paṭhamaṁ.

162. Santhavajātaka (2-2-2)

23. Na santhavasmā para'matthi pāpiyo,
Yo santhavo[2] kāpurisena hoti.
Santappito sappinā pāyasena[3],
Kicchākataṁ paṇṇakuṭiṁ adayhi[4].

24. Na santhavasmā para'matthi seyyo,
Yo santhavo sappurisena hoti.
Sīhassa byagghassa ca dīpino ca,
Sāmā mukhaṁ lehati santhavenāti.

Santhavajātakaṁ dutiyaṁ.

163. Susīmajātaka (2-2-3)

25. Kāḷā migā setadantā tavīme[5],
Parosataṁ hemajālābhichannā[6].
Te te dadāmīti Susīma brūsi,
Anussaraṁ pettipitāmahānaṁ.

---

1. Sandhavaṁ (Ka)
2. Sandhavo (Ka)
3. Pāyāsena (Ka)
4. Adaḍḍhahi (Sī, Syā), adaṭṭhahi (I), adaddahi (?)
5. Tava ime (Sī, Syā, I)
6. Hemajālābhisañchannā (Sī)

26. Kāḷā migā setadantā mamīme[1],
Parosataṁ hemajālābhichannā.
Te te dadāmīti vadāmi māṇava,
Anussaraṁ pettipitāmahānanti.

Susīmajātakaṁ tatiyaṁ.

164. Gijjhajātaka (2-2-4)

27. Yaṁ nu gijjho yojanasataṁ, kuṇapāni avekkhati.
Kasmā jālañca pāsañca, āsajjāpi na bujjhasi.

28. Yadā parābhavo hoti, poso jīvitasaṅkhaye.
Atha jālañca pāsañca, āsajjāpi na bujjhatīti.

Gijjhajātakaṁ catutthaṁ.

165. Nakulajātaka (2-2-5)

29. Sandhiṁ katvā amittena, aṇḍajena jalābuja.
Vivariya dāṭhaṁ sesi[2], kuto te bhayamāgataṁ.

30. Saṅketheva[3] amittasmiṁ, mittasmimpi na vissase.
Abhayā bhayamuppannaṁ, api mūlāni kantatīti[4].

Nakulajātakaṁ pañcamaṁ.

166. Upasāḷakajātaka (2-2-6)

31. Upasāḷakanāmāni[5], sahassāni catuddasa.
Asmiṁ padese daḍḍhāni, natthi loke anāmataṁ.

32. Yamhi saccañca dhammo ca, ahiṁsā saṁyamo damo.
Etaṁ ariyā sevanti, etaṁ loke anāmatanti.

Upasāḷakajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Mama ime (Sī, I) 2. Sayasi (Sī, Syā, I) 3. Saṅkateva (Ka)
4. Mūlaṁ nikantatīti (Sī) 5. Upasāḷakanāmānaṁ (Sī, Syā, I)

167. Samiddhijātaka (2-2-7)

33. * Abhutvā bhikkhasi bhikkhu, na hi bhutvāna bhikkhasi.
Bhutvāna bhikkhu bhikkhassu, mā taṁ kālo upaccagā.

34. * Kālaṁ vohaṁ na jānāmi, channo kālo na dissati.
Tasmā abhutvā bhikkhāmi, mā maṁ kālo upaccagāti.

Samiddhijātakaṁ sattamaṁ.

168. Sakuṇagghijātaka (2-2-8)

35. Seno balasā patamāno, lāpaṁ gocaraṭhāyinaṁ.
Sahasā ajjhappattova, maraṇaṁ tenu'pāgami.

36. Sohaṁ nayena sampanno, pettike gocare rato.
Apetasattu modāmi, sampassaṁ atthamattanoti.

Sakuṇagghijātakaṁ aṭṭhamaṁ.

169. Arakajātaka (2-2-9)

37. Yo ve mettena cittena, sabbalokānukampati.
Uddhaṁ adho ca tiriyaṁ, appamāṇena sabbaso.

38. Appamāṇaṁ hitaṁ cittaṁ, paripuṇṇaṁ subhāvitaṁ.
Yaṁ pamāṇakataṁ kammaṁ, na taṁ tatrāvasissatīti.

Arakajātakaṁ navamaṁ.

170. Kakaṇṭakajātaka (2-2-10)

39. Nāyaṁ pure uṇṇamati[1], toraṇagge kakaṇṭako.
Mahosadha vijānāhi, kena thaddho kakaṇṭako.

40. Aladdhapubbaṁ laddhāna, aḍḍhamāsaṁ kakaṇṭako.
Atimaññati rājānaṁ, Vedehaṁ Mithilaggahanti.

Kakaṇṭakajātakaṁ dasamaṁ.

Santhavavaggo dutiyo.

---

* Saṁ 1. 9, 10 piṭṭhesupi.

1. Unnamati (Syā)

Tassuddānaṁ

Atha indasamāna sapaṇṇakuṭi,
Susimuttama gijjha jalābujako.
Upasāḷaka bhikkhu salāpavaro,
Atha mettavaro dasapu'ṇṇamatīti.

---

3. Kalyāṇavagga

171. Kalyāṇadhammajātaka (2-3-1)

41. Kalyāṇadhammoti yadā janinda,
Loke samaññaṁ anupāpuṇāti.
Tasmā na hiyyetha[1] naro sapañño,
Hiriyāpi santo dhuramādiyanti.

42. Sāyaṁ samaññā idha ma'jja pattā,
Kalyāṇadhammoti janinda loke.
Tāhaṁ samekkhaṁ idha pabbajissaṁ,
Na hi ma'tthi chando idha kāmabhogeti.

Kalyāṇadhammajātakaṁ paṭhamaṁ.

172. Daddarajātaka (2-3-2)

43. Ko nu saddena mahatā, abhinādeti Daddaraṁ.
Taṁ sīhā nappaṭinadanti[2], ko nāme'so migādhibhū.

44. Adhamo migajātānaṁ, siṅgālo tāta vassati.
Jāti'massa jigucchantā, tuṇhī sīhā samacchareti.

Daddarajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Hīyetha (Sī)
2. Kiṁ sīhā nappaṭinadanti (Sī, I), na sīhā paṭinadanti (Ka)

173. Makkaṭajātaka (2-3-3)

45. Tāta māṇavako eso, tālamūlaṁ apassito.
Agārakañcidaṁ atthi, handa demassa'gārakaṁ.

46. Mā kho tvaṁ tāta pakkosi, dūseyya no agārakaṁ.
Netādisaṁ mukhaṁ hoti, brāhmaṇassa susīlinoti.

Makkaṭajātakaṁ tatiyaṁ.

174. Dubbhiyamakkaṭajātaka (2-3-4)

47. Adamha te vāri pahūtarūpaṁ,
Ghammābhitattassa pipāsitassa.
So dāni pitvāna[1] kiriṅkarosi[2],
Asaṅgamo pāpajanena seyyo.

48. Ko te suto vā diṭṭho vā, sīlavā nāma makkaṭo.
Idāni kho taṁ ohacchaṁ[3], esā asmāka dhammatāti.

Dubbhiyamakkaṭajātakaṁ catutthaṁ.

175. Ādiccupaṭṭhānajātaka (2-3-5)

49. Sabbesu kira bhūtesu, santi sīlasamāhitā.
Passa sākhāmigaṁ jammaṁ, ādicca'mupatiṭṭhati.

50. Nāssa sīlaṁ vijānātha, anaññāya pasaṁsatha.
Aggihuttañca uhannaṁ[4], dve ca bhinnā kamaṇḍalūti.

Ādiccupaṭṭhānajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Pītvāna (Sī, I)
2. Kikiṁkarosi (Sī, Syā, I)
3. Ūhacca (Sī, I), ohaccaṁ (Syā), uhajjaṁ (Ka)
4. Ūhantaṁ (Sī), ūhanaṁ (Syā), ūhanti (I), uhadaṁ (Ka)

176. Kaḷāyamuṭṭhijātaka (2-3-6)

51. Bālo vatāyaṁ dumasākhagocaro,
Paññā janinda nayimassa vijjati.
Kaḷāyamuṭṭhiṁ[1] avakiriya kevalaṁ,
Ekaṁ kaḷāyaṁ patitaṁ gavesati.

52. Evameva mayaṁ rāja, ye caññe atilobhino.
Appena bahuṁ jiyyāma, kaḷāyeneva vānaroti.

Kaḷāyamuṭṭhijātakaṁ chaṭṭhaṁ.

177. Tindukajātaka (2-3-7)

53. Dhanuhatthakalāpehi, nettiṁsavaradhāribhi.
Samantā parikiṇṇa'mha, kathaṁ mokkho bhavissati.

54. Appeva bahukiccānaṁ, attho jāyetha koci naṁ.
Atthi rukkhassa acchinnaṁ, khajjathaññeva tindukanti.

Tindukajātakaṁ sattamaṁ.

178. Kacchapajātaka (2-3-8)

55. Janittaṁ me bhavittaṁ me, iti paṅke avassayiṁ.
Taṁ maṁ paṅko ajjhabhavi, yathā dubbalakaṁ tathā.
Taṁ taṁ vadāmi Bhaggava, suṇohi vacanaṁ mama.

56. Gāme vā yadi vā raññe, sukhaṁ yatrādhigacchati.
Taṁ janittaṁ bhavittañca, purisassa pajānato.
Yamhi jīve tamhi gacche, na niketahato siyāti.

Kacchapajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

179. Satadhammajātaka (2-3-9)

57. Tañca appañca ucchiṭṭhaṁ, tañca kicchena no adā.
Sohaṁ brāhmaṇajātiko, yaṁ bhuttaṁ tampi uggataṁ.

---

1. Kalāyamuṭṭhiṁ (Sī, I)

58. Evaṁ dhammaṁ niraṁkatvā[1], yo adhammena jīvati.
Satadhammova lābhena, laddhenapi na nandatīti.

Satadhammajātakaṁ navamaṁ.

180. Duddadajātaka (2-3-10)

59. Duddadaṁ dadamānānaṁ, dukkaraṁ kamma kubbataṁ.
Asanto nānukubbanti, sataṁ dhammo durannayo.

60. Tasmā satañca asataṁ, nānā hoti ito gati.
Asanto nirayaṁ yanti, santo saggaparāyaṇāti[2].

Duddadajātakaṁ dasamaṁ.

Kalyāṇavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Susamañña migādhibhū māṇavako.
Vāripahūtarūpādiccupaṭṭhānā.
Sakaḷāya satinduka paṅka puna,
Satadhamma sududdadakena dasāti.

---

4. Asadisavagga

181. Asadisajātaka (2-4-1)

61. Dhanuggaho Asadiso, rājaputto mahabbalo.
Dūrepātī akkhaṇavedhī, mahākāyappadālano.

62. Sabbāmitte raṇaṁ katvā, na ca kañci viheṭhayi.
Bhātaraṁ sotthiṁ katvāna, saṁyamaṁ ajjhupāgamīti.

Asadisajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Nirākatvā (?) ni + ā + kara + tvā.
2. Parāyanā (Syā, Ka)

182. Saṅgāmāvacarajātaka (2-4-2)

63. Saṅgāmāvacaro sūro, balavā iti vissuto.
Kiṁ nu toraṇamāsajja, paṭikkamasi kuñjara.

64. Omadda khippaṁ palighaṁ, esikāni ca abbaha[1].
Toraṇāni ca madditvā, khippaṁ pavisa kuñjarāti.

Saṅgāmāvacarajātakaṁ dutiyaṁ.

183. Vālodakajātaka (2-4-3)

65. Vālodakaṁ apparasaṁ nihīnaṁ,
Pitvā[2] mado jāyati gadrabhānaṁ.
Imaṁ ca pitvāna rasaṁ paṇītaṁ,
Mado na sañjāyati sindhavānaṁ.

66. Appaṁ pivitvāna nihīnajacco,
So majjatī tena janinda puṭṭho[3].
Dhorayhasīlī ca kulamhi jāto,
Na majjatī aggarasaṁ pivitvāti.

Vālodakajātakaṁ tatiyaṁ.

184. Giridattajātaka (2-4-4)

67. Dūsito Giridattena[4], hayo Sāmassa Paṇḍavo.
Porāṇaṁ pakatiṁ hitvā, tassevā'nuvidhiyyati[5].

68. Sace ca tanujo poso, sikharākāra[6] kappito.
Ānane naṁ[7] gahetvāna, maṇḍale parivattaye.
Khippameva pahantvāna, tassevā'nuvidhiyyatīti.

Giridattajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Ubbaha (Syā), abbhuha (Ka)
2. Pītvā (Sī, I)
3. Phuṭṭho (Sī, Syā), muṭṭho (Ka)
4. Giridantena (I)
5. Nuvidhīyati (Sī, I)
6. Siṅgārākāra (Syā)
7. Taṁ (Sī, Syā, I)

185. Anabhiratijātaka (2-4-5)

69. Yathodake āvile appasanne,
Na passati sippikasambukaṁ ca.
Sakkharaṁ vālukaṁ macchagumbaṁ,
Evaṁ āvilamhi[1] citte.
Na passati attadatthaṁ paratthaṁ.

70. Yathodake acche vippasanne,
So passati sippikasambukaṁ ca.
Sakkharaṁ vālukaṁ macchagumbaṁ,
Evaṁ anāvilamhi citte.
So passati attadatthaṁ paratthanti.

Anabhiratijātakaṁ pañcamaṁ.

186. Dadhivāhanajātaka (2-4-6)

71. Vaṇṇagandharasūpeto, ambo'yaṁ ahuvā pure.
Tameva pūjaṁ labhamāno, kena'mbo kaṭukapphalo.

72. Pucimandaparivāro, ambo te Dadhivāhana.
Mūlaṁ mūlena saṁsaṭṭhaṁ, sākhā sākhā[2] nisevare[3].
Asātasannivāsena, tena'mbo kaṭukapphaloti.

Dadhivāhanajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

187. Catumaṭṭhajātaka (2-4-7)

73. Ucce viṭabhimāruyha, mantayavho rahogatā.
Nīce oruyha mantavho, migarājāpi sossati.

74. Yaṁ suvaṇṇo suvaṇṇena[4], devo devena mantaye.
Kiṁ te'ttha catumaṭṭhassa, bilaṁ pavisa jambukāti.

Catumaṭṭhajātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Āvile hi (Sī)
2. Sākhaṁ (Syā, Ka)
3. Nivīsare (Ka)
4. Yaṁ supaṇṇo supaṇṇena (Sī, Syā, I)

188. Sīhakotthujātaka (2-4-8)

75. Sīhaṅgulī sīhanakho, sīhapādapatiṭṭhito.
So sīho sīhasaṁghamhi, eko nadati aññathā.

76. Mā tvaṁ nadi rājaputta, appasaddo vane vasa.
Sarena kho[1] taṁ jāneyyuṁ, na hi te pettiko saroti.

Sīhakotthujātakaṁ aṭṭhamaṁ.

189. Sīhacammajātaka (2-4-9)

77. Netaṁ sīhassa naditaṁ, na byagghassa na[2] dīpino.
Pāruto sīhacammena, jammo nadati gadrabho.

78. Cirampi kho taṁ khādeyya, gadrabho haritaṁ yavaṁ.
Pāruto sīhacammena, ravamānova dūsayīti.

Sīhacammajātakaṁ navamaṁ.

190. Sīlānisaṁsajātaka (2-4-10)

79. Passa saddhāya sīlassa, cāgassa ca ayaṁ phalaṁ.
Nāgo nāvāya vaṇṇena, saddhaṁ vahatu'pāsakaṁ.

80. Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavaṁ.
Sataṁ hi sannivāsena, sotthiṁ gacchati nhāpitoti.

Sīlānisaṁsajātakaṁ dasamaṁ.

Asadisavaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Dhanuggaha kuñjara apparaso,
Giridatta'manāvilacittavaraṁ.
Dadhivāhana jambūka sīhanakho,
Haritayava nāgavarena dasāti.

---

1. Mā (Ka)
2. Byagghassa na ca (Ka)

5. Ruhakavagga

191. Ruhakajātaka (2-5-1)

81. Api[1] Ruhaka chinnāpi, jiyā sandhīyate puna.
Sandhīyassu Purāṇiyā, mā kodhassa vasaṁ gami.

82. Vijjamānesu vākesu[2], vijjamānesu kārisu.
Aññaṁ jiyaṁ karissāmi, alaññeva Purāṇiyāti.

Ruhakajātakaṁ paṭhamaṁ.

192. Sirikāḷakaṇṇijātaka (2-5-2)

83. Itthī siyā rūpavatī, sā ca sīlavatī siyā.
Puriso taṁ na iccheyya, saddahāsi Mahosadha.

84. Saddahāmi mahārāja, puriso dubbhago siyā.
Sirī ca kāḷakaṇṇī ca, na samenti kudācananti.

Sirikāḷakaṇṇijātakaṁ dutiyaṁ.

193. Cūḷapadumajātaka (2-5-3)

85. Ayameva sā ahamapi[3] so anañño,
Ayameva so hatthacchinno anañño.
Yamāha "komārapatī maman"ti,
Vajjhi'tthiyo natthi itthīsu saccaṁ.

86. Imañca jammaṁ musalena hantvā,
Luddaṁ chavaṁ paradārūpaseviṁ.
Imissā ca naṁ pāpapatibbatāya,
Jīvantiyā chindatha kaṇṇanāsanti.

Cūḷapadumajātakaṁ tatiyaṁ.

---

1. Ambho (Syā, Ka-Sī) 2. Vijjamānāsu maruvāsu (Sī), vijjamānāsu marūdvāsu (I)
3. Ahampi (Sī, Syā, I), ahasmi (Ka)

194. Maṇicorajātaka (2-5-4)

87. Na santi devā pavasanti nūna,
Na hi nūna santi idha lokapālā.
Sahasā karontāna'masaññatānaṁ,
Na hi nūna santī paṭisedhitāro.

88. Akāle vassatī tassa, kāle tassa na vassati.
Saggā ca cavati ṭhānā, nanu so tāvatā hatoti.

Maṇicorajātakaṁ catutthaṁ.

195. Pabbatūpattharajātaka (2-5-5)

89. Pabbatūpatthare[1] ramme, jātā pokkharaṇī sivā.
Taṁ siṅgālo apāpāyi[2], jānaṁ sīhena rakkhitaṁ.

90. Pivanti ce[3] mahārāja, sāpadāni mahānadiṁ.
Na tena anadī hoti, khamassu yadi te piyāti.

Pabbatūpatthara[4] jātakaṁ pañcamaṁ.

196. Valāhakassajātaka (2-5-6)

91. Ye na kāhanti ovādaṁ, narā Buddhena desitaṁ.
Byāsanaṁ te gamissanti, rakkhasīhiva vāṇijā.

92. Ye ca kāhanti ovādaṁ, narā Buddhena desitaṁ.
Sotthiṁ pāraṁ gamissanti, Valāheneva[5] vāṇijāti.

Valāhakassa[6] jātakaṁ chaṭṭhaṁ.

197. Mittāmittajātaka (2-5-7)

93. Na naṁ umhayate disvā, na ca naṁ paṭinandati.
Cakkhūni cassa na dadāti, paṭilomañca vattati.

---

1. Pabbatapatthare (Ka)
2. Apāpāsi (Sī, Syā, I)
3. Pivanti ve (Sī), pivantiva (I), pivanteva (?)
4. Pabbatapatthara (Ka)
5. Vālāheneva (Sī, I)
6. Vālāhassa (Sī, I)

94. Ete bhavanti ākārā, amittasmiṁ patiṭṭhitā.
Yehi amittaṁ jāneyya, disvā sutvā ca paṇḍitoti.

Mittāmittajātakaṁ sattamaṁ.

198. Rādhajātaka (2-5-8)

95. Pavāsā āgato tāta, idāni nacirāgato.
Kaccinnu tāta te mātā, na aññamupasevati.

96. Na kho panetaṁ subhaṇaṁ, giraṁ saccupasaṁhitaṁ.
Sayetha Poṭṭhapādova, mummure[1] upakūthitoti[2].

Rādhajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

199. Gahapatijātaka (2-5-9)

97. Ubhayaṁ me na khamati, ubhayaṁ me na ruccati.
Yācāyaṁ koṭṭhamotiṇṇā, nāddasaṁ iti bhāsati.

98. Taṁ taṁ gāmapati brūmi, kadare appasmi jīvite.
Dve māse saṅgaraṁ katvā[3], maṁsaṁ jaraggavaṁ kisaṁ.
Appattakāle codesi, tampi mayhaṁ na ruccatīti.

Gahapatijātakaṁ navamaṁ.

200. Sādhusīlajātaka (2-5-10)

99. Sarīradabyaṁ vuḍḍhabyaṁ[4], sojaccaṁ sādhusīliyaṁ.
Brāhmaṇaṁ teva pucchāma, kannu tesaṁ vanimhase[5].

100. Attho atthi sarīrasmiṁ, vuḍḍhabyassa namo kare.
Attho atthi sujātasmiṁ, sīlaṁ asmāka ruccatīti.

Sādhusīlajātakaṁ dasamaṁ.

Ruhakavagga pañcamo.

---

1. Mummare (Syā), maṁ pure (Ka) mummurasaddo thusaggimhi kukkuḷe ca vattatīti Sakkatābhidhānesu.
2. Upakūsitoti (Sī, Syā, I), upakūlito (Ka)
3. Kāraṁ katvāna (Sī, I), saṁkaraṁ katvā (Ka)
4. Vaddhabyaṁ (Sī, I)
5. Vaṇimhase (Sī, I)

Tassuddānaṁ

Apiruhaka rūpavatī musalo,
Pavasanti sapañcamapokkharaṇī.
Atha muttimavāṇija umhayate,
Cira-āgata koṭṭha sarīra dasāti.

---

6. Na taṁ daḷhavagga

201. Bandhanāgārajātaka (2-6-1)

101. * Na taṁ daḷhaṁ bandhanamāhu dhīrā,
Yadāyasaṁ dārujapabbajañca[1].
Sārattarattā maṇikuṇḍalesu,
Puttesu dāresu ca yā apekkhā.

102. * Etaṁ daḷhaṁ bandhanamāhu dhīrā,
Ohārinaṁ sīthilaṁ duppamuñcaṁ.
Etampi chetvāna vajanti dhīrā,
Anapekkhino kāmasukhaṁ pahāyāti.

Bandhanāgārajātakaṁ paṭhamaṁ.

202. Keḷisīlajātaka (2-6-2)

103. Haṁsā koñcā mayūrā ca, hatthayo[2] pasadā migā.
Sabbe sīhassa bhāyanti, natthi kāyasmi tulyatā.

104. Evameva manussesu, daharo cepi paññavā.
So hi tattha mahā hoti, neva bālo sarīravāti.

Keḷisīlajātakaṁ dutiyaṁ.

203. Khaṇḍajātaka (2-6-3)

105. + Virūpakkhehi me mettaṁ, mettaṁ Erāpathehi me.
Chabyāputtehi me mettaṁ, mettaṁ Kaṇhāgotamakehi ca.

---

1. Babbajañca (Sī)
2. Hatthino (Sī), hatthiyo (Syā, I)
* Khu 1. 63; Khu 10. 31, 185 piṭṭhesupi.
+ Aṁ 1. 384; Vi 4. 245 piṭṭhesupi.

Apādakehi me mettaṁ, mettaṁ dvipādakehi me.
Catuppadehi me mettaṁ, mettaṁ bahuppadehi me.

Mā maṁ apādako hiṁsi, māmaṁ hiṁsi dvipādako.
Mā maṁ catuppado hiṁsi, mā maṁ hiṁsi bahuppado.

Sabbe sattā sabbe pāṇā, sabbe bhūtā ca kevalā.
Sabbe bhadrāni passantu, mā kañci[1] pāpamāgamā.

106. Appamāṇo Buddho, appamāṇo dhammo.
Appamāṇo saṁgho, pamāṇavantāni sarīsapāni[2].
Ahi vicchika satapadī, uṇṇanābhi[3] sarabū mūsikā.

Katā me rakkhā katā me parittā,
Paṭikkamantu bhūtāni.
Sohaṁ namo Bhagavato,
Namo sattannaṁ Sammāsambuddhānanti.

Khaṇḍajātakaṁ tatiyaṁ.

204. Vīrakajātaka (2-6-4)

107. Api Vīraka passesi, sakuṇaṁ mañjubhāṇakaṁ.
Mayūragīvasaṅkāsaṁ, patiṁ mayhaṁ Saviṭṭhakaṁ.

108. Udakathalacarassa pakkhino,
Niccaṁ āmakamacchabhojino.
Tassā'nukaraṁ Saviṭṭhako,
Sevāle paliguṇṭhito matoti.

Vīrakajātakaṁ catutthaṁ.

205. Gaṅgeyyajātaka (2-6-5)

109. Sobhati maccho Gaṅgeyyo, atho sobhati Yāmuno[4].
Catuppadoyaṁ puriso, nigrodhaparimaṇḍalo.
Īsakāyata[5] gīvo ca, sabbeva atirocati.

---

1. Kiñci (Syā, Ka) 2. Siriṁsapāni (Sī, Syā, I) 3. Uṇṇānābhi (Sī, Syā, I)
4. Sobhanti macchā Gaṅgeyyā, atho sobhanti Yāmunā (Syā,I)
5. Īsamāyata (Ka)

110. Yaṁ pucchito na taṁ akkhāsi[1], aññaṁ akkhāsi[2] pucchito.
Attappasaṁsako poso, nāyaṁ asmāka ruccatīti.

Gaṅgeyyajātakaṁ pañcamaṁ.

206. Kuruṅgamigajātaka (2-6-6)

111. Iṅgha vaṭṭamayaṁ[3] pāsaṁ, chinda dantehi kacchapa.
Ahaṁ tathā karissāmi, yathā nehiti luddako.

112. Kacchapo pāvisī vāriṁ, Kuruṅgo pāvisī vanaṁ.
Satapatto dumaggamhā, dūre putte apānayīti.

Kuruṅgamigajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

207. Assakajātaka (2-6-7)

113. Aya'massakarājena, deso vicarito mayā.
Anukāmaya kāmena[4], piyena patinā saha.

114. Navena sukhadukkhena, porāṇaṁ apidhīyati[5].
Tasmā Assakaraññāva, kīṭo piyataro mamāti.

Assakajātakaṁ sattamaṁ.

208. Susumārajātaka (2-6-8)

115. Alaṁ me'tehi ambehi, jambūhi panasehi ca.
Yāni pāraṁ samuddassa, varaṁ mayhaṁ udumbaro.

116. Mahatī vata te bondi, na ca paññā tadūpikā.
Susumāra[6] vañcito mesi, gaccha dāni yathāsukhanti.

Susumārajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

1. Akkhā (Sī, Syā, I)
2. Akkhāti (Syā, I)
3. Vaddhamayaṁ (Sī, Syā, I)
4. Anukāmayānukāmena (Sī, I)
5. Apithīyati (Sī, I), apithiyyati (Syā)
6. Suṁsumāra (Sī, Syā, I)

209. Kukkuṭajātaka (2-6-9)

117. Diṭṭhā mayā vane rukkhā, assakaṇṇā vibhīṭakā[1].
Na tāni evaṁ sakkanti, yathā tvaṁ rukkha sakkasi.

118. Purāṇakukkuṭo[2] ayaṁ, bhetvā pañjaramāgato.
Kusalo vālapāsānaṁ, apakkamati bhāsatīti.

Kukkuṭa[3] jātakaṁ navamaṁ.

210. Kandagalakajātaka (2-6-10)

119. Ambho ko nāma'yaṁ rukkho, sinnapatto[4] sakaṇṭako.
Yattha ekappahārena, uttamaṅgaṁ vibhijjitaṁ[5].

120. Acāri vatāyaṁ vitudaṁ vanāni,
Kaṭṭhaṅgarukkhesu asārakesu.
Athā'sadā khadiraṁ jātasāraṁ[6],
Yattha'bbhidā garuḷo uttamaṅganti.

Kandagalaka[7]jātakaṁ dasamaṁ.

Nataṁdaḷhavaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṁ

Daḷhabandhana haṁsavaro ca puna,
Virūpakkha saviṭṭhaka macchavaro.
Sakuruṅga sa-assaka ambavaro,
Puna kukkuṭako garuḷena dasāti.

---

7. Bīraṇathambhavagga

211. Somadattajātaka (2-7-1)

121. Akāsi yoggaṁ dhuva'mappamatto,
Saṁvaccharaṁ Bīraṇathambhakasmiṁ.
Byākāsi saññaṁ parisaṁ vigayha,
Na niyyamo tāyati appapaññaṁ.

---

1. Vibhedakā (Syā, Ka)
2. Kakkaro (Sī, Syā, I)
3. Kakkara (Sī, Syā, I)
4. Sīnapatto (Sī, I)
5. Visāṭitaṁ (Sī, Syā, I), vighāṭitaṁ (Sī-Nisya)
6. Jātisāraṁ (Ka)
7. Kandalaka (Ka)

122. Dvayaṁ yācanako tāta, Somadatta nigacchati.
Alābhaṁ dhanalābhaṁ vā, evaṁdhammā hi yācanāti.

Somadattajātakaṁ paṭhamaṁ.

212. Ucchiṭṭhabhattajātaka (2-7-2)

123. Añño uparimo vaṇṇo, añño vaṇṇo ca heṭṭhimo.
Brāhmaṇī tveva pucchāmi, kiṁ heṭṭhā kiñca uppari.

124. Ahaṁ Naṭosmi bhaddante, bhikkhakosmi idhāgato.
Ayaṁ hi koṭṭhamotiṇṇo, ayaṁ so yaṁ[1] gavesasīti.

Ucchiṭṭhabhattajātakaṁ dutiyaṁ.

213. Bharujātaka (2-7-3)

125. Isīna'mantaraṁ katvā, Bharurājāti[2] me sutaṁ.
Ucchinno saha raṭṭhehi[3], sarājā vibhavaṅgato.

126. Tasmā hi chandāgamanaṁ, nappasaṁsanti paṇḍitā.
Aduṭṭhacitto bhāseyya, giraṁ saccupasaṁhitanti.

Bharujātakaṁ[4] tatiyaṁ.

214. Puṇṇanadījātaka (2-7-4)

127. Puṇṇaṁ nadiṁ yena ca peyyamāhu,
Jātaṁ yavaṁ yena ca guyhamāhu.
Dūraṁ gataṁ yena ca avhayanti,
So tyā'gato[5] handa ca bhuñja brāhmaṇa.

128. Yato maṁ saratī rājā, vāyasampi pahetave.
Haṁsā koñcā mayūrā ca[6], asatīyeva pāpiyāti.

Puṇṇanadījātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Tvaṁ (Ka)
2. Kururājāti (Ka)
3. Raṭṭhena (Sa, I)
4. Kurujātakaṁ (Ka)
5. Tyābhato (Syā, Ka) paheḷigāthābhāvo manasi kātabbo.
6. Haṁsakoñcamayūrānaṁ (Ka, Ṭha-Pāṭhantaraṁ)

215. Kacchapajātaka (2-7-5)

129. Avadhī vata attānaṁ, kacchapo byāharaṁ giraṁ[1].
Suggahītasmiṁ kaṭṭhasmiṁ, vācāya sakiyā'vadhi.

130. Etampi disvā naravīriyaseṭṭha, vācaṁ pamuñce kusalaṁ nātivelaṁ.
Passasi bahubhāṇena, kacchapaṁ byasanaṁ gatanti.

Kacchapajātakaṁ pañcamaṁ.

216. Macchajātaka (2-7-6)

131. Na mā'yamaggi tapati, na sūlo sādhutacchito.
Yañca maṁ maññate macchī, aññaṁ so ratiyā gato.

132. So maṁ dahati rāgaggi, cittaṁ cūpatapeti maṁ.
Jālino muñcathā'yirā maṁ, na kāme haññate kvacīti.

Macchajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

217. Seggujātaka (2-7-7)

133. Sabbo loko attamano ahosi,
Akovidā gāmadhammassa Seggu.
Komāri ko nāma[2] tava'jja dhammo,
Yaṁ tvaṁ gahitā pavane parodasi.

134. Yo dukkhaphuṭṭhāya bhaveyya tāṇaṁ,
So me pitā dubbhi vane karoti.
Sā kassa kandāmi vanassa majjhe,
Yo tāyitā so sahasaṁ karotīti.

Seggujātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Kacchapova pabyāharaṁ (Syā), kacchapo so pabyāharaṁ (Ka)
2. Komārikā nāma (Ka), komāriko nāma (Syā, I)

218. Kūṭavāṇijajātaka (2-7-8)

135. Saṭhassa sāṭheyyamidaṁ sucintitaṁ,
Paccoḍḍitaṁ paṭikūṭassa kūṭaṁ.
Phālaṁ ce khādeyyuṁ[1] mūsikā,
Kasmā kumāraṁ kulalā na[2] hareyyuṁ.

136. Kūṭassa hi santi[3] kūṭakūṭā,
Bhavati[4] cāpi nikatino nikatyā.
Dehi puttanaṭṭha phālanaṭṭhassa phālaṁ,
Mā te puttamahāsi phālanaṭṭhoti.

Kūṭavāṇijajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

219. Garahitajātaka (2-7-9)

137. Hiraññaṁ me suvaṇṇaṁ me, esā rattiṁ divā kathā.
Dummedhānaṁ manussānaṁ, ariyadhammaṁ apassataṁ.

138. Dve dve gahapatayo gehe, eko tattha amassuko.
Lambatthano veṇikato, atho aṅkitakaṇṇako.
Kīto dhanena bahunā, so taṁ vitudate jananti.

Garahitajātakaṁ navamaṁ.

220. Dhammadhajajātaka (2-7-10)

139. Sukhaṁ jīvitarūposi, raṭṭhā vivanamāgato.
So ekako rukkhamūle[5], kapaṇo viya jhāyasi.

140. Sukhaṁ jīvitarūposmi, raṭṭhā vivanamāgato.
So ekako rukkhamūle, kapaṇo viya jhāyāmi.
Sataṁ dhammaṁ anussaran'ti.

Dhammadhajajātakaṁ dasamaṁ.

Bīraṇathambhavaggo sattamo.

---

1. Adeyyuṁ (Sī, I) 2. No (Sī, Syā, I) 3. Santīdha (Ka)
4. Bhavanti (Ka) 5. Araññasmiṁ (Sī, Syā, I)

Tassuddānaṁ

Atha bīraṇathambhavaro ca naṭo,
Bharurājavaruttamapuṇṇanadī.
Bahubhāṇi aggi pavane mūsikā,
Sahalambatthano kapaṇena dasāti.

---

8. Kāsāvavagga

221. Kāsāvajātaka (2-8-1)

141. * Anikkasāvo kāsāvaṁ, yo vatthaṁ paridahissati[1].
Apeto madasaccena, na so kāsāvamarahati.

142. * Yo ca vantakasāva'ssa, sīlesu susamāhito.
Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahatīti.

Kāsāvajātakaṁ paṭhamaṁ.

222. Cūḷanandiyajātaka (2-8-2)

143. Idaṁ tadācariyavaco, pārāsariyo yadabravi[2].
Māsu tvaṁ akari[3] pāpaṁ, yaṁ tvaṁ pacchā kataṁ tape.

144. Yāni karoti puriso, tāni attani passati.
Kalyāṇakārī kalyāṇaṁ, pāpakārī ca pāpakaṁ.
Yādisaṁ vapate bījaṁ, tādisaṁ harate phalanti.

Cūḷanandiyajātakaṁ dutiyaṁ.

223. Puṭabhattajātaka (2-8-3)

145. Name namantassa bhaje bhajantaṁ,
Kiccānukubbassa kareyya kiccaṁ.
Nānatthakāmassa kareyya atthaṁ,
Asambhajantampi na sambhajeyya.

---

* Khu 1. 14; Khu 2. 342; upari 374 piṭṭhesupi.
1. Paridahessabhi (Sī, I)
2. Porāṇācariyobravi (Ka)
3. Akarā (Sī, I)

146. Caje cajantaṁ vanathaṁ na kayirā,
Apetacittena na sambhajeyya.
Dijo dumaṁ khīṇaphalanti ñatvā,
Aññaṁ samekkheyya mahā hi lokoti.

Puṭabhattajātakaṁ tatiyaṁ.

224. * Kumbhilajātaka (2-8-4)

147. Yasse'te caturo dhammā, vānarinda yathā tava.
Saccaṁ dhammo dhiti cāgo, diṭṭhaṁ so ativattati.

148. Yassa ce'te na vijjanti, guṇā paramabhaddakā.
Saccaṁ dhammo dhiti cāgo, diṭṭhaṁ so nātivattatīti.

Kumbhilajātakaṁ catutthaṁ.

225. Khantivaṇṇajātaka (2-8-5)

149. Atthi me puriso deva, sabbakiccesu byāvaṭo[1].
Tassa ceko'parādha'tthi, tattha tvaṁ kinti maññasi.

150. Amhākampa'tthi puriso, ediso idha vijjati.
Dullabho aṅgasampanno, khanti'rasmāka ruccatīti.

Khantivaṇṇajātakaṁ pañcamaṁ.

226. Kosiyajātaka (2-8-6)

151. Kāle nikkhamanā sādhu, nākāle sādhu nikkhamo.
Akālena hi nikkhamma, ekakampi bahujjano.
Na kiñci atthaṁ joteti, dhaṅkasenāva kosiyaṁ.

152. Dhīro ca vidhividhānaññū, paresaṁ vivarānugū.
Sabbāmitte vasīkatvā, kosiyova sukhī siyāti.

Kosiyajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

* Khu 4. 413 piṭṭhepi.

1. Vāvaṭo (Ka)

227. Gūthapāṇajātaka (2-8-7)

153. Sūro sūrena saṅgamma, vikkantena pahārinā.
Ehi nāga nivattassu, kiṁ nu bhīto palāyasi.
Passantu Aṅgamagadhā, mama tuyhañca vikkamaṁ.

154. Na taṁ pādā vadhissāmi, na dantehi na soṇḍiyā.
Mīḷhena taṁ vadhissāmi, pūti haññatu pūtināti.

Gūthapāṇajātakaṁ sattamaṁ.

228. Kāmanītajātaka (2-8-8)

155. Tayo giriṁ antaraṁ kāmayāmi,
Pañcālā Kuruyo Kekake ca[1].
Tatuttariṁ[2] brāhmaṇa kāmayāmi,
Tikiccha maṁ brāhmaṇa kāmanītaṁ.

156. Kaṇhāhidaṭṭhassa karonti heke.
Amanussapaviṭṭhassa[3] karonti paṇḍitā.
Na kāmanītassa karoti koci,
Okkantasukkassa hi kā tikicchāti.

Kāmanītajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

229. Palāyitajātaka (2-8-9)

157. Gajaggameghehi hayaggamālibhi,
Rathūmijātehi sarābhivassebhi[4].
Tharuggahāvaṭṭa[5] daḷhappahāribhi,
Parivāritā Takkasilā samantato.

---

1. Kurayo kekaye ca (Sī)
2. Taduttariṁ (Ka)
3. Amanussavaddhassa (Sī, I), amanussaviṭṭhassa (Syā)
4. Sarābhivassabhi (Syā, Sī-Ṭṭha), sarābhivassibhi (?)
5. Dhanuggahāvaṭṭa (Ka)

158. [1] Abhidhāvatha cūpadhāvatha ca[2],
Vividhā vināditā[3] vadantibhi.
Vattata'jja tumulo ghoso yathā,
Vijjulatā jaladharassa gajjatoti[1].

Palāyitajātakaṁ navamaṁ.

230. Dutiyapalāyitajātaka (2-8-10)

159. Dhajamaparimitaṁ anantapāraṁ,
Duppasahaṁdhaṅkehi sāgaraṁva[4].
Girimiva anilena duppasayho[5],
Duppasaho ahamajjatādisena.

160. Mā bāliyaṁ vilapi[6] na hissa tādisaṁ,
Viḍayhase[7] na hi labhase nisedhakaṁ.
Āsajjasi gajamiva ekacārinaṁ,
Yo taṁ padā naḷamiva pothayissatīti.

Dutiyapalāyitajātakaṁ dasamaṁ.

Kāsāvavaggo aṭṭhamo.

Tassuddānaṁ

Varavattha vaco dumakhīṇaphalaṁ,
Caturodhammavaraṁ purisuttama.
Dhaṅka magadhā ca tayogirināma,
Gajaggavaro dhajavarena dasāti.

1-1. Abhidhāvathā ca patathāca, vividhavinaditā ca dantibhi. Vattatajja tumulo ghoso, yathā vijjutā jaladharassa gajjatoti. (Sī, I, Ka)

2. Abhidhāvathā cuppatathā ca (Syā)

3. Vināditattha (Ka)

4. Sāgaramiva (Sī, Syā, I)

5. Duppasaho (Sī, I, Ka)

6. Vippalapi (bahūsu)

7. Viḷayhase (Sī, I)

9. Upāhanavagga

231. Upāhanajātaka (2-9-1)

161. Yathāpi kītā purisassupāhanā,
Sukhassa atthāya dukhaṁ udabbahe.
Ghammābhitattā thalasā papīḷitā,
Tasseva pāde purisassa khādare.

162. Evameva yo dukkulīno anariyo,
Tammāka[1] vijjañca sutañca ādiya.
Tameva so tattha sutena khādati,
Anariyo vuccati dupāhanūpamoti[2].

Upāhanajātakaṁ paṭhamaṁ.

232. Vīṇāguṇajātaka (2-9-2)

163. Ekacintito'yamattho, bālo apariṇāyako.
Na hi khujjena vāmena, bhoti saṅgantumarahasi.

164. Purisūsabhaṁ maññamānā, ahaṁ khujjamakāmayiṁ.
So'yaṁ saṁkuṭito seti, chinnatanti yathā viṇāti[3].

Vīṇāguṇajātakaṁ dutiyaṁ.

233. Vikaṇṇajātaka (2-9-3)

165. Kāmaṁ yahiṁ icchasi tena gaccha,
Viddhosi mammamhi[4] vikaṇṇakena.
Hatosi bhattena suvāditena[5],
Lolo ca macche anubandhamāno.

---

1. Tamhāka (Sī), tumhāka (Syā, I)
2. Pānadūpamoti (Sī, I)
3. Thuṇāti (Sī)
4. Mamasmi (Ka)
5. Savāditena (Sī, Syā, I)

166. Evampi lokāmisaṁ opatanto,
Vihaññatī cittavasānuvattī.
So haññatī ñātisakhāna majjhe,
Macchānugo soriva suṁsumāroti[1].

Vikaṇṇajātakaṁ tatiyaṁ.

234. Asitābhūjātaka (2-9-4)

167. Tvameva dāni'makara[2], yaṁ kāmo byagamā tayi.
Soyaṁ appaṭisandhiko, kharachinnaṁva renukaṁ[3].

168. Atricchaṁ[4] atilobhena, atilobhamadena ca.
Evaṁ hāyati atthamhā, ahaṁva Asitābhuyāti.

Asitābhūjātakaṁ catutthaṁ.

235. Vacchanakhajātaka (2-9-5)

169. Sukhā gharā Vacchanakha, sahiraññā sabhojanā.
Yattha bhutvā pivitvā ca, sayeyyātha anussuko.

170. Gharā nā'nīhamānassa, gharā nā'bhaṇato musā.
Gharā nādinnadaṇḍassa, paresaṁ anikubbato[5].
Evaṁ chiddaṁ durabhisambhavaṁ[6], ko gharaṁ paṭipajjatīti.

Vacchanakhajātakaṁ pañcamaṁ.

236. Bakajātaka (2-9-6)

171. Bhaddako vata'yaṁ pakkhī, dijo kumudasannibho.
Vūpasantehi pakkhehi, mandamandova jhāyati.

172. Nāssa sīlaṁ vijānātha, anaññāya pasaṁsatha.
Amhe dijo na pāleti, tena pakkhī na phandatīti.

Bakajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Susumāro (Ka)
2. Makari (Syā), makarā (Ka-Sī)
3. Rerukaṁ (Sī, I)
4. Atricchā (Sī, Syā, I)
5. Anikrubbato (Ka)
6. Durabhibhavaṁ (Sī,I)

237. Sāketajātaka (2-9-7)

173. Ko nu kho Bhagavā hetu, ekacce idha puggale.
Atīva hadayaṁ nibbāti, cittañcāpi pasīdati.

174. Pubbeva sannivāsena, paccuppannahitena vā.
Evaṁ taṁ jāyate pemaṁ, uppalaṁva yathodaketi.

Sāketajātakaṁ sattamaṁ.

238. Ekapadajātaka (2-9-8)

175. Iṅgha ekapadaṁ tāta, anekatthapadassitaṁ[1].
Kiñci saṅgāhikaṁ brūsi, yena'tthe sādhayemase.

176. Dakkheyye'kapadaṁ tāta, anekatthapadassitaṁ.
Tañca sīlena saññuttaṁ, khantiyā upapāditaṁ.
Alaṁ mitte sukhāpetuṁ, amittānaṁ dukhāya cāti.

Ekapadajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

239. Haritamaṇḍūkajātaka (2-9-9)

177. Āsīvisampi maṁ[2] santaṁ, paviṭṭhaṁ kumināmukhaṁ.
Ruccate haritāmātā, yaṁ maṁ khādanti macchakā.

178. Vilumpateva puriso, yāva'ssa upakappati.
Yadā caññe vilumpanti, so vilutto vilumpatīti[3].

Haritamaṇḍūkajātakaṁ navamaṁ.

240. Mahāpiṅgalajātaka (2-9-10)

179. Sabbo jano hiṁsito Piṅgalena.
Tasmiṁ mate paccayā[4] vedayanti.
Piyo nu te āsi akaṇhanetto,
Kasmā nu tvaṁ rodasi dvārapāla.

---

1. Padanissitaṁ (Sī, I)
2. Āsīvisaṁ mamaṁ (Sī, I)
3. Viluppatīti (?)
4. Paccayaṁ (Sī, Syā, I)

180. Na me piyo āsi akaṇhanetto.
Bhāyāmi paccāgamanāya tassa.
Ito gato hiṁseyya maccurājaṁ.
So hiṁsito āneyya puna idha.

181. Daḍḍhā vāhasahassehi, sitto ghaṭasatehi so.
Parikkhatā ca sā bhūmi, mā bhāyi nāgamissatīti.

Mahāpiṅgalajātakaṁ dasamaṁ.

Upāhanavaggo navamo.

Tassuddānaṁ

Varupāhana khujja vikaṇṇakako,
Asitābhuya pañcamavacchanakho.
Dija pemavaruttama-ekapadaṁ,
Kumināmukha piṅgalakena dasāti.

---

10. Siṅgālavagga

241. Sabbadāṭhijātaka (2-10-1)

182. Siṅgālo mānathaddho ca, parivārena atthiko.
Pāpuṇi mahatiṁ bhūmiṁ, rājāsi sabbadāṭhinaṁ.

183. Evameva manussesu, yo hoti parivāravā.
So hi tattha mahā hoti, siṅgālo viya dāṭhinanti.

Sabbadāṭhijātakaṁ paṭhamaṁ.

242. Sunakhajātaka (2-10-2)

184. Bālo vatāyaṁ sunakho, yo varattaṁ[1] na khādati.
Bandhanā ca pamuñceyya, asito ca gharaṁ vaje.

---

1. Yo ca yottaṁ (Ka)

185. Aṭṭhitaṁ me manasmiṁ me, atho me hadaye kataṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, yāva passupatū jano[1].

Sunakhajātakaṁ dutiyaṁ.

243. Guttilajātaka (2-10-3)

186. Sattatantiṁ sumadhuraṁ, rāmaṇeyyaṁ avācayiṁ.
So maṁ raṅgamhi avheti, saraṇaṁ me hohi Kosiya.

187. Ahaṁ taṁ saraṇaṁ samma[2], ahamācariyapūjako.
Na taṁ jayissati sisso, sissamācariya jessasīti.

Guttilajātakaṁ tatiyaṁ.

244. Vigaticchajātaka (2-10-4)

188. Yaṁ passati na taṁ icchati, yañca na passati taṁ kiri'cchati.
Maññāmi ciraṁ carissati, na hi taṁ lacchati yaṁ sa icchati.

189. Yaṁ labhati na tena tussati, yaṁ ca pattheti laddhaṁ hīḷeti.
Icchā hi anantagocarā, vigaticchāna[3] namo karomaseti.

Vigaticcha[4] jātakaṁ catutthaṁ.

245. Mūlapariyāyajātaka (2-10-5)

190. Kālo ghasati bhūtāni, sabbāneva saha'ttanā.
Yo ca kālaghaso bhūto, sa bhūtapacaniṁ paci.

191. Bahūni narasīsāni, lomasāni brahāni ca.
Gīvāsu paṭimukkāni, kocideve'ttha kaṇṇavāti.

Mūlapariyāyajātakaṁ pañcamaṁ.

246. Bālovādajātaka (2-10-6)

192. Hantvā chetvā[5] vadhitvā ca, deti dānaṁ asaññato.
Edisaṁ bhattaṁ bhuñjamāno, sa pāpena upalippati[6].

---

1. Pasupabhujjano (Syā, Ka)
2. Ahaṁ te saraṇaṁ homi (Khu 2. 39 Vimāna)
3. Vīticchānaṁ (Sī, I)
4. Vīticcha (Sī, I)
5. Jhatvā (Sī, I), ghatvā (Syā)
6. Sa pāpamupalimpati (Ka)

193. Puttadārampi ce hantvā, deti dānaṁ asaññato.
Bhuñjamānopi sappañño, na pāpena upalippatīti.

Bālovādajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

247. Pādañjalījātaka (2-10-7)

194. Addhā Pādañjalī sabbe, paññāya atirocati.
Tathā hi oṭṭhaṁ bhañjati, uttariṁ nūna passati.

195. Nāyaṁ dhammaṁ adhammaṁ vā, atthānatthañca bujjhati.
Aññatra oṭṭhanibbhogā, nāyaṁ jānāti kiñcananti.

Pādañjalījātakaṁ sattamaṁ.

248. Kiṁsukopamajātaka (2-10-8)

196. Sabbehi kiṁsuko diṭṭho, kiṁnvettha vicikicchatha.
Na hi sabbesu ṭhānesu, sārathī paripucchito.

197. Evaṁ sabbehi ñāṇehi, yesaṁ dhammā ajānitā.
Te ve dhammesu kaṅkhanti, kiṁsukasmiṁva bhātaroti.

Kiṁsukopamajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

249. Sālakajātaka (2-10-9)

198. Ekaputtako bhavissasi,
Tvañca no hessasi issaro kule.
Oroha dumasmā Sālaka,
Ehi dāni gharakaṁ vajemase.

199. Nanu maṁ suhadayoti[1] maññasi,
Yañca maṁ hanasi veḷuyaṭṭhiyā.
Pakkambavane ramāmase,
Gaccha tvaṁ gharakaṁ yathāsukhanti.

Sālakajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Nanu maṁ hadayeti (Sī, I)

250. Kapijātaka (2-10-10)

200. Ayaṁ isī upasamasaṁyame rato,
Sa tiṭṭhati[1] sisirabhayena aṭṭito.
Handa ayaṁ pavisatu'maṁ agārakaṁ,
Vinetu sītaṁ darathañca kevalaṁ.

201. Nāyaṁ isī upasamasaṁyame rato,
Kapī ayaṁ dumavarasākhagocaro.
So dūsako rosako cāpi jammo,
Sace'vaje'mampi[2] dūseyyagāranti[3]. (351)

Kapijātakaṁ dasamaṁ.

Siṅgālavaggo dasamo.

Tassuddānaṁ

Atha rājā siṅgālavaro sunakho,
Tathā Kosiya icchati kālaghaso.
Atha dānavaro'ṭṭhapi sārathinā,
Punambavanañca sisirakapi dasāti.

Atha vagguddānaṁ

Daḷañca vaggaṁ aparena Santhavaṁ,
Kalyāṇavaggā'sadiso ca Rūhakaṁ.
Nataṁdaḷha Bīraṇathambhakaṁ puna,
Kāsāvupāhana Siṅgālakena dasāti.

Dukanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

1. Santiṭṭhati (Sī, I) 2. Sace + āvaje + imampi. 3. Dūsaye gharanti (Sī, Syā, I)

3. Tikanipāta

1. Saṅkappavagga

251. Saṅkapparāgajātaka (3-1-1)

1. Saṅkapparāgadhotena, vitakkanisitena ca.
Nālaṅkatena bhadrena[1], usukārākatena ca[2].

2. Na kaṇṇāyatamuttena, nāpi morūpasevinā.
Tenamhi hadaye viddho, sabbaṅgaparidāhinā.

3. Āvedhañca na passāmi, yato ruhira'massave.
Yāva ayoniso cittaṁ, sayaṁ me dukkha'mābhatanti.

Saṅkapparāgajātakaṁ paṭhamaṁ.

252. Tilamuṭṭhijātaka (3-1-2)

4. Ajjāpi me taṁ manasi[3], yaṁ maṁ tvaṁ tilamuṭṭhiyā.
Bāhāya maṁ gahetvāna, laṭṭhiyā anutāḷayi.

5. Nanu jīvite na ramasi, yenāsi brāhmaṇā'gato.
Yaṁ maṁ bāhā gahetvāna, tikkhattuṁ anutāḷayi.

6. Ariyo anariyaṁ kubbantaṁ[4], yo daṇḍena nisedhati.
Sāsana taṁ na taṁ veraṁ, iti naṁ paṇḍitā vidūti.

Tilamuṭṭhijātakaṁ dutiyaṁ.

253. Maṇikaṇṭhajātaka (3-1-3)

7. * Mamannapānaṁ vipulaṁ uḷāraṁ,
Uppajjatī'massa maṇissa hetu.
Taṁ te na dassaṁ atiyācakosi,
Na cāpi te assama'māgamissaṁ.

---

1. Nevālaṅkatabhadrena (Syā)
2. Na usukārakatena ca (Sī, Syā, I)
3. Sarasi (Ka)
4. Kubbānaṁ (Sī, I), kubbaṁ (Syā)

* Vi 1. 221 piṭṭhepi.

8. Susū yathā sakkharadhotapāṇī,
Tāsesi maṁ selaṁ yācamāno.
Taṁ te na dassaṁ atiyācakosi,
Na cāpi te assama'māgamissaṁ.

9. Na taṁ yāce yassa piyaṁ jigīse[1],
Desso hoti atiyācanāya.
Nāgo maṇiṁ yācito brāhmaṇena,
Adassanaṁyeva tada'jjhagamāti.

Maṇikaṇṭhajātakaṁ tatiyaṁ.

254. Kuṇḍakakucchisindhavajātaka (3-1-4)

10. Bhutvā tiṇaparighāsaṁ, bhutvā ācāmakuṇḍakaṁ.
Etaṁ te bhojanaṁ āsi, kasmā dāni na bhuñjasi.

11. Yattha posaṁ na jānanti, jātiyā vinayena vā.
Bahuṁ[2] tattha mahābrahme, api ācāmakuṇḍakaṁ.

12. Tvañca kho maṁ pajānāsi, yādisā'yaṁ hayuttamo.
Jānanto jāna'māgamma, na te bhakkhāmi kuṇḍakanti.

Kuṇḍakakucchisindhavajātakaṁ catutthaṁ.

255. Sukajātaka (3-1-5)

13. Yāva so mattamaññāsi, bhojanasmiṁ vihaṅgamo.
Tāva addhāna'māpādi, mātarañca aposayi.

14. Yato ca kho bahutaraṁ, bhojanaṁ ajjhavāhari[3].
Tato tattheva saṁsīdi, amattaññū hi so ahu.

15. Tasmā mattaññutā sādhu, bhojanasmiṁ agiddhatā[4].
Amattaññū hi sīdanti, mattaññū ca na sīdareti.

Sukajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Jigiṁse (Sī, Syā, I)
2. Pahū (Sī, I), pahuṁ (Syā, Ka)
3. Ajjhupāhari (Sī, I)
4. Agiddhitā (Syā, Ka)

256. Jarūdapānajātaka (3-1-6)

16. Jarūdapānaṁ khaṇamānā, vāṇijā udakatthikā.
Ajjhagamuṁ ayasaṁ lohaṁ[1], tipusīsaṁ ca vāṇijā.
Rajataṁ jātarūpañca, muttā veḷuriyā bahū.

17. Te ca tena asantuṭṭhā, bhiyyo bhiyyo akhāṇisuṁ.
Te tatthā'sīviso[2] ghoro, tejassī tejasā hani.

18. Tasmā khaṇe nātikhaṇe, atikhātaṁ[3] hi pāpakaṁ.
Khātena ca[4] dhanaṁ laddhaṁ, atikhātena[5] nāsitanti.

Jarūdapānajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

257. Gāmaṇicandajātaka (3-1-7)

19. Nāyaṁ gharānaṁ kusalo, lolo ayaṁ valīmukho.
Kataṁ kataṁ kho dūseyya, evaṁdhamma'midaṁ kulaṁ.

20. Nayidaṁ cittavato lomaṁ, nāyaṁ assāsiko migo.
Siṭṭhaṁ[6] me Janasandhena, nāyaṁ kiñci vijānati.

21. Na mātaraṁ pitaraṁ vā, bhātaraṁ bhaginiṁ sakaṁ.
Bhareyya tādiso poso, siṭṭhaṁ dasarathena meti.

Gāmaṇicanda[7] jātakaṁ sattamaṁ.

258. Mandhātujātaka (3-1-8)

22. Yāvatā candimasūriyā, pariharanti disā bhanti virocanā[8].
Sabbeva dāsā Mandhātu, ye pāṇā pathavissitā[9].

23. Na kahāpaṇavassena, titti kāmesu vijjati.
Appassādā dukhā kāmā, iti viññāya paṇḍito.

---

1. Ajjhagaṁsu ayolohaṁ (Sī, Syā, I)
2. Tattha āsīviso (Ka), tatthapāsīviso (Syā)
3. Atikhaṇaṁ (Ka)
4. Khaṇena ca (Ka), khaṇanena (Syā)
5. Atikhaṇena (Ka)
6. Satthaṁ (Sī, Syā, I)
7. Gāmaṇicaṇḍa (Sī, I)
8. Virocamānā (Ka)
9. Paṭhavinissitā (Sī, I), paṭhavissitā (Syā)

24. Api dibbesu kāmesu, ratiṁ so nādhigacchati.
Taṇhakkhayarato hoti, Sammāsambuddhasāvakoti.

Mandhātujātakaṁ aṭṭhamaṁ.

259. Tirīṭavacchajātaka (3-1-9)

25. Nayimassa vijjāmaya'matthi kiñci,
Na bandhavo no pana te sahāyo.
Atha kena vaṇṇena Tirīṭavaccho[1],
Tedaṇḍiko bhuñjati aggapiṇḍaṁ.

26. Āpāsu[2] me yuddhaparājitassa,
Ekassa katvā vivanasmi ghore.
Pasārayī kicchagatassa pāṇiṁ,
Tenūdatāriṁ dukhasampareto.

27. Etassa kiccena idhānupatto,
Vesāyino visayā jīvaloke.
Lābhāraho tāta Tirīṭavaccho,
Detha'ssa bhogaṁ yajathañca[3] yaññanti.

Tirīṭavacchajātakaṁ navamaṁ.

260. Dūtajātaka (3-1-10)

28. Yassatthā dūramāyanti, amittamapi yācituṁ.
Tassūdarassahaṁ dūto, mā me kujjha[4] rathesabha.

29. Yassa divā ca ratto ca, vasamāyanti māṇavā.
Tassūdarassahaṁ dūto, mā me kujjha[4] rathesabha.

---

1. Tirīṭivaccho (Syā, Ka)
2. Āvāsu (Ka)
3. Yajatañca (Sī, I), yajitañca (Syā)
4. Kujjhi (Sī, I)

30. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṁ,
Gavaṁ sahassaṁ saha puṅgavena.
Dūto hi dūtassa kathaṁ na dajjaṁ,
Mayampi tasseva bhavāma dūtāti.

Dūtajātakaṁ dasamaṁ.

Saṅkappavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Usukāravaro tilamuṭṭhi maṇi,
Hayarāja vihaṅgama āsiviso.
Janasandha kahāpaṇavassa puna,
Tiriṭaṁ puna dūtavarena dasāti.

---

2. Padumavagga

261. Padumajātaka (3-2-1)

31. Yathā kesā ca massū ca, chinnaṁ chinnaṁ virūhati.
Evaṁ rūhatu te nāsā, padumaṁ dehi yācito.

32. Yathā Sāradikaṁ bījaṁ, khette vuttaṁ virūhati.
Evaṁ rūhatu te nāsā, padumaṁ dehi yācito.

33. Ubhopi palapante'te[1], api paddhāni dassati.
Vajjuṁ vā te na vā vajjuṁ, natthi nāsāya rūhanā.
Dehi samma padumāni, ahaṁ yācāmi yācitoti.

Padumajātakaṁ paṭhamaṁ.

262. Mudupāṇijātaka (3-2-2)

34. Pāṇi ce muduko cassa, nāgo cassa sukārito.
Andhakāro ca vasseyya, atha nūna tadā siyā.

---

1. Vilapantete (Syā, Ka)

35. Analā mudusambhāsā, duppūrā tā[1] nadīsamā.
Sīdanti naṁ viditvāna, ārakā parivajjaye.

36. Yaṁ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jātavedova saṁ ṭhānaṁ, khippaṁ anudahanti nanti.

Mudupāṇijātakaṁ dutiyaṁ.

263. Cūḷapalobhanajātaka (3-2-3)

37. Abhijjamāne vārismiṁ, sayaṁ[2] āgamma iddhiyā.
Missībhāvi'tthiyā gantvā, saṁsīdasi[3] mahaṇṇave.

38. Āvaṭṭanī mahāmāyā, brahmacariyavikopanā.
Sīdanti naṁ viditvāna, ārakā parivajjaye.

39. Yaṁ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jātavedova saṁ ṭhānaṁ, khippaṁ anudahanti nanti.

Cūḷapalobhana[4] jātakaṁ tatiyaṁ.

264. Mahāpanādajātaka (3-2-4)

40. Panādo nāma so rājā, yassa yūpo suvaṇṇayo.
Tiriyaṁ soḷasubbedho[5], uddhamāhu[6] sahassadhā.

41. Sahassakaṇḍo satageṇḍu[7], dhajālu haritāmayo.
Anaccuṁ tattha gandhabbā, cha sahassāni sattadhā.

42. Evametaṁ[8] tadā āsi, yathā bhāsasi Bhaddaji.
Sakko ahaṁ tadā āsiṁ, veyyāvaccakaro tavāti.

Mahāpanādajātakaṁ catutthaṁ.

---

1. Duppūrattā (Ka)
2. Ayaṁ (Ka)
3. Saṁsīdati (Ka)
4. Cullapalobhana (Sī, Syā,I)
5. Soḷasapabbedho (Sī, I)
6. Uccamāhu (Sī, Syā, I)
7. Satabhedo (Sī, I), satabheṇḍu (Sī-Nisya)
8. Evameva (Ka)

265. Khurappajātaka (3-2-5)

43. Disvā khurappe dhanuveganunne,
Khagge gahīte tikhiṇe teladhote.
Tasmiṁ bhayasmiṁ maraṇe viyūḷhe,
Kasmā nu te nāhu chambhitattaṁ.

44. Disvā khurappe dhanuveganunne,
Khagge gahīte tikhiṇe teladhote.
Tasmiṁ bhayasmiṁ maraṇe viyūḷhe,
Vedaṁ alatthaṁ vipulaṁ uḷāraṁ.

45. So vedajāto ajjhabhaviṁ amitte,
Pubbeva me jīvita'māsi cattaṁ.
Na hi jīvite ālayaṁ kubbamāno,
Sūro kayirā sūrakiccaṁ kadācīti.

Khurappajātakaṁ pañcamaṁ.

266. Vātaggasindhavajātaka (3-2-6)

46. Yenāsi kisiyā paṇḍu, yena bhattaṁ na ruccati.
Ayaṁ so āgato bhattā[1], kasmā dāni palāyasi.

47. Sace[2] panā'dikeneva, santhavo nāma jāyati.
Yaso hāyati itthīnaṁ, tasmā tāta palāya'haṁ[3].

48. Yassassinaṁ kule jātaṁ, āgataṁ yā na icchati.
Socati cirarattāya, Vātaggamiva Bhaddalīti[4].

Vātaggasindhavajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Tāto (Sī, Syā, I)
2. Na kho (Syā, Ka)
3. Palāyihaṁ (Syā), palāyitaṁ (Ka)
4. Kundalīti (Sī, I), gadrabhīti (Syā)

267. Kakkaṭakajātaka (3-2-7)

49. Siṅgīmigo āyatacakkhunetto,
Aṭṭhittaco vārisayo alomo.
Tenā'bhibhūto kapaṇaṁ rudāmi,
Mā heva maṁ pāṇasamaṁ jaheyya[1].

50. Ayya na taṁ jahissāmi, kuñjaraṁ saṭṭhihāyanaṁ[2].
Pathabyā cāturantāya, suppiyo hosi me tuvaṁ.

51. Ye kuḷīrā samuddasmiṁ, Gaṅgāya Yamunāya[3] ca.
Tesaṁ tvaṁ vārijo seṭṭho, muñca rodantiyā patinti.

Kakkaṭaka[4] jātakaṁ sattamaṁ.

268. Ārāmadūsakajātaka (3-2-8)

52. Yo ve sabbasametānaṁ, ahuvā seṭṭhasammato.
Tassāyaṁ edisī paññā, kimeva itarā pajā.

53. Evameva tuvaṁ brahme, anaññāya vinindasi.
Kathaṁ mūlaṁ adisvāna[5], rukkhaṁ jaññā patiṭṭhitaṁ.

54. Nāhaṁ tumhe vinindāmi, ye caññe vānarā vane.
Vissasenova gārayho, yassatthā rukkharopakāti.

Ārāmadūsakajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

269. Sujātajātaka (3-2-9)

55. Na hi vaṇṇena sampannā, mañjukā piyadassanā.
Kharavācā piyā hoti, asmiṁ loke paramhi ca.

56. Nanu passasimaṁ kāḷiṁ, dubbaṇṇaṁ tilakāhataṁ.
Kokilaṁ saṇhavācena, bahūnaṁ pāṇinaṁ piyaṁ.

---

1. Jaheyyā (I) jahā'yye (?)
2. Kuñjara saṭṭhihāyana (Sī, I)
3. Nammadāya (Sī, I)
4. Kuḷīra (Ka)
5. Kathaṁ hi mūlaṁ adisvā (Syā, I)

57. Tasmā sakhilavācassa, mantabhāṇī anuddhato.
Atthaṁ dhammañca dīpeti, madhuraṁ tassa bhāsitanti.

Sujātajātakaṁ navamaṁ.

270. Ulūkajātaka (3-2-10)

58. Sabbehi kira ñātīhi, kosiyo issaro kato.
Sace ñātīhi anuññāto[1], bhaṇeyyāhaṁ ekavācikaṁ.

59. Bhaṇa samma anuññāto, atthaṁ dhammañca kevalaṁ.
Santi hi daharā pakkhī, paññavanto jutindharā.

60. Na me ruccati bhaddaṁ vo[2], ulūkassā'bhisecanaṁ.
Akkuddhassa mukhaṁ passa, kathaṁ kuddho karissatīti.

Ulūkajātakaṁ dasamaṁ.

Padumavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Padumuttama nāgasirivhayano,
Sa-mahaṇṇava yūpa khurappavaro.
Atha Bhaddalī kuñjara rukkha puna,
Kharavāca ulūkavarena dasāti.

---

3. Udapānavagga

271. Udapānadūsakajākaka (3-3-1)

61. Āraññikassa isino, cirarattatapassino.
Kicchākataṁ udapānaṁ, kathaṁ samma avāhayi[3].

62. Esa dhammo siṅgālānaṁ, yaṁ pitvā ohadāmase.
Pitupitāmahaṁ dhammo, na taṁ[4] ujjhātu'marahasi.

---

1. Ñātīhanuññāto (Sī, I)
2. Bhadante (Ka)
3. Avāhasi (Ka), apāhasi (Syā)
4. Na naṁ (Sī, I)

63. Yesaṁ vo ediso dhammo, adhammo pana kīdiso.
Mā vo dhammaṁ adhammaṁ vā, addasāma kudācananti.

Udapānadūsakajātakaṁ paṭhamaṁ.

272. Byagghajātaka (3-3-2)

64. Yena mittena saṁsaggā, yogakkhemo vihiyyati.
Pubbeva'jjhābhavaṁ tassa, rakkhe akkhīva paṇḍito.

65. Yena mittena saṁsaggo, yogakkhemo pavaḍḍhati.
Kareyya'ttasamaṁ vuttiṁ, sabbakiccesu paṇḍito.

66. Etha byagghā nivattavho, paccupetha[1] mahāvanaṁ.
Mā vanaṁ chindi nibyagghaṁ, byagghā māhesu nibbanāti.

Byagghajātakaṁ dutiyaṁ.

273. Kacchapajātaka (3-3-3)

67. Ko nu uddhitabhattova[2], pūrahatthova brāhmaṇo.
Kahaṁ nu bhikkhaṁ acari, kaṁ saddhaṁ upasaṅkami.

68. Ahaṁ kapi'smi dummedho, anāmāsāni āmasiṁ.
Tvaṁ maṁ mocaya bhaddaṁ te, mitto gaccheyya pabbataṁ.

69. Kacchapā Kassapā honti, Koṇḍaññā honti makkaṭā.
Muñca Kassapa Koṇḍaññaṁ, kataṁ[3] methunakaṁ tayāti.

Kacchapajātakaṁ tatiyaṁ.

274. Lolajātaka (3-3-4)

70. Kā'yaṁ balākā sikhinī, corī laṅghipitāmahā.
Oraṁ balāke āgaccha, caṇḍo me vāyaso sakhā.

71. Nāhaṁ balākā sikhinī, ahaṁ lolosmi vāyaso.
Akatvā vacanaṁ tuyhaṁ, passa lūnosmi āgato.

---

1. Paccametha (Sī, I)
2. Udditabhattova (Sī), vaḍḍhitabhattova (Syā)
3. Kathaṁ (Ka)

72. Punapā'pajjasī samma, sīlaṁ hi tava tādisaṁ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti.

Lolajātakaṁ catutthaṁ.

275. Rucirajātaka (3-3-5)

73. Kā'yaṁ balākā rucirā, kākanīḷasmi'macchati.
Caṇḍo kāko sakhā mayhaṁ, yassa[1] cetaṁ kulāvakaṁ.

74. Nanu maṁ samma jānāsi, dija sāmākabhojana.
Akatvā vacanaṁ tuyhaṁ, passa lūnosmi āgato.

75. Punapā'pajjasī samma, sīlaṁ hi tava tādisaṁ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti.

Rucirajātakaṁ pañcamaṁ.

276. Garudhammajātaka (3-3-6)

76. Tava saddhañca sīlañca, viditvāna janādhipa.
Vaṇṇaṁ Añjanavaṇṇena, Kāliṅgasmiṁ nimimhase[2].

77. Annabhaccā ca'bhaccā ca, yo'dha uddissa gacchati.
Sabbe te appaṭikkhippā, pubbācariyavaco idaṁ.

78. Dadāmi vo brāhmaṇā nāga'metaṁ,
Rājārahaṁ rājabhoggaṁ yasassinaṁ.
Alaṅkataṁ hemajālābhichannaṁ,
Sasārathiṁ gacchatha yenakāmanti.

Garudhammajātakaṁ[3] chaṭṭhaṁ.

---

1. Tassa (Sī, I)
2. Vinimhase (Syā), vanimhase (Ka)
3. Kurudhammajātakaṁ (Sī, Syā, I)

277. Romakajātaka (3-3-7)

79. Vassāni paññāsa samādhikāni,
Vasimha selassa guhāya romaka.
Asaṅkamānā abhinibbutattā[1],
Hatthatta[2] māyanti mama'ṇḍajā pure.

80. Te dāni vakkaṅga kimattha'mussukā,
Bhajanti aññaṁ girikandaraṁ dijā.
Na nūna maññanti mamaṁ yathā pure,
Cirappavutthā atha vā na te ime.

81. Jānāma taṁ na mayaṁ sampamūḷhā[3],
Soyeva tvaṁ te maya'masma nā'ññe.
Cittañca te asmiṁ jane paduṭṭhaṁ,
Ājīvikā[4] tena tamuttasāmāti.

Romakajātakaṁ sattamaṁ.

278. Mahiṁsarājajātaka (3-3-8)

82. Kimattha[5] mabhisandhāya, lahucittassa dubbhino[6]
Sabbakāmadadasseva[7], imaṁ dukkhaṁ titikkhasi.

83. Siṅgena nihanāhe'taṁ, padasā ca adhiṭṭhaha.
Bhiyyo[8] bālā pakujjheyyuṁ, no cassa paṭisedhako.

84. Mamevāyaṁ maññamāno, aññepevaṁ[9] karissati.
Te naṁ tattha vadhissanti, sā me mutti bhavissatīti.

Mahiṁsarājajātakaṁ[10] aṭṭhamaṁ.

---

1. Abhinibbutacittā (Syā, Ka)
2. Hatthattha (Syā)
3. Na maya'masma mūḷhā (Sī, I)
4. Ājīvaka (Sī, Syā), ājīvika (I)
5. Kamattha (Sī, I)
6. Dūbhino (Sī, I)
7. Duhasseva (Sī, Syā, I), rahasseva (Ka)
8. Bhīyo (Sī)
9. Aññampevaṁ (Sī, Syā, I)
10. Mahisajātakaṁ (Sī, Syā, I)

279. Satapattajātaka (3-3-9)

85. Yathā māṇavako panthe, siṅgāliṁ vanagocariṁ.
Atthakāmaṁ pavedentiṁ[1], anatthakāmāti maññati.
Anatthakāmaṁ satapattaṁ, atthakāmoti maññati.

86. Evameva idhekacco, puggalo hoti tādiso.
Hitehi vacanaṁ vutto, paṭigaṇhāti vāmato.

87. Ye ca kho naṁ pasaṁsanti, bhayā ukkaṁsayanti vā[2].
Tañhi so maññate mittaṁ, satapattaṁva māṇavoti.

Satapattajātakaṁ navamaṁ.

280. Puṭadūsakajātaka (3-3-10)

88. Addhā hi nūna migarājā, puṭakammassa kovido.
Tathā hi puṭaṁ dūseti, aññaṁ nūna karissati.

89. Na me mātā vā pitā vā, puṭakammassa kovido.
Kataṁ kataṁ kho dūsema, evaṁ dhammamidaṁ kulaṁ.

90. Yesaṁ vo ediso dhammo, adhammo pana kīdiso.
Mā vo dhammaṁ adhammaṁ vā, addasāma kudācananti.

Puṭadūsakajātakaṁ dasamaṁ.

Udapānavaggo[3] tatiyo.

Tassuddānaṁ

Udapānavaraṁ vanabyaggha kapi,
Sikhinī ca balāka ruciravaro.
Sujanādhipa romaka dūsa puna,
Satapattavaro puṭakamma dasāti.

---

1. Pavadantiṁ (I) 2. Ca (Sī, I) 3. Araññavaggo (Sī, I, Ka)

4. Abbhantaravagga

281. Abbhantarajātaka (3-4-1)

91. Abbhantaro nāma dumo, yassa dibyamidaṁ phalaṁ.
Bhutvā dohaḷinī nārī, cakkavattiṁ vijāyati.

92. Tvampi[1] bhadde mahesīsi, sā cāpi[2] patino piyā.
Āharissati te rājā, idaṁ abbhantaraṁ phalaṁ.

93. Bhatturatthe parakkanto, yaṁ ṭhānamadhigacchati.
Sūro attapariccāgī, labhamāno bhavāmahanti.

Abbhantarajātakaṁ paṭhamaṁ.

282. Seyyajātaka (3-4-2)

94. Seyyaṁso seyyaso hoti, yo seyyamupasevati.
Ekena sandhiṁ katvāna, sataṁ vajjhe[3] amocayiṁ.

95. [4] Tasmā sabbena lokena, sandhiṁ katvāna ekato[5].
Pecca saggaṁ nigaccheyya[4], idaṁ suṇātha Kāsiyā[6].

96. Idaṁ vatvā mahārājā, Kaṁso Bārāṇasiggaho.
Dhanuṁ kaṇḍañca[7] nikkhippa, saṁyamaṁ ajjhupāgamīti.

Seyyajātakaṁ dutiyaṁ.

283. Vaḍḍhakīsūkarajātaka (3-4-3)

97. Varaṁ varaṁ tvaṁ nihanaṁ pure cari,
Asmiṁ padese abhibhuyya sūkare.
So dāni eko byapagamma jhāyasi.
Balaṁ nu te byaggha na ca'jja vijjati.

---

1. Tvañca (Sī, I), tvaṁ hi (Ka)
2. Cāsi (Sī, I)
3. Macce (Ka), bajjhe (Ka-Ṭṭha)
4-4. Kasmā -pa- saggaṁ na gaccheyya (katthaci)
5. Ekako (Sī, Syā, I)
6. Kāsayo (Sī, I)
7. Tūṇiñca (Sī, I)

98. Ime sudaṁ[1] yanti disodisaṁ pure,
Bhayaṭṭitā leṇagavesino puthū.
Te dāni saṅgamma vasanti ekato,
Yattha'ṭṭhitā duppasaha'jja'me[2] mayā.

99. Namatthu saṁghāna samāgatānaṁ,
Disvā sayaṁ sakhya vadāmi abbhutaṁ.
Byagghaṁ migā yattha jiniṁsu dāṭhino,
Sāmaggiyā dāṭhabalesu muccareti.

Vaḍḍhakīsūkarajātakaṁ tatiyaṁ.

284. Sirijātaka (3-4-4)

100. Yaṁ ussukā saṁgharanti, alakkhikā bahuṁ dhanaṁ.
Sippavanto asippā ca, lakkhivā tāni bhuñjati.

101. Sabbattha katapuññassa, aticca'ññeva pāṇino.
Uppajjanti bahū bhogā, appa'nāyatanesupi.

102. Kukkuṭo[3] maṇayo daṇḍo, thiyo ca puññalakkhaṇā.
Uppajjanti apāpassa, katapuññassa jantunoti.

Sirijātakaṁ catutthaṁ.

285. Maṇisūkarajātaka (3-4-5)

103. Dariyā satta vassāni, tiṁsamattā vasāmase.
Haññāma[4] maṇino ābhaṁ, iti no mantanaṁ ahu.

104. Yāvatā maṇiṁ ghaṁsāma[5], bhiyyo vodāyate maṇi.
Idañca dāni pucchāma, kiṁ kiccaṁ idha maññasi.

105. Ayaṁ maṇi veḷuriyo, akāco vimalo[6] subho.
Nā'ssa sakkā siriṁ hantuṁ, apakkamatha sūkarāti.

Maṇisūkara[7] jātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Imassu tā (Syā, Ka)
2. Duppasahajjime (Syā)
3. Kukkuṭa (Sī, I), kukkuṭā (Sī-Nissaya, Saddanīti)
4. Hañchema (Sī, I), hañchāma (?)
5. Yāva yāva nighaṁsāma (Sī, I)
6. Vipulo (Ka)
7. Maṇighaṁsa (Ka)

286. Sālūkajātaka (3-4-6)

106. Mā sālūkassa pihayi, āturannāni bhuñjati.
Appossukko bhusaṁ khāda, etaṁ dīghāyulakkhaṇaṁ.

107. Idāni so idhāgantvā, atithī yuttasevako.
Atha dakkhasi sālūkaṁ, sayantaṁ musaluttaraṁ.

108. Vikantaṁ[1] sūkaraṁ disvā, sayantaṁ musaluttaraṁ.
Jaraggavā vicintesuṁ, varamhākaṁ bhusāmivāti.

Sālūkajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

287. Lābhagarahajātaka (3-4-7)

109. Nānummatto nāpisuṇo, nānaṭo nākutūhalo.
Mūḷhesu labhate lābhaṁ, esā te anusāsanī.

110. Dhiratthu taṁ yasalābhaṁ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena[2] vā.

111. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Esāva jīvikā seyyo[3], yā cā'dhammena esanāti.

Lābhagarahajātakaṁ sattamaṁ.

288. Macchuddānajātaka (3-4-8)

112. Agghanti macchā adhikaṁ sahassaṁ,
Na so atthi yo imaṁ saddaheyya.
Mayhañca assu idha satta māsā,
Ahampi taṁ macchuddānaṁ kiṇeyyaṁ.

113. Macchānaṁ bhojanaṁ datvā, mama dakkhiṇamādisi.
Taṁ dakkhiṇaṁ sarantiyā, kataṁ apacitiṁ tayā.

---

1. Vikattaṁ (Sī), vikantiyamānaṁ chindiyamānaṁti attho.
2. Adhammacariyāya (Sī, Syā)
3. Seyyā (Sī, Syā, I)

114. Paduṭṭhacittassa na phāti hoti,
Na cāpi taṁ[1] devatā pūjayanti.
Yo bhātaraṁ pettikaṁ sāpateyyaṁ,
Avañcayī dukkaṭakammakārīti.

Macchuddānajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

289. Nānāchandajātaka (3-4-9)

115. Nānāchandā mahārāja, ekāgāre vasāmase.
Ahaṁ gāmavaraṁ icche, brāhmaṇī ca gavaṁ sataṁ.

116. Putto ca ājaññarathaṁ, kaññā ca maṇikuṇḍalaṁ.
Yā ce'sā Puṇṇikā jammī, udukkhalaṁ'bhikaṅkhati.

117. Brāhmaṇassa gāmavaraṁ, brāhmaṇiyā gavaṁ sataṁ.
Puttassa ājaññarathaṁ, kaññāya maṇikuṇḍalaṁ.
Yañcetaṁ Puṇṇikaṁ jammiṁ, paṭipādethu'dukkhalanti.

Nānāchandajātakaṁ navamaṁ.

290. Sīlavīmaṁsakajātaka (3-4-10)

118. Sīlaṁ kireva kalyāṇaṁ, sīlaṁ loke anuttaraṁ.
Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññati.

119. Sohaṁ sīlaṁ samādissaṁ, loke anumataṁ sivaṁ.
Ariyavuttisamācāro, yena vuccati sīlavā.

120. Ñātīnañca piyo hoti, mittesu ca virocati.
Kāyassa bhedā sugatiṁ, upapajjati sīlavāti.

Sīlavīmaṁsakajātakaṁ dasamaṁ.

Abbhantaravaggo catuttho.

---

1. Naṁ (Sī, Syā)

Tassuddānaṁ

Duma kaṁsavaruttamabyagghamigā,
Maṇayo maṇi sālukamavhayano.
Anusāsaniyopi ca macchavaro,
Maṇikuṇḍalakena kirena dasāti.

---

5. Kumbhavagga

291. Surāghaṭajātaka (3-5-1)

121. Sabbakāmadadaṁ kumbhaṁ, kuṭaṁ laddhāna dhuttako.
Yāva naṁ anupāleti, tāva so sukhamedhati.

122. Yadā matto ca ditto ca, pamādā kumbha'mabbhidā.
Tadā naggo ca pottho ca, pacchā bālo vihaññati.

123. Evameva yo dhanaṁ laddhā, pamatto[1] paribhuñjati.
Pacchā tappati dummedho, kuṭaṁ bhitvāva[2] dhuttakoti.

Surāghaṭa[3] jātakaṁ paṭhamaṁ.

292. Supattajātaka (3-5-2)

124. Bārāṇasyaṁ[4] mahārāja, kākarājā nivāsako[5].
Asītiyā sahassehi, Supatto parivārito.

125. Tassa dohaḷinī bhariyā, Suphassā bhakkhitumicchati[6].
Rañño mahānase pakkaṁ, paccagghaṁ rājabhojanaṁ.

126. Tesāhaṁ pahito dūto, rañño camhi idhāgato.
Bhattu apacitiṁ kummi, nāsāya'makaraṁ[7] vaṇanti.

Supattajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Amattā (Sī), amatto (I)
2. Kuṭaṁ bhinnova (Sī, I), kuṭabhinnova (?)
3. Bhadraghaṭa (Sī, I), bhadraghaṭabhedaka (Syā)
4. Bārāṇassaṁ (Sī, I)
5. Nivāsiko (Sī, I)
6. Macchamicchati (Sī, I)
7. Makariṁ (Sī-Nissaya)

293. Kāyanibbindajātaka (3-5-3)

127. Phuṭṭhassa me aññatarena byādhinā,
Rogena bāḷhaṁ dukhitassa ruppato.
Parisussati khippamidaṁ kaḷevaraṁ,
Pupphaṁ yathā paṁsuni ātape kataṁ.

128. Ajaññaṁ jaññasaṅkhātaṁ, asuciṁ sucisammataṁ.
Nānākuṇapaparipūraṁ, jaññarūpaṁ apassato.

129. Dhiratthu'maṁ āturaṁ pūtikāyaṁ,
Jegucchiyaṁ assuciṁ byādhidhammaṁ.
Yatthappamattā adhimucchitā pajā,
Hāpenti maggaṁ sugatūpapattiyāti.

Kāyanibbinda[1] jātakaṁ tatiyaṁ.

294. Jambukhādakajātaka (3-5-4)

130. Ko'yaṁ bindussaro vaggu, saravantāna[2] muttamo.
Accuto jambusākhāya, moracchāpova kūjati.

131. Kulaputtova jānāti[3], kulaputtaṁ[4] pasaṁsituṁ.
Byagghacchāpasarīvaṇṇa, bhuñja samma dadāmi te.

132. Cirassaṁ vata passāmi, musāvādī samāgate.
Vantādaṁ kuṇapādañca, aññamaññaṁ pasaṁsaketi.

Jambukhādakajātakaṁ catutthaṁ.

295. Antajātaka (3-5-5)

133. Usabhasseva te khandho, sīhasseva vijambhitaṁ.
Migarāja namo tyatthu, api kiñci labhāmase.

134. Kulaputtova jānāti, kulaputtaṁ pasaṁsituṁ.
Mayūragīvasaṅkāsa, ito pariyāhi vāyasa.

---

1. Kāyavicchanda (Sī), kāyavicchinda (I)
2. Pavadantāna (Sī, I)
3. Kulaputto pajānāti (Syā, Ka)
4. Kulaputte (Sī, I)

135. Migānaṁ siṅgālo[1] anto, pakkhīnaṁ pana vāyaso.
Eraṇḍo anto rukkhānaṁ, tayo antā samāgatāti.

Antajātakaṁ pañcamaṁ.

296. Samuddajātaka (3-5-6)

136. Ko nā'yaṁ[2] loṇatoyasmiṁ, samantā paridhāvati.
Macche makare ca vāreti, ūmīsu ca vihaññati.

137. Anantapāyī sakuṇo, atittoti disāsuto.
Samuddaṁ pātumicchāmi, sāgaraṁ saritampatiṁ.

138. So ayaṁ hāyati ceva, pūrate ca mahodadhi.
Nā'ssa nāyati pītanto, apeyyo kira sāgaroti.

Samuddajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

297. Kāmavilāpajātaka (3-5-7)

139. Ucce sakuṇa ḍemāna, pattayāna vihaṅgama.
Vajjāsi kho tvaṁ vāmūruṁ, ciraṁ kho sā karissati[3].

140. Idaṁ kho sā na jānāti, asiṁ sattiñca oḍḍitaṁ.
Sā caṇḍī kāhati kodhaṁ, taṁ me tapati, no idaṁ[4].

141. Esa uppalasannāho, nikkhañcussīsako'hitaṁ[5].
Kāsikañca muduṁ vatthaṁ, tappetu dhanikā piyāti[6].

Kāmavilāpajātakaṁ sattamaṁ.

298. Udumbarajātaka (3-5-8)

142. Udumbarā cime pakkā, nigrodhā ca kapitthanā.
Ehi nikkhama bhuñjassu, kiṁ jighacchāya miyyasi.

---

1. Kotthuko (Sī, I), koṭṭhuko (Syā)
2. Ko nvāyaṁ (Syā)
3. Sarissati (Ka)
4. No idha (Sī, Syā, I)
5. Nikkhamussīsake kataṁ (Sī, I), nikkhañcussīsake kataṁ (Syā)
6. Dhanakāmiyāti (Syā, I), dhanakāmikāti (Sī)

143. Evaṁ so suhito hoti, yo vuḍḍha'mapacāyati.
Yathāha'majja suhito, dumapakkāni māsito.

144. Yaṁ vanejo vanejassa, vañceyya kapino kapi.
Daharo kapi[1] saddheyya, na hi jiṇṇo jarākapīti.

Udumbarajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

299. Komāraputtajātaka (3-5-9)

145. Pure tuvaṁ sīlavataṁ sakāse,
Okkantikaṁ[2] kīḷasi assamamhi.
Karoha're[3] makkaṭiyāni makkaṭa,
Na taṁ mayaṁ sīlavataṁ ramāma.

146. Sutā hi mayhaṁ paramā visuddhi,
Komāraputtassa bahussutassa.
Mā dāni maṁ maññi tuvaṁ yathā pure,
Jhānānuyutto viharāmi[4] āvuso.

147. Sacepi selasmi vapeyya bījaṁ,
Devo ca vasse na hi taṁ virūḷhe[5].
Sutā hi te sā paramā visuddhi,
Ārā tuvaṁ makkaṭa jhānabhūmiyāti.

Komāraputtajātakaṁ navamaṁ.

300. Vakajātaka (3-5-10)

148. Parapāṇarodhā[6] jīvanto, maṁsalohitabhojano.
Vako vataṁ samādāya, upapajji uposathaṁ.

149. Tassa Sakko vata'ññāya, ajarūpenu'pāgami.
Vītatapo ajjhappatto, bhañji lohitapo tapaṁ.

---

1. Daharopi taṁ na (Sī, I), daharopi na (Syā)
2. Okkandikaṁ (Sī, Syā, I)
3. Karohi re (Ka)
4. Jhānānuyuttā viharāma (Sī, I)
5. Neva hi taṁ ruheyya (Sī, I), na hi taṁ virūhe (?)
6. Parapāṇaghāte (Syā), parapāṇarocaṁ (Ka)

150. Evameva idhekacce, samādānamhi dubbalā.
Lahuṁ karonti attānaṁ, vakova ajakāraṇāti. (501)

Vakajātakaṁ dasamaṁ.

Kumbhavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Varakumbha supattasirivhayano,
Sucisammata bindusaro cusabho.
Saritampati caṇḍi jarākapinā,
Atha makkaṭiyā vakakena dasāti.

Atha vagguddānaṁ

Saṅkappo Padumo ceva, Udapānena tatiyaṁ.
Abbhantaraṁ ghaṭabhedaṁ, tikanipātamhi'laṅkatanti.

Tikanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

4. Catukkanipāta

1. Kāliṅgavagga

301. Cūḷakāliṅgajātaka (4-1-1)

1. Vivarathi'māsaṁ[1] dvāraṁ, nagaraṁ pavisantu[2] Aruṇarājassa.
Sīhena susiṭṭhena, surakkhitaṁ[3] Nandisenena.

2. Jayo Kaliṅgāna'masayhasāhinaṁ,
Parājayo anayo[4] Assakānaṁ.
Icceva te bhāsitaṁ brahmacāri,
Na ujjubhūtā vitathaṁ bhaṇanti.

3. Devā musāvāda'mupātivattā,
Saccaṁ dhanaṁ paramaṁ tesu[5] Sakka.
Taṁ te musā bhāsitaṁ Devarāja,
Kiṁ vā paṭicca Maghavā Mahinda.

4. Nanu te sutaṁ brāhmaṇa bhaññamāne,
Devā na issanti purisaparakkamassa.
Damo samādhi manaso abhejjo[6],
Abyaggatā nikkamanañca[7] kāle.
Daḷhañca viriyaṁ purisaparakkamo ca,
Teneva āsi vijayo Assakānanti.

Cūḷakāliṅgajātakaṁ paṭhamaṁ.

302. Mahā-assārohajātaka (4-1-2)

5. Adeyyesu dadaṁ dānaṁ, deyyesu nappavecchati.
Āpāsu byasanaṁ patto, sahāyaṁ nādhigacchati.

---

1. Vivaratha imāsaṁ (Sī, Syā, I)
2. Pavisituṁ mayā. (Ka)
3. Susatthena, surakkhitaṁ (Sī, I), susiṭṭhena (Ka)
4. Ajayo (Syā), anvito (Ka)
5. Tathaṁ pemakaraṁ nu (Ka), tathaṁ paramaṁ karaṁ nu (Syā)
6. Adejjo (Sī, I), abhijjo (Ka)
7. Nikkhamanañca (Sī)

6. Nādeyyesu dadaṁ dānaṁ, deyyesu yo pavecchati.
Āpāsu byasanaṁ patto, sahāyamadhigacchati.

7. Saññogasambhogavisesadassanaṁ,
Anariyadhammesu saṭhesu nassati.
Katañca ariyesu ca ajjavesu,
Mahapphalaṁ hoti aṇumpi tādisu.

8. Yo pubbe katakalyāṇo, akā loke sudukkaraṁ.
Pacchā kayirā na vā kayirā, accantaṁ pūjanārahoti.

Mahā-assārohajātakaṁ dutiyaṁ.

303. * Ekarājajātaka (4-1-3)

9. Anuttare kāmaguṇe samiddhe,
Bhutvāna pubbe vasī ekarāja.
So dāni dugge narakamhi khitto,
Nappajjahe vaṇṇabalaṁ purāṇaṁ.

10. Pubbeva khantī ca tapo ca mayhaṁ,
Sampatthitā Dubbhisena[1] ahosi.
Taṁ dāni laddhāna kathaṁ nu rāja,
Jahe ahaṁ vaṇṇabalaṁ purāṇaṁ.

11. Sabbā kirevaṁ pariniṭṭhitāni,
Yasassinaṁ paññavantaṁ visayha.
Yaso ca laddhā purimaṁ uḷāraṁ,
Nappajjahe vaṇṇabalaṁ purāṇaṁ.

12. Panujja dukkhena sukhaṁ janinda,
Sukhena vā dukkha'masayhasāhi.
Ubhayattha santo abhinibbutattā,
Sukhe ca dukkhe ca bhavanti tulyāti.

Ekarājajātakaṁ tatiyaṁ.

---

* Khu 4. 418 piṭṭhepi.

1. Dabbasenā (Sī, I)

304. Daddarajātaka (4-1-4)

13. Imāni maṁ Daddara tāpayanti,
Vācāduruttāni manussaloke.
Maṇḍūkabhakkhā udakantasevī,
Āsīvisaṁ maṁ avisā sapanti.

14. Sakā raṭṭhā pabbājito, aññaṁ janapadaṁ gato.
Mahantaṁ koṭṭhaṁ kayirātha, duruttānaṁ[1] nidhetave.

15. Yattha posaṁ na jānanti, jātiyā vinayena vā.
Na tattha mānaṁ kayirātha, vasa'maññātake jane.

16. Videsavāsaṁ vasato, jātavedasamenapi[2].
Khamitabbaṁ sapaññena, api dāsassa tajjitanti.

Daddarajātakaṁ catutthaṁ.

305. Sīlavīmaṁsanajātaka (4-1-5)

17. Natthi loke raho nāma, pāpakammaṁ pakubbato.
Passanti vanabhūtāni, taṁ bālo maññatī raho.

18. Ahaṁ raho na passāmi, suññaṁ vāpi na vijjati.
Yattha aññaṁ[3] na passāmi, asuññaṁ hoti taṁ mayā.

19. Dujjacco ca Sujacco[4] ca, Nando ca Sukhavaḍḍhito[5].
Vejjo ca Addhuvasīlo[6] ca, te dhammaṁ jahu'matthikā.

20. Brāhmaṇo ca kathaṁ jahe, sabbadhammāna pāragū.
Yo dhammamanupāleti, dhitimā saccanikkamoti.

Sīlavīmaṁsanajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Duruttāni (Ka)
2. Jātavedabhayenapi (Ka)
3. Suññaṁ (Syā, Ka)
4. Ajacco (I)
5. Sukhavacchako (Sī), sukhavacchano (Syā, I)
6. Atha sīlo (Ka)

306. Sujātājātaka (4-1-6)

21. Kimaṇḍakā ime deva, nikkhittā kaṁsamallake.
Upalohitakā vaggū, taṁ[1] me akkhāhi pucchito.

22. Yāni pure tuvaṁ devi, bhaṇḍu nantakavāsinī.
Ucchaṅgahatthā pacināsi, tassā te koliyaṁ phalaṁ.

23. Uḍḍayhate na ramati, bhogā vippajahanti taṁ[2].
Tatthevi'maṁ paṭinetha, yattha kolaṁ pacissati.

24. Honti hete mahārāja, iddhippattāya[3] nāriyā.
Khama deva Sujātāya, mā'ssā[4] kujjha rathesabhāti.

Sujātājātakaṁ chaṭṭhaṁ.

307. Palāsajātaka (4-1-7)

25. Acetanaṁ brāhmaṇa assuṇantaṁ,
Jāno ajānanta'mimaṁ palāsaṁ.
Āraddhaviriyo dhuvaṁ appamatto,
Sukhaseyyaṁ pucchasi kissa hetu.

26. Dūre suto ceva brahā ca rukkho,
Dese ṭhito bhūtanivāsarūpo.
Tasmā namassāmi imaṁ palāsaṁ,
Ye cettha bhūtā te[5] dhanassa hetu.

27. So te karissāmi yathānubhāvaṁ,
Kataññutaṁ brāhmaṇa pekkhamāno.
Kathañhi āgamma sataṁ sakāse,
Moghāni te assu pariphanditāni.

---

1. Te (I) 2. Vippajahanti'maṁ (?) 3. Iddhimattāya (Ka)
4. Māsu (Ka) 5. Te ca (Sī, I)

28. Yo tindukarukkhassa paro[1] pilakkho[2],
Parivārito pubbayañño uḷāro.
Tasse'sa mūlasmiṁ nidhi nikhāto,
Adāyādo gaccha taṁ uddharāhīti.

Palāsajātakaṁ sattamaṁ.

308. Sakuṇajātaka (4-1-8)

29. Akaramhasa te kiccaṁ, yaṁ balaṁ ahuvamhase.
Migarāja namo tyatthu, api kiñci labhāmase.

30. Mama lohitabhakkhassa, niccaṁ luddāni kubbato.
Dantantaragato santo, taṁ bahuṁ yampi jīvasi.

31. Akataññu'makattāraṁ, katassa appaṭikārakaṁ.
Yasmiṁ kataññutā natthi, niratthā tassa sevanā.

32. Yassa sammukhaciṇṇena, mittadhammo na labbhati.
Anusūya[3] manakkosaṁ, saṇikaṁ tamhā apakkameti.

Sakuṇajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

309. Chavakajātaka (4-1-9)

33. Sabbamidaṁ carimaṁ kataṁ[4], ubho dhammaṁ na passare.
* Ubho pakatiyā cutā, yo cāyaṁ mantejjhāpeti[5].
Yo ca mantaṁ adhīyati.

34. * Sālīnaṁ odanaṁ bhuñje, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.
Tasmā etaṁ na sevāmi, dhammaṁ isīhi sevitaṁ.

35. * Paribbaja mahā loko[6], pacantaññepi pāṇino.
Mā taṁ adhammo ācarito, asmā kumbhamivā'bhidā.

---

1. Puro (Ka)
2. Pilakkhu (Sī, I), milakkhu (Ka)
3. Anusuyya (Sī, I)
4. Carimavataṁ (Sī, I)
* Vi 2. 268 piṭṭhepi.
5. Mantajjhāyati (Sī), sajjhāpayati (I)
6. Mahābrahme (Ka)

36. Dhiratthu taṁ yasalābhaṁ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vāti.

Chavakajātakaṁ navamaṁ.

310. Seyyajātaka (4-1-10)

37. Sasamuddapariyāyaṁ, mahiṁ sāgarakuṇḍalaṁ.
Na icche saha nindāya, evaṁ Seyya[1] vijānahi.

38. Dhiratthu taṁ yasalābhaṁ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vā.

39. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Sāyeva jīvikā seyyo, yā cā'dhammena esanā.

40. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Aññaṁ ahiṁsayaṁ loke, api rajjena taṁ varanti.

Seyyajātakaṁ[2] dasamaṁ.

Kāliṅgavaggo[3] paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Vivarañca adeyya samiddhavaraṁ,
Atha daddara pāpamahātiraho.
Atha koli palāsavarañca kara,
Carimaṁ sasamuddavarena dasāti.

---

2. Pucimandavagga

311. Pucimandajātaka (4-2-1)

41. Uṭṭhehi cora kiṁ sesi, ko attho supanena[4] te.
Mā taṁ gahesuṁ[5] rājāno, gāme kibbisakārakaṁ.

---

1. Sayha (Sī, Syā, I) 2. Sayhajātakaṁ (Sī, Syā, I) 3. Vivaravaggo (Sī, I)
4. Supitena (Sī), supinena (I, Ka) 5. Gaṇheyyuṁ (Ka)

42. Yaṁ nu[1] coraṁ gahessanti, gāme kibbisakārakaṁ.
Kiṁ tattha pucimandassa, vane jātassa tiṭṭhato.

43. Na tvaṁ assattha jānāsi, mama corassa ca'ntaraṁ.
Coraṁ gahetvā rājāno, gāme kibbisakārakaṁ.
Appenti[2] nimbasūlasmiṁ, tasmiṁ me saṅkate mano.

44. Saṅkeyya saṅkitabbāni, rakkheyyā'nāgataṁ bhayaṁ.
Anāgatabhayā dhīro, ubho loke avekkhatīti.

Pucimandajātakaṁ paṭhamaṁ.

312. Kassapamandiyajātaka (4-2-2)

45. Api Kassapa mandiyā, yuvā sapati hanti[3] vā.
Sabbaṁ taṁ khamate dhīro, paṇḍito taṁ titikkhati.

46. Sacepi santo vivadanti, khippaṁ sandhīyare puna.
Bālā pattāva bhijjanti, na te samatha'majjhagū.

47. Ete bhiyyo samāyanti, sandhi tesaṁ na jīrati.
Yo cā'dhipannaṁ jānāti, yo ca jānāti desanaṁ.

48. Eso hi uttaritaro, bhāravaho dhuraddharo.
Yo paresā'dhipannānaṁ, sayaṁ sandhātu'marahatīti.

Kassapamandiyajātakaṁ dutiyaṁ.

313. Khantīvādījātaka (4-2-3)

49. Yo te hatthe ca pāde ca, kaṇṇanāsañca chedayi.
Tassa kujjha mahāvīra, mā raṭṭhaṁ vinasā[4] idaṁ.

50. Yo me hatte ca pāde ca, kaṇṇanāsañca chedayi.
Ciraṁ jīvatu so rājā, na hi kujjhanti mādisā.

51. Ahū atītamaddhānaṁ[5], samaṇo khantidīpano.
Taṁ khantiyāyeva ṭhitaṁ, Kāsirājā achedayi.

---

1. Nūna (Syā) 2. Accenti (Syā) 3. Sampaṭihanti (Ka)
4. Vinassa (Ka-Sī, Syā, Ka) 5. Ahu atītamaddhāne (Syā, I, Ka)

52. Tassa kamma[1] pharusassa, vipāko kaṭuko ahu.
Yaṁ Kāsirājā vedesi, nirayamhi samappitoti.

Khantīvādījātakaṁ tatiyaṁ.

314. Lohakumbhijātaka (4-2-4)

53. * Dujjīvitamajīvimha, ye sante[2] na dadamhase.
Vijjamānesu bhogesu, dīpaṁ nākamha attano.

54. * Saṭṭhi[3] vassasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Niraye paccamānānaṁ, kadā anto bhavissati.

55. * Natthi anto kuto anto, na anto paṭidissati.
Tadā hi pakataṁ pāpaṁ, mama tuyhañca mārisā[4].

56. * Sohaṁ nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Vadaññū sīlasampanno, kāhāmi kusalaṁ bahunti.

Lohakumbhijātakaṁ catutthaṁ.

315. Sabbamaṁsalābhajātaka (4-2-5)

57. Pharusā vata te vācā, maṁsaṁ[5] yācanako asi[6].
Kilomasadisī[7] vācā, kilomaṁ samma dammi te.

58. Aṅgametaṁ manussānaṁ, bhātā loke pavuccati.
Aṅgassa sadisī vācā[8], aṅgaṁ samma dadāmi te.

59. "Tātā"ti putto vadamāno, kampeti[9] hadayaṁ pitu.
Hadayassa sadisī[10] vācā, hadayaṁ samma dammi te.

60. Yassa gāme sakhā natthi, yathā'raññaṁ tatheva taṁ.
Sabbassa sadisī vācā, sabbaṁ samma dadāmi teti.

Sabbamaṁsalābhajātakaṁ[11] pañcamaṁ.

1. Kammassa (Sī, I)
* Khu 2. 216 piṭṭhe Petavatthumhipi.
2. Yesaṁ no (Syā, Ka)
3. Saṭṭhiṁ (Syā)
4. Mārisa (Sī, Syā, I)
5. Samma (I, Ka)
6. Casi (I)
7. Kilomassa sadisā (I)
8. Aṅgassadisī te vācā (Ka)
9. Sammeti (Ka)
10. Hadayassadisī (Ka)
11. Maṁsajātakaṁ (Sī, Syā, I)

316. Sasapaṇḍitajātaka (4-2-6)

61. Satta me rohitā macchā, udakā thalamubbhatā.
Idaṁ brāhmaṇa me atthi, etaṁ bhutvā vane vasa.

62. Dussa me khettapālassa, rattibhattaṁ apābhataṁ.
Maṁsasūlā ca dve godhā, ekañca dadhivārakaṁ.
Idaṁ brāhmaṇa me atthi, etaṁ bhutvā vane vasa.

63. Ambapakkaṁ dakaṁ[1] sītaṁ, sītacchāyā manoramā[2].
Idaṁ brāhmaṇa me atthi, etaṁ bhutvā vane vasa.

64. Na sasassa tilā atthi, na muggā napi taṇḍulā.
Iminā agginā pakkaṁ, mamaṁ[3] bhutvā vane vasāti.

Sasapaṇḍitajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

317. Matarodanajātaka (4-2-7)

65. Mataṁ mataṁ evaṁ[4] rodatha,
Na hi taṁ rodatha yo marissati.
Sabbepi[5] sarīradhārino,
Anupubbena jahanti jīvitaṁ.

66. Devamanussā catuppadā, pakkhigaṇā uragā ca bhogino.
Samhi[6] sarīre anissarā, ramamānāva jahanti jīvitaṁ.

67. Evaṁ calitaṁ asaṇṭhitaṁ, sukhadukkhaṁ manujesva'pekkhiya.
Kanditaruditaṁ niratthakaṁ, kiṁ vo sokagaṇā'bhikīrare.

68. Dhuttā ca soṇḍā[7] akatā, bālā sūrā ayogino[8].
Dhīraṁ maññanti bāloti, ye dhammassa akovidāti.

Matarodanajātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Ambapakkodakaṁ (Sī, I)
2. Sītacchāyaṁ manoramaṁ (Sī, Syā, I)
3. Maṁsaṁ (Ka)
4. Matamatameva (Sī, Syā, I)
5. Sabbeva (Sī, Syā, I)
6. Yamhi (Syā), asmiṁ (I, Ka)
7. Dhuttā soṇḍā (Sī), dhuttā soṇḍā ca (Syā)
8. Bālā sūrā vīrā ayogino (I)

318. Kaṇaverajātaka (4-2-8)

69. Yaṁ taṁ vasantasamaye, kaṇaveresu bhāṇusu.
Sāmaṁ bāhāya pīḷesi, sā taṁ ārogya'mabravi.

70. Ambho na kira saddheyyaṁ, yaṁ vāto pabbataṁ vahe.
Pabbatañce vahe vāto, sabbampi pathaviṁ vahe.
Yattha Sāmā kālakatā[1], sā maṁ ārogya'mabravi.

71. Na ceva sā kālakatā, na ca sā aññamicchati.
Ekabhattikinī[2] Sāmā, tameva abhikaṅkhati.

72. Asanthutaṁ maṁ cirasanthutena[3],
Nimīni Sāmā adhuvaṁ dhuvena.
Mayāpi Sāmā nimineyya aññaṁ,
Ito ahaṁ dūrataraṁ gamissaṁti.

Kaṇaverajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

319. Tittirajātaka (4-2-9)

73. Susukhaṁ vata jīvāmi, labhāmi ceva bhuñjituṁ.
Paripanthe ca tiṭṭhāmi, kā nu bhante gatī mama.

74. Mano ce te nappaṇamati, pakkhi pāpassa kammuno.
Abyāvaṭassa bhadrassa, na pāpa'mupalimpati.

75. "Ñātako no nisinno"ti, bahu āgacchate jano.
Paṭicca kammaṁ phusati, tasmiṁ me saṅkate mano.

76. Na paṭicca kammaṁ phusati, mano ce nappadussati.
Appossukkassa bhadrassa, na pāpa'mupalimpatīti.

Tittirajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Kālaṅkatā (Ka)
2. Ekabhattā kira (Sī, Syā), ekabhattakinī (I)
3. Asandhataṁ maṁ cirasandhatena (Ka)

320. Succajajātaka (4-2-10)

77. Succajaṁ vata naccaji, vācāya adadaṁ giriṁ.
Kiṁ hi tassa'cajantassa, vācāya adada pabbataṁ.

78. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

79. Rājaputta namo tyatthu, sacce dhamme ṭhito casi.
Yassa te byasanaṁ patto, saccasmiṁ ramate mano.

80. Yā daliddī daliddassa, aḍḍhā aḍḍhassa kittima[1].
Sā hissa paramā bhariyā, sahiraññassa itthiyoti.

Succajajātakaṁ dasamaṁ.

Pucimandavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Atha cora sakassapa khantīvaro,
Dujjīvitatā ca varā pharusā.
Atha sasa matañca vasanta sukhaṁ,
Succajaṁvatanaccajinā ca dasāti.

---

3. Kuṭidūsakavagga

321. Kuṭidūsakajātaka (4-3-1)

81. Manussasseva te sīsaṁ, hatthapādā ca vānara.
Atha kena nu vaṇṇena, agāraṁ te na vijjati.

82. Manussasseva me sīsaṁ, hatthapādā ca Siṅgila[2].
Yā'hu seṭṭhā manussesu, sā me paññā na vijjati.

---

1. Kittimā (Sī, Syā, I)
2. Siṅgāla (Ka), piṅgala (Ṭīkā)

83. Anavaṭṭhitacittassa, lahucittassa dubbhino[1].
Niccaṁ addhuvasīlassa, sukhabhāvo[2] na vijjati.

84. So karassu ānubhāvaṁ, vītivattassu sīliyaṁ.
Sītavātaparittāṇaṁ, karassu kuṭavaṁ[3] kapīti.

Kuṭidūsaka[4] jātakaṁ paṭhamaṁ.

322. Duddubhajātaka (4-3-2)

85. Duddubhāyati[5] bhaddante, yasmiṁ dese vasāmahaṁ.
Ahampetaṁ na jānāmi, kimetaṁ duddubhāyati.

86. Beluvaṁ patitaṁ sutvā, duddubhanti[6] saso javi.
Sasassa vacanaṁ sutvā, santattā migavāhinī.

87. Appatvā padaviññāṇaṁ, paraghosānusārino.
Panādaparamā bālā, te honti parapattiyā.

88. Ye ca sīlena sampannā, paññāyū'pasame ratā.
Ārakā viratā dhīrā, na honti parapattiyāti.

Duddubhajātakaṁ[7] dutiyaṁ.

323. Brahmadattajātaka (4-3-3)

89. Dvayaṁ yācanako rāja, Brahmadatta nigacchati.
Alābhaṁ dhanalābhaṁ vā, evaṁdhammā hi yācanā.

90. Yācanaṁ rodanaṁ āhu, Pañcālānaṁ rathesabha.
Yo yācanaṁ paccakkhāti, tamāhu paṭirodanaṁ.

91. Mā ma'ddasaṁsu rodantaṁ, Pañcālā susamāgatā.
Tuvaṁ vā paṭirodantaṁ, tasmā icchāmahaṁ raho.

---

1. Dūbhino (I) 2. Sucibhāvo (Sī), sukhabhāgo (?) 3. Kuṭikaṁ (Sī, Syā)
4. Siṅgālasakuṇa (Ka) 5. Daddabhāyati (Sī, I)
6. Daddabhanti (Sī) 7. Daddabhajātakaṁ (Sī,I)

92. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṁ,
Gavaṁ sahassaṁ saha puṅgavena.
Ariyo hi ariyassa kathaṁ na dajjā[1],
Sutvāna gāthā tava dhammayuttāti.

Brahmadattajātakaṁ tatiyaṁ.

324. Cammasāṭakajātaka (4-3-4)

93. Kalyāṇarūpo vata'yaṁ catuppado,
Subhaddako ceva supesalo ca.
Yo brāhmaṇaṁ jātimantūpapannaṁ,
Apacāyati meṇḍavaro yasassī.

94. Mā brāhmaṇa ittaradassanena,
Vissāsamāpajji catuppadassa.
Daḷhappahāraṁ abhikaṅkhamāno[2],
Avasakkatī dassati suppahāraṁ.

95. Ūruṭṭhi[3] bhaggaṁ pavaṭṭito[4] khāribhāro,
Sabbañca bhaṇḍaṁ brāhmaṇassa[5] bhinnaṁ.
Ubhopi bāhā paggayha[6] kandati[7],
Abhidhāvatha haññate brahmacārī.

96. Evaṁ so nihato seti, yo apūjaṁ pasaṁsati[8].
Yathāha'majja pahato, hato meṇḍena dummatīti.

Cammasāṭakajātakaṁ catutthaṁ.

325. Godharājajātaka (4-3-5)

97. Samaṇaṁ taṁ maññamāno, upagacchi'masaññataṁ.
So maṁ daṇḍena pāhāsi, yathā assamaṇo tathā.

---

1. Dajje (Sī), dajjaṁ (?)
2. Abhikattukāmo (Syā)
3. Ūraṭṭhi (Sī)
4. Patito (Sī, Syā)
5. Brāhmaṇassīdha (Ka-Sī, I), brāhmaṇasseva (Ka-Sī, Syā, Ka)
6. Paggayheva(Syā), paggahīya(?)
7. Bāhā paggayha kandati (I, Ka)
8. Namassati (I)

98. Kiṁ te jaṭāhi dummedha, kiṁ te ajinasāṭiyā.
Abbhantaraṁ te gahanaṁ, bāhiraṁ parimajjasi.

99. Ehi godha nivattassu, bhuñja sālīnamodanaṁ.
Telaṁ loṇañca me atthi, pahūtaṁ mayha pipphali.

100. Esa bhiyyo pavekkhāmi, vammikaṁ sataporisaṁ.
Telaṁ loṇañca kittesi[1], ahitaṁ mayha pipphalīti.

Godharājajātakaṁ pañcamaṁ.

326. Kakkārujātaka (4-3-6)

101. Kāyena yo nāvahare, vācāya na musā bhaṇe.
Yaso laddhā na majjeyya, sa ve Kakkārumarahati.

102. Dhammena vitta'meseyya, na nikatyā dhanaṁ hare.
Bhoge laddhā na majjeyya, sa ve Kakkārumarahati.

103. Yassa cittaṁ ahāliddaṁ, saddhā ca avirāginī.
Eko sāduṁ na bhuñjeyya, sa ve Kakkārumarahati.

104. Sammukhā vā tirokkhā vā[2], yo sante na paribhāsati.
Yathāvādī tathākārī, sa ve Kakkārumarahatīti.

Kakkārujātakaṁ chaṭṭhaṁ.

327. Kākavatījātaka (4-3-7)

105. Vāti cāyaṁ[3] tato gandho, yattha me vasatī piyā.
Dūre ito hi Kākavatī[4], yattha me nirato mano.

106. Kathaṁ samuddamatarī, kathaṁ atari Kepukaṁ[5].
Kathaṁ satta samuddāni, kathaṁ simbalimāruhi.

107. Tayā samuddamatariṁ, tayā atari Kepukaṁ[5].
Tayā satta samuddāni, tayā simbalimāruhiṁ.

---

1. Kintesi (Syā,I) 2. Parokkhā vā (I), parammukhā (Ka) 3. Vāyaṁ (Ka)
4. Kākātī (Sī), kākāti (Syā, I) 5. Kebukaṁ (Sī, I)

108. Dhiratthu'maṁ mahākāyaṁ, dhiratthu'maṁ acetanaṁ.
Yattha jāyāya'haṁ jāraṁ, āvahāmi vahāmi cāti.

Kākavatījātakaṁ sattamaṁ.

328. Ananusociyajātaka (4-3-8)

109. Bahūnaṁ vijjatī bhotī, tehi me kiṁ bhavissati.
Tasmā etaṁ na socāmi, piyaṁ Sammillahāsiniṁ.

110. Taṁ taṁ ce anusoceyya, yaṁ yaṁ tassa na vijjati.
Attāna'manusoceyya, sadā maccuvasaṁ pataṁ.

111. Na heva ṭhitaṁ nāsīnaṁ, na sayānaṁ na paddhaguṁ[1].
Yāva byāti nimisati, tatrāpi rasatī[2] vayo.

112. Tatthattani vata'ppaddhe[3], vinābhāve asaṁsaye.
Bhūtaṁ sesaṁ dayitabbaṁ, vītaṁ ananusociyanti[4].

Ananusociyajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

329. Kāḷabāhujātaka (4-3-9)

113. Yaṁ annapānassa pure labhāma,
Taṁ dāni sākhamigameva gacchati.
Gacchāma dāni vanameva Rādha,
Asakkatā ca'sma Dhanañjayāya[5].

114. Lābho alābho yaso ayaso ca,
Nindā pasaṁsā ca sukhañca dukkhaṁ.
Ete aniccā manujesu dhammā,
Mā soci kiṁ socasi Poṭṭhapāda.

---

1. Patthaguṁ (Syā) 2. Saratī (Sī, Syā, I)
3. Vata panthe (Syā), vata bandhe (Ka) vata + pa-addhe = vatappaddhe.
4. Cavitaṁ nānusociyanti (Syā), matantaṁ nānusociyaṁ (Ka)
5. Dhanañcayāya (Ka)

115. Addhā tuvaṁ paṇḍitako'si Rādha,
Jānāsi atthāni anāgatāni.
Kathaṁ nu sākhāmigaṁ dakkhisāma[1],
Niddhāvitaṁ[2] rājakulatova jammaṁ.

116. Cāleti kaṇṇaṁ bhakuṭiṁ karoti,
Muhuṁ muhuṁ bhāyayate[3] kumāre.
Sayameva taṁ kāhati Kāḷabāhu,
Yenā'rakā ṭhassati annapānāti.

Kāḷabāhujātakaṁ navamaṁ.

330. Sīlavīmaṁsajātaka (4-3-10)

117. Sīlaṁ kireva kalyāṇaṁ, sīlaṁ loke anuttaraṁ.
Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññati.

118. Yāvadeva'ssa'hū kiñci, tāvadeva akhādisuṁ.
Saṅgamma kulalā loke, na hiṁsanti akiñcanaṁ.

119. Sukhaṁ nirāsā supati, āsā phalavatī sukhā.
Āsaṁ nirāsaṁ katvāna, sukhaṁ supati Piṅgalā.

120. Na samādhiparo atthi, asmiṁ loke paramhi ca.
Na paraṁ nāpi attānaṁ, vihiṁsati samāhitoti.

Sīlavīmaṁsajātakaṁ dasamaṁ.

Kuṭidūsakavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Samanussa saduddubha yācanako,
Atha meṇḍavaruttama godhavaro.
Atha kāya sakepuka bhotīvaro,
Atha rādha susīlavarena dasāti.

---

1. Dakkhiyāma (Ka), dakkhāma (Syā)
2. Niddhāpitaṁ (Sī, Syā), nibbāpitaṁ (I), nicchadaṁ (Ka)
3. Bhāyate (Syā), bhāyāpate (Ka)

4. Kokilavagga

331. Kokilajātaka (4-4-1)

121. Yo ve kāle asampatte, ativelaṁ pabhāsati.
Evaṁ so nihato seti, kokilāyi'va atrajo.

122. Na hi satthaṁ sunisitaṁ, visaṁ halāhalāmiva[1].
Evaṁ nikaṭṭhe[2] pāteti, vācā dubbhāsitā yathā.

123. Tasmā kāle akāle vā[3], vācaṁ rakkheyya paṇḍito.
Nātivelaṁ pabhāseyya, api attasamamhi vā.

124. Yo ca kāle mitaṁ bhāse, matipubbo vicakkhaṇo.
Sabbe amitte ādeti, supaṇṇo uragāmivāti.

Kokilajātakaṁ[4] paṭhamaṁ.

332. Rathalaṭṭhijātaka (4-4-2)

125. Api hantvā hato brūti, jetvā jitoti bhāsati.
Pubbamakkhāyino[5] rāja, aññadatthu[6] na saddahe.

126. Tasmā paṇḍitajātiyo, suṇeyya itarassapi.
Ubhinnaṁ vacanaṁ sutvā, yathā dhammo tathā kare.

127. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṁ na sādhu.

128. Nisamma khattiyo kayirā, nā'nisamma disampati.
Nisammakārino rāja[7], yaso kitti ca vaḍḍhatīti.

Rathalaṭṭhijātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Halāhalaṁ iva (I)
2. Nikkaḍḍhe (Syā), nikaḍḍhe (Ka)
3. Akāle ca (Sī, Syā)
4. Kokālikajātakaṁ (sabbattha)
5. Pubbavakkhāyino (I, Ka)
6. Ekadatthu (Sī, I)
7. Rañño (Sī, Syā)

333. Pakkagodhajātaka (4-4-3)

129. Tadeva me tvaṁ vidito, vanamajjhe rathesabha.
Yassa te khaggabaddhassa, sannaddhassa tirīṭino.
Assatthadumasākhāya, pakkā godhā palāyatha.

130. Name namantassa bhaje bhajantaṁ,
Kiccānukubbassa kareyya kiccaṁ.
Nānatthakāmassa kareyya atthaṁ,
Asambhajantampi na sambhajeyya.

131. Caje cajantaṁ vanathaṁ na kayirā,
Apetacittena na sambhajeyya.
Dijo dumaṁ khīṇaphalanti[1] ñatvā.
Aññaṁ samekkheyya mahā hi loko.

132. So te karissāmi yathānubhāvaṁ,
Kataññutaṁ khattiye[2] pekkhamāno.
Sabbañca te issariyaṁ dadāmi,
Yassi'cchasī tassa tuvaṁ dadāmīti.

Pakkagodhajātakaṁ[3] tatiyaṁ.

334. Rājovādajātaka (4-4-4)

133. Gavaṁ ce taramānānaṁ, jimhaṁ gacchati puṅgavo.
Sabbā tā jimhaṁ gacchanti[4], nette jimhaṁ gate sati.

134. Evameva manussesu, yo hoti seṭṭhasammato.
So ce adhammaṁ carati, pageva itarā pajā.
Sabbaṁ raṭṭhaṁ dukhaṁ seti, rājā ce hoti adhammiko.

135. Gavaṁ ce taramānānaṁ, ujuṁ gacchati puṅgavo.
Sabbā gāvī ujuṁ yanti[5], nette ujuṁ gate sati.

---

1. Phalaṁva (Ka-Sī, Syā, Ka) dukanipāte puṭabhattajātakena saṁsandetabbaṁ.
2. Khattiyo (Syā, Ka)
3. Godhajātakaṁ (Sī, Syā, I)
4. Sabbā gāvī jimhaṁ yanti (Sī, Syā)
5. Sabbā tā ujuṁ gacchanti (I, Aṁ 1. 387)

136. Evameva manussesu, yo hoti seṭṭhasammato.
So sace dhammaṁ carati, pageva itarā pajā.
Sabbaṁ raṭṭhaṁ sukhaṁ seti, rājā ce hoti dhammikoti.

Rājovādajātakaṁ catutthaṁ.

335. Jambukajātaka (4-4-5)

137. Brahā pavaḍḍhakāyo so, dīghadāṭho ca jambuka.
Na tvaṁ tattha kule jāto, yattha gaṇhanti kuñjaraṁ.

138. Asīho sīhamānena, yo attānaṁ vikubbati.
Kotthūva[1] gajamāsajja, seti bhūmyā anutthunaṁ.

139. Yasassino uttamapuggalassa,
Sañjātakhandhassa mahabbalassa.
Asamekkhiya thāmabalūpapattiṁ,
Sa seti nāgena hato'yaṁ jambuko.

140. Yo cīdha kammaṁ kurute pamāya,
Thāmabbalaṁ attani saṁviditvā.
Jappena mantena subhāsitena,
Parikkhavā so vipulaṁ jinātīti.

Jambukajātakaṁ pañcamaṁ.

336. Brahāchattajātaka (4-4-6)

141. "Tiṇaṁ tiṇan"ti lapasi, ko nu te tiṇa'māhari.
Kiṁ nu te tiṇakicca'tthi, tiṇameva pabhāsasi.

142. Idhāgamā brahmacārī, brahā Chatto bahussuto.
So me[2] sabbaṁ samādāya, tiṇaṁ nikkhippa gacchati.

143. Eve'taṁ hoti kattabbaṁ, appena bahu'micchatā.
Sabbaṁ sakassa ādānaṁ, anādānaṁ tiṇassa ca. ( )[3]

---

1. Kuṭṭhūva (Sī), kutthuva (Syā, I) 2. So ve (Ka)
3. (Tiṇassa cāṭīsu gato, tattha kā paridevanā) (Sī, Syā) (Cāṭīsu pakkhipitvāna, tattha kā paridevanā) (Ka)

144. Sīlavanto na kubbanti, bālo sīlāni kubbati.
Aniccasīlaṁ dussīlyaṁ[1], kiṁ paṇḍiccaṁ karissatīti.

Brahāchattajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

337. Pīṭhajātaka (4-4-7)

145. Na te pīṭhamadāyimhā[2], na pānaṁ napi bhojanaṁ.
Brahmacāri khamassu me, etaṁ passāmi accayaṁ.

146. Nevābhisajjāmi na cāpi kuppe,
Na cāpi me appiyamāsi kiñci.
Athopi me āsi manovitakko,
Etādiso nūna kulassa dhammo.

147. Esa'smākaṁ kule dhammo, pitupitāmaho sadā.
Āsanaṁ udakaṁ pajjaṁ, sabbetaṁ nipadāmase.

148. Esa'smākaṁ kule dhammo, pitupitāmaho sadā.
Sakkaccaṁ upatiṭṭhāma, uttamaṁ viya ñātakanti.

Pīṭhajātakaṁ sattamaṁ.

338. Thusajātaka (4-4-8)

149. Viditaṁ thusaṁ undurānaṁ[3], viditaṁ pana taṇḍulaṁ.
Thusaṁ thusaṁ[4] vivajjetvā, taṇḍulaṁ pana khādare.

150. Yā mantanā araññasmiṁ, yā ca gāme nikaṇṇikā.
Yaṁ cetaṁ iti cīti ca, etampi viditaṁ mayā.

151. Dhammena kira jātassa, pitā puttassa makkaṭo.
Daharasseva santassa, dantehi phalamacchidā.

152. Yametaṁ parisappasi[5], ajakāṇova sāsape.
Yopā'yaṁ heṭṭhato seti[6], etampi viditaṁ mayāti.

Thusajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

1. Dussīlaṁ (I) 2. Madāsimha (I, Ka) 3. Undūrānaṁ (Ka)
4. Thusaṁ thūlaṁ (Sī) 5. Parisabbesi (Ka) 6. Sesi (Sī)

339. Bāverujātaka (4-4-9)

153. Adassanena morassa, sikhino mañjubhāṇino.
Kākaṁ tattha apūjesuṁ, maṁsena ca phalena ca.

154. Yadā ca sarasampanno, moro Bāverumāgamā.
Atha lābho ca sakkāro, vāyasassa ahāyatha.

155. Yāva nuppajjatī Buddho, dhammarājā pabhaṅkaro.
Tāva aññe apūjesuṁ, puthū samaṇabrāhmaṇe.

156. Yadā ca sarasampanno, Buddho dhammaṁ adesayi.
Atha lābho ca sakkāro, titthiyānaṁ ahāyathāti.

Bāverujātakaṁ navamaṁ.

340. Visayhajātaka (4-4-10)

157. Adāsi dānāni pure Visayha,
Dadato ca te khayadhammo ahosi.
Ito paraṁ ce na dadeyya dānaṁ,
Tiṭṭheyyuṁ te saṁyamantassa bhogā.

158. Anariya'mariyena Sahassanetta,
Suduggatenāpi akiccamāhu.
Mā vo dhanaṁ taṁ ahu devarāja[1],
Yaṁ bhogahetu vijahemu saddhaṁ.

159. Yena eko ratho yāti, yāti tenā'paro ratho.
Porāṇaṁ nihitaṁ vattaṁ, vattataññeva[2] Vāsava.

160. Yadi hessati dassāma, asante kiṁ dadāmase.
Evaṁbhūtāpi dassāma, mā dānaṁ pamadamhaseti.

Visayhajātakaṁ dasamaṁ.

Kokilavaggo[3] catuttho.

---

1. Ahuvā janinda (Ka-Sī, Syā, I)
2. Vaddhaṁ, vaddhataññeva (Ka-Sī, I)
3. Kokālikavaggo (Ka)

Tassuddānaṁ

Ativelapabhāsati jītavaro,
Vanamajjha rathesabha jimhagamo.
Atha jambu tiṇā, sanapīṭhavaraṁ,
Atha taṇḍula mora visayha dasāti.

---

5. Cūḷakuṇālavagga

341. Kaṇḍarījātaka (4-5-1)

161. Narāna'mārāmakarāsu nārisu,
Anekacittāsu aniggahāsu ca.
Sabbattha nāpītikarāpi[1] ce siyā[2],
Na vissase titthasamā hi nāriyo.

162. Yaṁ ve[3] disvā Kaṇḍarīkinnarānaṁ[4],
Sabbitthiyo na ramanti agāre.
Taṁ tādisaṁ maccaṁ cajitvā bhariyā,
Aññaṁ disvā purisaṁ pīṭhasappiṁ.

163. Bakassa ca Bāvarikassa[5] rañño,
Accantakāmānugatassa bhariyā.
Avācarī[6] paṭṭhavasānugassa[7],
Kaṁ vāpi itthī nāticare tadaññaṁ.

164. Piṅgiyānī sabbalokissarassa,
Rañño piyā Brahmadattassa bhariyā.
Avācarī paṭṭhavasānugassa,
Taṁ vāpi sā nā'jjhagā kāmakāminīti.

Kaṇḍarījātakaṁ[8] paṭhamaṁ.

---

1. Sabba'ttanā'pītikarāpi (Sī, Syā) 2. Siyuṁ (Syā) 3. Yañca (Syā, Ka)
4. Kinnarakinnarīnaṁ (Syā), Kinnarīkinnarānaṁ (Ka) 5. Pāvārikassa (Sī)
6. Accācari (Syā), anācari (Ka)
7. Baddhavasānugassa (Sī,Syā), pattavasānugatassa (Ka)
8. Kinnarījātakaṁ (Ka-Sī, Ka), Kuṇḍalikajātakaṁ (Syā)

342. Vānarajātaka (4-5-2)

165. Asakkhiṁ vata attānaṁ, uddhātuṁ udakā thalaṁ.
Na dānāhaṁ puna tuyhaṁ, vasaṁ gacchāmi vārija.

166. Ala'metehi ambehi, jambūhi panasehi ca.
Yāni pāraṁ samuddassa, varaṁ mayhaṁ udumbaro.

167. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, na khippa'manubujjhati.
Amittavasa'manveti, pacchā ca anutappati.

168. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, na ca pacchā'nutappatīti.

Vānarajātakaṁ dutiyaṁ.

343. Kuntinījātaka (4-5-3)

169. Avasimha tavā'gāre, niccaṁ sakkatapūjitā.
Tvameva dāni'ma'kari, handa rāja vajāmahaṁ.

170. Yo ve kate paṭikate, kibbise paṭikibbise.
Evaṁ taṁ sammatī veraṁ, vasa kuntini mā'gamā.

171. Na katassa ca kattā ca, metti[1] sandhīyate puna.
Hadayaṁ nānujānāti, gacchaññeva rathesabha.

172. Katassa ceva kattā ca, metti sandhīyate puna.
Dhīrānaṁ no ca bālānaṁ, vasa kuntini mā'gamāti.

Kuntinījātakaṁ tatiyaṁ.

344. Ambajātaka (4-5-4)

173. Yo nīliyaṁ maṇḍayati, saṇḍāsena vihaññati.
Tassa sā vasamanvetu, yā te ambe avāhari.

174. Vīsaṁ vā pañcavīsaṁ[2] vā, ūnatiṁsaṁ va jātiyā.
Tādisā pati mā laddhā[3], yā te ambe avāhari.

1. Mettī (I), mittī (Ka)
2. Paṇṇuvīsaṁ (Ka-Sī, I)
3. Patiṁ mā laddhā (I), pati mā'lattha (?)

175. Dīghaṁ gacchatu addhānaṁ, ekikā abhisārikā.
Saṅkete pati mā adda[1], yā te ambe avāhari.

176. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanussadā.
Ekikā sayane setu, yā te ambe avāharīti.

Ambajātakaṁ[2] catutthaṁ.

345. Gajakumbhajātaka (4-5-5)

177. Vanaṁ yada'ggi dahati, pāvako kaṇhavattanī.
Kathaṁ karosi pacalaka, evaṁ dandhaparakkamo.

178. Bahūni rukkhachiddāni, pathabyā vivarāni ca.
Tāni ce nābhisambhoma, hoti no kālapariyāyo.

179. Yo dandhakāle tarati, taraṇīye ca dandhati.
Sukkhapaṇṇaṁva akkamma, atthaṁ bhañjati attano.

180. Yo dandhakāle dandheti, taraṇīye ca tārayi.
Sasīva rattiṁ vibhajaṁ, tassattho paripūratīti.

Gajakumbhatakaṁ pañcamaṁ.

346. Kesavajātaka (4-5-6)

181. Manussindaṁ jahitvāna, sabbakāmasamiddhinaṁ.
Kathaṁ nu Bhagavā kesī, Kappassa ramati assame[3].

182. Sādūni[4] ramaṇīyāni, santi vakkhā manoramā.
Subhāsitāni Kappassa, Nārada ramayanti maṁ.

183. Sālīnaṁ odanaṁ bhuñje, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.
Kathaṁ sāmākanīvāraṁ, aloṇaṁ chādayanti taṁ.

184. Sāduṁ vā[5] yadi vā'sāduṁ, appaṁ vā yadi vā bahuṁ.
Vissattho yattha bhuñjeyya, vissāsaparamā rasāti.

Kesavajātakaṁ[6] chaṭṭhaṁ.

---

1. Mā addasa (Sī, I)
2. Ambacorajātakaṁ (Ka-Sī, I)
3. Ramatassame (Ka)
4. Sādhūni (Ka-Sī, Syā, Ka)
5. Asāduṁ (I)
6. Kesījātakaṁ (Ka)

347. Ayakūṭajātaka (4-5-7)

185. Sabbāyasaṁ kūṭa'matippamāṇaṁ,
Paggayha yo[1] tiṭṭhasi antalikkhe.
Rakkhāya me[2] tvaṁ vihito nu'sa'jja,
Udāhu me cetayase[3] vadhāya.

186. Dūto ahaṁ rāji'dha rakkhasānaṁ,
Vadhāya tuyhaṁ pahitoha'masmi.
Indo ca taṁ rakkhati devarājā,
Tenu'ttamaṅgaṁ na te[4] phālayāmi.

187. Sace ca maṁ rakkhati devarājā,
Devānamindo Maghavā Sujampati.
Kāmaṁ pisācā vinadantu sabbe,
Na santase rakkhasiyā pajāya.

188. Kāmaṁ kandantu[5] kumbhaṇḍā, sabbe paṁsupisācakā.
Nālaṁ pisācā yuddhāya, mahatī sā vibhiṁsikāti[6].

Ayakūṭajātakaṁ sattamaṁ.

348. Araññajātaka (4-5-8)

189. Araññā gāmamāgamma, kiṁsīlaṁ kiṁvataṁ ahaṁ.
Purisaṁ tāta seveyyaṁ, taṁ me akkhāhi pucchito.

190. Yo taṁ vissāsaye tāta, vissāsañca khameyya te.
Sussūsī ca titikkhī ca, taṁ bhajehi ito[7] gato.

191. Yassa kāyena vācāya, manasā natthi dukkaṭaṁ.
Urasīva patiṭṭhāya, taṁ bhajehi ito gato.

---

1. So (I) 2. Maṁ (Sī) 3. Vāyamase (Sī, Syā)
4. Na hi (Ka-Sī, I), te na (Ka) 5. Kantantu (Ka), kaṇḍantu (Syā)
6. Vibhesikāti (Syā), vihesikāti (I) 7. Taṁ bhajeyyāsito (Ka)

192. Haliddirāgaṁ kapicittaṁ, purisaṁ rāgavirāginaṁ.
Tādisaṁ tāta mā sevi, nimmanussampi ce siyāti.

Araññajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

349. Sandhibhedajātaka (4-5-9)

193. Neva itthīsu sāmaññaṁ, nāpi bhakkhesu sārathi.
Athassa sandhibhedassa, passa yāva sucintitaṁ.

194. Asi tikkhova maṁsamhi, pesuññaṁ parivattati.
Yatthū'sabhañca sīhañca, bhakkhayanti migādhamā.

195. Imaṁ so sayanaṁ seti, yamimaṁ[1] passasi sārathi.
Yo vācaṁ sandhibhedassa, pisuṇassa nibodhati.

196. Te janā sukhamedhanti, narā saggagatāriva.
Ye vācaṁ sandhibhedassa, nāvabodhanti sārathīti.

Sandhibhedajātakaṁ navamaṁ.

350. Devatāpañhajātaka (4-5-10)

197. Hanti hatthehi pādehi, mukhañca parisumbhati.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṁ tena tvā'bhipassasi[2].

198. Akkosati yathākāmaṁ, āgamañca'ssa icchati.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṁ tena tvā'bhipassasi.

199. Abbhakkhāti abhūtena, alikenā'bhisāraye.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṁ tena tvā'bhipassasi.

200. Haraṁ annañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Aññadatthuharā santā, te ve rāja piyā honti.
Kaṁ tena tvā'bhipassasīti.

Devatāpañhajātakaṁ dasamaṁ.

Cūḷakuṇālavaggo pañcamo.

---

1. Yayimaṁ (Sī, I), yimaṁ (Ka)
2. Mabhipassasi (Sī)

Tassuddānaṁ

Narānaṁ asakkhi'vasimhavaro,
Nīliya'maggivarañca puna.
Puna rasā'yasakūṭavaro,
Tathārañña sārathi hanti dasāti.

Atha vagguddānaṁ

Kāliṅgaṁ[1] Pucimandañca, Kuṭidūsaka Kokilā[2].
Cūḷakuṇālavaggo so, pañcamo suppakāsitoti.

Catukkanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

1. Vivaraṁ (bahūsu) 2. Kuṭidūsaṁ bahubhāṇakaṁ (bahūsu)

5. Pañcakanipāta

1. Maṇikuṇḍalavagga

351. Maṇikuṇḍalajātaka (5-1-1)

1. Jīno rathassaṁ maṇikuṇḍale ca,
Putte ca dāre ca tatheva jīno.
Sabbesu bhogesu asesakesu[1],
Kasmā na santappasi sokakāle.

2. Pubbeva maccaṁ vijahanti bhogā,
Macco vā te[2] pubbataraṁ jahāti.
Asassatā bhogino kāmakāmi,
Tasmā na socāmahaṁ sokakāle.

3. Udeti āpūrati veti[3] cando,
Atthaṁ tapetvāna[4] paleti sūriyo.
Viditā[5] mayā sattuka lokadhammā,
Tasmā na socāmahaṁ sokakāle.

4. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṁ na sādhu.

5. Nisamma khattiyo kayirā, nā'nisamma disampati.
Nisammakārino rāja[6], yaso kitti ca vaḍḍhatīti.

Maṇikuṇḍalajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Asesitesu (Sī, I), asesikesu (Ka)
2. Ca ne (I), dhane (Ka)
3. Pūreti khīyati (Syā)
4. Andhaṁ tapetvāna (Ka), atthaṅgametvāna (Syā). Ettha "tapetvāna atthaṁ paletī"ti sambandho.
5. Vijitā (Syā)
6. Rañño (Sī, Syā)

352. Sujātajātaka (5-1-2)

6. Kiṁ nu santaramānova, lāyitvā haritaṁ tiṇaṁ.
"Khāda khādā"ti lapasi, gatasattaṁ jaraggavaṁ.

7. Na hi annena pānena, mato goṇo samuṭṭhahe.
Tvañca tucchaṁ vilapasi, yathā taṁ dummatī tathā.

8. Tatheva tiṭṭhati sīsaṁ, hatthapādā ca vāladhi.
Sotā tatheva tiṭṭhanti[1], maññe goṇo samuṭṭhahe.

9. Neva'yyakassa sīsañca[2], hatthapādā ca dissare.
Rudaṁ mattikathūpasmiṁ, nanu tvaññeva dummati.

10. * Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ[3], sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

11. * Abbahī[4] vata me sallaṁ, yamāsi hadayassitaṁ[5].
Yo me sokaparetassa, pitusokaṁ apānudi.

12. * Sohaṁ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava.

13. Evaṁ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Vinivattenti sokamhā, Sujāto pitaraṁ yathāti.

Sujātajātakaṁ dutiyaṁ.

353. Venasākhajātaka (5-1-3)

14. Nayidaṁ niccaṁ bhavitabbaṁ Brahmadatta,
Khemaṁ subhikkhaṁ sukhatā ca kāye.
Atthaccaye mā ahu sampamūḷho,
Bhinnaplavo sāgarasseva majjhe.

---

1. So tāta tatheva tiṭṭhati (Ka)
2. Sīsaṁ vā (Sī, Syā, I)
* Khu 2. 114, 132 piṭṭhādīsupi.
3. Osiñci (Ka)
4. Abbūḷhaṁ (Sī, Syā), abbhūḷhaṁ (Ka)
5. Sokaṁ hadayanissitaṁ (Sī, Syā)

15. Yāni karoti puriso, tāni attani passati.
Kalyāṇakārī kalyāṇaṁ, pāpakārī ca pāpakaṁ.
Yādisaṁ vapate bījaṁ, tādisaṁ harate phalaṁ.

16. Idaṁ tadācariyavaco, pārāsariyo yadabravi.
Mā su[1] tvaṁ akari pāpaṁ, yaṁ tvaṁ pacchā kataṁ tape.

17. Ayameva so piṅgiya[2] venasākho[3],
Yamhi ghātayiṁ khattiyānaṁ sahassaṁ.
Alaṅkate candanasārānulitte,
Tameva dukkhaṁ paccāgataṁ mamaṁ.

18. Sāmā ca[4] kho candanalittagattā[5],
Laṭṭhīva sobhañjanakassa uggatā.
Adisvā[6] kālaṁ karissāmi ubbariṁ,
Taṁ me ito dukkhataraṁ bhavissatīti.

Venasākhajātakaṁ[7] tatiyaṁ.

354. Uragajātaka (5-1-4)

19. Uragova tacaṁ jiṇṇaṁ, hitvā gacchati saṁ tanuṁ.
Evaṁ sarīre nibbhoge, pete kālaṅkate sati.

20. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na socāmi, gato so tassa yā gati.

21. Anavhito tato āgā, ananuññāto[8] ito gato.
Yathā'gato tathā gato, tattha kā paridevanā.

22. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na socāmi, gato so tassa yā gati.

23. Sace rode kisā[9] assaṁ, tassā me kiṁ phalaṁ siyā.
Ñātimittasuhajjānaṁ, bhiyyo no aratī siyā.

---

1. Mā ssu (Sī, Syā, I)
2. So piṅgiyo (Syā), sopi bhiyyo (Ka)
3. Dhonasākho (Ka-Sī, I)
4. Sāmāpi (Sī, Syā)
5. Gattī (Ka-Sī, Syā, I)
6. Adisvāva (Sī)
7. Dhonasākhajātakaṁ (Ka-Sī, I)
8. Nānuññāto (Ka)
9. Kisī (I)

24. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na socāmi, gato so tassa yā gati.

25. Yathāpi dārako candaṁ, gacchanta'manurodati.
Evaṁsampada'mevetaṁ, yo petamanusocati.

26. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na socāmi, gato so tassa yā gati.

27. Yathāpi udakakumbho, bhinno appaṭisandhiyo.
Evaṁsampada'mevetaṁ, yo petamanusocati.

28. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na socāmi, gato so tassa yā gatīti.

Uragajātakaṁ catutthaṁ.

355. Ghaṭajātaka (5-1-5)

29. Aññe socanti rodanti, aññe assumukhā janā.
Pasannamukhavaṇṇosi, kasmā Ghaṭa[1] na socasi.

30. Nābbhatītaharo soko, nānāgatasukhāvaho.
Tasmā Dhaṅka[2] na socāmi, natthi soke dutīyatā[3].

31. Socaṁ paṇḍu kiso hoti, bhattañca'ssa na ruccati.
Amittā sumanā honti, sallaviddhassa ruppato.

32. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Ṭhitaṁ maṁ nāgamissati, evaṁ diṭṭhapado ahaṁ.

33. Yassa'ttā nālamekova, sabbakāmarasāharo.
Sabbāpi pathavī tassa, na sukhaṁ āvahissatīti.

Ghaṭajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Ghata (Sī, I) 2. Vaṅka (I) 3. Soko dutīyakā (Ka)

356. Koraṇḍiyajātaka (5-1-6)

34. Eko araññe Girikandarāyaṁ,
Paggayha paggayha silaṁ pavecchasi[1].
Punappunaṁ santaramānarūpo,
Koraṇḍiya[2] ko nu tava yidhattho.

35. Ahañhi'maṁ sāgara sevitantaṁ,
Samaṁ karissāmi yathāpi pāṇi.
Vikiriya sānūni ca pabbatāni ca,
Tasmā silaṁ dariyā pakkhipāmi.

36. Nayimaṁ mahiṁ arahati pāṇikappaṁ,
Samaṁ manusso karaṇāya meko.
Maññāmi'maññeva dariṁ jigīsaṁ[3],
Koraṇḍiya hāhasi[4] jīvalokaṁ.

37. Sace ahaṁ[5] bhūtadharaṁ na sakkā[6],
Samaṁ manusso karaṇāya meko.
Evameva tvaṁ brahme ime manusse,
Nānādiṭṭhike nānayissasi te[7].

38. Saṁkhittarūpena bhavaṁ mamatthaṁ,
Akkhāsi Koraṇḍiya evametaṁ.
Yathā na sakkā pathavī samā'yaṁ,
Kattuṁ manussena tathā manussāti.

Koraṇḍiyajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

357. Laṭukikajātaka (5-1-7)

39. Vandāmi taṁ kuñjara saṭṭhihāyanaṁ,
Āraññakaṁ yūthapatiṁ yasassiṁ.
Pakkhehi taṁ pañjalikaṁ karomi,
Mā me vadhī puttake dubbalāya.

---

1. Pavejjhasi (Syā, Sī-Ṭṭha) 2. Kāraṇḍiya (Sī, Syā, I) 3. Jigiṁsaṁ (Sī, Syā, I)
4. Hāyasi (Syā, Ka) 5. Ayaṁ (Sī, Syā, I) 6. Sakko (Syā, Ka)
7. Ne (Ka)

40. Vandāmi taṁ kuñjara ekacāriṁ,
Āraññakaṁ pabbatasānugocaraṁ.
Pakkhehi taṁ pañjalikaṁ karomi,
Mā me vadhī puttake dubbalāya.

41. Vadhissāmi te laṭukike puttakāni,
Kiṁ me tuvaṁ kāhasi dubbalāsi.
Sataṁ sahassānipi tādisīnaṁ,
Vāmena pādena papothayeyyaṁ.

42. Na heva sabbattha balena kiccaṁ,
Balaṁ hi bālassa vadhāya hoti.
Karissāmi te nāgarājā anatthaṁ,
Yo me vadhī puttake dubbalāya.

43. Kākañca passa laṭukikaṁ, maṇḍūkaṁ nīlamakkhikaṁ.
Ete nāgaṁ aghātesuṁ, passa verassa verinaṁ.
Tasmā hi veraṁ na kayirātha, appiyenapi kenacīti.

Laṭukikajātakaṁ sattamaṁ.

358. Cūḷadhammapālajātaka (5-1-8)

44. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
Etaṁ muñcatu Dhammapālaṁ, hatthe me deva chedehi.

45. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
Etaṁ muñcatu Dhammapālaṁ, pāde me deva chedehi.

46. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
Etaṁ muñcatu Dhammapālaṁ, sīsaṁ me deva chedehi.

47. Na hi[1] nūnimassa rañño, mittāmaccā ca vijjare suhadā.
Ye na vadanti rājānaṁ, mā ghātayi orasaṁ puttaṁ.

48. Na hi[1] nūnimassa rañño, ñātī mittā ca vijjare suhadā.
Ye na vadanti rājānaṁ, mā ghātayi atrajaṁ puttaṁ.

1. Naha (Sī, Syā, I) Ettha ha-kāro khede.

49. Candanasārānulittā, bāhā chijjanti Dhammapālassa.
Dāyādassa pathabyā, pāṇā me deva rujjhantīti.

Cūḷadhammapālajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

359. Suvaṇṇamigajātaka (5-1-9)

50. Vikkama re haripāda[1], vikkama re mahāmiga[2].
Chinda vārattikaṁ pāsaṁ, nāhaṁ ekā vane rame.

51. Vikkamāmi na pāremi, bhūmiṁ sumbhāmi vegasā.
Daḷho vārattiko pāso, pādaṁ me parikantati.

52. Attharassu palāsāni, asiṁ nibbāha luddaka.
Paṭhamaṁ maṁ vadhitvāna, hana pacchā mahāmigaṁ.

53. Na me sutaṁ vā diṭṭhaṁ vā, bhāsantiṁ mānusiṁ migiṁ[3].
Tvañca bhadde sukhī hoti, eso cāpi mahāmigo.

54. Evaṁ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttaṁ disvā mahāmiganti.

Suvaṇṇamigajātakaṁ navamaṁ.

360. Suyonandījātaka (5-1-10)

55. Vāti gandho timirānaṁ, kusamuddo ca[4] ghosavā.
Dūre ito Suyonandī[5], Tamba kāmā tudanti maṁ.

56. Kathaṁ samudda'mahari, kathaṁ addakkhi Sedumaṁ[6].
Kathaṁ tassā ca tuyhañca, ahu Sagga[7] samāgamo.

57. Kurukacchā[8] payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Makarehi abhidā[9] nāvā, phalakenāha'maplaviṁ.

---

1. Mahāmiga (Sī, Syā, I)
2. Harīpada (Sī, Syā, I)
3. Na me sutā vā diṭṭhā vā, bhāsantī mānusiṁ migī (Ṭīkā)
4. Va (Syā, I)
5. Ito hi susandī (Sī, Syā), itovi sussondī (I)
6. Serumaṁ (Sī, Syā, I)
7. Agga (Sī, Syā)
8. Bharukacchā (Sī, Syā, I)
9. Makarehibbhidā (Sī), makarehi'bhidā (Syā), makarehi bhinnā (I)

58. Sā maṁ saṇhena mudunā, niccaṁ candanagandhīnī.
Aṅgena[1] uddharī bhaddā, mātā puttaṁva orasaṁ.

59. Sā maṁ annena pānena, vatthena sayanena ca.
Attanāpi ca mandakkhī, evaṁ Tamba vijānahīti.

Suyonandījātakaṁ dasamaṁ.

Maṇikuṇḍalavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Atha jinavaro haritaṁ tiṇako,
Atha bhinnaplavo uragova ghaṭo.
Dariyā puna kuñjara bhūnahatā,
Migamuttama saggavarena dasāti.

---

2. Vaṇṇārohavagga

361. Vaṇṇārohajātaka (5-2-1)

60. Vaṇṇārohena jātiyā, balanikkamanena ca.
Subāhu na mayā seyyo, sudāṭha iti bhāsasi.

61. Vaṇṇārohena jātiyā, balanikkamanena ca.
Sudāṭho na mayā seyyo, subāhu iti bhāsasi.

62. Evaṁ ce maṁ viharantaṁ, subāhu samma dubbhasi.
Na dānāhaṁ tayā saddhiṁ, saṁvāsamabhirocaye.

63. Yo paresaṁ vacanāni, saddaheyya[2] yathātathaṁ.
Khippaṁ bhijjetha mittasmiṁ, verañca pasave bahuṁ.

---

1. Aṅkena (I, Ka)
2. Saddahetha (Sī, Syā, I)

64. Na so mitto yo sadā appamatto.
Bhedāsaṅkī randhamevā’nupassī.
Yasmiṁ ca setī urasīva putto.
Sa ve mitto yo abhejjo parehīti.

Vaṇṇārohajātakaṁ paṭhamaṁ.

362. Sīlavīmaṁsajātaka (5-2-2)

65. Sīlaṁ seyyo sutaṁ seyyo, iti me saṁsayo ahu.
Sīlameva sutā seyyo, iti me natthi saṁsayo.

66. Moghā jāti ca vaṇṇo ca, sīlameva kiru’ttamaṁ.
Sīlena anupetassa, sutena’ttho na vijjati.

67. Khattiyo ca adhammaṭṭho, vesso cā’dhammanissito.
Te pariccajju’bho loke, upapajjanti duggatiṁ.

68. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapakkusā.
Idha dhammaṁ caritvāna, bhavanti tidive samā.

69. Na vedā samparāyāya, na jāti nāpi[1] bandhavā.
Sakañca sīlaṁ saṁsuddhaṁ, samparāyāya sukhāya cāti[2].

Sīlavīmaṁsajātakaṁ dutiyaṁ.

363. Hirijātaka (5-2-3)

70. Hiriṁ tarantaṁ vijigucchamānaṁ,
Tavāhamasmī iti bhāsamānaṁ.
Seyyāni kammāni anādiyantaṁ,
Neso mamanti iti naṁ vijaññā.

71. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

---

1. Nopi (I)   2. Sukhāvahanti (Sī, Syā)

72. Na so mitto yo sadā appamatto,
Bhedāsaṅkī randhamevānupassī.
Yasmiṁ ca setī urasīva putto,
Sa ve mitto yo abhejjo parehi.

73. Pāmojjakaraṇaṁ ṭhānaṁ, pasaṁsāvahanaṁ sukhaṁ.
Phalānisaṁso bhāveti, vahanto porisaṁ dhuraṁ.

74. Pavivekarasaṁ pitvā, rasaṁ upasamassa ca.
Niddaro hoti nippāpo, dhammappītirasaṁ pivanti.

Hirijātakaṁ tatiyaṁ.

364. Khajjopanakajātaka (5-2-4)

75. Ko nu santamhi pajjote, aggipariyesanaṁ caraṁ.
Addakkhi ratti[1] khajjotaṁ, jātavedaṁ amaññatha.

76. Svassa gomayacuṇṇāni, abhimatthaṁ tiṇāni ca.
Viparītāya saññāya, nāsakkhi pajjaletave.

77. Evampi anupāyena, atthaṁ na labhate migo[2].
Visāṇato gavaṁ dohaṁ, yattha khīraṁ na vindati.

78. Vividhehi upāyehi, atthaṁ papponti māṇavā.
Niggahena amittānaṁ, mittānaṁ paggahena ca.

79. Senāmokkhapalābhena[3], vallabhānaṁ nayena ca.
Jagatiṁ jagatipālā, āvasanti Vasundharanti.

Khajjopanakajātakaṁ catutthaṁ.

365. Ahituṇḍikajātaka (5-2-5)

80. Dhuttomhi samma sumukha, jūte akkhaparājito.
Harehi[4] ambapakkāni, vīriyaṁ te bhakkhayāmase.

81. Alikaṁ vata maṁ samma, abhūtena pasaṁsasi.
Ko te suto vā diṭṭho vā, sumukho nāma makkaṭo.

---

1. Rattiṁ (Syā) 2. Mūgo (Syā) 3. Senī mokkhūpalābhena (Syā) 4. Sevehi (I)

82. Ajjāpi me taṁ manasi[1], yaṁ maṁ tvaṁ ahituṇḍika.
Dhaññāpaṇaṁ pavisitvā, matto[2] chātaṁ hānāsi maṁ.

83. Tāhaṁ saraṁ dukkhaseyyaṁ, api rajjampi kāraye.
Nevāhaṁ yācito dajjaṁ, tathā hi bhayatajjito.

84. Yañca jaññā kule jātaṁ, gabbhe tittaṁ amacchariṁ.
Tena sakhiñca mittañca, dhīro sandhātumarahatīti.

Ahituṇḍikajātakaṁ pañcamaṁ.

366. Gumbiyajātaka (5-2-6)

85. Madhuvaṇṇaṁ madhurasaṁ, madhugandhaṁ visaṁ ahu.
Gumbiyo ghāsamesāno, araññe odahī visaṁ.

86. Madhu iti maññamānā[3], ye taṁ visamakhādisuṁ[4].
Tesaṁ taṁ kaṭukaṁ āsi, maraṇaṁ tenu'pāgamuṁ.

87. Ye ca kho paṭisaṅkhāya, visaṁ taṁ parivajjayuṁ.
Te āturesu sukhitā, ḍayhamānesu nibbutā.

88. Evameva manussesu, visaṁ kāmā samohitā.
Āmisaṁ bandhanañcetaṁ, maccuveso[5] guhāsayo.

89. Evameva ime kāme, āturā paricārike[6].
Ye sadā parivajjenti, saṅgaṁ loke upaccagunti.

Gumbiyajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

367. Sāḷiyajātaka (5-2-7)

90. Yvāyaṁ sāḷiya[7] chāpoti, kaṇhasappaṁ agāhayi.
Tena sappena'yaṁ daṭṭho, hato pāpānusāsako.

91. Ahantāra[8] mahantāraṁ, yo naro hantumicchati.
Evaṁ so nihato seti, yathāyaṁ puriso hato.

---

1. Te maṁ sarasi (Ka)
2. Mutto (Ka)
3. Madhūti maññamānāya (Ka)
4. Visamasāyisuṁ (Sī, Syā)
5. Maccuvaso (Sī, Syā)
6. Paricārake (I)
7. Sāliya (Sī, Syā, I), sāḷika (?)
8. Ahananta (I), aharanta (?)

92. Ahantāra[1] maghātentaṁ, yo naro hantumicchati.
Evaṁ so nihato seti, yathāyaṁ puriso hato.

93. Yathā paṁsumuṭṭhiṁ puriso, paṭivātaṁ paṭikkhipe.
Tameva so rajo hanti, tathāyaṁ puriso hato.

94. * Yo appaduṭṭhassa narassa dussati,
Suddhassa posassa anaṅgaṇassa.
Tameva bālaṁ pacceti pāpaṁ,
Sukhumo rajo paṭivātaṁva khittoti.

Sāḷiyajātakaṁ sattamaṁ.

368. Tacasārajātaka (5-2-8)

95. Amittahatthatthagatā[2], tacasārasamappitā.
Pasannamukhavaṇṇā'ttha, kasmā tumhe na socatha.

96. Na socanāya paridevanāya,
Atthova labbho[3] api appakopi.
Socanta'menaṁ dukhitaṁ viditvā,
Paccatthikā attamanā bhavanti.

97. Yato ca kho paṇḍito āpadāsu,
Na vedhatī atthavinicchayaññū.
Paccatthikā'ssa[4] dukhitā bhavanti,
Disvā mukhaṁ avikāraṁ purāṇaṁ.

98. Jappena mantena subhāsitena,
Anuppadānena paveṇiyā vā.
Yathā yathā yattha labhetha atthaṁ,
Tathā tathā tattha parakkameyya.

---

1. Ahananta (Sī, Syā, I), aharanta (?)
2. Hatthattagatā (katthaci, Sī-Nisya)
3. Attho ca labbhā (Sī, Syā), atthodha labbhā (Aṁ 2. 49)
4. Paccatthikā te (Ka)

* Khu 1. 32, 382 piṭṭhesupi.

99. Yato ca jāneyya alabbhaneyyo,
Mayā va[1] aññena vā esa attho.
Asocamāno adhivāsayeyya,
Kammaṁ daḷhaṁ kinti karomi dānīti.

Tacasārajātakaṁ aṭṭhaṁ.

369. Mittavindakajātaka (5-2-9)

100. Kyāhaṁ devānamakaraṁ, kiṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Yaṁ me sirasmiṁ ohacca[2], cakkaṁ bhamati matthake.

101. Atikkamma ramaṇakaṁ, sadāmattañca dūbhakaṁ.
Brahmattarañca pāsādaṁ, kenatthena idhāgato.

102. Ito bahutarā bhogā, atra maññe bhavissare.
Iti etāya saññāya, passa maṁ byasanaṁ gataṁ.

103. Catubbhi aṭṭhajjhagamā, aṭṭhāhipi ca[3] soḷasa.
Soḷasāhi ca bāttiṁsa, atricchaṁ cakkamāsado.
Icchāhatassa posassa, cakkaṁ bhamati matthake.

104. Uparivisālā duppūrā, icchā visaṭagāminī[4].
Ye ca taṁ anugijjhanti, te honti cakkadhārinoti.

Mittavindakajātakaṁ navamaṁ.

370. Palāsajātaka (5-2-10)

105. Haṁso palāsa'mavaca, nigrodho samma jāyati.
Aṅkasmiṁ[5] te nisinnova, so te mammāni checchati[6].

106. Vaḍḍhatā'meva[7] nigrodho, patiṭṭha'ssa bhavāmahaṁ.
Yathā pitā ca mātā ca[8], evaṁ me so bhavissati.

107. Yaṁ tvaṁ aṅkasmiṁ vaḍḍhesi, khīrarukkhaṁ bhayānakaṁ.
Āmanta kho taṁ gacchāma, vuḍḍhi ma'ssa na ruccati.

---

1. Mayā vā (Syā, Ka)
2. Uhacca (Ka), ūhacca (I)
3. Aṭṭhāhi cāpi (Sī, Syā), aṭṭhābhi cāpi (Ka)
4. Upari visālaṁ duppūraṁ, icchāvisadagāminī (Sī)
5. Aṅgasmiṁ (Ka)
6. Chijjati (Ka)
7. Vaddhitameva (Ka)
8. Pitā vā mātā vā (I), mātā vā pitā vā (Ka)

108. Idāni kho maṁ bhāyeti, Mahānerunidassanaṁ.
Haṁsassa anabhiññāya, mahā me bhayamāgataṁ.

109. Na tassa vuḍḍhi kusalappasatthā,
Yo vaḍḍhamāno ghasate patiṭṭhaṁ.
Tassū'parodhaṁ parisaṅkamāno,
Patārayī mūlavadhāya dhīroti.

Palāsajātakaṁ dasamaṁ.

Vaṇṇārohavaggo dutiyo[1].

---

3. Aḍḍhavagga

371. Dīghītikosalajātaka (5-3-1)

110. Evaṁbhūtassa te rāja, āgatassa vase[2] mama.
Atthi nu koci pariyāyo, yo taṁ dukkhā pamocaye.

111. Evaṁbhūtassa me tāta, āgatassa vase tava.
Natthi no koci pariyāyo, yo maṁ dukkhā pamocaye.

112. Nāññaṁ sucaritaṁ rāja, nāññaṁ rāja subhāsitaṁ.
Tāyate maraṇakāle, evamevi'taraṁ dhanaṁ.

113. * Akkocchi maṁ avadhi maṁ, ajini maṁ ahāsi me.
Ye ca taṁ upanayhanti, veraṁ tesaṁ na sammati.

114. * Akkocchi maṁ avadhi maṁ, ajini maṁ ahāsi me.
Ye ca taṁ nupanayhanti, veraṁ tesūpasammati.

115. * Na hi verena verāni, sammantīdha kudācanaṁ.
Averena ca sammanti, esa dhammo sanantanoti.

Dīghītikosalajātakaṁ paṭhamaṁ.

372. Migapotakajātaka (5-3-2)

116. Agārā paccupetassa, anagārassa te sato.
Samaṇassa na taṁ sādhu, yaṁ peta'manusocasi.

---

1. Imassuddānaṁ tatiyavaggapariyosāne bhavissati. 2. Vaso (I, Ka)
* Khu 1. 13; Vi 3. 496; Ma 3. 192 piṭṭhesupi.

117. Saṁvāsena have sakka, manussassa migassa vā.
Hadaye jāyate pemaṁ, na taṁ sakkā asocituṁ.

118. Mataṁ marissaṁ rodanti, ye rudanti lapanti ca.
Tasmā tvaṁ isi mā rodi, roditaṁ mogha'māhu santo.

119. Roditena have brahme, mato peto samuṭṭhahe.
Sabbe saṅgamma rodāma, aññamaññassa ñātake.

120. * Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

121. * Abbahi vata me sallaṁ, ya'māsi hadayassitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

122. Sohaṁ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna Vāsavāti.

Migapotakajātakaṁ dutiyaṁ.

373. Mūsikajātaka (5-3-3)

123. Kuhiṁ gatā kattha gatā, iti lālappatī jano.
Ahameve'ko jānāmi, udapāne mūsikā hatā.

124. Yañcetaṁ[1] iti cīti ca, gadrabhova nivattasi.
Udapāne mūsikaṁ hantvā, yavaṁ bhakkhetumicchasi.

125. Daharo cā'si dummedha, paṭhamuppattiko[2] susu.
Dīghañcetaṁ[3] samāsajja[4], na te dassāmi jīvitaṁ.

126. Nāntalikkhabhavanena, nāṅgaputtapinena[5] vā.
Puttena hi patthayito, silokehi pamocito.

127. Sabbaṁ suta'madhīyetha, hīnamukkaṭṭhamajjhimaṁ.
Sabbassa atthaṁ jāneyya, na ca sabbaṁ payojaye.
Hoti tādisako kālo, yattha atthāvahaṁ sutanti.

Mūsikajātakaṁ tatiyaṁ.

---

* Khu 2. 114, 132 piṭṭhesupi.
1. Yathetaṁ (I), yavetaṁ (Ka), yametaṁ (katthaci)
2. Paṭhamuppattito (Sī, I)
3. Dīghametaṁ (I)
4. Samāpajja (Syā, Ka)
5. Nāṅgaputtasirena (Sī, Syā, I)

374. Cūḷadhanuggahajātaka (5-3-4)

128. Sabbaṁ bhaṇḍaṁ samādāya, pāraṁ tiṇṇosi brāhmaṇa.
Paccāgaccha lahuṁ khippaṁ, mampi tārehi dāni'to[1].

129. Asanthutaṁ maṁ cirasanthutena,
Nimīni bhotī addhuvaṁ dhuvena.
Mayāpi bhotī nimineyya aññaṁ,
Ito ahaṁ dūrataraṁ gamissaṁ.

130. Kā'yaṁ eḷagalāgumbe[2], karoti ahuhāsiyaṁ.
Nayīdha naccagītaṁ vā[3], tāḷaṁ vā susamāhitaṁ.
Anamhikāle[4] susoṇi[5], kinnu jagghasi sobhane[6].

131. Siṅgāla bāla dummedha, appapaññosi jambuka.
Jīno macchañca pesiñca, kapaṇo viya jhāyasi.

132. Sudassaṁ vajja'maññesaṁ, attano pana duddasaṁ.
Jīnā patiñca jārañca, maññe tvaññeva[7] jhāyasi.

133. Evametaṁ migarāja, yathā bhāsasi jambuka.
Sā nūnāhaṁ ito gantvā, bhattu hessaṁ vasānugā.

134. Yo hare mattikaṁ thālaṁ, kaṁsathālampi so hare.
Kataṁ ceva[8] tayā pāpaṁ, punapevaṁ karissasīti.

Cūḷadhanuggahajātakaṁ catutthaṁ.

375. Kapotajātaka (5-3-5)

135. Idāni khomhi sukhito arogo,
Nikkaṇṭako nippatito kapoto.
Kāhāmi dānī hadayassa tuṭṭhiṁ,
Tathāhi'maṁ maṁsasākaṁ baleti.

---

1. Dānibho (Syā)
2. Eḷagaṇagumbe (Ka)
3. Nayidha naccaṁ vā gītaṁ vā (Sī, Syā, I)
4. Anamhakāle (I)
5. Sussoṇi (Sī, Syā, I)
6. Sobhaṇe (I, Ka)
7. Mampi tvaññeva (Sī, Syā), tvampi maññeva (I)
8. Kataṁyeva (Sī, Syā, I)

136. Kā'yaṁ balākā sikhinī, corī laṅghipitāmahā.
Oraṁ balāke āgaccha, caṇḍo me vāyaso sakhā.

137. Alaṁ hi te jagghitāye, mamaṁ disvāna edisaṁ.
Vilūnaṁ sūdaputtena, piṭṭhamaṇḍena[1] makkhitaṁ.

138. Sunhāto suvilittosi, annapānena tappito.
Kaṇṭhe ca te veḷuriyo, agamā nu kajaṅgalaṁ.

139. Mā te mitto amitto vā, agamāsi kajaṅgalaṁ.
Piñchāni tattha lāyitvā, kaṇṭhe bandhanti vaṭṭanaṁ.

140. Punapā'pajjasī samma, sīlaṁ hi tava tādisaṁ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti. (841)

Kapotajātakaṁ pañcamaṁ.

Aḍḍhavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Atha vaṇṇa sasīla hiri labhate,
Sumukhā visa sāḷiya'mittavaro.
Atha cakka palāsa sarāja sato,
Yava bāla kapotaka pannarasāti.

Atha vagguddānaṁ

Jīnañca vaṇṇaṁ asamaṁvaguppari,
Sudesitā jātakanti santi vīsati[2].
Mahesino brahmacarittamutta,
Mavoca gāthā atthavatī subyañjanāti.

Pañcakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

1. Piṭṭhamaddena (Sī, Syā, I)
2. Jātaka pañcavīsati (?)

6. Chakkanipāta

1. Avāriyavagga

376. Avāriyajātaka (6-1-1)

1. Māsu kujjha[1] bhūmipati, māsu kujjha[1] rathesabha.
Kuddhaṁ appaṭikujjhanto, rājā raṭṭhassa pūjito.

2. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Sabbattha anusāsāmi, māsu kujjha[1] rathesabha.

3. Avāriyapitā nāma, ahu Gaṅgāya nāviko.
Pubbe janaṁ tāretvāna, pacchā yācati vetanaṁ.
Tena'ssa bhaṇḍanaṁ hoti, na ca bhogehi vaḍḍhati.

4. Atiṇṇaṁyeva yācassu, apāraṁ tāta nāvika.
Añño hi tiṇṇassa mano, añño hoti pāresino[2].

5. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Sabbattha anusāsāmi, māsu kujjhittha nāvika.

6. Yāyevā'nusāsaniyā, rājā gāmavaraṁ adā.
Tāyevā'nusāsaniyā, nāviko paharī mukhaṁ.

7. Bhattaṁ bhinnaṁ hatā bhariyā, gabbho ca patito chamā.
Migova jātarūpena, na tena'tthaṁ abandhi sūti[3].

Avāriyajātakaṁ paṭhamaṁ.

377. Setaketujātaka (6-1-2)

8. Mā tāta kujjhi na hi sādhu kodho,
Bahumpi te adiṭṭhamassutañca.
Mātā pitā disatā[4] Setaketu,
Ācariyamāhu disataṁ pasatthā.

---

1. Māssu kujjhi (Sī, I)
2. Taresino (Sī, I), tiresino (Syā)
3. Avaḍḍhitunti (Sī, Syā), avaḍḍhi sūti (?)
4. Disā tāta (Syā), disā tā (I)

9. Agārino annadapānavatthadā[1],
Avhāyikā tampi disaṁ vadanti.
Esā disā paramā Setaketu,
Yaṁ patvā dukkhī sukhino bhavanti.

10. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā,
Dummakkharūpā[2] ye'me jappanti mante.
Kacci nu te mānusake payoge,
Idaṁ vidū parimuttā apāyā.

11. Pāpāni kammāni katvāna rāja,
Bahussuto ce na[3] careyya dhammaṁ.
Sahassavedopi na taṁ paṭicca,
Dukkhā pamucce caraṇaṁ apatvā.

12. Sahassavedopi na taṁ paṭicca,
Dukkhā pamuñce caraṇaṁ apatvā.
Maññāmi vedā aphalā bhavanti,
Sasaṁyamaṁ caraṇameva[4] saccaṁ.

13. Na heva vedā aphalā bhavanti,
Sasaṁyamaṁ caraṇameva saccaṁ.
Kittiṁ hi pappoti adhicca vede,
Santiṁ puṇeti[5] caraṇena dantoti.

Setaketujātakaṁ dutiyaṁ.

378. Darīmukhajātaka (6-1-3)

14. Paṅko ca kāmā palipo ca kāmā,
Bhayañca metaṁ timūlaṁ pavuttaṁ.
Rajo ca dhūmo ca mayā pakāsitā,
Hitvā tuvaṁ pabbaja Brahmadatta.

---

1. Annapānavatthadā (Syā, Ka)
2. Dumukkharūpā (Sī, Syā), dummukkharūpā (I, Ka)
3. Bahussuto neva (Sī, Syā) 4. Caraṇaññeva (Sī, Syā, I) 5. Santaṁ pune'ti (Sī, I)

15. Gadhito[1] ca ratto ca adhimucchito ca,
Kāmesvahaṁ brāhmaṇa bhiṁsarūpaṁ.
Taṁ nu'ssahe jīvikattho pahātuṁ,
Kāhāmi puññāni anappakāni.

16. Yo atthakāmassa hitānukampino,
Ovajjamāno na karoti sāsanaṁ.
Idameva seyyo iti maññamāno,
Punappunaṁ gabbhamupeti mando.

17. So ghorarūpaṁ nirayaṁ upeti,
Subhāsubhaṁ muttakarīsapūraṁ.
Sattā sakāye na jahanti giddhā,
Ye honti kāmesu avītarāgā.

18. Mīḷhena littā ruhirena makkhitā,
Semhena littā upanikkhamanti.
Yaṁ yaṁ hi kāyena phusanti tāvade,
Sabbaṁ asātaṁ dukhameva kevalaṁ.

19. Disvā vadāmi na hi aññato savaṁ,
Pubbenivāsaṁ bahukaṁ sarāmi.
Citrāhi gāthāhi subhāsitāhi,
Darīmukho nijjhāpayi sumedhanti.

Darīmukhajātakaṁ tatiyaṁ.

379. Nerujātaka (6-1-4)

20. Kākolā kākasaṁghā ca, mayañca patataṁ varā[2].
Sabbeva sadisā homa, imaṁ āgamma pabbataṁ.

21. Idha sīhā ca byagghā ca, siṅgālā ca migādhamā.
Sabbeva sadisā honti, ayaṁ ko nāma pabbato.

---

1. Gathito (Sī)

2. Vara (Ka) mayantipadassa hi visesanaṁ.

22. Imaṁ "Nerū"ti[1] jānanti, manussā pabbatuttamaṁ.
Idha vaṇṇena sampannā, vasanti sabbapāṇino.

23. Amānanā yattha siyā, santānaṁ vā vimānanā.
Hīnasammānanā vāpi, na tattha vasatiṁvase[2].

24. Yatthā'laso ca dakkho ca, sūro bhīru ca pūjiyā.
Na tattha santo vasanti, avisesakare nare[3].

25. Nāyaṁ Neru vibhajati, hīna-ukkaṭṭhamajjhime.
Avisesakaro Neru, handa Neruṁ jahāmaseti.

Nerujātakaṁ catutthaṁ.

380. Āsaṅkajātaka (6-1-5)

26. Āsāvatī nāma latā, jātā Cittalatāvane.
Tassā vassasahassena, ekaṁ nibbattate phalaṁ.

27. Taṁ devā payirupāsanti, tāva dūraphalaṁ satiṁ.
Āsīseva[4] tuvaṁ rāja, āsā phalavatī sukhā.

28. Āsīsateva[5] so pakkhī, āsīsateva[5] so dijo.
Tassa cāsā[6] samijjhati, tāva dūragatā satī.
Āsīseva tuvaṁ rāja, āsā phalavatī sukhā.

29. Sampesi[7] kho maṁ vācāya, na ca sampesi[7] kammunā.
Mālā sereyyakasseva, vaṇṇavantā agandhikā.

30. Aphalaṁ madhuraṁ vācaṁ, yo mittesu pakubbati.
Adadaṁ avissajaṁ bhogaṁ, sandhi tena'ssa jīrati.

31. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

32. Balañca vata me khīṇaṁ, pātheyyañca na vijjati.
Saṅke pāṇūparodhāya, handa dāni vajāmahaṁ.

---

1. Nerunti (Sī, Syā)
2. Vasatī vase (Syā), vasa divase (I)
3. Nage (Sī, Syā, I)
4. Āsiṁseva (Sī, Syā, I)
5. Āsiṁsetheva (Sī, Syā, I)
6. Tassevāsā (Syā)
7. Saṁsesi (Ka)

33. Etadeva hi me nāmaṁ, yaṁ nāmasmi rathesabha.
Āgamehi mahārāja, pitaraṁ āmantayāmahanti.

Āsaṅkajātakaṁ pañcamaṁ.

381. Migālopajātaka (6-1- 6)

34. Na me rucci Migālopa, yassa te tādisī gatī.
Atuccaṁ tāta patasi, abhūmiṁ tāta sevasi.

35. Catukkaṇṇaṁva kedāraṁ, yadā te pathavī siyā.
Tato tāta nivattassu, māssu etto paraṁ gami.

36. Santi aññepi sakuṇā, pattayānā vihaṅgamā.
Akkhittā vātavegena, naṭṭhā te sassatīsamā.

37. Akatvā Apanandassa[1], pitu vuddhassa sāsanaṁ.
Kālavāte atikkamma, Verambhānaṁ vasaṁ agā[2].

38. Tassa puttā ca dārā ca, ye caññe anujīvino.
Sabbe byasanamāpāduṁ, anovādakare dije.

39. Evampi idha vuddhānaṁ, yo vākyaṁ nāvabujjhati.
Atisīmacaro[3] ditto, gijjhovā'tītasāsano.
Sabbe byasanaṁ papponti, akatvā vuddhasāsananti.

Migālopajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

382. Sirikāḷakaṇṇijātaka (6-1-7)

40. Kā nu kāḷena vaṇṇena, na cāpi[4] piyadassanā.
Kā vā tvaṁ kassa vā dhītā, kathaṁ jānemu taṁ mayaṁ.

41. Mahārājassahaṁ dhītā, Virūpakkhassa caṇḍiyā.
Ahaṁ Kāḷī alakkhikā, "Kāḷakaṇṇī"ti maṁ vidū.
Okāsaṁ yācito dehi, vasemu tava santike. (1)

---

1. Aparaṇṇassa (Sī, Syā, I)
2. Gato (Sī)
3. Atisīmaṁ caro (Sī, Syā, Ka)
4. Na cāsi (Sī)

42. Kiṁsīle kiṁsamācāre, purise nivisase tuvaṁ.
Puṭṭhā me Kāḷi akkhāhi, kathaṁ[1] jānemu taṁ mayaṁ.

43. Makkhī paḷāsī sārambhī, issukī maccharī saṭho.
So mayhaṁ puriso kanto, laddhaṁ yassa vinassati.

44. Kodhano upanāhī ca, pisuṇo ca vibhedako.
Kaṇḍakavāco[2] pharuso, so me kantataro tato.

45. Ajja suveti puriso, sadatthaṁ nāvabujjhati.
Ovajjamāno kuppati, seyyaṁ so atimaññati.

46. Davappaluddho[3] puriso, sabbamittehi dhaṁsati.
So mayhaṁ puriso kanto, tasmiṁ homi anāmayā. (2)

47. Apehi etto tvaṁ Kāḷi, netaṁ amhesu vijjati.
Aññaṁ janapadaṁ gaccha, nigame rājadhāniyo.

48. Ahampi kho taṁ[4] jānāmi, netaṁ tumhesu vijjati.
Santi loke alakkhikā, saṅgharanti bahuṁ dhanaṁ.
Ahaṁ devo ca me bhātā, ubho naṁ vidhamāmase. (3)

49. Kā nu dibbena vaṇṇena, pathabyā supatiṭṭhitā.
Kā vā tvaṁ kassa vā dhītā, kathaṁ jānemu taṁ mayaṁ.

50. Mahārājassahaṁ dhītā, Dhataraṭṭhassa sirīmato[5].
Ahaṁ Sirī ca Lakkhī ca, "Bhūripaññā"ti maṁ vidū.
Okāsaṁ yācito dehi, vasemu tava santike. (4)

51. Kiṁsīle kiṁsamācāre, purise nivisase tuvaṁ.
Puṭṭhā me Lakkhi akkhāhi, kathaṁ[1] jānemu taṁ mayaṁ.

---

1. Yathā (Sī, I)
2. Aṇḍakavāco (Ka-Sī, I)
3. Devappaluddho (Ka), davappaladdho (I)
4. Cetaṁ (Sī)
5. Dhataraṭṭhasirīmato (Syā, Ka)

52. Yo cāpi sīte atha vāpi uṇhe,
Vātātape ḍaṁsasarīsape ca.
Khudhaṁ[1] pipāsaṁ abhibhuyya sabbaṁ,
Rattindivaṁ yo satataṁ niyutto.

53. Kālāgatañca na hāpeti atthaṁ,
So me manāpo nivise ca tamhi.
Akkodhano mittavā cāgavā ca,
Sīlūpapanno asaṭho'jubhūto[2].

54. Saṅgāhako sakhilo saṇhavāco,
Mahattapattopi nivātavutti.
Tasmiṁ haṁ[3] pose vipulā bhavāmi,
Ūmi samuddassa yathāpi vaṇṇaṁ.

55. Yo cāpi mitte atha vā amitte,
Seṭṭhe sarikkhe atha vāpi hīne.
Atthaṁ carantaṁ atha vā anatthaṁ,
Āvī raho saṅgahameva vatte[4].

56. Vācaṁ na vajjā pharusaṁ kadāci,
Matassa jīvassa ca tassa homi.
Etesaṁ yo aññataraṁ labhitvā,
Kantā sirī[5] majjati appapañño.
Taṁ dittarūpaṁ visamaṁ carantaṁ,
Karīsaṭhānaṁva[6] vivajjayāmi. (5)

57. Attanā kurute lakkhiṁ, alakkhiṁ kuruta'ttanā.
Na hi lakkhiṁ alakkhiṁ vā, añño aññassa kārakoti.

Sirikāḷakaṇṇijātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Khuddaṁ (Syā, Ka), khudaṁ (I)
2. Asaṭho ujjubhūto (I)
3. Tasmāhaṁ (Sī, I)
4. Vatto (Syā, Ka)
5. Kantasiriṁ (katthaci), kantaṁ siriṁ (Syā) Aṭṭhakathāyaṁ dutiyatatiyapāṭhantarāni.
6. Karīsajātaṁva (Sī, Syā)

383. Kukkuṭajātaka (6-1-8)

58. Sucittapattachadana, tambacūḷa vihaṅgama.
Oroha dumasākhāya, mudhā bhariyā bhavāmi te.

59. Catuppadī tvaṁ kalyāṇi, dvipadāhaṁ manorame.
Migī pakkhī asaññuttā, aññaṁ pariyesa sāmikaṁ.

60. Komārikā te hessāmi, mañjukā piyabhāṇinī.
Vinda maṁ ariyena vedena, sāvaya maṁ yadicchasi.

61. Kuṇapādini lohitape, cori kukkuṭapothini.
Na tvaṁ ariyena vedena, mamaṁ bhattāramicchasi.

62. Evampi caturā[1] nārī, disvāna sadhanaṁ[2] naraṁ.
Nenti saṇhāhi vācāhi, biḷārī viya kukkuṭaṁ.

63. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, na khippamanubujjhati.
Amittavasamanveti, pacchā ca anutappati.

64. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, kukkuṭova biḷāriyāti.

Kukkuṭajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

384. Dhammadhajajātaka (6-1-9)

65. Dhammaṁ caratha ñātayo, dhammaṁ caratha bhaddaṁ vo[3].
Dhammacārī sukhaṁ seti, asmiṁ loke paramhi ca.

66. Bhaddako vata'yaṁ pakkhī, dijo paramadhammiko.
Ekapādena tiṭṭhanto, dhammamevā'nusāsati.

67. Nāssa sīlaṁ vijānātha, anaññāya pasaṁsatha.
Bhutvā aṇḍañca potañca[4], dhammo dhammoti bhāsati.

68. Aññaṁ bhaṇati vācāya, aññaṁ kāyena kubbati.
Vācāya no ca kāyena, na taṁ dhammaṁ adhiṭṭhito.

---

1. Cāturā (Syā, Ka)
2. Pavaraṁ (Sī, Syā, I)
3. Bhadda vo (Ka)
4. Chāpe ca (Sī, I)

69. Vācāya sakhilo manoviduggo,
Channo kūpasayova kaṇhasappo.
Dhammadhajo gāmanigamāsu sādhu[1],
Dujjāno purisena bālisena.

70. Imaṁ tuṇḍehi pakkhehi, pādā cimaṁ viheṭhatha[2].
Chavañhi'maṁ vināsetha, nāyaṁ saṁvāsanārahoti.

Dhammadhajajātakaṁ navamaṁ.

385. Nandiyamigarājajātaka (6-1-10)

71. Sace brāhmaṇa gacchesi, Sākete[3] Ajjunaṁ[4] vanaṁ.
Vajjāsi Nandiyaṁ nāma, puttaṁ asmākamorasaṁ.
Mātā pitā ca te vuddhā, te taṁ icchanti passituṁ.

72. Bhuttā mayā nivāpāni, rājino pānabhojanaṁ.
Taṁ rājapiṇḍaṁ avabhottuṁ[5], nāhaṁ brāhmaṇa mussahe.

73. Odahissāmahaṁ passaṁ, khurappānissa[6] rājino.
Tadāhaṁ sukhito mutto, api passeyya mātaraṁ.

74. Migarājā pure āsiṁ, Kosalassa niketane[7].
Nandiyo nāma nāmena, abhirūpo catuppado.

75. Taṁ maṁ vadhitumāgacchi, dāyasmiṁ Ajjune vane.
Dhanuṁ advejjhaṁ[8] katvāna, usuṁ sannayha[9] Kosalo.

---

1. Gāmanigamāsu sādhusammato (Sī), gāmanigamasādhu (I) 2. Vipothatha (I)
3. Sāketaṁ (Sī, Syā) 4. Añjanaṁ (Sī, Syā, I) 5. Avabhottaṁ (Ka)
6. Khurappāṇissa (Sī), khurapāṇissa (I), khurappapāṇissa (?) 7. Niketave (Sī, Syā, I)
8. Ārajjuṁ (Nisya), adejjhaṁ (Sī, I) advedhābhāvaṁ ekībhāvanti attho.
9. Sandhāya (Sī, I)

76. Tassāhaṁ odahiṁ passaṁ, khurappānissa rājino.
Tadāhaṁ sukhito mutto, mātaraṁ daṭṭhumāgatoti.

Nandiyamigarājajātakaṁ dasamaṁ.

Avāriyavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Atha kujjharathesabha ketuvaro,
Sadarīmukha neru latā ca puna.
Apananda sirī ca sucittavaro,
Atha dhammika nandimigena dasāti.

---

2. Kharaputtavagga

386. Kharaputtajātaka (6-2-1)

77. Saccaṁ kirevamāhaṁsu, vastaṁ[1] bāloti paṇḍitā.
Passa bālo rahokammaṁ, āvikubbaṁ na bujjhati.

78. Tvaṁ khopi[2] samma bālosi, kharaputta vijānahi.
Rajjuyā hi[3] parikkhitto, vaṅkoṭṭho ohitomukho.

79. Aparampi samma te bālyaṁ[4], yo mutto na palāyasi.
So ca bālataro samma, yaṁ tvaṁ vahasi Senakaṁ.

80. Yaṁ nu samma ahaṁ bālo, ajarāja vijānahi.
Atha kena Senako bālo, taṁ me akkhāhi pucchito.

81. Uttamatthaṁ labhitvāna, bhariyāya yo padassati[5].
Tena jahissata'ttānaṁ, sā cevassa na hessati.

---

1. Bhastaṁ (Sī, I), kalakaṁ (Syā), garaṁ (Ka)
2. Tvaṁ nu kho (Sī, Syā), tvañca kho (I)
3. Rajjuyāsi (I)
4. Ayampi samma te bālo (Ka)
5. Bhariyā yo padassati (I), bhariyā na bhavissati (Ka)

82. Na ve piyammeti[1] janinda tādiso,
Attaṁ niraṁkatvā piyāni sevati[2].
Attāva seyyo paramā ca seyyo,
Labbhā piyā ocitatthena pacchāti.

Kharaputtajātakaṁ paṭhamaṁ.

387. Sūcijātaka (6-2-2)

83. Akakkasaṁ apharusaṁ, kharadhotaṁ supāsiyaṁ.
Sukhumaṁ tikhiṇaggañca, ko sūciṁ ketumicchati.

84. Sumajjañca supāsañca, anupubbaṁ[3] suvaṭṭitaṁ.
Ghanaghātimaṁ paṭithaddhaṁ, ko sūciṁ ketumicchati.

85. Ito dāni patāyanti, sūciyo baḷisāni ca.
Ko'yaṁ Kammāragāmasmiṁ, sūciṁ vikketumicchati.

86. Ito satthāni gacchanti, kammantā vividhā puthū.
Ko'yaṁ Kammāragāmasmiṁ, sūciṁ vikketumicchati[4].

87. Sūciṁ Kammāragāmasmiṁ, vikketabbā pajānatā.
Ācariyāva jānanti[5], kammaṁ sukatadukkaṭaṁ[6].

88. Imañce[7] te pitā bhadde, sūciṁ jaññā mayā kataṁ.
Tayā ca maṁ nimanteyya, yañca'ttha'ññaṁ ghare dhananti.

Sūcijātakaṁ dutiyaṁ.

388. Tuṇḍilajātaka (6-2-3)

89. Navachannake[8] dāni[9] diyyati,
Puṇṇāyaṁ doṇi suvāminī ṭhitā.
Bahuke jane pāsapāṇike,
No ca kho me paṭibhāti bhuñjituṁ.

---

1. Na piyameti (Ka), na piyamedanti (katthaci)
2. Sevaye (?)
3. Anupubba (Sī, Syā)
4. Marahati (Sī, Syā, I)
5. Ācariyā sañjānanti (Ka), ācariyā pajānanti (Syā), ācariyāva sañjānanti (I)
6. Dukkataṁ (Sī, I)
7. Imañca (Sī, Syā, I)
8. Navachandake (Sī, I), navacchaddake (Syā)
9. Doṇi (Ka), dānaṁ, dāne (katthaci)

90. Tasasi bhamasi loṇamicchasi,
Attāṇosi kuhiṁ gamissasi.
Appossukko bhuñja Tuṇḍila,
Maṁsatthāya hi positāmhase[1].

91. Ogaha rahadaṁ akaddamaṁ.
Sabbaṁ sedamalaṁ pavāhaya.
Gaṇhāhi navaṁ vilepanaṁ,
Yassa gandho na kadāci chijjati.

92. Katamo rahado akaddamo,
Kiṁsu sedamalanti vuccati.
Katamañca navaṁ vilepanaṁ,
Yassa gandho na kadāci chijjati.

93. Dhammo rahado akaddamo,
Pāpaṁ sedamalanti vuccati.
Sīlañca navaṁ vilepanaṁ,
Tassa gandho na kadāci chijJati.

94. Nandanti sarīraghātino,
Na ca nandanti sarīradhārino.
Puṇṇāya ca puṇṇamāsiyā,
Ramamānāva jahanti jīvitanti.

Tuṇḍilajātakaṁ tatiyaṁ.

389. Suvaṇṇakakkaṭajātaka (6-2-4)

95. Siṅgīmigo āyatacakkhunetto,
Aṭṭhittaco vārisayo alomo.
Tenābhibhūto kapaṇaṁ rudāmi,
Hare sakhā kissa nu maṁ jahāsi.

---

1. Posiyāmase (Sī, Syā, I)

96. So passasanto mahatā phaṇena,
Bhujaṅgamo kakkaṭamajjhapatto.
Sakhā sakhāraṁ paritāyamāno,
Bhujaṅgamaṁ kakkaṭako gahesi.

97. Na vāyasaṁ no pana kaṇhasappaṁ,
Ghāsatthiko kakkaṭako adeyya.
Pucchāmi taṁ āyatacakkhunetta,
Atha kissa hetu'mha ubho gahītā.

98. Ayaṁ puriso mama atthakāmo,
Yo maṁ gahetvāna dakāya neti.
Tasmiṁ mate dukkhamanappakaṁ me,
Ahañca eso ca ubho na homa.

99. Mamañca disvāna pavaddhakāyaṁ,
Sabbo jano hiṁsitumeva micche.
Sāduñca thūlañca muduñca maṁsaṁ,
Kākāpi maṁ disvāna[1] viheṭhayeyyuṁ.

100. Sace'tassa hetu'mha ubho gahītā,
Uṭṭhātu poso visa'māvamāmi[2].
Mamañca kākañca pamuñca khippaṁ,
Pure visaṁ gāḷhamupeti maccaṁ.

101. Sappaṁ pamokkhāmi na tāva kākaṁ,
Paṭibandhako[3] hohiti[4] tāva kāko.
Purisañca disvāna sukhiṁ arogaṁ,
Kākaṁ pamokkhāmi yatheva sappaṁ.

---

1. Disva (Sī, I)
2. Visamācamāmi (Sī, I, Ka)
3. Paṭibaddhako (Sī, I)
4. Hoti hi (Syā)

102. Kāko tadā Devadatto ahosi,
Māro pana kaṇhasappo ahosi.
Ānandabhaddo kakkaṭako ahosi,
Ahaṁ tadā brāhmaṇo homi Satthāti[1].

Suvaṇṇakakkaṭajātakaṁ catutthaṁ.

390. Mayhakajātaka (6-2-5)

103. Sakuṇo Mayhako nāma, girisānudarīcaro.
Pakkaṁ pipphalimāruyha, "mayhaṁ mayhan"ti kandati.

104. Tassevaṁ vilapantassa, dijasaṁghā samāgatā.
Bhutvāna pipphaliṁ yanti, vilapatveva so dijo.

105. Evameva idhekacco, saṅgharitvā bahuṁ dhanaṁ.
Nevattano na ñātīnaṁ, yathodhiṁ paṭipajjati.

106. Na so acchādanaṁ bhattaṁ, na mālaṁ na vilepanaṁ.
Anubhoti[2] sakiṁ kiñci, na saṅgaṇhāti ñātake.

107. Tassevaṁ vilapantassa, "mayhaṁ mayhan"ti rakkhato.
Rājāno atha vā corā, dāyādā ye va[3] appiyā.
Dhanamādāya gacchanti, vilapatveva so naro.

108. Dhīro[4] bhoge adhigamma, saṅgaṇhāti ca ñātake.
Tena so kittiṁ pappoti, pecca sagge pamodatīti[5].

Mayhakajātakaṁ pañcamaṁ.

391. Vijjādharajātaka (6-2-6)

109. Dubbaṇṇarūpaṁ tuva'mariyavaṇṇī,
Purakkhatvā[6] pañjaliko namassasi.
Seyyo nu te so udavā[7] sarikkho,
Nāmaṁ parassa'ttano cāpi brūhi.

---

1. Tatthāti (Sī, I)
2. Nānubhoti (Syā, Ka)
3. Ye ca (Syā, Ka)
4. Dhīro ca (Sī)
5. Sagge ca modatīti (Sī, I)
6. Purakkhitvā (Syā, Ka)
7. Udāhu (Syā, Ka)

110. Na nāmagottaṁ gaṇhanti rāja,
Sammaggatānu'jjugatāna[1] devā.
Ahañca te nāmadheyyaṁ vadāmi,
Sakkohamasmī Tidasānamindo.

111. Yo disvā bhikkhuṁ caraṇūpapannaṁ,
Purakkhatvā pañjaliko namassati.
Pucchāmi taṁ devarāje'tamatthaṁ,
Ito cuto kiṁ labhate sukhaṁ so.

112. Yo disvā bhikkhuṁ caraṇūpapannaṁ,
Purakkhatvā pañjaliko namassati.
Diṭṭheva dhamme labhate pasaṁsaṁ,
Saggañca so yāti sarīrabhedā.

113. Lakkhī vata me udapādi ajja,
Yaṁ Vāsavaṁ bhūtapati'ddasāma.
Bhikkhuñca disvāna tuvañca Sakka,
Kāhāmi puññāmi anappakāni.

114. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Bhikkhuñca disvāna mamañca rāja,
Karohi puññāni anappakāni.

115. Akkodhano niccapasannacitto,
Sabbātithīyācayogo bhavitvā.
Nihacca mānaṁ abhivādayissaṁ,
Sutvāna Devinda subhāsitānīti.

Vijjādhara[2] jātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Samaggatānujjugatāna (Syā), samuggatānujjugatāna (Ka)
2. Dhajaviheṭhaka (Sī, I), pabbajitaviheṭhaka (Syā)

392. Siṅghapupphajātaka (6-2-7)

116. Yametaṁ[1] vārijaṁ pupphaṁ, adinnaṁ upasiṅghasi.
Ekaṅgametaṁ theyyānaṁ, gandhathenosi mārisa.

117. Na harāmi na bhañjāmi, ārā siṅghāmi vārijaṁ.
Atha kena nu vaṇṇena, gandhathenoti vuccati.

118. Yoyaṁ bhisāni khaṇati, puṇḍarīkāni bhañjati.
Evaṁ ākiṇṇakammanto, kasmā eso na vuccati.

119. Ākiṇṇaluddo puriso, dhāticelaṁva makkhito.
Tasmiṁ me vacanaṁ natthi, tañcārahāmi vattave.

120. Anaṅgaṇassa posassa, niccaṁ sucigavesino.
Vālaggamattaṁ pāpassa, abbhāmattaṁva khāyati.

121. Addhā maṁ yakkha jānāsi, atho maṁ anukampasi.
Punapi yakkha vajjāsi, yadā passasi edisaṁ.

122. Neva taṁ upajīvāmi, napi te bhatakā'mhase[2].
Tvameva bhikkhu jāneyya, yena gaccheyya suggatinti.

Siṅghapuppha[3] jātakaṁ sattamaṁ.

393. Vighāsādajātaka (6-2-8)

123. Susukhaṁ vata jīvanti, ye janā vighāsādino.
Diṭṭheva dhamme pāsaṁsā, samparāye ca suggatī.

124. Sukassa[4] bhāsamānassa, na nisāmetha paṇḍitā.
Idaṁ suṇātha sodariyā, amhevāyaṁ pasaṁsati.

125. Nāhaṁ tumhe pasaṁsāmi, kuṇapādā suṇātha me.
Ucchiṭṭhabhojino[5] tumhe, na tumhe vighāsādino.

---

1. Yamekaṁ (I)
2. Bhatakamhase (Sī, I), bhatikamhase (Syā)
3. Bhisapuppha (Sī, I), upasiṅghapuppha (Syā)
4. Suvassa (Sī, Syā, I)
5. Bhojanā (Ka)

126. Sattavassā pabbajitā, mejjhā'raññe[1] sikhaṇḍino.
Vighāseneva yāpentā, mayañce bhoto gārayhā.
Ke nu bhoto pasaṁsiyā.

127. Tumhe sīhānaṁ byagghānaṁ, vāḷānañcā'vasiṭṭhakaṁ.
Ucchiṭṭheneva yāpentā, maññivho vighāsādino.

128. Ye brāhmaṇassa samaṇassa, aññassa vā[2] vanibbino[3].
Datvāva[4] sesaṁ bhuñjanti, te janā vighāsādinoti.

Vighāsādajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

394. Vaṭṭakajātaka (6-2-9)

129. Paṇītaṁ bhuñjase bhattaṁ, sappitelañca mātula.
Atha kena nu vaṇṇena, kiso tvamasi vāyasa.

130. Amittamajjhe vasato, tesu āmisamesato.
Niccaṁ ubbiggahadayassa, kuto kākassa daḷhiyaṁ.

131. Niccaṁ ubbegino[5] kākā, dhaṅkā pāpena kammunā.
Laddho piṇḍo na pīṇeti, kiso tenasmi vaṭṭaka.

132. Lūkhāni tiṇabījāni, appasnehāni bhuñjasi.
Atha kena nu vaṇṇena, thūlo tvamasi vaṭṭaka.

133. Appicchā appacintāya, adūragamanena ca.
Laddhāladdhena yāpento, thūlo tenasmi vāyasa.

134. Appicchassa hi posassa, appacintasukhassa[6] ca.
Susaṅgahitamānassa[7], vuttī susamudānayāti.

Vaṭṭakajātakaṁ navamaṁ.

395. Pārāvatajātaka (6-2-10)

135. Cirassaṁ vata passāmi, sahāyaṁ maṇidhārinaṁ.
Sukatā[8] massukuttiyā, sobhate vata me sakhā.

---

1. Majjheraññe (Ka)
2. Aññassa ca (Sī, Syā), aññasseva (I)
3. Vaṇibbino (Sī, Syā)
4. Datvāna (I, Ka)
5. Ubbiggino (Syā, Ka), ubbedhino (Sī)
6. Appacintisukhassa (Sī, Syā, I)
7. Susaṅgahitapamāṇassa (Sī, Syā, I)
8. Sukatāya (Sī, I)

136. Parūḷhakacchanakhalomo, ahaṁ kammesu byāvaṭo.
Cirassaṁ nhāpitaṁ laddhā, lomaṁ taṁ ajja hārayiṁ[1].

137. Yaṁ nu lomaṁ ahāresi, dullabhaṁ laddha kappakaṁ.
Atha kiñcarahi te samma, kaṇṭhe kiṇikiṇāyati[2].

138. Manussasukhumālānaṁ, maṇi kaṇṭhesu lambati.
Tesāhaṁ anusikkhāmi, mā tvaṁ maññi davā kataṁ.

139. Sacepi'maṁ pihayasi, massukuttiṁ sukāritaṁ.
Kārayissāmi te samma, maṇiñcāpi dadāmi te.

140. Tvaññeva maṇinā channo, sukatāya ca massuyā.
Āmanta kho taṁ gacchāmi, piyaṁ me tava'dassananti. (980)

Pārāvatajātakaṁ[3] dasamaṁ.

Kharaputtavaggo[4] dutiyo.

Tassuddānaṁ

Atha passa sasūci ca tuṇḍilako,
Miga mayhakapañcamapakkhivaro.
Atha pañjali vārija mejjha puna,
Atha vaṭṭa kapotavarena dasāti.

Atha vagguddānaṁ

Atha vaggaṁ pakittissaṁ, chanipātaṁ varuttame.
Avāriyā ca Kharo ca[5], dve ca vuttā subyañjanāti.

Chakkanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

---

1. Apahārayiṁ (Sī,I) 2. Idaṁ kaṇṭhe kiṇāyati (Ka), kaṇṭhe kiṁnikilāyati (Syā)
3. Kākajātakaṁ (Sī, I), maṇijātakaṁ (Syā)
4. Senakavaggo (Sī, I), khuraputtavaggo (Syā), sūcivaggo (Ka)
5. Senaka (Sī), sūci ca (Syā, Ka)

7. Sattakanipāta

1. Kukkuvagga

396. Kukkujātaka (7-1-1)

1. Diyaḍḍhakukkū udayena kaṇṇikā,
Vidatthiyo aṭṭha parikkhipanti naṁ.
Sā siṁsapā[1] sāramayā apheggukā,
Kuhiṁ ṭhitā upparito[2] na dhaṁsati.

2. Yā tiṁsati sāramayā anujjukā,
Parikiriya[3] gopānasiyo samaṁ ṭhitā[4].
Tāhi susaṅgahitā balasā pīḷitā[5],
Samaṁ ṭhitā upparito na dhaṁsati.

3. Evampi mittehi daḷhehi paṇḍito,
Abhejjarūpehi sucīhi mantibhi.
Susaṅgahīto siriyā na dhaṁsati,
Gopānasī bhāravahāva kaṇṇikā.

4. Kharattacaṁ bellaṁ yathāpi satthavā,
Anāmasantopi karoti tittakaṁ.
Samāharaṁ sāduṁ karoti patthiva,
Asāduṁ kayirā tanubandhamuddharaṁ[6].

5. Evampi gāmanigamesu paṇḍito,
Asāhasaṁ rājadhanāni saṅgharaṁ.
Dhammānuvattī paṭipajjamāno,
Sa phāti kayirā aviheṭhayaṁ paraṁ.

---

1. Sasiṁsapā (Sī, I), sā sīsapā (Syā), yā siṁsapā (Ka, Sī-Nisya)
2. Uparito (Sī, Syā, I)
3. Pakiriyā (Ka)
4. Samaṭṭhitā (Sī, Syā)
5. Tā saṅgahitā balasā ca pīḷitā (Sī), tāhi susaṅgahitā balasā ca pīḷitā (Syā), tāhi saṅgahītā balasā ca pīḷitā (I)
6. Tanuvaṭṭamuddharaṁ (Sī, I)

6. Odātamūlaṁ sucivārisambhavaṁ,
Jātaṁ yathā pokkharaṇīsu Ambujaṁ.
Padumaṁ yathā agginikāsiphālimaṁ,
Na kaddamo na rajo na vāri limpati.

7. Evampi vohārasuciṁ asāhasaṁ,
Visuddhakammantamapetapāpakaṁ.
Na limpati kammakilesa tādiso,
Jātaṁ yathā pokkharaṇīsu ambujanti.

Kukkujātakaṁ paṭhamaṁ.

397. Manojajātaka (7-1-2)

8. Yathā cāpo ninnamati, jiyā cāpi nikūjati.
Haññate nūna Manojo, migarājā sakhā mama.

9. Handa dāni vanantāni, pakkamāmi yathāsukhaṁ.
Netādisā sakhā honti, labbhā me jīvato sakhā.

10. Na pāpajanasaṁsevī, accantaṁ sukhamedhati.
Manojaṁ passa semānaṁ, Giriyassā'nusāsanī[1].

11. Na pāpasampavaṅkena, mātā puttena nandati.
Manojaṁ passa semānaṁ, acchannaṁ[2] samhi lohite.

12. Evamāpajjate poso, pāpiyo ca nigacchati.
Yo ve hitānaṁ vacanaṁ, na karoti atthadassinaṁ.

13. Evañca so hoti tato ca pāpiyo,
Yo uttamo adhamajanūpasevī.
Passu'ttamaṁ adhamajanūpasevitaṁ[3],
Migādhipaṁ saravaraveganiddhutaṁ.

---

1. Ariyassānusāsanī (Ka) 2. Sacchannaṁ (Ka) 3. Seviṁ (Syā)

14. Nihīyati puriso nihīnasevī,
Na ca hāyetha kadāci tulyasevī.
Seṭṭhamupagamaṁ[1] udeti khippaṁ,
Tasmāttanā uttaritaraṁ[2] bhajethāti.

Manojajātakaṁ dutiyaṁ.

398. Sutanujātaka (7-1-3)

15. Rājā te bhattaṁ pāhesi, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.
Maghadevasmiṁ[3] adhivatthe, ehi nikkhamma bhuñjasu.

16. Ehi māṇava orena, bhikkhamādāya sūpitaṁ.
Tvañca māṇava bhikkhā ca[4], ubho bhakkhā bhavissatha.

17. Appakena tuvaṁ yakkha, thullamatthaṁ jahissasi.
Bhikkhaṁ te nāharissanti, janā maraṇasaññino.

18. Laddhāya yakkhā[5] tava niccabhikkhaṁ,
Suciṁ paṇītaṁ rasasā upetaṁ.
Bhikkhañca te āhariyo naro idha,
Sudullabho hehiti bhakkhite[6] mayi.

19. Mameva[7] Sutano attho, yathā bhāsasi māṇava.
Mayā tvaṁ samanuññāto, sotthiṁ passāhi mātaraṁ.

20. Khaggaṁ chattañca pātiñca, gacchamādāya[8] māṇava.
Sotthiṁ passatu te mātā, tvaṁ ca passāhi mātaraṁ.

21. Evaṁ yakkha sukhī hohi, saha sabbehi ñātibhi.
Dhanaṁ ca me adhigataṁ, rañño ca vacanaṁ katanti.

Sutanujātakaṁ tatiyaṁ.

---

1. Mupanamaṁ (Sī, I, Aṁ 1. 123)
2. Tasmā attano uttariṁ (Sī, I), tasmā attano uttaraṁ (Syā)
3. Makhādevasmiṁ (Sī, I), Māghadevasmiṁ (Ka)
4. Bhakkhosi (Syā), bhakkhāva (Ka)
5. Laddhāyaṁ yakkha (Sī, Syā, I)
6. Khādite (Sī, Syā, I)
7. Mamesa (Sī, I)
8. Gacchevādāya (Sī, Syā, I)

399. Mātuposakagijjhajātaka (7-1-4)

22. Te kathaṁ nu karissanti, vuddhā giridarīsayā.
Ahaṁ baddhosmi pāsena, Nilīyassa vasaṁ gato.

23. Kiṁ gijjha paridevasi, kā nu te paridevanā.
Na me suto vā diṭṭho vā, bhāsanto mānusiṁ dijo.

24. Bharāmi mātāpitaro, vuddhe giridarīsaye.
Te kathaṁ nu karissanti, ahaṁ vasaṁ gato tava.

25. Yaṁ nu gijjho yojanasataṁ, kuṇapāni avekkhati.
Kasmā jālañca pāsañca, āsajjāpi na bujjhasi.

26. Yadā parābhavo hoti, poso jīvitasaṅkhaye.
Atha jālañca pāsañca, āsajjāpi na bujjhati.

27. Bharassu mātāpitaro, vuddhe giridarīsaye.
Mayā tvaṁ samanuññāto, sotthiṁ passāhi ñātake.

28. Evaṁ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Bharissaṁ mātāpitaro, vuddhe giridarīsayeti.

Mātuposakagijjhajātakaṁ catutthaṁ.

400. Dabbhapupphajātaka (7-1-5)

29. Anutīracārī bhaddante, sahāyamanudhāva maṁ.
Mahā me gahito[1] maccho, so maṁ harati vegasā.

30. Gambhīracārī bhaddante, daḷhaṁ gaṇhāhi thāmasā.
Ahaṁ taṁ uddharissāmi, supaṇṇo uragāmiva[2].

31. Vivādo no samuppanno, Dabbhapuppha suṇohi me.
Samehi medhagaṁ[3] samma, vivādo vūpasammataṁ.

32. Dhammaṭṭhohaṁ pure āsiṁ, bahū aḍḍā me tīritā[4].
Samemi medhagaṁ samma, vivādo vūpasammataṁ.

---

1. Rohito (Ka) 2. Uragammiva (Sī, Syā, I) 3. Medhakaṁ (I)
4. Bahu-aṭṭaṁ me tīritaṁ (Sī), bahu-aṭṭaṁva tīritaṁ (Syā), bahu atthaṁ me tīritaṁ (I)

33. Anutīracāri naṅguṭṭhaṁ, sīsaṁ gambhīracārino.
Accāyaṁ[1] majjhimo khaṇḍo, dhammaṭṭhassa bhavissati.

34. Cirampi bhakkho abhavissa, sace na vivademase.
Asīsakaṁ anaṅguṭṭhaṁ, siṅgālo harati rohitaṁ.

35. Yathāpi rājā nandeyya, rajjaṁ laddhāna khattiyo.
Evāha'majja nandāmi, disvā puṇṇamukhaṁ patiṁ.

36. Kathaṁ nu thalajo santo, udake macchaṁ parāmasi.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kathaṁ adhigataṁ tayā.

37. Vivādena kisā honti, vivādena dhanakkhayā.
Jīnā uddā vivādena, bhuñja Māyāvi rohitaṁ.

38. Evameva manussesu, vivādo yattha jāyati.
Dhammaṭṭhaṁ paṭidhāvanti, so hi nesaṁ vināyako.
Dhanāpi tattha jīyanti, rājakoso pavaḍḍhatīti[2].

Dabbhapupphajātakaṁ pañcamaṁ.

401. Paṇṇakajātaka (7-1-6)

39. Paṇṇakaṁ[3] tikhiṇadhāraṁ, asiṁ sampannapāyinaṁ.
Parisāyaṁ puriso gilati, kiṁ dukkarataraṁ tato.
Yadaññaṁ dukkaraṁ ṭhānaṁ, taṁ me akkhāhi pucchito.

40. Gileyya puriso lobhā, asiṁ sampannapāyinaṁ.
Yo ca vajjā dadāmīti, taṁ dukkarataraṁ tato.
Sabbaññaṁ sukaraṁ ṭhānaṁ, evaṁ jānāhi Maddava[4].

41. Byākāsi Āyuro pañhaṁ, atthaṁ[5] dhammassa kovido.
Pukkusaṁ dāni pucchāmi, kiṁ dukkarataraṁ tato.
Yadaññaṁ dukkaraṁ ṭhānaṁ, taṁ me akkhāhi pucchito.

---

1. Athāyaṁ (Sī, I)
2. Ca vaḍḍhati (I)
3. Dasaṇṇakaṁ (Sī, Syā, I)
4. Māgadha (Sī, Syā, I)
5. Attha (I, Sī-Nisya)

42. Na vācamupajīvanti, aphalaṁ giramudīritaṁ.
Yo ca datvā avākayirā, taṁ dukkarataraṁ tato.
Sabbaññaṁ sukaraṁ ṭhānaṁ, evaṁ jānāhi Maddava.

43. Byākāsi Pukkuso pañhaṁ, atthaṁ dhammassa kovido.
Senakaṁ dāni pucchāmi, kiṁ dukkarataraṁ tato.
Yadaññaṁ dukkaraṁ ṭhānaṁ, taṁ me akkhāhi pucchito.

44. Dadeyya puriso dānaṁ, appaṁ vā yadi vā bahuṁ.
Yo ca datvā nānutappe[1], taṁ dukkarataraṁ tato.
Sabbaññaṁ sukaraṁ ṭhānaṁ, evaṁ jānāti Maddava.

45. Byākāsi Āyuro pañhaṁ, atho Pukkusaporiso.
Sabbe pañhe atibhoti, yathā bhāsati Senakoti.

Paṇṇaka[2] jātakaṁ chaṭṭhaṁ.

402. Sattubhastajātaka (7-1-7)

46. Vibbhantacitto kupitindriyosi,
Nettehi te vārigaṇā savanti.
Kiṁ te naṭṭhaṁ kiṁ pana patthayāno,
Idhāgamā brahme tadiṅgha[3] brūhi.

47. Miyyetha bhariyā vajato mama'jja,
Agacchato maraṇamāha yakkho.
Etena dukkhena pavedhitosmi,
Akkhāhi me senaka etamatthaṁ.

48. Bahūni ṭhānāni vicintayitvā,
Yamettha vakkhāmi tadeva saccaṁ.
Maññāmi te brāhmaṇa sattubhastaṁ,
Ajānato kaṇhasappo paviṭṭho.

---

1. Tape (Sī, I) 2. Dasaṇṇaka (Sī, Syā, I) 3. Brāhmaṇa iṅgha (Sī, Syā)

49. Ādāya daṇḍaṁ parisumbha bhastaṁ,
Passe'ḷamūgaṁ uragaṁ dujivhaṁ[1].
Chinda'jja kaṅkhaṁ vicikicchitāni,
Bhujaṅgamaṁ passa pamuñca bhastaṁ.

50. Saṁviggarūpo parisāya majjhe,
So brāhmaṇo sattubhastaṁ pamuñci.
Atha nikkhami urago uggatejo,
Āsīviso sappo phaṇaṁ karitvā.

51. Suladdhalābhā Janakassa rañño,
Yo passatī Senakaṁ Sādhupaññaṁ.
Vivaṭṭachaddo[2] nusi sabbadassī,
Ñāṇaṁ nu te brāhmaṇa bhiṁsarūpaṁ.

52. Imāni me sattasatāni atthi,
Gaṇhāhi sabbāni dadāmi tuyhaṁ.
Tayā hi me jīvita'majja laddhaṁ,
Athopi bhariyāya makāsi sotthiṁ.

53. Na paṇḍitā vetana'mādiyanti,
Citrāhi gāthāhi subhāsitāhi.
Itopi te brahme dadantu vittaṁ,
Ādāya tvaṁ gaccha sakaṁ niketanti.

Sattubhastajātakaṁ[3] sattamaṁ.

403. Aṭṭhisenakajātaka (7-1-8)

54. Ye'me ahaṁ na jānāmi, Aṭṭhisena vanibbake.
Te maṁ saṅgamma yācanti, kasmā maṁ tvaṁ na yācasi.

55. * Yācako appiyo hoti, yācaṁ adadamappiyo.
Tasmāhaṁ taṁ na yācāmi, mā me videssanā[4] ahu.

---

1. Dijivhaṁ (Sī, I)
2. Vivattacchaddo (Sī), vivaṭṭacchado(Syā), vivaṭṭacchaddā (I)
3. Senakajātakaṁ (Syā) * Vi 1. 223 piṭṭhepi. 4. Viddesanā (Sī, I)

56. Yo ve yācanajīvāno, kāle yācaṁ na yācati.
Parañca puññā[1] dhaṁseti, attanāpi na jīvati.

57.Yo ca[2] yācanajīvāno, kāle yācaṁ hi yācati[3].
Parañca puññaṁ labbheti, attanāpi ca jīvati.

58. Na ve dessanti[4] sappaññā, disvā yācakamāgate.
Brahmacāri piyo mesi, vada tvaṁ[5] bhaññamicchasi[6].

59. Na ve yācanti sappaññā, dhīro ca veditumarahati.
Uddissa ariyā tiṭṭhanti, esā ariyāna yācanā.

60. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṁ,
Gavaṁ sahassaṁ saha puṅgavena.
Ariyo hi ariyassa kathaṁ na dajjā,
Sutvāna gāthā tava dhammayuttāti.

Aṭṭhisenakajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

404. Kapijātaka (7-1-9)

61. Yattha verī nivasati, na vase tattha paṇḍito.
Ekarattaṁ dirattaṁ vā, dukkhaṁ vasati verisu.

62. Diso ve lahucittassa, posassānuvidhīyato.
Ekassa kapino hetu, yūthassa anayo kato.

63. Bālova[7] paṇḍitamānī, yūthassa parihārako.
Sacittassa vasaṁ gantvā, sayethāyaṁ[8] yathā kapi.

64. Na sādhu balavā bālo, yūthassa parihārako.
Ahito bhavati ñātīnaṁ, sakuṇānaṁva cetako[9].

---

1. Puññaṁ (Syā, Ka)
2. Yo ve (Ka)
3. Yācaṁpi yācati (Syā), yācāni yācati (I), yācati yācanaṁ (Sī-Nisya), yācanaṁ yācati (Ka)
4. Na ve dussanti (Syā), na ve dissanti (I) na videssanti (Ka-Ṭṭha)
5. Vara taṁ (Sī), vara tvaṁ (I)
6. Yaññamicchasi (?)
7. Ca (Sī, Syā, I)
8. Passethāyaṁ (Ka)
9. Ceṭako (Ka)

65. Dhīrova balavā sādhu, yūthassa parihārako.
Hito bhavati ñātīnaṁ, tidasānaṁva vāsavo.

66. Yo ca sīlañca paññañca, sutañca'ttani passati.
Ubhinnamatthaṁ carati, attano ca parassa ca.

67. Tasmā tuleyya mattānaṁ, sīlapaññāsutāmiva[1].
Gaṇaṁ vā parihare dhīro, eko vāpi paribbajeti.

Kapijātakaṁ navamaṁ.

405. Bakajātaka (7-1-10)

68. Dvāsattati Gotama[2] puññakammā,
Vasavattino jātijaraṁ atītā.
Ayamantimā vedagū brahmapatti[3],
Asmā'bhijappanti janā[4] anekā.

69. Appaṁ hi etaṁ[5] na hi dīghamāyu,
Yaṁ tvaṁ Baka maññasi dīghamāyuṁ.
Sataṁ sahassāni[6] nirabbudānaṁ,
Āyuṁ pajānāmi tavāha brahme.

70. Anantadassī Bhagavāhamasmi,
Jātijjaraṁ sokamupātivatto.
Kiṁ me purāṇaṁ vatasīlavattaṁ[7],
Ācikkha me taṁ yamahaṁ vijaññaṁ.

71. Yaṁ tvaṁ apāyesi bahū manusse,
Pipāsite ghammani samparete.
Taṁ te purāṇaṁ vatasīlavattaṁ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

---

1. Sīlaṁ paññaṁ sutaṁpiva (Syā)
2. Bho gotama (Ka)
3. Brahmupapatti (Syā, Ka)
4. Pajā (Ka)
5. Appañca hetaṁ (Syā), appaṁsi etaṁ (Ka)
6. Sahassānaṁ (Sī, I, Saṁ 1. 145), sahassāna (Syā, Kaṁ)
7. Sīlavantaṁ (I, Ka)

72. Yaṁ Eṇikūlasmi janaṁ gahītaṁ,
Amocayī gayhaka niyyamānaṁ.
Taṁ te purāṇaṁ vatasīlavattaṁ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

73. Gaṅgāya sotasmiṁ gahītanāvaṁ,
Luddena nāgena manussakappā.
Amocayi tvaṁ balasā pasayha,
Taṁ te purāṇaṁ vatasīlavattaṁ.
Suttappabuddhova anussarāmi.

74. Kappo ca te baddhacaro[1] ahosiṁ,
Sambuddhimantaṁ[2] vatinaṁ[3] amaññaṁ.
Taṁ te purāṇaṁ vatasīlavattaṁ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

75. Addhā pajānāsi mametamāyuṁ,
Aññampi jānāsi tathā hi Buddho.
Tathā hi tāyaṁ[4] jalitānubhāvo,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati brahmalokanti.

Bakajātakaṁ dasamaṁ.

Kukkuvaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Varakaṇṇika cāpavaro sutano,
Atha gijjha sarohitamacchavaro.
Puna paṇṇaka[5] senaka yācanako,
Atha veri sabrahmabakena dasāti.

1. Patthacaro (Syā), paṭṭhacaro (Ka)
2. Sambuddhivantaṁ (Syā, I), sambuddhavantaṁ (Ka)
3. Vatitaṁ (Syā), vatidaṁ (Ka)
4. Tyāyaṁ (Saṁ 1. 146)
5. Dasaṇṇaka (Sī, Syā, I)

2. Gandhāravagga

406. Gandhārajātaka (7-2-1)

76. Hitvā gāmasahassāni, paripuṇṇāni soḷasa.
Koṭṭhāgārāni phītāni, sannidhiṁ dāni kubbasi.

77. Hitvā Gandhāravisayaṁ, pahūtadhanadhāriyaṁ[1].
Pasāsanato[2] nikkhanto, idha dāni pasāsasi.

78. Dhammaṁ bhaṇāmi Vedeha, adhammo me na ruccati.
Dhammaṁ me bhaṇamānassa, na pāpamupalimpati.

79. Yena kenaci vaṇṇena, paro labhati ruppanaṁ.
Mahatthiyampi ce vācaṁ, na taṁ bhāseyya paṇḍito.

80. Kāmaṁ ruppatu vā mā vā, bhusaṁva vikirīyatu.
Dhammaṁ me bhaṇamānassa, na pāpamupalimpati.

81. No ce assa sakā buddhi, vinayo vā susikkhito.
Vane andhamahiṁsova[3], careyya bahuko jano.

82. Yasmā ca panidhekacce, āceramhi[4] susikkhitā.
Tasmā vinītavinayā, caranti susamāhitāti.

Gandhārajātakaṁ paṭhamaṁ.

407. Mahākapijātaka (7-2-2)

83. Attānaṁ saṅkamaṁ katvā, yo sotthiṁ samatārayi.
Kiṁ tvaṁ tesaṁ kime[5] tuyhaṁ, honti ete[6] mahākapi.

84. Rājāhaṁ issaro tesaṁ, yūthassa parihārako.
Tesaṁ sokaparetānaṁ, bhītānaṁ te arindama.

85. Ullaṅghayitvā[7] attānaṁ, vissaṭṭhadhanuno sataṁ.
Tato aparapādesu, daḷhaṁ bandhaṁ latāguṇaṁ.

---

1. Dhāniyaṁ (Sī, I) dhaññanti attho.
2. Pasāsanito (Sī, Syā), pasāsanāto (I)
3. Andhamahisova (Sī, I)
4. Ācāramhi (Sī, I)
5. Kimo (Sī, I), kiṁ me (Syā)
6. Hete (Syā), so te (Ka)
7. Sa laṅghayitvā (I), sulaṅghayitvā (Ka)

86. Chinnabbhamiva vātena, nuṇṇo[1] rukkhaṁ upāgamiṁ.
Sohaṁ appabhavaṁ tattha, sākhaṁ hatthehi aggahiṁ.

87. Taṁ maṁ viyāyataṁ santaṁ, sākhāya ca latāya ca.
Samanukkamantā pādehi, sotthiṁ sākhāmigā gatā.

88. Taṁ maṁ na tapate bandho, mato[2] me na tapessati.
Sukhamāharitaṁ tesaṁ, yesaṁ rajjamakārayiṁ.

89. Esā te upamā rāja, taṁ suṇohi arindama[3].
Raññā raṭṭhassa yoggassa, balassa nigamassa ca.
Sabbesaṁ sukhameṭṭhabbaṁ, khattiyena pajānatāti.

Mahākapijātakaṁ dutiyaṁ.

408. Kumbhakārajātaka (7-2-3)

90. Ambā'ha'maddaṁ vanamantarasmiṁ,
Nīlobhāsaṁ phalitaṁ[4] saṁvirūḷhaṁ.
Ta'maddasaṁ phalahetu vibhaggaṁ,
Taṁ disvā bhikkhācariyaṁ carāmi.

91. Selaṁ sumaṭṭhaṁ naravīraniṭṭhitaṁ[5],
Nārī yugaṁ dhārayi appasaddaṁ.
Dutiyañca āgamma ahosi saddo,
Taṁ disvā bhikkhācariyaṁ carāmi.

92. Dijā dijaṁ kuṇapa'māharantaṁ,
Ekaṁ samānaṁ bahukā samecca.
Āhārahetū paripātayiṁsu,
Taṁ disvā bhikkhācariyaṁ carāmi.

93. Usabhā'ha'maddaṁ yūthassa majjhe,
Calakkakuṁ vaṇṇabalūpapannaṁ.
Ta'maddasaṁ kāmahetu vitunnaṁ,
Taṁ disvā bhikkhācariyaṁ carāmi.

---

1. Nunno (Sī) 2. Vadho (Sī, Syā, I) 3. Atthasandassanī katā (I)
4. Phalinaṁ (I) 5. Naravidduniṭṭhitaṁ (Ka)

94. Karaṇḍako[1] Kaliṅgānaṁ, Gandhārānañca Naggaji.
Nimirājā Videhānaṁ, Pañcālānañca Dummukho.
Ete raṭṭhāni hitvāna, pabbajiṁsu akiñcanā.

95. Sabbepime devasamā samāgatā,
Aggī yathā pajjalito tathevime.
Ahampi eko carissāmi bhaggavi,
Hitvāna kāmāni yathodhikāni.

96. Ayameva kālo na hi añño atthi,
Anusāsitā me na bhaveyya pacchā.
Ahampi ekā carissāmi Bhaggava,
Sakuṇīva muttā purisassa hatthā.

97. Āmaṁ pakkañca jānanti, atho loṇaṁ aloṇakaṁ.
Tamahaṁ disvāna pabbajiṁ, careva tvaṁ carāmahanti.

Kumbhakārajātakaṁ tatiyaṁ.

409. Daḷhadhammajātaka (7-2-4)

98. Ahaṁ ce Daḷhadhammassa[2], vahantī nābhirādhayiṁ.
Dharantī urasi sallaṁ, yuddhe vikkantacārinī.

99. Nūna rājā na jānāti[3], mama vikkamaporisaṁ.
Saṅgāme sukatantāni, dūtavippahitāni ca.

100. Sā nūnāhaṁ marissāmi, abandhu aparāyinī[4].
Tadā hi[5] kumbhakārassa, dinnā chakaṇahārikā.

101. Yāvatā'sīsatī poso, tāvadeva pavīṇati.
Atthāpāye jahanti naṁ, Oṭṭhibyādhiṁ va khattiyo.

102. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho nāvabujjhati.
Atthā tassa palujjanti, ye honti abhipatthitā.

---

1. Karaṇḍunāma (Sī, I)
2. Daḷhadhammāya (I)
3. Na ha nūna rājā jānāti (Sī, I)
4. Aparāyiṇī (Sī), aparāyaṇī (?)
5. Tathā hi (I)

103. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho manubujjhati.
Atthā tassa pavaḍḍhanti, ye honti abhipatthitā.

104. Taṁ vo vadāmi bhaddante[1], yāvantettha samāgatā.
Sabbe kataññuno hotha, ciraṁ saggamhi ṭhassathāti.

Daḷhadhammajātakaṁ catutthaṁ.

410. Somadattajātaka (7-2-5)

105. Yo maṁ pure paccuḍḍeti[2], arañña dūramāyato.
So na dissati mātaṅgo, Somadatto kuhiṁ gato.

106. Ayaṁ vā so mato seti, allasiṅgaṁva vacchito[3].
Bhumyā nipatito seti, amarā vata kuñjaro.

107. Anagāriyupetassa, vippamuttassa te sato.
Samaṇassa na taṁ sādhu, yaṁ peta'manusocasi.

108. Saṁvāsena have Sakka, manussassa migassa vā.
Hadaye jāyate pemaṁ, taṁ na sakkā asocituṁ.

109. Mataṁ marissaṁ rodanti, ye rudanti lapanti ca.
Tasmā tvaṁ isi mā rodi, roditaṁ moghamāhu santo.

110. Kanditena have brahme, mato peto samuṭṭhahe.
Sabbe saṅgamma rodāma, aññamaññassa ñātake.

111. * Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

112. * Abbahī vata me sallaṁ, yamāsi hadayassitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

113. * Sohaṁ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna Vāsavāti.

Somadattajātakaṁ pañcamaṁ.

---

1. Bhaddaṁ vo (Sī, Syā,I)
2. Paccudeti (Sī, Syā, I), paccuṭṭheti (Ka)
3. Allapiṅkaṁva chijjito (Sī, I), allapītaṁva vicchito (Syā)
* Khu 2. 114, 132 piṭṭhesupi.

411. Susīmajātaka (7-2-6)

114. Kāḷāni kesāni pure ahesuṁ,
Jātāni sīsamhi yathāpadese.
Tāna’jja setāni Susīma[1] disvā,
Dhammaṁ cara brahmacariyassa kālo.

115. Mameva deva palitaṁ na tuyhaṁ,
Mameva sīsaṁ mama uttamaṅgaṁ.
“Atthaṁ karissan”ti musā abhāṇiṁ[2],
Ekāparādhaṁ khama rājaseṭṭha.

116. Daharo tuvaṁ dassaniyosi rāja,
Paṭhamuggato hosi[3] yathā kaḷīro.
Rajjañca kārehi mamañca passa,
Mā kālikaṁ anudhāvī janinda.

117. Passāmi vohaṁ dahariṁ kumāriṁ.
Sāmaṭṭhapassaṁ sutanuṁ sumajjhaṁ.
Kāḷappavāḷāva pavellamānā,
Palobhayantīva[4] naresu gacchati.

118. Ta’mena passāmi’parena nāriṁ,
Āsītikaṁ nāvutikaṁ va jaccā.
Daṇḍaṁ gahetvāna pavedhamānaṁ,
Gopānasībhoggasamaṁ carantiṁ.

119. Sohaṁ tamevā’nuvicintayanto,
Eko sayāmi[5] sayanassa majjhe.
“Ahampi evaṁ” iti pekkhamāno,
Na gahe rame[6] brahmacariyassa kālo.

---

1. Susima (Ka) 2. Abhāsiṁ (Ka) 3. Hohi (Sī), hoti (Ka)
4. Sā lobhayantīva (I) 5. Passāmi (Ka)
6. Na gehe rame (Sī), gehe na rame (Syā, Ka)

120. Rajjuvā'lambanī cesā,
Yā gehe vasato rati.
Etampi chetvāna vajanti dhīrā,
Anapekkhino kāmasukhaṁ pahāyāti.

Susīmajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

412. Koṭasimbalijātaka (7-2-7)

121. Ahaṁ dasasataṁbyāmaṁ, uragamādāya āgato.
Tañca mañca mahākāyaṁ, dhārayaṁ nappavedhasi[1].

122. Athimaṁ khuddakaṁ pakkhiṁ, appamaṁsataraṁ mayā.
Dhārayaṁ byathasi[2] bhītā[3], kamatthaṁ Koṭasimbali[4].

123. Maṁsabhakkho tuvaṁ rāja, phalabhakkho ayaṁ dijo.
Ayaṁ nigrodhabījāni, pilakkhudumbarāni ca.
Assatthāni ca bhakkhitvā, khandhe me ohadissati.

124. Te rukkhā saṁvirūhanti, mama passe nivātajā.
Te maṁ pariyonandhissanti, arukkhaṁ maṁ karissare.

125. Santi aññepi rukkhā se, mūlino khandhino dumā.
Iminā sakuṇajātena, bījamāharitā hatā.

126. Ajjhārūhā'bhivaḍḍhanti[5], brahantampi vanappatiṁ.
Tasmā rāja pavedhāmi, sampassaṁ'nāgataṁ bhayaṁ.

127. Saṅkeyya saṅkitabbāni, rakkheyyā'nāgataṁ bhayaṁ.
Anāgatabhayā dhīro, ubho loke avekkhatīti.

Koṭasimbalijātakaṁ sattamaṁ.

413. Dhūmakārijātaka (7-2-8)

128. Rājā apucchi vidhuraṁ, dhammakāmo Yudhiṭṭhilo.
Api brāhmaṇa jānāsi, ko eko bahu socati.

---

1. Na pavedhayi (Ka)
2. Byādhase (Sī), byadhase (I), byādhasi (Ka)
3. Bhīto (Sī, Syā, I)
4. Koṭisimbali (Sī, I)
5. Ajjhārūḷhābhivaḍḍhanti (Sī, I)

129. Brāhmaṇo ajayūthena, pahūtedho[1] vane vasaṁ.
Dhūmaṁ akāsi Vāseṭṭho, rattindivamatandito.

130. Tassa taṁ dhūmagandhena, sarabhā makasaḍḍitā[2].
Vassāvāsaṁ upāgacchuṁ, Dhūmakārissa santike.

131. Sarabhesu manaṁ katvā, ajā so nāvabujjhatha.
Āgacchantī vajantī vā[3], tassa tā vinasuṁ[4] ajā.

132. Sarabhā Sarade kāle, pahīnamakase vane.
Pāvisuṁ giriduggāni, nadīnaṁ pabhavāni ca.

133. Sarabhe ca gate disvā, ajā ca vibhavaṁ gatā[5].
Kiso ca vivaṇṇo cāsi, paṇḍurogī ca brāhmaṇo.

134. Evaṁ yo saṁ niraṁkatvā, āgantuṁ kurute piyaṁ.
So eko bahu socati, Dhūmakārīva brāhmaṇoti.

Dhūmakārijātakaṁ aṭṭhamaṁ.

414. Jāgarajātaka (7-2-9)

135. Ko'dha jāgarataṁ sutto, ko'dha suttesu jāgaro.
Ko mame'taṁ vijānāti, ko taṁ paṭibhaṇāti me.

136. Ahaṁ jāgarataṁ sutto, ahaṁ suttesu jāgaro.
Ahametaṁ vijānāmi, ahaṁ paṭibhaṇāmi te.

137. Kathaṁ jāgarahaṁ sutto, kathaṁ suttesu jāgaro.
Kathaṁ etaṁ vijānāsi, kathaṁ paṭibhaṇāsi me.

138. Ye dhammaṁ nappajānanti, saṁyamoti damoti ca.
Tesu suppamānesu, ahaṁ jaggāmi devate.

139. Yesaṁ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Tesu jāgaramānesu, ahaṁ suttosmi devate.

---

1. Bahūtejo (I, Ka), bahutendo (Syā)
2. Makasadditā (Sī, Syā), makasaṭṭitā (I, Ka)
3. Āgacchanti vajanti vā (Syā, I), āgacchantiṁ vajantiṁ vā (Ka)
4. Vinassuṁ (Sī)
5. Aje ca vibhavaṁ gate (Ka)

140. Evaṁ jāgaratam sutto, evaṁ suttesu jāgaro.
Evametaṁ vijānāmi, evaṁ paṭibhaṇāmi te.

141. Sādhu jāgaratam sutto, sādhu suttesu jāgaro.
Sādhumetaṁ vijānāsi, sādhu paṭibhaṇāsi meti.

Jāgarajātakaṁ navamaṁ.

415. Kummāsapiṇḍijātaka (7-2-10)

142. Na kiratthi Anomadassisu,
Pāricariyā buddhesu appikā[1].
Sukkhāya aloṇikāya ca,
Passa phalaṁ kummāsapiṇḍiyā.

143. Hatthigavassā cime bahū[2],
Dhanadhaññaṁ pathavī ca kevalā.
Nāriyo cimā accharūpamā,
Passa phalaṁ kummāsapiṇḍiyā.

144. Abhikkhaṇaṁ rājakuñjara,
Gāthā bhāsasi Kosalādhipa.
Pucchāmi taṁ raṭṭhavaḍḍhana,
Bāḷhaṁ pītimano pabhāsasi.

145. Imasmiṁyeva nagare, kule aññatare ahuṁ.
Parakammakaro āsiṁ, bhatako sīlasaṁvuto.

146. Kammāya nikkhamantohaṁ, caturo samaṇeddasaṁ.
Ācārasīlasampanne, sītibhūte anāsave.

147. Tesu cittaṁ pasādetvā, nisīdetvā[3] paṇṇasanthate.
Adaṁ buddhānaṁ kummāsaṁ, pasanno sehi pāṇibhi.

---

1. Appakā (Ka)

2. Hatthi gavāssā ca me bahū (Sī),
Hatthī gavāssā cime bahū (Syā),
Hatthī gavāssā ca me bahū (I)

3. Nisādetvā (?)

148. Tassa kammassa kusalassa, idaṁ me edisaṁ phalaṁ.
Anubhomi idaṁ rajjaṁ, phītaṁ dharaṇimuttamaṁ.

149. Dadaṁ bhuñja mā ca pamādo[1], cakkaṁ vattaya kosalādhipa.
Mā rāja adhammiko ahu, dhammaṁ pālaya kosalādhipa.

150. Sohaṁ tadeva punappunaṁ,
Vaṭumaṁ ācarissāmi sobhane.
Ariyācaritaṁ sukosale,
Arahanto me manāpāva passituṁ.

151. Devī viya accharūpamā,
Majjhe nārigaṇassa sobhasi.
Kiṁ kammamakāsi bhaddakaṁ,
Kenāsi vaṇṇavatī sukosale.

152. Ambaṭṭhakulassa khattiya,
Dāsyāhaṁ parapesiyā ahuṁ.
Saññatā ca[2] dhammajīvinī,
Sīlavatī ca apāpadassanā.

153. Uddhaṭabhattaṁ ahaṁ tadā,
Caramānassa adāsi bhikkhuno.
Vittā sumanā sayaṁ ahaṁ,
Tassa kammassa phalaṁ mame'disanti.

Kummāsapiṇḍijātakaṁ dasamaṁ.

416. Parantapajātaka (7-2-11)

154. Āgamissati me pāpaṁ, āgamissati me bhayaṁ.
Tadā hi calitā sākhā, manussena migena vā.

155. Bhīruyā nūna me kāmo, avidūre vasantiyā.
Karissati kisaṁ paṇḍuṁ, sāva sākhā Parantapaṁ.

---

1. Dada bhuñja ca mā ca pamādo (Sī, I)
2. Saññatā (Sī, I)

156. Socayissati maṁ kantā, gāme vasa'maninditā.
Karissati kisaṁ paṇḍuṁ, sāva sākhā Parantapaṁ.

157. Tayā maṁ asitāpaṅgi[1], sitāni[2] bhaṇitāni ca.
Kisaṁ paṇḍuṁ karissanti, sāva sākhā Parantapaṁ.

158. Āgamā nūna so saddo, asaṁsi nūna so tava.
Akkhātaṁ nūna taṁ tena, yo taṁ sākha'makampayi.

159. Idaṁ kho taṁ samāgamma, mama bālassa cintitaṁ.
Tadā hi calitā sākhā, manussena migena vā.

160. Tatheva tvaṁ avedesi,
Avañci[3] pitaraṁ mama.
Hantvā sākhāhi chādento,
Āgamissati me[4] bhayanti. (1140)

Parantapajātakame ekādasamaṁ.

Gandhāravaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Varagāma mahākapi bhaggava ca,
Daḷhadhamma sakuñjara kesavaro.
Urago vidhuro puna jāgarataṁ,
Atha ādhipa parantapa cāti.

Atha vagguddānaṁ

Atha sattanipātamhi, vaggaṁ me bhaṇato suṇa.
Kukku ca puna Gandhāro, dveva vuttā Mahesināti.

Sattakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

---

1. Hasitāpaṅgi (Sī, Syā,I)
2. Mihitāni (Sī, Syā, I)
3. Avajjhi (Ka)
4. Te (Syā, Ka)

8. Aṭṭhakanipāta

417. Kaccānijātaka (1)

1. Odātavatthā suci allakesā,
Kaccāni kiṁ kumbhimadhissayitvā[1].
Piṭṭhā tilā dhovasi taṇḍulāni,
Tilodano hehiti kissahetu.

2. Na kho ayaṁ brāhmaṇa bhojanatthā[2],
Tilodano hehiti sādhupakko.
Dhammo mato tassa pahuttamajja[3],
Ahaṁ karissāmi susānamajjhe.

3. Anuvicca Kaccāni karohi kiccaṁ,
Dhammo mato ko nu taveva[4] saṁsi.
Sahassanetto atulānubhāvo,
Na miyyatī dhammavaro kadāci.

4. Daḷhappamāṇaṁ mama ettha brahme,
Dhammo mato natthi mamettha kaṅkhā.
Ye yeva dāni pāpā bhavanti,
Te teva dāni sukhitā bhavanti.

5. Suṇisā hi mayhaṁ vañjhā ahosi,
Sā maṁ vadhitvāna vijāyi puttaṁ.
Sā dāni sabbassa kulassa issarā.
Ahaṁ panamhi[5] apaviddhā ekikā.

---

1. Kumbhimapassayitvā (I)
2. Bhojanatthaṁ (Syā)
3. Pahūnamajja (Syā), pahūtamajja (Sī), bahūtamajjā (I)
4. Taveta (Sī, Syā, I)
5. Vasāmi (Syā)

6. Jīvāmi vohaṁ na matohamasmi[1],
Taveva atthāya idhāgatosmi.
Yā taṁ vadhitvāna vijāyi puttaṁ,
Sahāva puttena karomi bhasmaṁ.

7. Evañca[2] te ruccati devarāja,
Mameva atthāya idhāgatosi.
Ahañca puttho suṇisā ca nattā,
Sammodamānā gharamāvasema.

8. Evañca te ruccati Kātiyāni,
Hatāpi santā na jahāsi dhammaṁ.
Tuvañca[3] putto suṇisā ca nattā,
Sammodamānā gharamāvasetha.

9. Sā Kātiyānī suṇisāya saddhiṁ,
Sammodamānā gharamāvasittha.
Putto ca nattā ca upaṭṭhahiṁsu,
Devānamindena adhiggahītāti.

Kaccānijātakaṁ paṭhamaṁ.

418. Aṭṭhasaddajātaka (2)

10. Idaṁ pure ninnamāhu, bahumacchaṁ mahodakaṁ.
Āvāso bakarājassa, pettikaṁ bhavanaṁ mama.
Tyajja bhekena[4] yāpema, okaṁ na vijahāmase[5].

11. Ko dutiyaṁ asīlissa, Bandharassa'kkhi bhecchati[6].
Ko me putte kulāvakaṁ, mañca sotthiṁ karissati.

12. Sabbā parikkhayā pheggu, yāva tassā gatī ahu.
Khīṇabhakkho mahārāja, sāre na ramatī ghuṇo.

---

1. Nāhaṁ matosmi (Sī, I)
2. Etañca (Sī, I)
3. Tvañca (I, Ka)
4. Bhiṅgena (Ka)
5. Okantaṁ na jahāmase (Ka)
6. Bhejjati (Sī, Syā, I), bhindati (Ka)

13. Sā nūnāhaṁ ito gantvā, rañño muttā nivesanā.
Attānaṁ ramayissāmi, dumasākhaniketinī.

14. So nūnāhaṁ ito gantvā, rañño mutto nivesanā.
Aggodakāni pissāmi, yūthassa purato vajaṁ.

15. Taṁ maṁ kāmehi sammattaṁ, rattaṁ kāmesu mucchitaṁ.
Ānayī bharato[1] luddo, bāhiko bhaddamatthu te.

16. Andhakāratimisāyaṁ, tuṅge uparipabbate.
Sā maṁ saṇhena mudunā, mā pādaṁ khali[2] yasmani.

17. Asaṁsayaṁ jātikhayantadassī,
Na gabbhaseyyaṁ punarāvajissaṁ.
Ayamantimā pacchimā gabbhaseyyā[3],
Khīṇo me saṁsāro punabbhavāyāti.

Aṭṭhasaddajātakaṁ dutiyaṁ.

419. Sulasājātaka (3)

18. Idaṁ suvaṇṇakāyūraṁ, muttā veḷuriyā bahū.
Sabbaṁ harassu bhaddante, mañca "dāsī"ti sāvaya.

19. Oropayassu kalyāṇi, mā bāḷhaṁ[4] paridevasi.
Na cāhaṁ abhijānāmi, ahantvā dhanamābhataṁ.

20. Yato sarāmi attānaṁ, yato pattāsmi viññutaṁ.
Na cāhaṁ abhijānāmi, aññaṁ piyataraṁ tayā.

21. Ehi taṁ upagūhissaṁ[5], karissaṁ ca padakkhiṇaṁ.
Na hi dāni puna atthi, mama tuyhañca saṅgamo.

22. Na hi sabbesu ṭhānesu, puriso hoti paṇḍito.
Itthīpi paṇḍitā hoti, tattha tattha vicakkhaṇā.

---

1. Vanato (Ka)
2. Khaṇi (Sī, Syā, I)
3. Ayaṁ hi me antimā gabbhaseyyā (Sī, I)
4. Bahuṁ (Sī, Syā, I)
5. Upaguyhissaṁ (Ka)

23. Na hi sabbesu ṭhānesu, puriso hoti paṇḍito.
Itthīpi paṇḍitā hoti, lahuṁ atthaṁ vicintikā[1].

24. Lahuñca vata khippañca, nikaṭṭhe samacetayi.
Migaṁ puṇṇāyateneva[2], Sulasā Sattukaṁ vadhi.

25. Yo'dha uppatitaṁ atthaṁ, na khippamanubujjhati.
So haññati mandamati, corova girigabbhare.

26. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, Sulasā Sattukāmivāti.

Sulasājātakaṁ tatiyaṁ.

420. Sumaṅgalajātaka (4)

27. Bhusa'mhi[3] kuddhoti avekkhiyāna,
Na tāva daṇḍaṁ paṇayeyya issaro.
Aṭṭhānaso appatirūpamattano,
Parassa dukkhāni bhusaṁ udīraye.

28. Yato ca jāneyya pasādamattano,
Atthaṁ niyuñjeyya parassa dukkaṭaṁ.
Tadā'yamatthoti sayaṁ avekkhiya,
Athassa daṇḍaṁ sadisaṁ nivesaye.

29. Na cāpi jhāpeti paraṁ na attanaṁ,
Amucchito yo nayate nayānayaṁ.
Yo daṇḍadhāro bhavatīdha issaro,
Sa vaṇṇagutto siriyā na dhaṁsati.

30. Ye khattiyā se anisammakārino,
Paṇenti daṇḍaṁ sahasā pamucchitā.
Avaṇṇasaṁyutā[4] jahanti jīvitaṁ,
Ito vimuttāpi ca yanti duggatiṁ.

---

1. Lahumatthavicintikā (Sī, I)
2. Puṇṇāyataneva (Syā)
3. Bhusampi (Ka), bhusaṁ hi (Sī-Nisya)
4. Yuttāva (Ka)

31. Dhamme ca ye ariyappavedite ratā,
Anuttarā te vacasā manasā kammunā ca.
Te santisoraccasamādhisaṇṭhitā,
Vajanti lokaṁ dubhayaṁ tathāvidhā.

32. Rājāhamasmi narapamadānamissaro,
Sacepi kujjhāmi ṭhapemi attanaṁ.
Nisedhayanto janataṁ tathāvidhaṁ,
Paṇemi daṇḍaṁ anukampa yoniso.

33. Sirī ca lakkhī ca taveva khattiya,
Janādhipa mā vijahi kudācanaṁ.
Akkodhano niccapasannacitto,
Anīgho tuvaṁ vassasatāni pālaya.

34. Guṇehi etehi upeta khattiya,
Ṭhitamariyavattī[1] suvaco akodhano.
Sukhī anuppīḷa pasāsamediniṁ[2],
Ito vimuttopi ca yāhi suggatiṁ.

35. Evaṁ sunītena[3] subhāsitena,
Dhammena ñāyena upāyaso nayaṁ.
Nibbāpaye saṅkhubhitaṁ mahājanaṁ,
Mahāva megho salilena medininti[4].

Sumaṅgalajātakaṁ catutthaṁ.

421. Amālajātaka (5)

36. Aṅgārajātā pathavī, kukkuḷānugatā mahī.
Atha gāyasi vattāni[5], na taṁ tapati ātapo.

37. Uddhaṁ tapati ādicco, adho tapati vālukā.
Atha gāyasi vattāni[5], na taṁ tapati ātapo.

---

1. Vatti (Sī), vutti (Ka)
2. Anuppīḷaṁ sahasamedaniṁ (Ka)
3. Suvinītena (I)
4. Medaninti (Syā, Ka)
5. Vatthāni (Ka)

38. Na maṁ tapati ātapo, ātapā[1] tapayanti maṁ.
Atthā hi vividhā rāja, te tapanti na ātapo.

39. Addasaṁ kāma te mūlaṁ, saṅkappā kāma jāyasi.
Na taṁ saṅkappayissāmi, evaṁ kāma na hehisi.

40. Appāpi kāmā na alaṁ, bahūhipi na tappati.
Ahahā bālalapanā, parivajjetha[2] jaggato.

41. Appassa kammassa phalaṁ mamedaṁ,
Udayo ajjhāgamā mahattapattaṁ.
Suladdhalābho vata māṇavassa,
Yo pabbajī kāmarāgaṁ pahāya.

42. Tapasā pajahanti pāpakammaṁ,
Tapasā nhāpitakumbhakārabhāvaṁ.
Tapasā abhibhuyya Gaṅgamāla,
Nāmenā'lapasa'jja Brahmadattaṁ.

43. Sandiṭṭhikameva 'amma' passatha,
Khantīsoraccassa ayaṁ[3] vipāko.
Yo[4] sabbajanassa vanditohu,
Taṁ vandāma sarājikā samaccā.

44. Mā kiñci avacuttha Gaṅgamālaṁ,
Muninaṁ monapathesu sikkhamānaṁ.
Eso hi atari aṇṇavaṁ,
Yaṁ taritvā caranti vītasokāti.

Jaṅgamālajātakaṁ pañcamaṁ.

422. Cetiyajātaka (6)

45. Dhammo have hato hanti, nāhato hanti kiñcanaṁ[5].
Tasmā hi dhammaṁ na hane, mā tvaṁ[6] dhammo hato hani. (1)

---

1. Ātappā (Sī, Syā, I) 2. Paṭivijjhetha (I, Sī-Ṭṭha) 3. Yo (Syā, I, Ka)
4. So (Syā, Ka) 5. Kañcinaṁ (I) 6. Taṁ (Syā, I)

46. Alikaṁ bhāsamānassa, apakkamanti devatā.
Pūtikañca mukhaṁ vāti, sakaṭṭhānā ca dhaṁsati.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

47. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhūmiyaṁ tiṭṭha Cetiya. (2)

48. Akāle vassatī tassa, kāle tassa na vassati.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

49. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhūmiṁ pavisa Cetiya. (3)

50. Jivhā tassa dvidhā hoti, uragasseva disampati.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

51. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (4)

52. Jivhā tassa na bhavati, macchasseva disampati.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

53. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (5)

54. Thiyova tassa jāyanti[1], na pumā jāyare kule.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

55. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (6)

56. Puttā tassa na bhavanti, pakkamanti disodisaṁ.
Yo jānaṁ pucchito pañhaṁ, aññathā naṁ viyākare.

57. Sace hi saccaṁ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (7)

---

1. Thiyo tassa pajāyanti (Ka)

58. Sa rājā isinā satto, antalikkhacaro pure.
Pāvekkhi pathaviṁ cecco, hīnatto patva pariyāyaṁ[1].

59. Tasmā hi chandāgamanaṁ, nappasaṁsanti paṇḍitā.
Aduṭṭhacitto bhāseyya, giraṁ saccūpasaṁhitanti. (8)

Cetiyajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

423. Indriyajātaka (7)

60. Yo indriyānaṁ kāmena, vasaṁ Nārada gacchati.
So pariccajju'bho loke, jīvantova visussati[2].

61. Sukhassānantaraṁ dukkhaṁ, dukkhassānantaraṁ sukhaṁ.
So'si[3] patto sukhā[4] dukkhaṁ, pāṭikaṅkha varaṁ sukhaṁ.

62. Kicchakāle kicchasaho, yo kicchaṁ nātivattati.
Sa kicchantaṁ sukhaṁ dhīro, yogaṁ samadhigacchati.

63. Na heva kāmāna kāmā, nā'natthā nā'tthakāraṇā.
Na katañca niraṅkatvā, dhammā cavitumarahasi.

64. Dakkhaṁ gahapatī[5] sādhu, saṁvibhajjañca bhojanaṁ.
Ahāso atthalābhesu, atthabyāpatti abyatho.

65. Ettāvate'taṁ paṇḍiccaṁ, api so[6] Devilo[7] bravi.
Na yito kiñci pāpiyo, yo indriyānaṁ vasaṁ vaje.

66. Amittānaṁva hatthatthaṁ, Sivi pappoti māmiva.
Kammaṁ vijjañca dakkheyyaṁ, vivāhaṁ sīlamaddavaṁ.
Ete ca yase hāpetvā, nibbatto sehi kammehi.

67. Sohaṁ sahassajīnova, abandhu aparāyaṇo.
Ariyadhammā apakkanto, yathā peto tathevahaṁ.

---

1. Attapariyāyaṁ (Sī, Syā), pattapariyāyaṁ (Ka, Sī-Nisya)
2. Jīvantopi visussati (Syā), jīvanto vāpi sussati (Ka)
3. Sopi (Syā, I, Ka)
4. Sukha (Syā), sukhaṁ (Ka)
5. Gahapataṁ (Sī, Syā, I), gahavataṁ (?)
6. Asito (Sī, Syā, I)
7. Devalo (Sī, I)

68. Sukhakāme dukkhāpetvā, āpannosmi padaṁ imaṁ.
So sukhaṁ nādhigacchāmi, ṭhito[1] bhāṇumatāmivāti.

Indriyajātakaṁ sattamaṁ.

424. Ādittajātaka (8)

69. Ādittasmiṁ agārasmiṁ, yaṁ nīharati bhājanaṁ.
Taṁ tassa hoti atthāya, no ca yaṁ tattha ḍayhati.

70. Evamādīpito loko, jarāya maraṇena ca.
Nīharetheva dānena, dinnaṁ hoti sunīhataṁ[2].

71. Yo dhammaladdhassa dadāti dānaṁ,
Uṭṭhānaviriyādhigatassa jantu.
Atikkamma so vetaraṇiṁ[3] yamassa,
Dibbāni ṭhānāni upeti macco.

72. Dānañca yuddhañca samānamāhu,
Appāpi santā bahuke jinanti.
Appampi ce saddahāno dadāti,
Teneva so hoti sukhī parattha.

73. Viceyya dānaṁ sugatappasatthaṁ,
Ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke.
Etesu dinnāni mahapphalāni,
Bījāni vuttāni yathā sukhette.

74. Yo pāṇabhūtāni aheṭhayaṁ caraṁ,
Parūpavādā na karoti pāpaṁ.
Bhīruṁ pasaṁsanti na tattha sūraṁ,
Bhayā hi santo na karonti pāpaṁ.

75. Hīnena brahmacariyena, khattiye upapajjati.
Majjhimena ca devattaṁ, uttamena visujjhati.

1. Cito (I, Sī-Ṭṭha)
2. Sunībhataṁ (Sī, Syā, I), sunibbhataṁ (Ka)
3. Vettaraṇiṁ (Ka)

76. Addhā hi dānaṁ bahudhā pasatthaṁ,
Dānā ca kho dhammapadaṁva seyyo.
Pubbeva hi pubbatareva santo[1],
Nibbānameva'jjhagamuṁ sapaññāti.

Ādittajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

425. Aṭṭhānajātaka (9)

77. Gaṅgā kumudinī santā, saṅkhavaṇṇā ca kokilā.
Jambu tālaphalaṁ dajjā, atha nūna tadā siyā.

78. Yadā kacchapalomānaṁ, pāvāro tividho siyā.
Hemantikaṁ pāvuraṇaṁ[2], atha nūna tadā siyā.

79. Yadā makasapādānaṁ[3], aṭṭālo sukato siyā.
Daḷho ca avikampī ca[4], atha nūna tadā siyā.

80. Yadā sasavisāṇānaṁ, nisseṇī sukatā siyā.
Saggassārohaṇatthāya, atha nūna tadā siyā.

81. Yadā nisseṇimāruyha, candaṁ khādeyyu mūsikā.
Rāhuñca paripāteyyuṁ[5], atha nūna tadā siyā.

82. Yadā surāghaṭaṁ pitvā, makkhikā gaṇacāriṇī.
Aṅgāre vāsaṁ kappeyyuṁ, atha nūna tadā siyā.

83. Yadā bimboṭṭhasampanno, gadrabho sumukho siyā.
Kusalo naccagītassa, atha nūna tadā siyā.

84. Yadā kākā ulūkā ca, mantayeyyuṁ rahogatā.
Aññamaññaṁ pihayeyyuṁ, atha nūna tadā siyā.

85. Yadā muḷāla[6] pattānaṁ, chattaṁ thirataraṁ siyā.
Vassassa paṭighātāya, atha nūna tadā siyā.

---

1. Pubbe ca hi pubbatare ca santo (Saṁ 1. 21)
2. Pāpuraṇaṁ (Sī, Syā, I)
3. Dāṭhānaṁ (Sī, I)
4. Appakampī ca (Sī, I)
5. Paribāheyyuṁ (Syā)
6. Pulasa (Sī, I), mulāsa (Syā)

86. Yadā kulako[1] sakuṇo, pabbataṁ Gandhamādanaṁ.
Tuṇḍenādāya gaccheyya, atha nūna tadā siyā.

87. Yadā sāmuddikaṁ nāvaṁ, sa-yantaṁ sa-vaṭākaraṁ[2].
Ceṭo ādāya gaccheyya, atha nūna tadā siyāti.

Aṭṭhānajātakaṁ navamaṁ.

426. Dīpijātaka (10)

88. Khamanīyaṁ yāpanīyaṁ, kacci mātula te sukhaṁ.
Sukhaṁ te ammā avaca, sukhakāmāva[3] te mayaṁ.

89. Naṅguṭṭhaṁ me avakkamma[4], heṭhayitvāna[5] eḷike[6].
Sā'jja mātulavādena, muñcitabbā nu maññasi.

90. Puratthāmukho nisinnosi, ahaṁ te mukhamāgatā.
Pacchato tuyhaṁ naṅguṭṭhaṁ, kathaṁ khvāhaṁ avakkamiṁ[7].

91. Yāvatā caturo dīpā, sasamuddā sapabbatā.
Tāvatā mayhaṁ naṅguṭṭhaṁ, kathaṁ kho tvaṁ vivajjayi.

92. Pubbeva me'tamakkhiṁsu[8], mātā pitā ca bhātaro.
Dīghaṁ duṭṭhassa naṅguṭṭhaṁ, sāmhi vehāyasā'gatā.

93. Tañca disvāna āyantiṁ, antalikkhasmi eḷike.
Migasaṁgho palāyittha, bhakkho me nāsito tayā.

94. Iccevaṁ vilapantiyā, eḷakiyā ruhagghaso.
Galakaṁ anvāvamaddi, natthi duṭṭhe subhāsitaṁ.

---

1. Kuluṅko (Sī, I), kuluko (Syā)
2. Sapaṭākāraṁ (Ka)
3. Sukhakāmā hi (Sī, Syā, I)
4. Apakkamma (Ka)
5. Pothayitvāna (Ka)
6. Eḷaki (Syā), eḷiki (I)
7. Apakkamiṁ (Ka)
8. Metaṁ akkhaṁ su (Sī, I)

95. Neva duṭṭhe nayo atthi, na dhammo na subhāsitaṁ.
Nikkamaṁ duṭṭhe yuñjetha, so ca sabbhiṁ na rañjatīti. (1235)

Dīpijātakaṁ dasamaṁ.

Aṭṭhakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Parisuddhā manāvilā vatthadharā,
Bakarājassa kāyuraṁ daṇḍavaro.
Atha aṅgāra cetiya devilinā,
Atha āditta Gaṅgā dase'ḷakināti.

9. Navakanipāta

427. Gijjhajātaka (1)

1. Parisaṅkupatho nāma, Gijjhapantho sanantano.
Tatrāsi mātāpitaro, gijjho posesi jiṇṇake.
Tesaṁ ajagaramedaṁ, accahāsi bahuttaso[1].

2. Pitā ca puttaṁ avaca, jānaṁ uccaṁ papātinaṁ.
Supattaṁ thāmasampannaṁ[2], tejassiṁ dūragāminaṁ.

3. Pariplavantaṁ pathaviṁ, yadā tāta vijānahi.
Sāgarena parikkhittaṁ, cakkaṁva parimaṇḍalaṁ.
Tato tāta nivattassu, māssu etto paraṁ gami.

4. Udapattosi[3] vegena, balī pakkhī dijuttamo.
Olokayanto vakkaṅgo, pabbatāni vanāni ca.

5. Addassa pathaviṁ gijjho, yathā'sā'si[4] pitu'ssutaṁ.
Sāgarena parikkhittaṁ, cakkaṁva parimaṇḍalaṁ.

6. Tañca so samatikkamma, parameva'cca vattatha[5].
Tañca vātasikhā tikkhā, accahāsi baliṁ dijaṁ.

7. Nāsakkhā'tigato poso, punadeva nivattituṁ.
Dijo byasanamāpādi, verambhānaṁ[6] vasaṁ gato.

8. Tassa puttā ca dārā ca, ye caññe anujīvino.
Sabbe byasanamāpāduṁ, anovādakare dije.

9. Evampi idha vuḍḍhānaṁ, yo vākyaṁ nāvabujjhati.
Atisīmacaro ditto, gijjhovā'tītasāsano.
Sa ve byasanaṁ pappoti, akatvā vuḍḍhasāsananti.

Gijjhajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Pahuttato (Ka-Sī), pahūtaso (Syā, I), bahudhaso (Ka)
2. Pakkhasampannaṁ (Sī, Syā, I)
3. Uddhaṁ pattosi (Ka-Sī)
4. Yathāssāsi (Syā, Ṭṭha-pāṭhantaraṁ)
5. Parameva pavattatha (Sī, Syā)
6. Verambānaṁ (Sī, I)

428. Kosambiyajātaka (2)

10. * Puthusaddo samajano, na bālo koci maññatha.
Saṁghasmiṁ bhijjamānasmiṁ, nāññaṁ bhiyyo amaññaruṁ.

11. * Parimuṭṭhā paṇḍitābhāsā, vācāgocarabhāṇino.
Yāvicchanti mukhāyāmaṁ, yena nītā na taṁ vidū.

12. + Akkocchi maṁ avadhi maṁ, ajini maṁ ahāsi me.
Ye ca taṁ upanayhanti, veraṁ tesaṁ na sammati.

13. + Akkocchi maṁ avadhi maṁ, ajini maṁ ahāsi me.
Ye ca taṁ nupanayhanti, veraṁ tesūpasammati.

14. + Na hi verena verāni, sammantīdha kudācanaṁ.
Averena ca sammanti, esa dhammo sanantano.

15. Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.

16. Aṭṭhicchinnā pāṇaharā, gavāssa[1] dhanahārino.
Raṭṭhaṁ vilumpamānānaṁ, tesampi hoti saṅgati.
Kasmā tumhāka no siyā.

17. Sace labhetha nipakaṁ sahāyaṁ,
Saddhiṁ caraṁ sādhuvihāridhīraṁ.
Abhibhuyya sabbāni parissayāni,
Careyya tenattamano satīmā.

18. No ce labhetha nipakaṁ sahāyaṁ,
Saddhiṁcaraṁ sādhuvihāridhīraṁ.
Rājāva raṭṭhaṁ vijitaṁ pahāya,
Eko care mātaṅga'raññeva nāgo.

---

* Vi 3. 496; Ma 3. 192 piṭṭhesupi. + Khu 1. 13 piṭṭhe Dhammapadepi.

1. Gavassa (Ka)

19. Ekassa caritaṁ seyyo,
Natthi bāle sahāyatā.
Eko care na pāpāni kayirā,
Appossukko mātaṅga'raññeva nāgoti.

Kosambiyajātakaṁ dutiyaṁ.

429. Mahāsuvajātaka (3)

20. Dumo yadā hohi phalūpapanno,
Bhuñjanti naṁ vihaṅgamā[1] sampatantā.
Khīṇanti ñatvāna dumaṁ phalaccaye[2],
Disodisaṁ yanti tato vihaṅgamā.

21. Cara cārikaṁ lohitatuṇḍa māmari,
Kiṁ tvaṁ suva sukkhadumamhi jhāyasi.
Tadiṅgha maṁ brūhi vasantasannibha,
Kasmā suva sukkhadumaṁ na riñcasi.

22. Ye ve sakhīnaṁ sakhāro bhavanti,
Pāṇaccaye[3] dukkhasukhesu haṁsa.
Khīṇaṁ akhīṇampi na taṁ jahanti,
Santo sataṁ dhammamanussarantā.

23. Sohaṁ sataṁ aññatarosmi haṁsa,
Ñātī ca me hoti sakhā ca rukkho.
Taṁ nussahe jīvikattho pahātuṁ,
Khīṇanti ñatvāna na he'sa[4] dhammo.

24. Sādhu sakkhi kataṁ hoti, metti saṁsati santhavo[5].
Sace'taṁ dhammaṁ rocesi, pāsaṁsosi vijānataṁ.

25. So te suva varaṁ dammi, pattayāna vihaṅgama.
Varaṁ varassu vakkaṅga, yaṁ kiñci manasicchasi.

---

1. Vihagā (Sī, I)
2. Ñatvā dumapphalaccayena (Ka)
3. Pāṇaṁ caje (Ka), pāṇaccaye maraṇakāle ca sukhadukkhesu ca na jahantīti sambandho.
4. Na sosa (Ka), na esa (Syā)
5. Mittaṁ saṅgati sandhavo (Ka)

26. Varañca me haṁsa bhavaṁ dadeyya,
Ayañca rukkho punarāyuṁ labhetha.
So sākhavā phalimā saṁvirūḷho,
Madhutthiko tiṭṭhatu sobhamāno.

27. Taṁ passa samma phalimaṁ uḷāraṁ,
Sahāva te hotu udumbarena.
So sākhavā phalimā saṁvirūḷho,
Madhutthiko tiṭṭhatu sobhamāno.

28. Evaṁ sakka sukhī hohi, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāhamajja sukhito, disvāna saphalaṁ dumaṁ.

29. Suvassa ca varaṁ datvā, katvāna saphalaṁ dumaṁ.
Pakkāmi saha bhariyāya, devānaṁ nandanaṁ vananti.

Mahāsuvajātakaṁ tatiyaṁ.

430. Cūḷasuvajātaka (4)

30. Santi rukkhā haripattā[1], dumā nekaphalā bahū.
Kasmā nu sukkhe[2] koḷāpe, suvassa nirato mano.

31. Phala'ssa upabhuñjimhā, nekavassagaṇe bahū.
Aphalampi viditvāna, sāva metti yathā pure.

32. Sukkhañca rukkhaṁ koḷāpaṁ, opatta'maphalaṁ dumaṁ.
Ohāya sakuṇā yanti, kiṁ dosaṁ passase dija.

33. Ye phalatthā sambhajanti, aphaloti jahanti naṁ.
Attatthapaññā dummedhā, te honti pakkhapātino.

34. Sādhu sakkhi kataṁ hoti, metti saṁsati santhavo.
Sace'taṁ dhammaṁ rocesi, pāsaṁsosi vijānataṁ.

35. So te suva varaṁ dammi, pattayāna vihaṅgama.
Varaṁ varassu vakkaṅga, yaṁ kiñci manasicchasi.

---

1. Haritapattā (Sī, Syā, I) 2. Sukkha (Ka)

36. Api nāma naṁ passeyyaṁ[1], sapattaṁ saphalaṁ dumaṁ.
Daliddova nidhiṁ laddhā, nandeyyāhaṁ punappunaṁ.

37. Tato amatamādāya, abhisiñci mahīruhaṁ.
Tassa sākhā virūhiṁsu[2], sītacchāyā manoramā.

38. Evaṁ Sakka sukhī hohi, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāhamajja sukhito, disvāna saphalaṁ dumaṁ.

39. Suvassa ca varaṁ datvā, katvāna saphalaṁ dumaṁ.
Pakkāmi saha bhariyāya, devānaṁ Nandanaṁ vananti.

Cūḷasuvajātakaṁ catutthaṁ.

431. Haritacajātaka (5)

40. Sutaṁ me'taṁ mahābrahme, kāme bhuñjati Hārito.
Kaccetaṁ vacanaṁ tucchaṁ, kacci suddho iriyyasi.

41. Evametaṁ mahārāja, yathā te vacanaṁ sutaṁ.
Kummaggaṁ paṭipannosmi, mohaneyyesu mucchito.

42. Adu[3] paññā kimatthiyā, nipuṇā sādhucintinī[4].
Yāya uppatitaṁ rāgaṁ, kiṁmano na vinodaye.

43. Cattārome mahārāja, loke atibalā bhusā.
Rāgo doso mado moho, yattha paññā na gādhati.

44. Arahā sīlasampanno, suddho carati Hārito.
Medhāvī paṇḍito ceva, iti no sammato bhavaṁ.

45. Medhāvīnampi hiṁsanti, isiṁ dhammaguṇe rataṁ.
Vitakkā pāpakā rāja, subhā rāgūpasaṁhitā.

---

1. Api nāma naṁ puna passe (Sī, Syā)
2. Virūḷhassa (Ka)
3. Ādu (Sī, I)
4. Cintanī (Sī, I)

46. Uppannāyaṁ sarīrajo,
Rāgo vaṇṇavidūsano tava.
Taṁ pajaha bhaddamatthu te,
Bahunnā'si medhāvisammato.

47. Te andhakārake[1] kāme, bahudukkhe mahāvise.
Tesaṁ mūlaṁ gavesissaṁ, checchaṁ rāgaṁ sabandhanaṁ.

48. Idaṁ vatvāna hārito, isi saccaparakkamo.
Kāmarāgaṁ virājetvā, brahmalokūpago ahūti.

Haritacajātakaṁ[2] pañcamaṁ.

432. Padakusalamāṇavajātaka (6)

49. Bahussutaṁ cittakathiṁ[3], Gaṅgā vahati Pāṭaliṁ[4].
Vuyhamānaka bhaddante, ekaṁ me dehi gāthakaṁ[5].

50. Yena siñcanti dukkhitaṁ, yena siñcanti āturaṁ.
Tassa majjhe marissāmi, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

51. Yattha bījāni rūhanti, sattā yattha patiṭṭhitā.
Sā me sīsaṁ nipīḷeti, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

52. Yena bhattāni paccanti, sītaṁ yena vihaññati.
So maṁ ḍahati[6] gattāni, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

53. Yena bhuttena[7] yāpenti, puthū brāhmaṇakhattiyā.
So maṁ bhutto byāpādeti, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

54. Gimhānaṁ pacchime māse, vātamicchanti paṇḍitā.
So maṁ[8] bhañjati gattāni, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

55. Yaṁ nissitā jagatiruhaṁ, svāyaṁ aggiṁ pamuñcati.
Disā bhajatha vakkaṅgā, jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

---

1. Karaṇe (Sī, Syā, I)
2. Hāritajātakaṁ (Sī, I)
3. Cittakathaṁ (Syā, Ka)
4. Pāṭalaṁ (Sī, I)
5. Gītakaṁ (Ka-Ṭṭha)
6. Dayhati (Ka)
7. Bhattena (Syā, Ka)
8. So me (Sī, I)

56. Ya'mānayiṁ somanassaṁ, māliniṁ candanussadaṁ.
Sā maṁ gharā nicchubhati[1], jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

57. Yena jātena nandissaṁ, yassa ca bhavamicchisaṁ.
So maṁ gharā nicchubhati[1], jātaṁ saraṇato bhayaṁ.

58. Suṇantu me jānapadā, negamā ca samāgatā.
Yato'dakaṁ ta'dādittaṁ, yato khemaṁ tato bhayaṁ.

59. Rājā vilumpate raṭṭhaṁ, brāhmaṇo ca purohito.
Attaguttā viharatha, jātaṁ saraṇato bhayanti.

Padakusalamāṇavajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

433. Lomasakassapajātaka (7)

60. Assa Indasamo rāja, accantaṁ ajarāmaro.
Sace tvaṁ yaññaṁ yājeyya, isiṁ Lomasakassapaṁ.

61. Sasamuddapariyāyaṁ, mahiṁ sāgarakuṇḍalaṁ.
Na icche saha nindāya, evaṁ Seyya[2] vijānahi.

62. Dhiratthu taṁ yasalābhaṁ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vā.

63. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Sāyeva jīvikā seyyo, yā cā'dhammena esanā.

64. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Aññaṁ ahiṁsayaṁ loke, api rajjena taṁ varaṁ.

65. Balaṁ cando balaṁ suriyo, balaṁ samaṇabrāhmaṇā.
Balaṁ velā samuddassa, balātibala'mitthiyo.

66. Yathā uggatapaṁ santaṁ, isiṁ lomasakassapaṁ.
Pitu atthā Candavatī, vājapeyyaṁ[3] ayājayi.

67. Taṁ lobhapakataṁ kammaṁ, kaṭukaṁ kāmahetukaṁ.
Tassa mūlaṁ gavesissaṁ, checchaṁ rāgaṁ sabandhanaṁ.

---

1. Nīharati (Sī, Syā) 2. Sayha (Sī, Syā, I) 3. Vācapeyyaṁ (I, Ka)

68. Dhiratthu kāme subahūpi loke,
Tapova seyyo kāmaguṇehi rāja.
Tapo karissāmi pahāya kāme,
Taveva raṭṭhaṁ Candavatī ca hotūti.

Lomasakassapajātakaṁ sattamaṁ.

434. Cakkavākajātaka (8)

69. Kāsāyavatthe sakuṇe vadāmi,
Duve duve nandamane[1] carante.
Kaṁ aṇḍajaṁ aṇḍajā mānusesu,
Jātiṁ pasaṁsanti tadiṅgha brūtha.

70. Amhe manussesu manussahiṁsa,
Anubbate[2] cakkavāke vadanti.
Kalyāṇabhāvamhe[3] dijesu sammatā,
Abhirūpā[4] vicarāma aṇṇave. ( )[5]

71. Kiṁ aṇṇave kāni phalāni bhuñje,
Maṁsaṁ kuto khādatha cakkavākā.
Kiṁ bhojanaṁ bhuñjatha vo anomā[6],
Balañca vaṇṇo ca anapparūpā[7].

72. Na aṇṇave santi phalāni dhaṅka,
Maṁsaṁ kuto khādituṁ cakkavāke.
Sevālabhakkha'mha[8] apāṇabhojanā[9],
Na ghāsahetūpi karoma pāpaṁ.

73. Na me idaṁ ruccati cakkavāka,
Asmiṁ bhave bhojanasannikāso.
Ahosi pubbe tato me aññathā,
Icceva me vimati ettha jātā.

---

1. Nandimane (Sī, I)
2. Anupubbake (Ka)
3. Bhāva'mha (Sī, I)
4. Abhītarūpā (Sī, Syā, I)
5. (Na ghāsahetūpi karoma pāpaṁ) (Ka)
6. Abhiṇhaṁ (Ka)
7. Anapparūpo (Sī,Syā, I)
8. Bhakkhimha (Ka)
9. Avākabhojanā (Sī, I)

74. Ahampi maṁsāni phalāni bhuñje,
Annāni ca loṇiyateliyāni.
Rasaṁ manussesu labhāmi bhottuṁ,
Sūrova saṅgāmamukhaṁ vijetvā.
Na ca me tādiso vaṇṇo,
Cakkavāka yathā tava.

75. Asuddhabhakkhosi khaṇānupātī,
Kicchena te labbhati annapānaṁ.
Na tussasī rukkhaphalehi dhaṅka,
Maṁsāni vā yāni susānamajjhe.

76. Yo sāhasena adhigamma bhoge,
Paribhuñjati dhaṅka khaṇānupātī.
Tato upakkosati naṁ sabhāvo,
Upakkuṭṭho vaṇṇabalaṁ jahāti.

77. Appampi ce nibbutiṁ bhuñjatī yadi,
Asāhasena aparūpaghātī[1].
Balañca vaṇṇo ca tada'ssa hoti,
Na hi sabbo āhāramayena vaṇṇoti.

Cakkavākajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

435. Haliddirāgajātaka (9)

78. Sutitikkhaṁ araññamhi, pantamhi sayanāsane.
Ye ca gāme titikkhanti, te uḷāratarā tayā.

79. Araññā gāmamāgamma, kiṁsīlaṁ kiṁvataṁ ahaṁ.
Purisaṁ tāta seveyyaṁ, taṁ me akkhāhi pucchito.

80. Yo te[2] vissāsaye tāta, vissāsañca khameyya te.
Sussūsī ca titikkhī ca, taṁ bhajehi ito gato.

1. Asāhasenānupaghātino (Ka) 2. Yo taṁ (Syā, heṭṭhā 348 Araññajātakepi)

81. Yassa kāyena vācāya, manasā natthi dukkaṭaṁ.
Urasīva patiṭṭhāya, taṁ bhajehi ito gato.

82. Yo ca dhammena carati, carantopi na maññati.
Visuddhakāriṁ sappaññaṁ, taṁ bhajehi ito gato.

83. Haliddirāgaṁ kapicittaṁ, purisaṁ rāgavirāginaṁ.
Tādisaṁ tāta mā sevi, nimmanussampi ce siyā.

84. Āsīvisaṁva kupitaṁ, mīḷhalittaṁ mahāpathaṁ.
Ārakā parivajjehi, yānī'va visamaṁ pathaṁ.

85. Anatthā tāta vaḍḍhanti, bālaṁ accupasevato.
Mā'ssu bālena saṁgacchi[1], amitteneva sabbadā.

86. Taṁ tāhaṁ tāta yācāmi, karassu vacanaṁ mama.
Mā'ssu bālena saṁgacchi[1], dukkho bālehi saṅgamoti.

Haliddirāgajātakaṁ navamaṁ.

436. Samuggajātaka (10)

87. Kuto nu āgacchatha bho tayo janā,
Svāgatā etha[2] nisīdathāsane.
Kaccittha bhonto kusalaṁ anāmayaṁ,
Cirassa'mabbhāgamanaṁ hi vo idha.

88. Ahameva eko idha majja patto,
Na cāpi me dutiyo koci vijjati.
Kimeva sandhāya te bhāsitaṁ ise,
"Kuto nu āgacchatha bho tayo janā".

89. Tuvañca eko bhariyā ca te piyā,
Samuggapakkhittanikiṇṇamantare.
Sā rakkhitā kucchigatāva[3] te sadā,
Vāyussa[4] puttena sahā tahiṁ ratā.

---

1. Saṁgañchi (Sī, I)
2. Svāgataṁ ettha (Sī, I)
3. Kucchigatā ca (Ka)
4. Harissa (Ka)

90. Saṁviggarūpo isinā viyākato[1],
So dānavo tattha samugga'muggili.
Addakkhi bhariyaṁ suci māladhāriniṁ,
Vāyussa puttena sahā tahiṁ rataṁ.

91. Sudiṭṭharūpa'muggatapānuvattinā[2],
Hīnā narā ye pamadāvasaṁ gatā.
Yathā have pāṇarive'ttha rakkhitā,
Duṭṭhā mayī añña'mabhippamodayi.

92. Divā ca ratto ca mayā upaṭṭhitā,
Tapassinā jotirivā vane vasaṁ.
Sā dhammamukkamma adhammamācari,
Akiriyarūpo pamadāhi santhavo.

93. Sarīramajjhamhi ṭhitāti'maññahaṁ,
Mayhaṁ ayanti asatiṁ asaññataṁ.
Sā dhammamukkamma adhammamācari,
Akiriyarūpo pamadāhi santhavo.

94. Surakkhitaṁ meti kathaṁ nu vissase,
Anekacittāsu na ha'tthi[3] rakkhaṇā.
Etā hi pātālapapātasannibhā,
Etthappamatto byasanaṁ nigacchati.

95. Tasmā hi te sukhino vītasokā,
Ye mātugāmehi caranti nissaṭā.
Etaṁ sivaṁ uttamamābhipatthayaṁ,
Na mātugāmehi kareyya santhavanti.

Samuggajātakaṁ dasamaṁ.

---

1. Pabyākato (Ka), byākato (Syā, I) 2. Sudiṭṭharūpuggatapānuvattinā (Sī, Syā, I)
3. Anekacittā puna hettha (Ka)

437. Pūtimaṁsajātaka (11)

96. Na kho me ruccati āḷi, Pūtimaṁsassa pekkhanā.
Etādisā sakhārasmā, ārakā parivajjaye.

97. Ummattikā ayaṁ Veṇī, vaṇṇeti patino sakhiṁ.
Pajjhāyi[1] paṭigacchantiṁ, āgataṁ Meṇḍa[2] mātaraṁ.

98. Tvaṁ khosi samma ummatto, dummedho avicakkhaṇo.
Yo tvaṁ[3] matālayaṁ katvā, akālena vipekkhasi.

99. Na akāle vipekkheyya, kāle pekkheyya paṇḍito.
Pūtimaṁsova pajjhāyi[1], yo akāle vipekkhati.

100. Piyaṁ kho āḷi me hotu, puṇṇapattaṁ dadāhi me.
Pati sañjīvito mayhaṁ, eyyāsi piyapucchikā[4].

101. Piyaṁ kho āḷi te hotu, puṇṇapattaṁ dadāmi te.
Mahatā parivārena[5], essaṁ[6] kayirāhi[7] bhojanaṁ.

102. Kīdiso tuyhaṁ parivāro, yesaṁ kāhāmi bhojanaṁ.
Kiṁnāmakā ca te sabbe, taṁ[8] me akkhāhi pucchitā.

103. Māliyo Caturakkho ca, Piṅgiyo atha Jambuko.
Ediso mayhaṁ parivāro, tesaṁ kayirāhi[7] bhojanaṁ.

104. Nikkhantāya agārasmā, bhaṇḍakampi vinassati.
Ārogyaṁ āḷino vajjaṁ[9], idheva vasa mā'gamāti.

Pūtimaṁsajātakaṁ ekādasama.

438. Daddarajātaka (12)

105. Yo te puttake akhādi, dinnabhatto adūsake.
Tasmiṁ dāṭhaṁ nipātehi, mā te muccittha jīvato.

---

1. Pajjhāti (Sī, I), pajjhāyati (Sī-Nisya)
2. Meḷa (Sī, I)
3. So tvaṁ (Syā)
4. Pucchitā (Syā, Ka)
5. Parihārena (Syā)
6. Esaṁ (Sī, I)
7. Kayirāsi (I)
8. Te (Sī, Syā, I)
9. Vacchaṁ (?)

106. Ākiṇṇaluddo puriso, dhāticelaṁva makkhito.
Padesaṁ taṁ na passāmi, yattha dāṭhaṁ nipātaye.

107. Akataññussa posassa, niccaṁ vivaradassino.
Sabbaṁ ce pathaviṁ dajjā, neva naṁ abhirādhaye.

108. Kinnu subāhu taramānarūpo,
Paccāgatosi saha māṇavena.
Kiṁ kicca'matthaṁ idhamatthi tuyhaṁ,
Akkhāhi me pucchito etamatthaṁ.

109. Yo te sakhā daddaro sādhurūpo,
Tassa vadhaṁ parisaṅkāmi ajja.
Purisassa kammāyatanāni sutvā,
Nāhaṁ sukhiṁ daddaraṁ ajja maññe.

110. Kāni'ssa kammāyatanāni assu,
Purisassa vuttisamodhānatāya.
Kaṁ vā paṭiññaṁ purisassa sutvā,
Parisaṅkasi daddaraṁ māṇavena.

111. Ciṇṇā Kaliṅgā caritā vaṇijjā,
Vettācaro saṅkupathopi ciṇṇo.
Naṭehi ciṇṇaṁ saha vākurehi[1],
Daṇḍena yuddhampi samajjamajjhe.

112. Baddhā kulīkā[2] mita'māḷhakena,
Akkhā jitā[3] saṁyamo abbhatīto.
Abbāhitaṁ[4] pubbakaṁ[5] aḍḍharattaṁ,
Hatthā daḍḍhā piṇḍapaṭiggahena.

1. Vākarehi (I, Sī-Nisya), vāgurehi (?)
2. Kuliṅkā (Sī, I)
3. Akkhācitā (Sī-Ṭṭha)
4. Appahitaṁ (Sī, Syā), abbūhitaṁ (I, Sī-Nisya)
5. Pupphakaṁ (Sī, Syā)

113. Tāni’ssa kammāyatanāni assu,
Purisassa vuttisamodhānatāya.
Yathā ayaṁ dissati lomapiṇḍo,
Gāvo hatā kiṁ pana daddarassāti. (1348)

Daddarajātakaṁ dvādasamaṁ.

Navakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Varagijjha samajjana haṁsavaro,
Nidhisavhaya hārita pāṭaliko.
Ajarāmara dhaṅka titikkha kuto,
Atha dvādasa pekkhana daddaribhīti.

10. Dasakanipāta

439. Catudvārajātaka (1)

1. Catudvāramidaṁ nagaraṁ, āyasaṁ daḷhapākāraṁ.
Oruddhapaṭiruddhosmi, kiṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.

2. Sabbe apihitā dvārā, oruddhosmi yathā dijo.
Kimādhikaraṇaṁ yakkha, cakkābhinihato ahaṁ.

3. Laddhā satasahassāni, atirekāni vīsati.
Anukampakānaṁ ñātīnaṁ, vacanaṁ samma nākari.

4. Laṅghiṁ samuddaṁ pakkhandi, sāgaraṁ appasiddhikaṁ.
Catubbhi aṭṭhajjhagamā, aṭṭhāhipi ca soḷasa.

5. Soḷasāhi ca bāttiṁsa, atricchaṁ cakkamāsado.
Icchāhatassa posassa, cakkaṁ bhamati matthake.

6. Uparivisālā duppūrā, icchā visaṭagāminī[1].
Ye ca taṁ anugijjhanti, te honti cakkadhārino.

7. Bahubhaṇḍaṁ[2] avahāya, maggaṁ appaṭivekkhiya.
Yesaṁ cetaṁ asaṅkhātaṁ, te honti cakkadhārino.

8. Kammaṁ samekkhe vipulaṁ ca bhogaṁ,
Icchaṁ na seveyya anatthasaṁhitaṁ.
Kareyya vākyaṁ anukampakānaṁ,
Taṁ tādisaṁ nātivatteyya cakkaṁ.

9. Kīvaciraṁ nu me yakkha, cakkaṁ sirasi ṭhassati.
Kati vassasahassāni, taṁ me akkhāhi pucchito.

10. Atisaro paccasaro[3], Mittavinda suṇohi me.
Cakkaṁ te sirasi[4] māviddhaṁ, na taṁ jīvaṁ pamokkhasīti.

Catudvārajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Visaṭagāminiṁ (I, Ka)
2. Bahuṁ bhaṇḍaṁ (Sī, I)
3. Accasaro (Sī, Syā, I)
4. Sirasmi (Syā)

440. Kaṇhajātaka (2)

11. Kaṇho vatāyaṁ puriso, kaṇhaṁ bhuñjati bhojanaṁ.
Kaṇhe bhūmipadesasmiṁ, na mayhaṁ manaso piyo.

12. Na kaṇho tacasā hoti, antosāro hi brāhmaṇo.
Yasmiṁ pāpāni kammāni, sa ve kaṇho Sujampati.

13. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ brāhmaṇa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

14. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna'missara.
Sunikkodhaṁ suniddosaṁ, nillobhaṁ vuttimattano.
Nisnehamabhikaṅkhāmi, ete me caturo vare.

15. Kiṁ nu kodhe vā[1] dose vā, lobhe snehe ca brāhmaṇa.
Ādīnavaṁ tvaṁ passasi[2], taṁ me akkhāhi pucchito.

16. Appo hutvā bahu hoti, vaḍḍhate so akhantijo.
Āsaṅgī bahupāyāso, tasmā kodhaṁ na rocaye.

17. Duṭṭhassa pharusā[3] vācā, parāmāso anantarā.
Tato pāṇi tato daṇḍo, satthassa paramā gati[4].
Doso kodhasamuṭṭhāno, tasmā dosaṁ na rocaye.

18. Ālopa sāhasākārā[5], nikatī vañcanāni ca.
Dissanti lobhadhammesu, tasmā lobhaṁ na rocaye.

19. Snehasaṅgathitā[6] ganthā, senti manomayā puthū.
Te bhusaṁ upatāpenti, tasmā snehaṁ na rocaye.

20. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ brāhmaṇa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

21. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna'missara.
Araññe me viharato, niccaṁ ekavihārino.
Ābādhā mā[7] uppajjeyyuṁ, antarāyakarā bhusā.

---

1. Kodheva (Sī, I)
2. Sampassasi (Sī, I)
3. Paṭhamā (I Sī-Nisyā)
4. Parāmasati (Ka)
5. Sahasākārā (Sī, Syā, I)
6. Saṅgadhitā (Ka), saṅgantitā (Syā)
7. Na (Syā, I)

22. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ brāhmaṇa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

23. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna'missara.
Na mano vā sarīraṁ vā, maṁ-kate sakka kassaci.
Kadāci upahaññetha, etaṁ Sakka varaṁ vareti.

Kaṇhajātakaṁ dutiyaṁ.

441. Catuposathiyajātaka (3)

24. Yo kopaneyye na karoti kopaṁ,
Na kujjhati sappuriso kadāci.
Kuddhopi so nāvikaroti kopaṁ,
Taṁ ve naraṁ samaṇamāhu[1] loke.

25. Ūnūdaro yo sahate jighacchaṁ,
Danto tapassī mitapānabhojano.
Āhārahetu na karoti pāpaṁ,
Taṁ ve naraṁ samaṇamāhu loke.

26. Khiḍḍaṁ ratiṁ vippajahitvāna sabbaṁ,
Na cā'likaṁ bhāsasi kiñci loke.
Vibhūsaṭṭhānā virato methunasmā,
Taṁ ve naraṁ samaṇamāhu loke.

27. Pariggahaṁ lobhadhammaṁ ca sabbaṁ,
Yo ve pariññāya pariccajeti.
Dantaṁ ṭhitattaṁ amamaṁ nirāsaṁ,
Taṁ ve naraṁ samaṇamāhu loke.

28. Pucchāma kattāra'manomapaññaṁ[2],
Kathāsu no viggaho atthi jāto.
Chinda'jja kaṅkhaṁ vicikicchitāni,
Tadajja[3] kaṅkhaṁ vitaremu sabbe.

---

1. Samaṇaṁ āhu (Sī) 2. Manomapañña (Syā, Ka) 3. Tayājja (Sī)

29. Ye paṇḍitā atthadasā bhavanti,
Bhāsanti te yoniso tattha kāle.
Kathaṁ nu kathānaṁ abhāsitānaṁ,
Atthaṁ nayeyyuṁ kusalā janindā.

30. Kathaṁ have bhāsati nāgarājā,
Garuḷo pana Venateyyo kimāha.
Gandhabbarāja pana kiṁ vadesi,
Kathaṁ pana Kurūnaṁ rājaseṭṭho.

31. Khantiṁ have bhāsati nāgarājā,
Appāhāraṁ garuḷo Venateyyo.
Gandhabbarājā rativippahānaṁ,
Akiñcanaṁ Kurūnaṁ rājaseṭṭho.

32. Sabbāni etāni subhāsitāni,
Na hettha dubbhāsitamatthi kiñci.
Yasmiñca etāni patiṭṭhitāni,
Arāva nābhyā susamohitāni.
Catubbhi dhammehi samaṅgibhūtaṁ,
Taṁ ve naraṁ samaṇamāhu loke.

33. Tuvaṁ hi[1] seṭṭho tvamanuttarosi,
Tvaṁ dhammagū dhammavidū sumedho.
Paññāya pañhaṁ samadhiggahetvā,
Acchecchi dhīro vicikicchitāni.
Acchecchi kaṅkhaṁ vicikicchitāni,
Cundo yathā nāgadantaṁ kharena.

34. Nīluppalābhaṁ vimalaṁ anagghaṁ,
Vatthaṁ idaṁ dhūmasamānavaṇṇaṁ.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

1. Tuvaṁ nu (Sī, I)

35. Suvaṇṇamālaṁ satapattaphullitaṁ,
Sakesaraṁ ratnasahassamaṇḍitaṁ.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

36. Maṇiṁ anagghaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Kaṇṭhāvasattaṁ[1] maṇibhūsitaṁ me.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

37. Gavaṁ sahassaṁ usabhañca nāgaṁ,
Ājaññayutte ca rathe dasa ime.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te gāmavarāni soḷasa.

38. Sāriputto tadā nāgo, supaṇṇo pana Kolito.
Gandhabbarājā Anuruddho, rājā Ānanda paṇḍito.
Vidhuro bodhisatto ca, evaṁ dhāretha jātakanti.

Catuposathiyajātakaṁ tatiyaṁ.

442. Saṅkhajātaka (4)

39. Bahussuto sutadhammosi Saṅkha,
Diṭṭhā tayā samaṇabrāhmaṇā ca.
Atha'kkhaṇe dassayase vilāpaṁ,
Añño nu ko te paṭimantako mayā.

40. Subbhū[2] subhā suppaṭimukkakambu,
Paggayha sovaṇṇamayāya pātiyā.
"Bhuñjassu bhattaṁ" iti maṁ vadeti,
Saddhāvittā[3], tamahaṁ "no"ti brūmi.

---

1. Vasitaṁ (Ka) 2. Subbhā (Syā), sumbhā, subhmā (Ka) 3. Saddhācittā (Sī,I, Ka)

41. Etādisaṁ brāhmaṇa disvāna[1] yakkhaṁ,
Puccheyya poso sukhamāsisāno[2].
Uṭṭhehi naṁ pañjalikā'bhipuccha,
Devī nusi tvaṁ uda mānusī nu.

42. Yaṁ tvaṁ sukhenā'bhisamekkhase maṁ,
Bhuñjassu bhattaṁ iti maṁ vadesi.
Pucchāmi taṁ nāri mahānubhāve,
Devī nusi tvaṁ uda mānusī nu.

43. Devī ahaṁ Saṅkha mahānubhāvā,
Idhāgatā sāgaravārimajjhe.
Anukampikā no ca paduṭṭhacittā,
Taveva atthāya idhā'gatāsmi.

44. Idha'nnapānaṁ sayanāsanañca,
Yānāni nānāvividhāni saṅkha.
Sabbassa tyāhaṁ paṭipādayāmi,
Yaṁ kiñci tuyhaṁ manasā'bhipatthitaṁ.

45. Yaṁ kiñci yiṭṭhaṁ ca hutañca[3] mayhaṁ,
Sabbassa no issarā tvaṁ sugatte.
Susoṇi subbhamu[4] suvilaggamajjhe[5],
Kissa me kammassa ayaṁ vipāko.

46. Ghamme pathe brāhmaṇa ekabhikkhuṁ,
Ugghaṭṭapādaṁ tasitaṁ kilantaṁ.
Paṭipādayī Saṅkha upāhanāni[6],
Sā dakkhiṇā kāmaduhā tava'jja.

---

1. Disva (Sī, I)
2. Sukhamāsasāno (Syā), sukhamāsisamāno (Ka)
3. Yiṭṭhaṁva hutaṁva (Sī, I)
4. Subbhu (Sī), subbhā (Syā)
5. Suvilākamajjhe (Syā, I, Sī-Ṭṭha), suvilātamajjhe (Ka)
6. Upāhanāhi (Sī, I)

47. Sā hotu nāvā phalakūpapannā,
Anavassutā erakavātayuttā.
Aññassa yānassa na hettha[1] bhūmi,
Ajjeva maṁ Moḷiniṁ pāpayassu.

48. Sā tattha vittā sumanā patītā,
Nāvaṁ sucittaṁ abhinimminitvā.
Ādāya Saṅkhaṁ purisena saddhiṁ,
Upānayī nagaraṁ sādhurammanti.

Saṅkhajātakaṁ catutthaṁ.

443. * Cūḷabodhijātaka (5)

49. Yo te imaṁ visālakkhiṁ, piyaṁ saṁmhitabhāsiniṁ[2].
Ādāya balā gaccheyya, kiṁ nu kayirāsi brāhmaṇa.

50. Uppajje[3] me na mucceyya, na me mucceyya jīvato.
Rajaṁva vipulā vuṭṭhi, khippameva nivāraye[4].

51. Yaṁ nu pubbe vikatthittho[5], balamhiva apassito.
Svajja tuṇhikato[6] dāni, saṅghāṭiṁ sibbamacchasi.

52. Uppajji me na muccittha, na me muccittha jīvato.
Rajaṁva vipulā vuṭṭhi, khippameva nivārayiṁ.

53. Kiṁ te uppajji no mucci, kiṁ te na mucci jīvato.
Rajaṁva vipulā vuṭṭhi, katamaṁ tvaṁ nivārayi.

54. Yamhi jāte na passati, ajāte sādhu passati.
So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocaro.

55. Yena jātena nandanti, amittā dukkhamesino.
So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocaro.

---

* Khu 4. 401 piṭṭhepi.
1. Na hatthi (I)
2. Sammillabhāsiniṁ (Sī, I), sammillahāsiniṁ (Syā)
3. Uppajja (Sī, I)
4. Nivārayiṁ (Ka)
5. Vikatthito (Ka-Sī, Syā, Ka)
6. Tuṇhikako (Sī), tuṇhikkhako (I)

56. Yasmiñca jāyamānamhi, sadatthaṁ nāvabujjhati.
So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocaro.

57. Yenābhibhūto kusalaṁ jahāti,
Parakkare vipulañcāpi atthaṁ.
Sa bhīmaseno balavā pamaddī,
Kodho mahārāja na me amuccatha.

58. Kaṭṭhasmiṁ matthamānasmiṁ[1], pāvako nāma jāyati.
Tameva kaṭṭhaṁ ḍahati, yasmā so jāyate gini.

59. Evaṁ mandassa posassa, bālassa avijānato.
Sārambhā[2] jāyate kodho, sopi teneva ḍayhati.

60. Aggīva tiṇakaṭṭhasmiṁ, kodho yassa pavaḍḍhati.
Nihīyati tassa yaso, kāḷapakkheva candimā.

61. Anedho[3] dhūmaketūva, kodho yassū'pasammati.
Āpūrati tassa yaso, sukkapakkheva candimāti.

Cūḷabodhijātakaṁ pañcamaṁ.

444. * Kaṇhadīpāyanajātaka (6)

62. Sattāhamevāhaṁ pasannacitto,
Puññatthiko ācariṁ[4] brahmacariyaṁ.
Athāparaṁ yaṁ caritaṁ mamedaṁ[5],
Vassāni paññāsa samādhikāni.
Akāmakovāpi[6] ahaṁ carāmi,
Etena saccena suvatthi hotu.
Hataṁ visaṁ jīvatu Yaññadatto.

---

1. Manthamānasmiṁ (I), maddamānasmiṁ (Ka)
2. Sārabbhā (Ka)
3. Anindho (Sī, Ka), anindo (Syā)
4. Acariṁ (Sī, Syā, I)
5. Mama yidaṁ (Syā), mamāyidaṁ (I)
6. Vāhi (I, Ka)

* Khu 4. 416 piṭṭhepi.

63. Yasmā dānaṁ nābhinandiṁ kadāci,
Disvāna'haṁ atithiṁ vāsakāle.
Na cāpi me appiyataṁ aveduṁ,
Bahussutā samaṇabrāhmaṇā ca.
Akāmakovāpi ahaṁ dadāmi,
Etena saccena suvatthi hotu.
Hataṁ visaṁ jīvatu Yaññadatto.

64. Āsīviso tāta pahūtatejo,
Yo taṁ adaṁsī[1] sacarā[2] udicca.
Tasmiṁ ca me appiyatāya ajja,
Pitari ca te natthi koci viseso.
Etena saccena suvatthi hotu,
Hataṁ visaṁ jīvatu Yaññadatto.

65. Santā dantāyeva[3] paribbajanti,
Aññatra Kaṇhā natthā'kāmarūpā[4].
Dīpāyana kissa jigucchamāno,
Akāmako carasi brahmacariyaṁ.

66. Saddhāya nikkhamma punaṁ nivatto,
So eḷamūgova bālo[5] vatāyaṁ.
Etassa vādassa jigucchamāno,
Akāmako carāmi brahmacariyaṁ.
Viññuppasatthaṁ ca sataṁ ca ṭhānaṁ[6],
Evampa'haṁ puññakaro bhavāmi.

---

1. Aḍaṁsī (Syā)
2. Bilarā (Sī), biḷārā (Syā), patarā (I)
3. Dantā santā ye ca (Syā, Ka)
4. Anakāmarūpā (Sī, Syā, I)
5. Eḷamūgo capalo (Syā, Ka)
6. Viññūpasatthaṁ vasitaṁ ca ṭhānaṁ (Ka)

67. Samaṇe tuvaṁ brāhmaṇe addhike ca,
Santappayāsi annapānena bhikkhaṁ.
Opānabhūtaṁva gharaṁ tava yidaṁ,
Annena pānena upetarūpaṁ.
Atha kissa vādassa jigucchamāno,
Akāmako dānamimaṁ dadāsi.

68. Pitaro ca me āsuṁ pitāmahā ca,
Saddhā ahuṁ dānapatī vadaññū,
Taṁ kullavattaṁ anuvattamāno,
Māhaṁ kule antimagandhano[1] ahuṁ.
Etassa vādassa jigucchamāno,
Akāmako dānamimaṁ dadāmi.

69. Dahariṁ kumāriṁ asamatthapaññaṁ,
Yaṁ tā'nayiṁ ñātikulā sugatte.
Na cāpi me appiyataṁ avedi,
Aññatra kāmā paricārayantā[2].
Atha kena vaṇṇena mayā te bhoti,
Saṁvāsadhammo ahu evarūpo.

70. Ārā dūre nayidha kadāci atthi,
Paramparā nāma kulā imasmiṁ.
Taṁ kullavattaṁ anuvattamānā,
Māhaṁ kule antimagandhinī ahuṁ.
Etassa vādassa jigucchamānā,
Akāmikā paddhacarāmhi[3] tuyhaṁ.

1. Gandhino (Syā, I, Ka), gandhinī (Sī)
2. Paricārayantī (Sī, I)
3. Paṭṭhacarāmhi (Syā, Ka)

71. Maṇḍabya bhāsiṁ ya’mabhāsaneyyaṁ[1],
Taṁ khamyataṁ puttakahetu ma’jja.
Puttapemā na idha paratthi kiñci,
So no ayaṁ jīvati Yaññadattoti.

Kaṇhadīpāyanajātakaṁ[2] chaṭṭhaṁ.

445. Nigrodhajātaka (7)

72. Na vāhametaṁ[3] jānāmi, ko vāyaṁ kassa vāti vā[4].
Yathā sākho cari[5] evaṁ, Nigrodha kinti maññasi.

73. Tato galavinītena, purisā nīhariṁsu maṁ.
Datvā mukhapahārāni, sākhassa vacanaṁkarā.

74. Etādisaṁ dummatinā, akataññuna dubbhinā.
Kataṁ anariyaṁ Sākhena, sakhinā te janādhipa.

75. Na vāhametaṁ jānāmi, napi me koci saṁsati.
Yaṁ me tvaṁ samma akkhāsi, Sākhena kāraṇaṁ[6] kataṁ.

76. Sakhīnaṁ sājīvakaro, mama Sākhassa cūbhayaṁ.
Tvaṁ no’si’ssariyaṁ dātā, manussesu mahantataṁ.
Tayā’mā labbhitā iddhī, ettha me natthi saṁsayo.

77. Yathāpi bījamaggimhi, ḍayhati na virūhati.
Evaṁ kataṁ asappurise, nassati na virūhati.

78. Kataññumhi ca posamhi, sīlavante ariyavuttine.
Sukhette viya bījāni, kataṁ tamhi na nassati.

79. Imaṁ jammaṁ nekatikaṁ, asappurisacintakaṁ.
Hanantu sākhaṁ sattīhi, nāssa icchāmi jīvitaṁ.

---

1. Bhāsissaṁ abhāsaneyyaṁ (Sī, Syā, I), bhāsissa’mabhāsaneyyaṁ (?)
2. Maṇḍabyajātakaṁ (Syā, Ka)
3. Na cāhametaṁ (Sī)
4. Cāti vā (Sī)
5. Vadī (Sī, Syā, I)
6. Kakkhunaṁ (Sī, Syā)

80. Khamata'ssa mahārāja, pāṇā na paṭi-ānayā[1].
Khama deva asappurisassa, nā'ssa icchāmahaṁ vadha.

81. Nigrodhameva seveyya, na Sākhamupasaṁvase.
Nigrodhasmiṁ mataṁ seyyo, yañce Sākhasmi jīvitanti.

Nigrodhajātakaṁ sattamaṁ.

446. Takkalajātaka (8)

82. Na takkalā santi na āluvāni[2],
Na biḷāliyo na kaḷambāni tāta.
Eko araññamhi susānamajjhe,
Kimatthiko tāta khaṇāsi kāsuṁ.

83. Pitāmaho tāta sudubbalo te,
Anekabyādhīhi dukhena phuṭṭho.
Tamajjahaṁ nikhaṇissāmi sobbhe,
Na hi'ssa taṁ jīvitaṁ rocayāmi.

84. Saṅkappa'metaṁ paṭiladdha pāpakaṁ,
Accāhitaṁ kamma karosi luddaṁ.
Mayāpi tāta paṭilacchase tuvaṁ,
Etādisaṁ kamma jarūpanīto.
Taṁ kullavattaṁ anuvattamāno,
Ahampi taṁ nikhaṇissāmi sobbhe.

85. Pharusāhi vācāhi pakubbamāno,
Āsajja maṁ tvaṁ vadase kumāra.
Putto mamaṁ orasako samāno,
Ahitānukampī mama tvaṁsi putta.

---

1. Duppaṭi-ānayā (Sī, Syā, I)   2. Ālupāni (Sī, Syā, I)

86. Na tāhaṁ[1] tāta ahitānukampī,
Hitānukampī te ahampi[2] tāta.
Pāpañca taṁ kamma pakubbamānaṁ,
Arahāmi no vārayituṁ tato.

87. Yo mātaraṁ vā pitaraṁ saviṭṭha[3],
Adūsake hiṁsati pāpadhammo.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Asaṁsayaṁ so nirayaṁ upeti[4].

88. Yo mātaraṁ vā pitaraṁ saviṭṭha,
Annena pānena upaṭṭhahāti.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Asaṁsayaṁ so sugatiṁ upeti.

89. Na me tvaṁ putta ahitānukampī,
Hitānukampī me[5] tvaṁsi putta.
Ahaṁ ca taṁ mātarā vuccamāno,
Etādisaṁ kamma karomi luddaṁ.

90. Yā te sā bhariyā anariyarūpā,
Mātā mamesā sakiyā janetti.
Niddhāpaye[6] tañca sakā agārā,
Aññampi te sā dukha'māvaheyya.

91. Yā te sā bhariyā anariyarūpā,
Mātā mamesā sakiyā janetti.
Dantā kareṇūva vasūpanītā,
Sā pāpadhammā puna'rāvajātūti.

Takkalajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

---

1. Tyāhaṁ (Syā) 2. Ahañhi (Syā) 3. Mātaraṁ pitaraṁ vā vasiṭṭha (Sī, I)
4. Pareti (Sī, I) 5. Mama (?) 6. Niddhāmase (I)

447. Mahādhammapālajātaka (9)

92. Kiṁ te vataṁ kiṁ pana brahmacariyaṁ,
Kissa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṁ,
Kasmā nu tumhaṁ daharā na miyyare[1].

93. Dhammaṁ carāma na musā bhaṇāma,
Pāpāni kammāni parivajjayāma[2].
Anariyaṁ parivajjemu sabbaṁ,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

94. Suṇoma dhammaṁ asataṁ satañca,
Na cāpi dhammaṁ asataṁ rocayāma.
Hitvā asante na jahāma sante,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

95. Pubbeva dānā sumanā bhavāma,
Dadampi ve attamanā bhavāma.
Datvāpi ve nānutappāma pacchā,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

96. Samaṇe mayaṁ brāhmaṇe addhike ca,
Vanibbake yācanake dalidde.
Annena pānena abhitappayāma,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

97. Mayañca bhariyaṁ nātikkamāma,
Amhe ca bhariyā nātikkamanti.
Aññatra tāhi brahmacariyaṁ carāma,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

---

1. Mīyare (Sī, I)
2. Vivajjayāma (Sī, Syā, I)

98. Pāṇātipātā viramāma sabbe,
Loke adinnaṁ parivajjayāma.
Amajjapā nopi musā bhaṇāma,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

99. Etāsu ve jāyare suttamāsu,
Medhāvino honti pahūtapaññā.
Bahussutā vedaguno[1] ca honti,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

100. Mātā pitā ca[2] bhaginī bhātaro ca,
Puttā ca dārā ca mayaṁ ca sabbe.
Dhammaṁ carāma paralokahetu,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

101. Dāsā ca dāsyo[3] anujīvino ca,
Paricārakā kammakarā ca sabbe.
Dhammaṁ caranti paralokahetu,
Tasmā hi amhaṁ daharā na miyyare.

102. Dhammo have rakkhati dhammacāriṁ,
Dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti.
Esānisaṁso dhamme suciṇṇe,
Na duggatiṁ gacchati dhammacārī.

103. Dhammo have rakkhati dhammacāriṁ,
Chattaṁ mahantaṁ viya vassakāle.
Dhammena gutto mama Dhammapālo,
Aññassa aṭṭhīni sukhī kumāroti.

Mahādhammapālajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Vedaguṇā (Syā, Ka)
2. Mātā ca pitā (Ka), mātāpitaro (Syā)
3. Dāsso (Sī, I), dāsī (Syā)

448. Kukkuṭajātaka (10)

104. Nāsmase katapāpamhi, nāsmase alikavādine.
Nāsmase attatthapaññamhi, atisantepi nāsmase.

105. Bhavanti heke purisā, gopipāsikajātikā[1].
Ghasanti maññe mittāni, vācāya na ca kammunā.

106. Sukkhañjalipaggahitā, vācāya paliguṇṭhitā.
Manussapheggū nāsīde, yasmiṁ natthi kataññutā.

107. Na hi aññaññacittānaṁ, itthīnaṁ purisāna vā.
Nānāvikatvā[2] saṁsaggaṁ, tādisampi ca nāsmase[3].

108. Anariyakammamokkantaṁ, athetaṁ[4] sabbaghātinaṁ.
Nisitaṁva paṭicchannaṁ, tādisampi ca nāsmase.

109. Mittarūpeni'dhekacce, sākhalyena acetasā.
Vividhehi upāyanti, tādisampi ca nāsmase.

110. Āmisaṁ vā dhanaṁ vāpi, yattha passati tādiso.
Dubbhiṁ karoti dummedho, tañca hantvāna[5] gacchati.

111. Mittarūpena bahavo, channā sevanti sattavo.
Jahe kāpurise hete, kukkuṭo viya senakaṁ.

112. Yo ca[6] uppatitaṁ atthaṁ, na khippamanubujjhati.
Amittavasamanveti, pacchā ca anutappati.

113. Yo ca uppatitaṁ atthaṁ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, kukkuṭo viya senakā.

114. Taṁ tādisaṁ kūṭa'mivo'ḍḍitaṁ vane,
Adhammikaṁ niccavidhaṁsakārinaṁ.
Ārā vivajjeyya naro vicakkhaṇo,
Senaṁ yathā kukkuṭo vaṁsakānaneti.

Kukkuṭajātakaṁ dasamaṁ.

---

1. Gopipāsakajātikā (Sī, Syā, I)
2. Nānāva katvā (Sī, I)
3. Tādisampi na vissase (Syā)
4. Atthetaṁ (Sī, Syā, I)
5. Jhatvāna (Sī, I), hitvāna (Syā)
6. Yodha (heṭṭhā 419 Sulasājātake)

449. Maṭṭhakuṇḍalījātaka (11)

115. Alaṅkato maṭṭhakuṇḍalī[1],
Māladhārī[2] haricandanussado.
Bāhā paggayha kandasi,
Vanamajjhe kiṁ dukkhito tuvaṁ.

116. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
Uppanno rathapañjaro mama.
Tassa cakkayugaṁ na vindāmi,
Tena dukkhena jahāmi jīvitaṁ.

117. Sovaṇṇamayaṁ maṇīmayaṁ,
Lohamayaṁ atha rūpiyāmayaṁ.
[4] Pāvada rathaṁ karissāmi[3] te[4],
Cakkayugaṁ paṭipādayāmi taṁ.

118. So[5] māṇavo tassa pāvadi,
Candasūriyā[6] ubhaye'ttha bhātaro[7].
Sovaṇṇamayo ratho mama,
Tena cakkayugena sobhati.

119. Bālo kho tvaṁsi māṇava,
Yo tvaṁ patthayase apatthiyaṁ.
Maññāmi tuvaṁ marissasi,
Na hi tvaṁ lacchasi candasūriye.

120. Gamanāgamanampi dissati,
Vaṇṇadhātu ubhaye'ttha vīthiyo.
Peto pana neva dissati,
Ko nu kho[8] kandataṁ bālyataro.

---

1. Maṭṭakuṇḍalī (Sī, I)
2. Mālabhārī (Sī, I)
3. Kārayāmi (Sī, I)
4-4. Ācikkha me bhaddamāṇava (Khu 2. 113, 146)
5. Atha (Syā)
6. Candimasūriyā (Syā)
7. Dissare (Khu 2. 113, 147)
8. Ko nidha (Khu 2. 114, 147)

121. Saccaṁ kho vadesi māṇava,
Ahameva kandataṁ bālyataro.
Candaṁ viya dārako rudaṁ,
Petaṁ kālakatā'bhipatthaye.

122. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

123. Abbahī[1] vata me sallaṁ, yamāsi hadayassitaṁ[2].
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

124. Sohaṁ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.

Maṭṭhakuṇḍalījātakaṁ ekādasamaṁ.

450. Bilārakosiyajātaka (12)

125. Apacantāpi dicchanti, santo laddhāna bhojanaṁ.
Kimeva tvaṁ pacamāno, yaṁ na dajjā na taṁ samaṁ.

126. Maccherā ca pamādā ca, evaṁ dānaṁ na diyyati.
Puññaṁ ākaṅkhamānena, deyyaṁ hoti vijānatā.

127. Yasseva bhīto na dadāti maccharī, tadevā'dadato bhayaṁ.
Jighacchā ca pipāsā ca, yassa bhāyati maccharī.
Tameva bālaṁ phusati, asmiṁ loke paramhi ca.

128. Tasmā vineyya maccheraṁ, dajjā dānaṁ malābhibhū.
Puññāni paralokasmiṁ, patiṭṭhā honti pāṇinaṁ.

129. Duddadaṁ dadamānānaṁ, dukkaraṁ kamma kubbataṁ.
Asanto nānukubbanti, sataṁ dhammo durannayo.

130. Tasmā satañca asataṁ[3], nānā hoti ito gati.
Asanto nirayaṁ yanti, santo saggaparāyaṇā.

---

1. Abbuhi (Syā), abbhūḷhaṁ (Ka)
2. Sokaṁ hadayanissitaṁ (Khu 2. 114)
3. Asatañca (Sī, Syā, I)

131. Appasmeke[1] pavecchanti, bahuneke na dicchare.
Appasmā dakkhiṇā dinnā, sahassena samaṁ mitā.

132. Dhammaṁ care yopi samuñchakaṁ care,
Dārañca posaṁ dadamappakasmiṁ[2].
Sataṁ sahassānaṁ sahassayāginaṁ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

133. Kene'sa yañño vipulo mahagghato[3],
Samena dinnassa na agghameti.
Kathaṁ sataṁ sahassānaṁ[4] sahassayāginaṁ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

134. Dadanti heke visame niviṭṭhā,
Chetvā[5] vadhitvā atha socayitvā.
Sā dakkhiṇā assumukhā sadaṇḍā,
Samena dinnassa na agghameti.
Evaṁ sataṁ sahassānaṁ[6] sahassayāginaṁ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa teti.

Bilārakosiyajātakaṁ dvādasamaṁ.

451. Cakkavākajātaka (13)

135. Vaṇṇavā abhirūposi, ghano sañjātarohito.
Cakkavāka surūposi, vippasannamukhindriyo.

136. Pāṭhīnaṁ pāvusaṁ macchaṁ, balajaṁ[7] muñjarohitaṁ.
Gaṅgāya tīre nisinno[8], evaṁ bhuñjasi bhojanaṁ.

137. Na vāhametaṁ[9] bhuñjāmi, jaṅgalāno'dakāni vā.
Aññatra sevālapaṇakā, etaṁ[10] me samma bhojanaṁ.

---

1. Appampeke (Syā)
2. Dadaṁ appakasmipi (I)
3. Mahaggato (Saṁ 1. 19)
4. Kathaṁ sahassānaṁ (Sī, Syā, I)
5. Jhatvā (Sī, I), ghatvā (Syā)
6. Evaṁ sahassānaṁ (Sī, Syā, I)
7. Vālajaṁ (Sī, I), balajjaṁ (Syā)
8. Gaṅgātīre nisinnosi (Syā, Ka)
9. Sabbatthapi samānaṁ.
10. Aññaṁ (Syā)

138. Na vāhametaṁ saddahāmi, cakkavākassa bhojanaṁ.
Ahampi samma bhuñjāmi, gāme loṇiyateliyaṁ.

139. Manussesu kataṁ bhattaṁ, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.
Na ca me tādiso vaṇṇo, cakkavāka yathā tuvaṁ.

140. Sampassaṁ attani veraṁ, hiṁsayaṁ[1] mānusiṁ pajaṁ.
Utrasto ghasasī bhīto, tena vaṇṇo tave'diso.

141. Sabbalokaviruddhosi, dhaṅka pāpena kammunā.
Laddho piṇḍo na pīṇeti, tena vaṇṇo tave'diso.

142. Ahampi[2] samma bhuñjāmi, ahiṁsaṁ sabbapāṇinaṁ.
Appossukko nirāsaṅkī, asoko akutobhayo.

143. So karassu ānubhāvaṁ, vītivattassu sīliyaṁ.
Ahiṁsāya cara loke, piyo hohisi maṁmiva.

144. Yo na hanti na ghāteti, na jināti na jāpaye.
Mettaṁso sabbabhūtesu, veraṁ tassa na kenacīti.

Cakkavākajātakaṁ terasamaṁ.

452. Bhūripaññajātaka (14)

145. Saccaṁ kira, tvaṁ api[3] Bhūripañña,
Yā tādisī sīri dhitī matī ca.
Na tāyate'bhāvavasūpanitaṁ,
Yo yavakaṁ bhuñjasi appasūpaṁ.

146. Sukhaṁ dukkhena paripācayanto,
Kālā kālaṁ vicinaṁ chandachanno.
Atthassa dvārāni avāpuranto,
Tenāhaṁ tussāmi yavodanena.

---

1. Hiṁsāya (Syā, I, Ka)
2. Ahañca (?)
3. Tvampi (Sī), tuvampi (Syā), tvaṁ asi (Ka)

147. Kālañca ñatvā abhijīhanāya,
Mantehi atthaṁ paripācayitvā.
Vijambhissaṁ sīhavijambhitāni,
Tāyi'ddhiyā dakkhasi maṁ punāpi.

148. Sukhīpi heke[1] na karonti pāpaṁ,
Avaṇṇasaṁsaggabhayā puneke.
Pahū samāno vipulatthacintī,
Kiṁ kāraṇā me na karosi dukkhaṁ.

149. Na paṇḍitā attasukhassa hetu,
Pāpāni kammāni samācaranti.
Dukkhena phuṭṭhā khalitāpi santā,
Chandā ca dosā na jahanti dhammaṁ.

150. Yena kenaci vaṇṇena, mudunā dāruṇena vā.
Uddhare dīnamattānaṁ, pacchā dhammaṁ samācare.

151. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa sākhaṁ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpako.

152. Yassāpi[2] dhammaṁ puriso[3] vijaññā,
Ye cassa kaṅkhaṁ vinayanti santo.
Taṁ hissa dīpañca parāyanañca,
Na tena mettiṁ jarayetha pañño.

153. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṁ na sādhu.

154. Nisamma khattiyo kayirā, nānisamma disampati.
Nisammakārino rāja, yaso kitti ca vaḍḍhatīti.

Bhūripaññajātakaṁ cuddasamaṁ.

---

1. Sukhī hi eke (Sī), sukhīti heke (?)
2. Yassa hi (Sī, Ka)
3. Manujo (Sī)

* Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupi.

453. Mahāmaṅgalajātaka (15)

155. Kiṁsu naro jappamadhiccakāle,
Kaṁ vā vijjaṁ katamaṁ vā sutānaṁ.
So macco asmiñca[1] paramhi loke,
Kathaṁ karo sotthānena gutto.

156. Yassa devā pitaro ca sabbe,
Sarīsapā[2] sabbabhūtāni cāpi.
Mettāya niccaṁ apacitāni honti,
Bhūtesu ve sotthānaṁ tadāhu.

157. Yo sabbalokassa nivātavutti,
Itthīpumānaṁ sahadārakānaṁ.
Khantā duruttānamappaṭikūlavādī,
Adhivāsanaṁ sotthānaṁ tadāhu.

158. Yo nāvajānāti sahāyamitte[3].
Sippena kulyāhi dhanena jaccā.
Rucipañño atthakāle matīmā[4],
Sahāyesu ve sotthānaṁ tadāhu.

159. Mittāni ve yassa bhavanti santo,
Saṁvissatthā avisaṁvādakassa.
Na mittadubbhī saṁvibhāgī dhanena,
Mittesu ve sotthānaṁ tadāhu.

160. Yassa bhariyā tulyavayā samaggā,
Anubbatā dhammakāmā pajātā[5].
Koliniyā sīlavatī patibbatā,
Dāresu ve sotthānaṁ tadāhu.

---

1. Asmiṁ va (I)
2. Siriṁsapā (Sī, Syā, I)
3. Sahāyamatte (Sī, I)
4. Mutīmā (Sī, I)
5. Sajātā (Ka)

161. Yassa rājā bhūtapati[1] yasassī,
Jānāti soceyyaṁ parakkamañca.
Advejjhatā suhadayaṁ mamanti,
Rājūsu ve sotthānaṁ tadāhu.

162. Annañca pānañca dadāti saddho,
Mālañca gandhañca vilepanañca.
Pasannacitto anumodamāno,
Saggesu ve sotthānaṁ tadāhu.

163. Yamariyadhammena punanti vuddhā,
Ārādhitā samacariyāya santo.
Bahussutā isayo sīlavanto,
Arahantamajjhe sotthānaṁ tadāhu.

164. Etāni kho sotthānāni loke,
Viññuppasatthāni sukhudrayāni[2].
Tānīdha sevetha naro sapañño,
Na hi maṅgale kiñcanamatthi saccanti.

Mahāmaṅgalajātakaṁ pannarasamaṁ.

454. Ghaṭapaṇḍitajātaka (16)

165. Uṭṭhehi Kaṇha kiṁ sesi, ko attho supanena te.
Yopi tuyhaṁ[3] sako bhātā, hadayaṁ cakkhu ca[4] dakkhiṇaṁ.
Tassa vātā balīyanti, Ghaṭo jappati[5] Kesava.

166. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, Rohiṇeyyassa Kesavo.
Taramānarūpo vuṭṭhāsi, bhātusokena aṭṭito.

167. Kinnu ummattarūpova, kevalaṁ dvārakaṁ imaṁ.
"Saso saso"ti lapasi, ko nu te sasamāhari.

---

1. Bhūtapatī (Sī, Syā, I)
2. Sukhindriyāni (I)
3. Tāyaṁ (I)
4. Cakkhuṁva (I)
5. Sasaṁ jappati (?)

168. Sovaṇṇamayaṁ maṇīmayaṁ, lohamayaṁ atha rūpiyāmayaṁ.
Saṅkhasilāpavāḷamayaṁ, kārayissāmi te sasaṁ.

169. Santi aññepi sasakā, araññe vanagocarā.
Tepi te ānayissāmi, kīdisaṁ sasamicchasi.

170. Na cāhamete[1] icchāmi, ye sasā pathavissitā[2].
Candato sasamicchāmi, taṁ me ohara Kesava.

171. So nūna madhuraṁ ñāti, jīvitaṁ vijahissasi.
Apatthiyaṁ yo patthayasi, candato sasamicchasi.

172. Evaṁ ce Kaṇha jānāsi, yadaññamanusāsasi.
Kasmā pure mataṁ puttaṁ, ajjāpi manusocasi.

173. Yaṁ na labbhā manussena, amanussena vā puna[3].
Jāto me mā marī putto, kuto labbhā alabbhiyaṁ.

174. Na mantā mūlabhesajjā, osadhehi dhanena vā.
Sakkā ānayituṁ Kaṇha, yaṁ petamanusocasi.

175. Yassa etādisā assu, amaccā purisapaṇḍitā.
Yathā nijjhāpaye ajja, Ghaṭo purisapaṇḍito.

176. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

177. Abbahī vata me sallaṁ, yamāsi hadayassitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

178. Sohaṁ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava[4].

179. Evaṁ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Nivattayanti sokamhā, Ghaṭo jeṭṭhaṁva bhātaranti. (1527)

Ghaṭapaṇḍitajātakaṁ soḷasamaṁ.

Dasakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

1. Na cāhametaṁ (Sī), na vāhamete (Syā), na vāhametaṁ (I)
2. Paṭhaviṁ sitā (Sī, Syā, I)
3. Pana (Khu 2. 149)
4. Bhātika (Khu 2. 150)

Tassuddānaṁ

Daḷha kaṇha dhanañjaya saṅkhavaro,
Raja sattaha kassa ca[1] takkalinā.
Dhammaṁ kukkuṭa kuṇḍali bhojanadā,
Cakkavāka subhūrisa sotthi ghaṭoti.

1. Sattāhasasākha (Syā)

11. Ekādasakanipāta

455. * Mātuposakajātaka (1)

1. Tassa nāgassa vippavāsena,
Virūḷhā sallakī ca kuṭajā ca.
Kuruvindakaravīrā[1] bhisasāmā ca,
Nivāte pupphitā ca kaṇikārā.

2. Kocideva suvaṇṇakāyutā,
Nāgarājaṁ bharanti piṇḍena.
Yattha rājā rājakumāro vā,
Kavacamabhihessati achambhito[2].

3. Gaṇhāhi nāga kabaḷaṁ, mā nāga kisako bhava.
Bahūni rājakiccāni, tāni[3] nāga karissasi.

4. Sā nūna'sā kapaṇikā, andhā apariṇāyikā.
Khāṇuṁ pādena ghaṭṭeti, giriṁ Caṇḍoraṇaṁ pati.

5. Kā nu te sā mahānāga, andhā apariṇāyikā.
Khāṇuṁ pādena ghāṭṭeti, giriṁ Caṇḍoraṇaṁ pati.

6. Mātā me sā mahārāja, andhā apariṇāyikā.
Khāṇuṁ pādena ghaṭṭeti, giriṁ Caṇḍoraṇaṁ pati.

7. Muñcathe'taṁ mahānāgaṁ, yo'yaṁ bharati mātaraṁ.
Sametu mātarā nāgo, saha sabbehi ñātibhi.

8. Mutto ca bandhanā nāgo, muttamādāya kuñjaro[4].
Muhuttaṁ assāsayitvā[5], agamā yena pabbato.

9. Tato so naḷiniṁ[6] gantvā, sītaṁ kuñjarasevitaṁ.
Soṇḍāyū'dakamāhatvā[7], mātaraṁ abhisiñcatha.

---

* Khu 4. 399 piṭṭhepi. 1. Karavarā (Sī, Syā)
2. Asambhīto (Sī, Syā, I) 3. Yāni (Sī, I)
4. Kāsirājena pesito (Sī, Syā), mutto dāmāto kuñjaro (I, Sī-Nisya)
5. Vissamitvāna (Sī) 6. Nilinaṁ (Syā) 7. Māhitvā (Syā, Ka)

10. Koyaṁ anariyo devo, akālenapi vassati[1].
Gato me atrajo putto, yo mayhaṁ paricārako.

11. Uṭṭhehi amma kiṁ sesi, āgato tyāha'matrajo.
Muttomhi Kāsirājena, Vedehena yasassinā.

12. Ciraṁ jīvatu so rājā, Kāsīnaṁ raṭṭhavaḍḍhano.
Yo me puttaṁ pamocesi, sadā vuddhāpacāyikanti.

Mātuposakajātakaṁ paṭhamaṁ.

456. Juṇhajātaka (2)

13. Suṇohi mayhaṁ vacanaṁ janinda,
Atthena Juṇhamhi idhā'nupatto.
Na brāhmaṇe addhike tiṭṭhamāne,
Gantabba[2] māhu dvipadinda[3] seṭṭha.

14. Suṇomi tiṭṭhāmi vadehi brahme,
Yenā'si[4] atthena idhā'nupatto.
Kaṁ vā tvamatthaṁ mayi patthayāno,
Idhā'gamā brahme tadiṅgha brūhi.

15. Dadāhi me gāmavarāni pañca,
Dāsīsataṁ satta gavaṁsatāni.
Parosahassañca suvaṇṇanikkhe,
Bhariyā ca me sādisī dve dadāhi.

16. Tapo nu te brāhmaṇa bhiṁsarūpo,
Mantā nu te brāhmaṇa cittarūpā.
Yakkhā nu[5] te assavā santi keci,
Atthaṁ vā me abhijānāsi kattaṁ.

---

1. Akālena pavassati (Sī, Syā), akālena'ti vassati (I)
2. Gantabya (Ka)
3. Dipadāna (Sī, I), dvipadāna (Syā)
4. Yenāpi (Syā, Ka)
5. Yakkhā va (Sī, I)

17. Na me tapo atthi na cāpi mantā,
Yakkhāpi me assavā natthi keci.
Atthampi te nābhijānāmi kattaṁ,
Pubbe ca kho[1] saṅgatimattamāsi.

18. Paṭhamaṁ idaṁ dassanaṁ jānato me,
Na tā'bhijānāmi ito puratthā.
Akkhāhi me pucchito etamatthaṁ,
Kadā kuhiṁ vā ahu saṅgamo no.

19. Gandhārarājassa puramhi ramme,
Avasimhase Takkasīlāyaṁ deva.
Tatthandhakāramhi Timīsikāyaṁ[2],
Aṁsena aṁsaṁ samaghaṭṭayimha.

20. Te tattha ṭhatvāna ubho janinda,
Sārāṇiyaṁ[3] vītisārayimha[4] tattha.
Sāyeva no saṅgatimattamāsi,
Tato na pacchā na pure ahosi.

21. Yadā kadāci manujesu brahme,
Samāgamo sappurisena hoti.
Na paṇḍitā saṅgatisanthavāni,
Pubbe kataṁ vāpi vināsayanti.

22. Bālāva[5] kho saṅgatisanthavāni,
Pubbe kataṁ vāpi vināsayanti.
Bahumpi bālesu kataṁ vinassati,
Tathā hi bālā akataññurūpā.

23. Dhīrā ca kho saṅgatisanthavāni,
Pubbe kataṁ vāpi na nāsayanti.
Appampi dhīresu kataṁ na nassati,
Tathā hi dhīrā sukataññurūpā.

---

1. Pubbeva kho (Syā, Ka)
2. Timissikāyaṁ (Sī-Ṭṭha), timissakāyaṁ (Syā)
3. Sāraṇīyaṁ (Ka)
4. Vītisārimha (Sī, Syā, I)
5. Bālā ca (Sī, Syā, I)

24. Dadāmi te gāmavarāni pañca,
Dāsīsataṁ satta gavaṁsatāni.
Parosahassañca suvaṇṇanikkhe,
Bhariyā ca te sādisī dve dadāmi.

25. Evaṁ sataṁ hoti samecca rāja,
Nakkhattarājāriva tārakānaṁ.
Āpūratī Kāsipatī tathāhaṁ,
Tayāpi me saṅgamo ajja laddhoti.

Juṇhajātakaṁ dutiyaṁ.

457. * Dhammadevaputtajātaka (3)

26. Yasokaro puññakarohamasmi,
Sadātthuto samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Maggāraho devamanussapūjito,
Dhammo ahaṁ dehi adhamma maggaṁ.

27. Adhammayānaṁ daḷhamāruhitvā,
Asantasanto balavā'hamasmi.
Sa kissa hetumhi tava'jja dajjaṁ,
Maggaṁ ahaṁ dhamma adinnapubbaṁ.

28. Dhammo have pāturahosi pubbe,
Pacchā adhammo udapādi loke.
Jeṭṭho ca seṭṭho ca sanantano ca,
Uyyāhi jeṭṭhassa kaniṭṭha maggā.

29. Na yācanāya napi pātirūpā,
Na arahatā[1] te'haṁ dadeyyaṁ maggaṁ.
Yuddhañca no hotu ubhinna'majja,
Yuddhamhi yo jessati tassa maggo.

---

1. Na arahati (Sī, I), arahati (Ka)

* Khu 4. 405 piṭṭhepi.

30. Sabbā disā anuvisaṭo'hamasmi,
Mahabbalo amitayaso atulyo.
Guṇehi sabbehi upetarūpo,
Dhammo adhamma tvaṁ kathaṁ vijessasi.

31. Lohena ve haññati jātarūpaṁ,
Na jātarūpena hananti lohaṁ.
Sace adhammo hañcha ti[1] dhamma'majja,
Ayo suvaṇṇaṁ viya dassaneyyaṁ.

32. Sace tuvaṁ yuddhabalo Adhamma[2],
Na tuyha vuḍḍhā[3] ca garū ca atthi.
Maggañca te dammi piyāppiyena,
Vācāduruttānipi te khamāmi.

33. Idañca sutvā vacanaṁ adhammo,
Avaṁsiro patito uddhapādo.
"Yuddhatthiko ce na labhāmi yuddhaṁ",
Ettāvatā hoti hato adhammo.

34. Khantībalo yuddhabalaṁ vijetvā,
Hantvā adhammaṁ nihanitva[4] bhūmyā.
Pāyāsi vitto[5] abhiruyha sandanaṁ,
Maggeneva atibalo saccanikkamo.

35. Mātā pitā samaṇabrāhmaṇā ca,
Asammānitā yassa sake agāre.
Idheva nikkhippa sarīradehaṁ,
Kāyassa bhedā nirayaṁ vajanti te[6].
Yathā adhammo patito avaṁsiro.

---

1. Haññati (Sī, Syā), haññiti (katthaci)
2. Yuddhabalo'si'dhamma (Ka-Si), yuddhabalo'sa'dhamma (I)
3. Vaddhā (Sī, I)
4. Vihanitvā (Ka)
5. Citto (Syā)
6. Vajanti (Sī, I)

36. Mātā pitā samaṇabrāhmaṇā ca,
Susammānitā yassa sake agāre.
Idheva nikkhippa sarīradehaṁ,
Kāyassa bhedā sugatiṁ vajanti te.
Yathāpi dhammo abhiruyha sandananti.

Dhammadevaputtajātakaṁ[1] tatiyaṁ.

458. Udayajātaka (4)

37. Ekā nisinnā suci saññatūrū,
Pāsādamāruyha aninditaṅgī.
Yācāmi taṁ kinnaranettacakkhu,
Ime'karattiṁ ubhayo vasema.

38. Okiṇṇantaraparikhaṁ, daḷhamaṭṭālakoṭṭhakaṁ.
Rakkhitaṁ khaggahatthehi, duppavesamidaṁ puraṁ.

39. Daharassa yuvino cāpi, āgamo ca na vijjati.
Atha kena nu vaṇṇena, saṅgamaṁ icchase mayā.

40. Yakkho'hamasmi kalyāṇi, āgatosmi tavantike[2].
Tvaṁ maṁ nandaya[3] bhaddante, puṇṇakaṁsaṁ dadāmi te.

41. Devaṁ va yakkhaṁ atha vā manussaṁ,
Na patthaye Udaya'maticca aññaṁ.
Gaccheva tvaṁ yakkha mahānubhāva,
Mā cassu gantvā puna'rāvajittha.

42. Yā sā rati uttamā kāmabhoginaṁ,
Yaṁ hetu sattā visamaṁ caranti.
Mā taṁ ratiṁ jīyi tuvaṁ sucimhite,
Dadāmi te rūpiyaṁ kaṁsapūraṁ.

1. Dhammajātakaṁ (Sī, I) 2. Tavantikaṁ (Sī, I) 3. Nandassu (Syā, Ka)

43. Nāriṁ naro nijjhapayaṁ dhanena,
Ukkaṁsatī yattha karoti chandaṁ.
Vipaccanīko tava devadhammo,
Paccakkhato thokatarena esi.

44. Āyu ca vaṇṇo ca[1] manussaloke,
Nihīyati manujānaṁ sugatte.
Teneva vaṇṇena dhanampi tuyhaṁ,
Nihīyati jiṇṇatarāsi ajja.

45. Evaṁ me pekkhamānassa, rājaputti yasassini.
Hāyateva tava[2] vaṇṇo, ahorattānamaccaye.

46. Imināva tvaṁ vayasā, rājaputti sumedhase.
Brahmacariyaṁ careyyāsi, bhiyyo vaṇṇavatī siyā.

47. Devā na jīranti yathā manussā,
Gattesu tesaṁ valiyo na honti.
Pucchāmi taṁ yakkha mahānubhāva,
Kathaṁ nu devāna[3] sarīradeho.

48. Devā na jīranti yathā manussā,
Gattesu tesaṁ valiyo na honti.
Suve suve bhiyyatarova[4] tesaṁ,
Dibbo ca vaṇṇo vipulā ca bhogā.

49. Kiṁsūdha bhītā janatā anekā,
Maggo ca nekāyatanaṁ pavutto.
Pucchāmi taṁ yakkha mahānubhāva,
Katthaṭṭhito paralokaṁ na bhāye.

---

1. Āyuṁ ca vaṇṇaṁ ca (Ka-Sī, I)
2. Hāyate vata te (Sī, Syā, Ka), hāyateva tato (I)
3. Kathaṁ na devānaṁ (I)
4. Bhiyyataro ca (Ka)

50. Vācaṁ manañca paṇidhāya sammā,
Kāyena pāpāni akubbamāno.
Bahunnapānaṁ gharamāvasanto,
Saddho mudū saṁvibhāgī vadaññū.
Saṅgāhako sakhilo saṇhavāco,
Etthaṭṭhito paralokaṁ na bhāye.

51. Anusāsasi maṁ yakkha, yathā mātā yathā pitā.
Uḷāravaṇṇa pucchāmi, ko nu tvamasi subrahā.

52. Udayohamasmi kalyāṇi, saṅgarattā idhāgato[1].
Āmanta kho taṁ gacchāmi, muttosmi tava saṅgarā[2].

53. Sace kho tvaṁ Udayosi, saṅgarattā idhāgato.
Anusāsa maṁ rājaputta, yathā'ssa puna saṅgamo.

54. Atipatati[3] vayo khaṇo tatheva,
Ṭhānaṁ natthi dhuvaṁ cavanti sattā.
Parijiyyati addhuvaṁ sarīraṁ,
Udaye mā pamāda[4] carassu dhammaṁ.

55. Kasiṇā pathavī dhanassa pūrā,
Ekasseva siyā anaññadheyyā.
Taṁ cāpi jahati[5] avītarāgo,
Udaye mā pamāda carassu dhammaṁ.

56. Mātā ca pitā ca bhātaro ca,
Bhariyā yāpi dhanena hoti kītā[6].
Te cāpi jahanti aññamaññaṁ,
Udaye mā pamāda carassu dhammaṁ.

---

1. Saṅgaratthā idhāgato (Sī, I), saṅgaratthāyidhāgato (Syā)
2. Saṅkarā (Ka)
3. Adhipatatī (Sī, I)
4. Mā pamādaṁ (Sī)
5. Jahāti (Sī, Syā, I), jahātī (?)
6. Bhariyāpi dhanena honti atittā (Ka)

57. Kāyo parabhojananti ñatvā[1]
Saṁsāre sugatiñca duggatiñca[2].
Ittaravāsoti jāniyāna,
Udaye mā pamāda carassu dhammaṁ.

58. Sādhu bhāsati'yaṁ[3] yakkho, appaṁ maccāna jīvitaṁ.
Kasirañca parittañca, tañca dukkhena saṁyutaṁ.
Sāhaṁ ekā pabbajissāmi, hitvā Kāsiṁ Surundhananti.

Udayajātakaṁ catutthaṁ.

459. Pānīyajātaka (5)

59. Mitto mittassa pānīyaṁ, adinnaṁ paribhuñjisaṁ.
Tena pacchā vijigucchiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Mā puna akaraṁ pāpaṁ, tasmā pabbajito ahaṁ.

60. Paradārañca disvāna, chando me udapajjatha[4].
Tena pacchā vijigucchiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Mā puna akaraṁ pāpaṁ, tasmā pabbajito ahaṁ.

61. Pitaraṁ me mahārāja, corā agaṇhu[5] kānane.
Tesāhaṁ pucchito jānaṁ, aññathā naṁ viyākariṁ.

62. Tena pacchā vijigucchiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Mā puna akaraṁ pāpaṁ, tasmā pabbajito ahaṁ.

63. Pāṇātipātamakaruṁ, somayāge upaṭṭhite.
Tesāhaṁ samanuññā'siṁ.

64. Tena pacchā vijigucchiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Mā puna akaraṁ pāpaṁ, tasmā pabbajito ahaṁ.

65. Surāmerayamādhukā[6], ye janā paṭhamā'su no.
Bahūnaṁ te anatthāya, majjapāna'makappayuṁ.
Tesāhaṁ samanuññā'siṁ.

---

1. Kāyo ca parabhojanaṁ viditvā (Ka)
2. Sugatī ca duggatī ca (Sī, Syā, I), suggatiṁ duggatiñca (Ka)
3. Bhāsatayaṁ (Sī, I)
4. Upapajjatha (Syā, Ka)
5. Agaṇhuṁ (Sī, I), agaṇhi (Ka)
6. Madhukā (Sī, Syā, I)

66. Tena pacchā vijigucchiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Mā puna akaraṁ pāpaṁ, tasmā pabbajito ahaṁ.

67. Dhiratthu subahū kāme, duggandhe bahukaṇṭake.
Ye ahaṁ paṭisevanto, nālabhiṁ tādisaṁ sukhaṁ.

68. Mahassādā sukhā kāmā, natthi kāmā paraṁ[1] sukhaṁ.
Ye kāme paṭisevanti, saggaṁ te upapajjare.

69. Appassādā dukhā kāmā, natthi kāmā paraṁ dukhaṁ.
Ye kāme paṭisevanti, nirayaṁ te upapajjare.

70. Asī yathā sunisito, nettiṁsova supāyiko[2].
Sattīva urasi khittā, kāmā dukkhatarā tato.

71. Aṅgārānaṁva jalitaṁ, kāsuṁ sādhikaporisaṁ.
Phālaṁva divasaṁtattaṁ, kāmā dukkhatarā tato.

72. Visaṁ yathā halāhalaṁ, telaṁ pakkuthitaṁ[3] yathā.
Tambaloha[4] vilīnaṁva, kāmā dukkhatarā tatoti.

Pānīyajātakaṁ pañcamaṁ.

460. * Yudhañcayajātaka (6)

73. Mittāmaccaparibyūḷhaṁ[5], ahaṁ vande rathesabhaṁ.
Pabbajissāmahaṁ rāja[6], taṁ devo anumaññatu.

74. Sace te ūnaṁ kāmehi, ahaṁ paripūrayāmi[7] te.
Yo taṁ hiṁsati vāremi, mā pabbaja[8] Yudhañcaya[9].

75. Na ma'tthi ūnaṁ kāmehi, hiṁsitā me na vijjati.
Dīpañca kātumicchāmi, yaṁ jarā nābhikīrati.

---

1. Kāmaparaṁ (Sī, I)
2. Supāsito (Ka, Sī-Nisya), supāyito (Ka-Ṭṭha)
3. Ukkaṭṭhitaṁ (Sī, I), pakkuṭṭhitaṁ (Syā)
4. Tampalohaṁ (Syā)
5. Paribbūḷhaṁ (Sī, I)
6. Pabbajissaṁ mahārāja (Sī, I)
7. Ahaṁva pūrayāmi (Ka)
8. Pabbaji (I)
9. Yudhañjaya (Sī, Syā), Yuvañjaya (I)

* Khu 4. 408 piṭṭhepi.

76. Putto vā pitaraṁ yāce, pitā vā putta'morasaṁ.
Negamo taṁ yāce[1] tāta, mā pabbaja Yudhañcaya.

77. Mā maṁ deva nivārehi, pabbajantaṁ rathesabha.
Māhaṁ kāmehi sammatto, jarāya vasamanvagū.

78. Ahaṁ taṁ tāta yācāmi, ahaṁ putta nivāraye.
Ciraṁ taṁ daṭṭhumicchāmi, mā pabbaja Yudhañcaya.

79. Ussāvova tiṇaggamhi, sūriyuggamanaṁ pati.
Evamāyu manussānaṁ, mā maṁ amma nivāraya.

80. Taramāno imaṁ yānaṁ, āropetu[2] rathesabha.
Mā me mātā tarantassa, antarāyakarā ahu.

81. Abhidhāvatha bhaddante, suññaṁ hessati Rammakaṁ.
Yudhañcayo anuññāto, sabbadattena rājinā.

82. Yohu seṭṭho sahassassa[3], yuvā kañcanasannibho.
Soyaṁ kumāro pabbajito, kāsāyavasano balī.

83. Ubho kumārā pabbajitā, Yudhañcayo Yudhiṭṭhilo.
Pahāya mātāpitaro, saṅgaṁ chetvāna maccunoti.

Yudhañcayajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

461. Dasarathajātaka (7)

84. Etha Lakkhaṇa sītā ca, ubho otaratho'dakaṁ.
Evāyaṁ Bharato āha, "rājā dasaratho mato".

85. Kena Rāmappabhāvena, socitabbaṁ na socasi.
Pitaraṁ kālakataṁ[4] sutvā, na taṁ pasahate dukhaṁ.

86. Yaṁ na sakkā nipāletuṁ, posena lapahaṁ bahuṁ.
Sa kissa viññū medhāvī, attāna'mupatāpaye.

---

1. Negamo yācate (Sī, Syā, I)
2. Taramānā imaṁ yānaṁ, āropentu (Sī, I)
3. Manussānaṁ (Syā), sahassānaṁ (Ka)
4. Kālaṅkataṁ (Ka)

87. Daharā ca hi vuddhā ca[1], ye bālā ye ca paṇḍitā.
Aḍḍhā ceva daliddā ca, sabbe maccuparāyaṇā.

88. Phalānamiva pakkānaṁ, niccaṁ patanato bhayaṁ.
Evaṁ jātāna maccānaṁ, nicca maraṇato bhayaṁ.

89. Sāyameke na dissanti, pāto diṭṭhā bahujjanā.
Pāto eke na dissanti, sāyaṁ diṭṭhā bahujjanā.

90. Paridevayamāno ce, kiñcidatthaṁ udabbahe.
Sammūḷho hiṁsa'mattānaṁ, kayirā taṁ vicakkhaṇo.

91. Kiso vivaṇṇo bhavati, hiṁsa'mattāna'mattano[2].
Na tena petā pālenti, niratthā paridevanā.

92. Yathā saraṇa'mādittaṁ, vārinā parinibbaye[3].
Evampi dhīro sutavā, medhāvī paṇḍito naro.
Khippamuppatitaṁ sokaṁ, vāto tūlaṁva dhaṁsaye.

93. Macco ekova[4] acceti, ekova jāyate kule.
Saṁyogaparamātveva, sambhogā sabbapāṇinaṁ.

94. Tasmā hi dhīrassa bahussutassa,
Sampassato lokamimaṁ parañca.
Aññāya dhammaṁ hadayaṁ manañca,
Sokā mahantāpi na tāpayanti.

95. Sohaṁ dassañca bhokkhañca, bharissāmi ca[5] ñātake.
Sesañca pālayissāmi, kiccametaṁ[6] vijānato.

96. Dasa vassasahassāni, saṭṭhi vassasatāni ca.
Kambugīvo mahābāhu, Rāmo rajjamakārayīti.

Dasarathajātakaṁ sattamaṁ.

---

1. Ye vuddhā (Sī-Ṭṭha), ye vuḍḍhā (Syā)
2. Mattanā (Sī-Ṭṭhā, Khu 1. 371)
3. Vārināva nibbāpaye (Syā, Ka)
4. Ekova macco (Sī, Syā, I)
5. Sohaṁ yasañca bhogañca, bhariyāpi ca (Syā, Ka)
6. Kiccamevaṁ (I)

462. Saṁvarajātaka (8)

97. Jānanto no mahārāja, tava sīlaṁ janādhipo.
Ime kumāre pūjento, na taṁ kenaci maññatha.

98. Tiṭṭhante no mahārāje, adu[1] deve divaṅgate.
Ñātī taṁ samanuññiṁsu, sampassaṁ atthamattano.

99. Kena Saṁvara vattena, sañjāte abhitiṭṭhasi.
Kena taṁ nātivattanti, ñātisaṅghā samāgatā.

100. Na rājaputta usūyāmi[2], samaṇānaṁ mahesinaṁ.
Sakkaccaṁ te namassāmi, pāde vandāmi tādinaṁ.

101. Te maṁ dhammaguṇe yuttaṁ, sussūsa'manusūyakaṁ.
Samaṇā manusāsanti[3], isī dhammaguṇe ratā.

102. Tesāhaṁ vacanaṁ sutvā, samaṇānaṁ mahesinaṁ.
Na kiñci atimaññāmi, dhamme me nirato mano.

103. Hatthārohā anīkaṭṭhā, rathikā pattikārakā.
Tesaṁ[4] nappaṭibandhāmi, niviṭṭhaṁ[5] bhattavetanaṁ.

104. Mahāmattā ca me atthi, mantino paricārakā.
Bārāṇasiṁ voharanti, bahumaṁsasurodakaṁ.

105. Athopi vāṇijā phītā, nānāraṭṭhehi āgatā.
Tesu me vihitā rakkhā, evaṁ jānāhu'posatha.

106. Dhammena kira ñātīnaṁ, rajjaṁ kārehi Saṁvara.
Medhāvī paṇḍito cāsi[6], athopi ñātinaṁ hito.

107. Taṁ taṁ ñātiparibyūḷhaṁ, nānāratanamocitaṁ.
Amittā nappasahanti, indaṁva Asurādhipoti.

Saṁvarajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

1. Ādu (Sī, I), ādū (Syā)
2. Rājaputta nussuyyāmi (Ka)
3. Samanusāsanti (Sī, Syā, I)
4. Tesu (I)
5. Nibaddhaṁ (Sī, I)
6. Cāpi (Sī, I)

463. Suppārakajātaka (9)

108. Ummujjanti nimujjanti, manussā khuranāsikā.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

109. Kurukacchā[1] payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Khuramālīti vuccati.

110. Yathā aggīva suriyova[2], samuddo paṭidissati.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

111. Kurukacchā payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Aggimālīti vuccati.

112. Yathā dadhīva khīraṁva[3], samuddo paṭidissati.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

113. Kurukacchā payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Dadhimālīti[4] vuccati.

114. Yathā kusova sassova, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

115. Kurukacchā payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Kusamālīti vuccati.

116. Yathā naḷova veḷūva, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

117. Kurukacchā payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Naḷamālīti vuccati.

118. Mahabbhayo bhiṁsanako, saddo suyyati'mānuso[5].
Yathā sobbho papātova, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṁ taṁ pucchāma, samuddo katamo ayaṁ.

---

1. Bharukacchā (Sī, Syā, I, Ṭṭha)
2. Aggi suriyo ca (Syā), aggīva sūriyo (Ka)
3. Dadhi ca khīraṁ ca (Syā) evamuparipi.
4. Khīramālīti (Ka)
5. Samuddo suyyata'mānuso (Sī-I-Ṭṭha)

119. Kurukacchā payātānaṁ, vāṇijānaṁ dhanesinaṁ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Baḷavāmukhīti[1] vuccati.

120. Yato sarāmi attānaṁ, yato pattosmi viññutaṁ.
Nābhijānāmi sañcicca, ekapāṇampi hiṁsitaṁ.
Etena saccavajjena, sotthiṁ nāvā nivattatūti. (1647)

Suppārakajātakaṁ navamaṁ.

Ekādasakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Sirimātusuposakanāgavaro,
Puna juṇhaka dhamma'mudayavaro.
Atha pāni yudhañcayako ca dasa-
Ratha saṁvara pāragatena navāti.

1. Vaḷabhāmukhīti (Sī, I), balavāmukhīti (Syā, Ka)

12. Dvādasakanipāta

464. Cūḷakuṇālajātaka (1)

1. Luddhānaṁ[1] lahucittānaṁ, akataññūna dubbhinaṁ.
Nā'devasatto puriso, thīnaṁ saddhātu'marahati.

2. Na tā pajānanti kataṁ na kiccaṁ,
Na mātaraṁ pitaraṁ bhātaraṁ vā.
Anariyā samatikkantadhammā,
Sasseva cittassa vasaṁ vajanti.

3. Cirānuvutthampi[2] piyaṁ manāpaṁ,
Anukampakaṁ pāṇasamampi bhattuṁ[3].
Āvāsu kiccesu ca naṁ jahanti,
Tasmāha'mitthīnaṁ na vissasāmi.

4. Thīnañhi cittaṁ yathā vānarassa,
Kannappakannaṁ yathā rukkhachāyā.
Calācalaṁ hadayamitthiyānaṁ,
Cakkassa nemi viya parivattati.

5. Yadā tā passanti samekkhamānā,
Ādeyyarūpaṁ purisassa vittaṁ.
Saṇhāhi vācāhi nayanti menaṁ,
Kambojakā jalajeneva assaṁ.

6. Yadā na passanti samekkhamānā,
Ādeyyarūpaṁ purisassa vittaṁ.
Samantato naṁ parivajjayanti,
Tiṇṇo nadīpāragatova kullaṁ.

---

1. Khuddānaṁ (Sī, Syā, I) 2. Cirānuvuṭṭhampi (Syā, Ka) 3. Santaṁ (Sī, Syā, I)

7. Silesūpamā sikhiriva sabbabhakkhā,
Tikkhamāyā nadīriva sīghasotā.
Sevanti hetā piyamappiyañca,
Nāvā yathā orakūlaṁ parañca.

8. Na tā ekassa na dvinnaṁ, āpaṇova pasārito.
Yo tā mayhanti maññeyya, vātaṁ jālena bādhaye[1].

9. Yathā nadī ca pantho ca, pānāgāraṁ sabhā papā.
Evaṁ loki'tthiyo nāma, velā tāsaṁ na vijjati[2].

10. Ghatāsanasamā etā, kaṇhasappasirūpamā.
Gāvo bahitiṇasseva, omasanti varaṁ varaṁ.

11. Ghatāsanaṁ kuñjaraṁ kaṇhasappaṁ,
Muddhābhisittaṁ pamadā ca sabbā.
Ete naro niccayato[3] bhajetha,
Tesaṁ have dubbidu sabbabhāvo[4].

12. Na'ccantavaṇṇā na bahūnaṁ kantā,
Na dakkhiṇā pamadā sevitabbā.
Na parassa bhariyā na dhanassa hetu,
Eti'tthiyo pañca na sevitabbāti.

Cūḷakuṇālajātakaṁ paṭhamaṁ.

465. Bhaddasālajātaka (2)

13. Kā tvaṁ suddhehi vatthehi, aghe vehāyasaṁ[5] ṭhitā.
Kena tyā'ssūni vattanti, kuto taṁ bhayamāgataṁ.

14. Taveva deva vijite, Bhaddasāloti maṁ vidū.
Saṭṭhi[6] vassasahassāni, tiṭṭhato pūjitassa me.

---

1. Bandhaye (Syā, Ka)
2. Imissā gāthāya pubbaddhāparaddhaṁ vipariyāyena dissati (Ka)
3. Niccayatto (Sī, I)
4. Saccabhāvo (Syā)
5. Vehāsayaṁ (Sī, I)
6. Saṭṭhiṁ (Sī, I)

15. Kārayantā nagarāni, agāre ca disampati.
Vividhe cāpi pāsāde, na maṁ te accamaññisuṁ.
Yatheva maṁ te pūjesuṁ, tatheva tvampi pūjaya.

16. Taṁ ivāhaṁ[1] na passāmi, thūlaṁ kāyena te dumaṁ.
Ārohapariṇāhena, abhirūposi jātiyā.

17. Pāsādaṁ kārayissāmi, ekatthambhaṁ manoramaṁ.
Tattha taṁ upanessāmi, ciraṁ te yakkha jīvitaṁ.

18. Evaṁ cittaṁ udapādi, sarīrena vinābhāvo.
Puthuso maṁ vikantitvā, khaṇḍaso avakantatha.

19. Agge ca chetvā majjhe ca, pacchā mūlamhi chindatha[2].
Evaṁ me chijjamānassa, na dukkhaṁ maraṇaṁ siyā.

20. Hatthapādaṁ[3] yathā chinde[4], kaṇṇanāsañca jīvato.
Tato pacchā siro chinde, taṁ dukkhaṁ maraṇaṁ siyā.

21. Sukhaṁ nu khaṇḍaso chinnaṁ, Bhaddasāla vanappati.
Kiṁhetu kiṁ upādāya, khaṇḍaso chinnamicchasi.

22. Yañca hetumupādāya, hetuṁ dhammūpasaṁhitaṁ.
Khaṇḍaso chinnamicchāmi, mahārāja suṇohi me.

23. Ñātī me sukhasaṁvaddhā, mama passe nivātajā.
Tepi'haṁ upahiṁ seyyaṁ, paresaṁ asukhocitaṁ.

24. Ceteyyarūpaṁ[5] cetesi, Bhaddasāla vanappati.
Hitakāmosi ñātīnaṁ, abhayaṁ samma dammi teti.

Bhaddasālajātakaṁ dutiyaṁ.

---

1. Tañca ahaṁ (Sī, Syā, I)
2. Mūlañca chindatha (Sī), mūlaṁ vichindatha (I)
3. Hatthapāde (Ka)
4. Chinde (Ka)
5. Cetabbarūpaṁ (Sī, I)

466. Samuddavāṇijajātaka (3)

25. Kasanti vapanti te janā,
Manujā kammaphalūpajīvino.
Nayimassa dīpakassa bhāgino,
Jambudīpā idameva no varaṁ.

26. Tipañcarattūpagatamhi cande,
Vego mahā hehiti sāgarassa.
Uplavissaṁ dīpamimaṁ uḷāraṁ,
Mā vo vadhī gacchatha leṇa'maññaṁ.

27. Na jātu'yaṁ sāgaravārivego,
Uplavissaṁ dīpamimaṁ uḷāRaṁ.
Taṁ me nimittehi bahūhi diṭṭhaṁ,
Mā bhetha kiṁ socatha modathavho[1].

28. Pahūtabhakkhaṁ bahu-annapānaṁ,
Patta'ttha āvāsamimaṁ uḷāraṁ.
Na vo bhayaṁ paṭipassāmi kiñci,
Āputtaputtehi pamodathavho.

29. Yo devo'yaṁ dakkhiṇāyaṁ[2] disāyaṁ,
Khemanti pakkosati tassa saccaṁ.
Na uttaro vedi bhayābhayassa,
Mā bhetha kiṁ socatha modathavho.

30. Yathā ime vippavadanti yakkhā,
Eko bhayaṁ saṁsati khemameko.
Tadiṅgha mayhaṁ vacanaṁ suṇātha,
Khippaṁ lahuṁ mā vinassimha sabbe.

---

1. Modatha vo (Ka) 6, 38 Moggallānasuttaṁ passitabbaṁ. 2. Dakkhiṇassaṁ (Sī)

31. Sabbe samāgamma karoma nāvaṁ,
Doṇiṁ daḷhaṁ sabbayantūpapannaṁ.
Sace ayaṁ dakkhiṇo saccamāha,
Moghaṁ paṭikkosati uttaroyaṁ.
Sā ceva no hehiti āpadatthā,
Imañca dīpaṁ na pariccajema.

32. Sace ca kho uttaro saccamāha,
Moghaṁ paṭikkosati dakkhiṇoyaṁ.
Tameva nāvaṁ abhiruyha sabbe,
Evaṁ mayaṁ sotthi taremu pāraṁ.

33. Na ve sugaṇhaṁ paṭhamena seṭṭhaṁ,
Kaniṭṭhamāpāthagataṁ gahetvā.
Yo cīdha tacchaṁ[1] paviceyya gaṇhati[2],
Sa ve naro seṭṭhamupeti ṭhānaṁ.

34. Yathāpi te sāgaravārimajjhe,
Sakammunā sotthi vahiṁsu vāṇijā.
Anāgatatthaṁ paṭivijjhiyāna,
Appampi nā'cceti sa bhūripañño.

35. Bālā ca mohena rasānugiddhā,
Anāgataṁ appaṭivijjhiya'tthaṁ.
Paccuppanne sīdanti atthajāte,
Samuddamajjhe yathā te manussā.

36. Anāgataṁ paṭikayirātha kiccaṁ,
"Mā maṁ kiccaṁ kiccakāle byadhesi".
Taṁ tādisaṁ paṭikata[3] kiccakāriṁ,
Na taṁ kiccaṁ kiccakāle byadhetīti.

Samuddavāṇijajātakaṁ tatiyaṁ.

---

1. Majjhaṁ (Sī, Syā, I) 2. Gaṇhi (Ka)
3. Paṭikataṁ (Ka), paṭigata (Sī-Ṭṭha), paṭikacca (?)

467. Kāmajātaka (4)

37. Kāmaṁ kāmayamānassa, tassa ce taṁ samijjhati.
Addhā pītimano hoti, laddhā macco yadicchati.

38. Kāmaṁ kāmayamānassa, tassa ce taṁ samijjhati.
Tato naṁ aparaṁ kāme, ghamme taṇhaṁva vindati.

39. Gavaṁva siṅgino siṅgaṁ, vaḍḍhamānassa vaḍḍhati.
Evaṁ mandassa posassa, bālassa avijānato.
Bhiyyo taṇhā pipāsā ca, vaḍḍhamānassa vaḍḍhati.

40. Pathabyā sāliyavakaṁ, gavāssaṁ[1] dāsaporisaṁ.
Datvā ca[2] nālamekassa, iti vidvā[3] samaṁ care.

41. Rājā pasayha pathaviṁ vijitvā,
Sasāgarantaṁ mahi'māvasanto.
Oraṁ samuddassa atittarūpo[4],
Pāraṁ samuddassapi patthayetha.

42. Yāva anussaraṁ kāme, manasā titti nā'jjhagā.
Tato nivattā paṭikkamma disvā,
Te ve sutittā[5] ye paññāya tittā.

43. Paññāya tittinaṁ[6] seṭṭhaṁ, na so kāmehi tappati.
Paññāya tittaṁ purisaṁ, taṇhā na kurute vasaṁ.

44. Apacinetheva kāmānaṁ[7], appiccha'ssa alolupo.
Samuddamatto puriso, na so kāmehi tappati.

45. Rathakārova cammassa, parikantaṁ upāhanaṁ.
Yaṁ yaṁ cajati[8] kāmānaṁ, taṁ taṁ sampajjate sukhaṁ.
Sabbañce sukhamiccheyya, sabbe kāme pariccaje.

---

1. Gavassaṁ (Ka)
2. Datvāpi (Sī, Syā), datvā vā (I)
3. Viddhā (Syā)
4. Atittirūpo (Ka)
5. Tittā (Sī, Syā, I)
6. Tittīnaṁ (Sī, Syā)
7. Kāmāni (Sī, Syā, I)
8. Jahati (Syā, Ka)

46. Aṭṭha te bhāsitā gāthā, sabbā honti sahassiyo[1].
Paṭigaṇha mahābrahme, sādhetaṁ tava bhāsitaṁ.

47. Na me attho sahassehi, satehi nahutehi vā.
Pacchimaṁ bhāsato gāthaṁ, kāme me na rato mano.

48. Bhadrako[2] vatāyaṁ māṇavako, sabbalokavidū muni.
Yo imaṁ taṇhaṁ[3] dukkhajananiṁ, parijānāti paṇḍitoti.

Kāmajātakaṁ catutthaṁ.

468. Janasandhajātaka (5)

49. Dasa khalu imāni[4] ṭhānāni, yāni pubbe akaritvā.
Sa pacchā manutappati, iccevāha[5] Janasandho.

50. Aladdhā vittaṁ tappati, pubbe asamudānitaṁ.
Na pubbe dhanamesissaṁ, iti pacchānutappati.

51. Sakyarūpaṁ pure santaṁ, mayā sippaṁ na sikkhitaṁ.
Kicchā vutti asippassa, iti pacchānutappati.

52. Kūṭavedī pure āsiṁ, pisuṇo piṭṭhimaṁsiko.
Caṇḍo ca pharuso cāpi[6], iti pacchānutappati.

53. Pāṇātipātī pure āsiṁ, luddo cāpi[7] anāriyo.
Bhūtānaṁ nāpacāyissaṁ, iti pacchānutappati.

54. Bahūsu vata santīsu, anāpādāsu itthisu.
Paradāraṁ asevissaṁ, iti pacchānutappati.

55. Bahumhi vata santamhi, annapāne upaṭṭhite.
Na pubbe adadaṁ[8] dānaṁ, iti pacchānutappati.

56. Mātaraṁ pitaraṁ cāpi, jiṇṇakaṁ gatayobbanaṁ[9].
Pahu santo na posissaṁ, iti pacchānutappati.

---

1. Sahassiyā (?) upari Sutasomajātake tathā dissati.
2. Bhaddo (Sī)
3. Yo taṇhaṁ (Sī, Syā)
4. Khalumāni (Syā)
5. Iccāha rājā (Sī,Syā, I)
6. Cāsiṁ (Sī, Syā, I)
7. Cāsiṁ (Sī, I)
8. Adadiṁ (Sī)
9. Jiṇṇake gatayobbane (Sī, Syā, I)

57. Ācariya'manusatthāraṁ, sabbakāmarasāharaṁ.
Pitaraṁ atimaññissaṁ, iti pacchānutappati.

58. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, sīlavante bahussute.
Na pubbe payirupāsissaṁ, iti pacchānutappati.

59. Sādhu hoti tapo ciṇṇo, santo ca payirupāsito.
Na ca pubbe tapo ciṇṇo, iti pacchānutappati.

60. Yo ca etāni ṭhānāni, yoniso paṭipajjati.
Karaṁ purisakiccāni, sa pacchā nānutappatīti.

Janasandhajātakaṁ pañcamaṁ.

469. Mahākaṇhajātaka (6)

61. Kaṇho kaṇho ca ghoro ca, sukkadāṭho pabhāsavā[1].
Baddho pañcahi rajjūhi, kiṁ ravi[2] sunakho tava.

62. Nāyaṁ migānamatthāya, Usīnaka[3] bhavissati.
Manussānaṁ anayo hutvā, tadā kaṇho pamokkhati.

63. Pattahatthā samaṇakā, muṇḍā saṅghāṭipārutā.
Naṅgalehi kasissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

64. Tapassiniyo[4] pabbajitā, muṇḍā saṅghāṭipārutā.
Yadā loke gamissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

65. Dīghottaroṭṭhā jaṭilā, paṅkadantā rajassirā.
Iṇaṁ codāya[5] gacchanti, tadā kaṇho pamokkhati.

66. Adhicca Vede[6] Sāvittiṁ, Yaññatantañca[7] brāhmaṇā.
Bhatikāya yajissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

67. Mātaraṁ pitaraṁ cāpi, jiṇṇakaṁ gatayobbanaṁ.
Pahū santo[8] na bharanti, tadā kaṇho pamokkhati.

---

1. Patāpavā (Sī, Syā, I)
2. Dhīra (Sī, I), vīra (Syā)
3. Usīnara (Sī, I), usinnara (Syā)
4. Tapanīyā (Ka) dutiyantapadāni hetāni.
5. Vodāya (Sī, I), codaya (Syā)
6. Vedaṁ (Ka)
7. Tantrañca (Sī, Syā, I)
8. Santā (Sī)

68. Mātaraṁ pitaraṁ cāpi, jiṇṇakaṁ gatayobbanaṁ.
Bālā tumheti vakkhanti, tadā kaṇho pamokkhati.

69. Ācariyabhariyaṁ sakhiṁ[1], mātulāniṁ pitucchakiṁ[2].
Yadā loke gamissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

70. Asicammaṁ gahetvāna, khaggaṁ paggayha brāhmaṇā.
Panthaghātaṁ karissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

71. Sukkacchavī vedhaverā, thūlabāhū apātubhā.
Mittabhedaṁ karissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

72. Māyāvino nekatikā, asappurisacintakā.
Yadā loke bhavissanti, tadā kaṇho pamokkhatīti.

Mahākaṇhajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

470. Kosiyajātaka (7)

73. Neva kiṇāmi napi vikkiṇāmi,
Na cāpi me sannicayo ca atthi[3].
Sukiccharūpaṁ vatidaṁ parittaṁ,
Patthodano nāla'mayaṁ duvinnaṁ.

74. Appamhā appakaṁ dajjā, anumajjhato majjhakaṁ.
Bahumhā bahukaṁ dajjā, adānaṁ nupapajjati[4].

75. Taṁ taṁ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṁ samārūha[5], nekāsī labhate sukhaṁ.

76. Moghañcassa hutaṁ hoti, moghañcāpi samīhitaṁ.
Atithismiṁ yo nisinnasmiṁ, eko bhuñjati bhojanaṁ.

77. Taṁ taṁ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṁ samārūha, nekāsī labhate sukhaṁ.

---

1. Ācariyabhariyaṁ sakhābhariyaṁ (Sī, I)
2. Pitucchayaṁ (Sī), pitucchasaṁ (I)
3. Idhatthi (Syā)
4. Na upapajjati (Sī, I), nūpapajjati (Syā)
5. Ariyaṁ maggaṁ samāruha (Sī, I)

78. Saccañcassa hutaṁ hoti, saccañcāpi samīhitaṁ.
Atithismiṁ yo nisinnasmiṁ, neko bhuñjati bhojanaṁ.

79. Taṁ taṁ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṁ samārūha, nekāsī labhate sukhaṁ.

80. Sarañca juhati poso, Bahukāya Gayāya ca.
Doṇe Timbarutitthasmiṁ, sīghasote mahāvahe.

81. Atra cassa hutaṁ hoti, atra cassa samīhitaṁ.
Atithismiṁ yo nisinnasmiṁ, neko bhuñjati bhojanaṁ.

82. Taṁ taṁ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṁ samārūha, nekāsī labhate sukhaṁ.

83. Baḷisaṁ hi so nigilati[1], dīghasuttaṁ sabandhanaṁ.
Atithismiṁ yo nisinnasmiṁ, eko bhuñjati bhojanaṁ.

84. Taṁ taṁ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṁ samārūha, nekāsī labhate sukhaṁ.

85. Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime,
Ayañca vo sunakho kissa hetu.
Uccāvacaṁ vaṇṇanibhaṁ vikubbati,
Akkhātha no brāhmaṇā ke nu tumhe.

86. Cando ca suriyo ca[2] ubho idhāgatā,
Ayaṁ pana Mātali devasārathi.
Sakkohamasmi Tidasānamindo,
Eso ca kho Pañcasikhoti vuccati.

87. Pāṇissarā mudiṅgā ca[3], murajālambarāni ca.
Suttamenaṁ pabodhenti, paṭibuddho ca nandati.

88. Ye keci'me maccharino kadariyā,
Paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Idheva nikkhippa sarīradehaṁ,
Kāyassa bhedā nirayaṁ vajanti.

---

1. Niggilati (Sī, I) 2. Sūriyo ca (Ka) 3. Mutiṅgā ca (Sī, Syā, I)

89. Ye keci'me suggatimāsamānā[1],
Dhamme ṭhitā saṁyame saṁvibhāge.
Idheva nikkhippa sarīradehaṁ,
Kāyassa bhedā sugatiṁ vajanti.

90. Tvaṁ nosi ñāti purimāsu jātisu,
So maccharī rosako[2] pāpadhammo.
Taveva atthāya idhāgatamhā,
Mā pāpadhammo nirayaṁ gamittha[3].

91. Addhā hi maṁ vo hitakāmā, yaṁ maṁ samanusāsatha.
Sohaṁ tathā karissāmi, sabbaṁ vuttaṁ hitesibhi.

92. Esāha'majjeva upāramāmi,
Na cāpihaṁ[4] kiñci kareyya pāpaṁ.
Na cāpi me kiñci adeyyamatthi,
Na cāpi'datvā udakaṁ pivāmi[5].

93. Evañca me dadato sabbakālaṁ[6],
Bhogā ime vāsava khīyissanti.
Tato ahaṁ pabbajissāmi Sakka,
Hitvāna kāmāni yathodhikānīti.

Kosiyajātakaṁ sattamaṁ.

471. Meṇḍakapañhajātaka (8)

94. Yesaṁ na kadāci bhūtapubbaṁ,
Sakhyaṁ[7] sattapadampi'masmi loke.
Jātā amittā duve sahāyā,
Paṭisandhāya caranti kissa hetu.

---

1. Suggatimāsasānā (Sī, I), suggatāsisamānā (Ka)
2. Kosiyo (Syā, Ka)
3. Appattha (Ka-Sī, Syā, I)
4. Na cāpahaṁ (Sī, I)
5. Udakampahaṁ pibe (Sī)
6. Kāle (Ka)
7. Sakkhiṁ (Sī, I), sakhi (Syā)

95. Yadi me ajja pātarāsakāle,
Pañhaṁ na sakkuṇeyyātha vattumetaṁ.
Raṭṭhā pabbājayissāmi vo sabbe,
Na hi ma'ttho duppaññajātikehi.

96. Mahājanasamāgamamhi ghore,
Janakolāhalasaṅgamamhi jāte.
Vikkhittamanā anekacittā,
Pañhaṁ na sakkuṇoma vattumetaṁ.

97. Ekaggacittāva ekamekā,
Rahasi gatā atthaṁ nicintayitvā[1].
Paviveke sammasitvāna dhīrā,
Atha vakkhanti janinda etamatthaṁ.

98. Uggaputta-rājaputtiyānaṁ,
Urabbhassa maṁsaṁ piyaṁ manāpaṁ.
Na sunakhassa te adenti maṁsaṁ,
Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

99. Cammaṁ vihananti eḷakassa,
Assapiṭṭhattharassukhassa[2] hetu.
Na ca te sunakhassa attharanti,
Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

100. Āvellitasiṅgiko hi Meṇḍo,
Na ca sunakhassa visāṇakāni atthi.
Tiṇabhakkho maṁsabhojano ca,
Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

101. Tiṇamāsi palāsamāsi Meṇḍo,
Na ca sunakho tiṇamāsi no palāsaṁ.
Gaṇheyya suṇo sasaṁ biḷāraṁ,
Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

---

1. Atthāni cintayitvā (Syā, Ka)
2. Assapiṭṭhattharaṇasukhassa (Sī)

102. Aṭṭhaḍḍhapado catuppadassa,
Meṇḍo aṭṭhanakho adissamāno.
Chādiyamāharatī ayaṁ imassa,
Maṁsaṁ āharatī ayaṁ amussa.

103. Pāsādavaragato videhaseṭṭho,
Vitihāraṁ aññamaññabhojanānaṁ.
Addakkhi[1] kira sakkhikaṁ janindo,
Bubhukkassa puṇṇaṁmukhassa[2] cetaṁ.

104. Lābhā vata me anapparūpā,
Yassa me'disā paṇḍitā kulamhi.
Pañhassa gambhīragataṁ nipuṇamatthaṁ,
Paṭivijjhanti subhāsitena dhīrā.

105. Assatarirathañca ekamekaṁ,
Phītaṁ gāmavarañca ekamekaṁ.
Sabbesaṁ vo dammi paṇḍitānaṁ,
Paramappatītamano subhāsitenāti.

Meṇḍakapañhajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

472. Mahāpadumajātaka (9)

106. Nā'daṭṭhā[3] parato dosaṁ, aṇuṁthūlāni sabbaso.
Issaro paṇaye daṇḍaṁ, sāmaṁ appaṭivekkhiya.

107. Yo ca appaṭivekkhitvā, daṇḍaṁ kubbati khattiyo.
Sakaṇṭakaṁ so gilati, jaccandhova samakkhikaṁ.

108. Adaṇḍiyaṁ daṇḍayati[4], daṇḍiyañca adaṇḍiyaṁ[5].
Andhova visamaṁ maggaṁ, na jānāti samāsamaṁ.

109. Yo ca etāni ṭhānāni, aṇuṁthūlāni sabbaso.
Sudiṭṭhamanusāseyya, sa ve voharitu[6] marahati.

---

1. Addasa (Syā, Ka)
2. Bhobhukkhassa ca puṇṇamukhassa (Sī)
3. Nādiṭṭhā (Ka-Sī, Syā, Ka)
4. Daṇḍiyati (Syā, I)
5. Adaṇḍiya (Nisya), na daṇḍaye (?)
6. Vohātu (I)

110. Nekantamudunā sakkā, ekantatikhiṇena vā.
Attaṁ mahante[1] ṭhapetuṁ[2], tasmā ubhayamācare.

111. Paribhūto mudu hoti, atitikkho ca veravā.
Etañca ubhayaṁ ña tvā, anumajjhaṁ samācare.

112. Bahumpi ratto bhāseyya, duṭṭhopi bahu bhāsati.
Na itthikāraṇā rāja, puttaṁ ghātetumarahasi.

113. Sabbova[3] loko ekato[4], itthī ca ayamekikā.
Tenāhaṁ paṭipajjissaṁ, gacchatha pakkhipatheva[5] taṁ.

114. Anekatāle narake, gambhīre ca suduttare[6].
Pātito giriduggasmiṁ, kena tvaṁ tattha nā'mari.

115. Nāgo jātaphaṇo tattha, thāmavā girisānujo.
Paccaggahi maṁ bhogehi, tenāhaṁ tattha nā'mariṁ.

116. Ehi taṁ paṭinessāmi, rājaputta sakaṁ gharaṁ.
Rajjaṁ kārehi[7] bhaddante, kiṁ araññe karissasi.

117. Yathā gilitvā baḷisaṁ, uddhareyya salohitaṁ.
Uddharitvā sukhī assa, evaṁ[8] passāmi attanaṁ[9].

118. Kiṁ nu tvaṁ baḷisaṁ brūsi, kiṁ tvaṁ brūsi salohitaṁ.
Kiṁ nu tvaṁ ubbhataṁ brūsi, taṁ me akkhāhi pucchito.

119. Kāmā'haṁ baḷisaṁ brūmi, hatthi-assaṁ salohitaṁ.
Cattā'haṁ ubbhataṁ brūmi, evaṁ jānāhi khattiya.

120. Ciñcāmāṇavikā mātā, Devadatto ca me pitā.
Ānando paṇḍito nāgo, Sāriputto ca devatā.
Rājaputto ahaṁ āsiṁ[10], evaṁ dhāretha jātakanti.

Mahāpadumajātakaṁ navamaṁ.

---

1. Mahatte (Syā, Ka) 2. Ṭhāpetuṁ (Sī, Syā, I) 3. Sabbo ca (Ka-Sī, I)
4. Ekanto (Sī, I) 5. Pakkhipetha (Syā-Ṭṭha) 6. Gambhīre suduruttare (I, Ka)
7. Kāresi (Sī) 8. Sukhaṁ (I, Ka)
9. Attani (I, Ka), attanā (Syā), evaṁ ahampi puna sotthibhāvappattaṁ gilitabaḷisaṁ purisamiva attānaṁ passāmīti (Ṭṭha-Saṁvaṇṇanā)
10. Ahaṁ tadā rājaputto (Sī, Syā, I)

473. Mittāmittajātaka (10)

121. Kāni kammāni kubbānaṁ, kathaṁ viññū parakkame.
Amittaṁ jāneyya medhāvī, disvā sutvā ca paṇḍito.

122. Na naṁ umhayate disvā, na ca naṁ paṭinandati.
Cakkhūni cassa[1] na dadāti, paṭilomañca vattati.

123. Amitte tassa bhajati, mitte tassa na sevati.
Vaṇṇakāme nivāreti, akkosante pasaṁsati.

124. Guyhañca tassa na'kkhāti, tassa guyhaṁ na gūhati.
Kammaṁ tassa na vaṇṇeti, pañña'ssa nappasaṁsati.

125. Abhave nandati tassa, bhave tassa na nandati.
Accheraṁ[2] bhojanaṁ laddhā, tassa nu'ppajjate sati.
Tato naṁ nānukampati, aho sopi[3] labheyyito.

126. Iccete soḷasākārā, amittasmiṁ patiṭṭhitā.
Yehi amittaṁ jāneyya, disvā sutvā ca paṇḍito.

127. Kāni kammāni kubbānaṁ, kathaṁ viññū parakkame.
Mittaṁ jāneyya medhāvī, disvā sutvā ca paṇḍito.

128. Pavutthaṁ tassa sarati, āgataṁ abhinandati.
Tato kelāyito hoti, vācāya paṭinandati.

129. Mitte tasseva bhajati, amitte tassa na sevati.
Akkosante nivāreti, vaṇṇakāme pasaṁsati.

130. Guyhañca tassa akkhāti, tassa guyhañca gūhati.
Kammañca tassa vaṇṇeti, paññaṁ tassa[4] pasaṁsati.

131. Bhave ca nandati tassa[5], abhave tassa na nandati.
Accheraṁ[6] bhojanaṁ laddhā, tassa uppajjate sati.
Tato naṁ anukampati, aho sopi[7] labheyyito.

---

1. Cakkhūnissa (Syā, Ka)
2. Acchariyaṁ (Sī, Syā, I)
3. Ahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)
4. Paññamassa (Syā, Ka)
5. Bhave nandati tassa ca (Ka)
6. Acchariyaṁ (Sī, Syā, I)
7. Pahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)

132. Iccete soḷasākārā, mittasmiṁ suppatiṭṭhitā.
Yehi mittañca jāneyya[1], disvā sutvā ca paṇḍitoti. (1779)

Mittāmittajātakaṁ dasamaṁ.

Dvādasakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Lahucitta sasāla kasanti puna,
Atha kāma dasakhaluṭṭhānavaro.
Atha kaṇha sukosiya meṇḍavaro,
Padumo puna mittavarena dasāti.

1. Mittaṁ sujāneyya (I, Ka)

13. Terasakanipāta

474. Ambajātaka (1)

1. Ahāsi[1] me ambaphalāni pubbe,
Aṇūni thūlāni ca brahmacāri.
Teheva mantehi na dāni tuyhaṁ,
Dumapphalā pātubhavanti brahme.

2. Nakkhattayogaṁ paṭimānayāmi,
Khaṇaṁ muhuttañca mante na passaṁ[2].
Nakkhattayogañca khaṇañca laddhā,
Addhāharissa'mbaphalaṁ[3] pahūtaṁ.

3. Nakkhattayogaṁ na pure abhāṇi,
Khaṇaṁ muhuttaṁ na pure asaṁsi.
Sayaṁ harī[4] ambaphalaṁ pahūtaṁ,
Vaṇṇena gandhena rasenupetaṁ.

4. Mantābhijappena pure hi[5] tuyhaṁ,
Dumapphalā pātubhavanti brahme.
Svā'jja na pāresi jappampi mantaṁ[6],
Ayaṁ so ko nāma tava'jja dhammo.

5. Caṇḍālaputto mama sampadāsi,
Dhammena mante pakatiṁ ca saṁsi.
Mā cassu me pucchito nāmagottaṁ,
Guyhittho atthaṁ[7] vijaheyya manto[8].

---

1. Āhāsi (?)
2. Khaṇaṁ muhuttaṁ na maṁ tosayanti (Sī, I)
3. Athāharissambaphalaṁ (Sī, I)
4. Athāharī (Sī, Syā, I)
5. Pura'ssa (Sī, I), purepi (Syā)
6. Japampi mante (Sī, I)
7. Mā taṁ (Sī, Syā, I)
8. Vijaheyyu mantā (Syā)

6. Sohaṁ janindena janamhi puṭṭho,
Makkhābhibhūto alikaṁ abhāṇiṁ.
"Mantā ime brāhmaṇassā"ti micchā,
Pahīnamanto kapaṇo rudāmi.

7. Eraṇḍā pucimandā vā, atha vā pālibhaddakā.
Madhuṁ madhutthiko vinde, so hi tassa dumuttamo.

8. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Yamhā dhammaṁ vijāneyya, so hi tassa naruttamo.

9. Imassa daṇḍañca vadhañca datvā,
Gale gahetvā khalayātha[1] jammaṁ.
Yo uttamatthaṁ kasirena laddhaṁ,
Mānātimānena vināsayittha.

10. Yathā samaṁ maññamāno pateyya,
Sobbhaṁ guhaṁ narakaṁ pūtipādaṁ.
Rajjūti vā akkame kaṇhasappaṁ,
Andho yathā jotimadhiṭṭhaheyya.
Evampi maṁ tvaṁ khalitaṁ sapañña[2],
Pahīnamantassa punappadāhi[3].

11. Dhammena mantaṁ[4] tava sampadāsiṁ,
Tuvampi dhammena[5] pariggahesi.
Pakatimpi te attamano asaṁsiṁ,
Dhamme ṭhitaṁ taṁ[6] na jaheyya manto.

12. Yo bāla mantaṁ[7] kasirena laddhaṁ,
Yaṁ dullabhaṁ ajja manussaloke.
Kiñcāpi laddhā jīvituṁ appapañño[8],
Vināsayī alikaṁ bhāsamāno.

---

1. Balayātha (Syā), galayātha (Ka)
2. Sapaññā (I)
3. Puna sampadāhi (Syā), punappasīda (Sī, I)
4. Mante (Sī, Syā, I)
5. Tvampi dhammeneva (Ka)
6. Patiṭṭhaṁ (Ka)
7. Balamantaṁ (Ka)
8. Kicchā laddhaṁ jīvikaṁ appapañño (Sī, Syā), kicchāpi laddhā jīvikaṁ appañña (I)

13. Bālassa mūḷhassa akataññuno ca,
Musā bhaṇantassa asaññatassa.
Mante mayaṁ tādisake na dema,
Kuto mantā gaccha na mayha ruccasīti.

Ambajātakaṁ paṭhamaṁ.

475. Phandanajātaka (2)

14. Kuṭhārihattho[1] puriso, vanamogayha tiṭṭhasi.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kiṁ dāruṁ chetumicchasi.

15. Isso[2] vanāni carasi, samāni visamāni ca.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kiṁ dāruṁ nemiyā daḷhaṁ.

16. Neva sālo na khadiro, nā'ssakaṇṇo kuto dhavo.
Rukkho ca[3] phandano nāma, taṁ dāruṁ nemiyyā daḷhaṁ.

17. Kīdisāni'ssa pattāni, khandho vā pana kīdiso.
Puṭṭho me samma akkhāhi, yathā jānemu phandanaṁ.

18. Yassa sākhā palambanti, namanti na ca bhañjare.
So rukkho phandano nāma, yassa mūle ahaṁ ṭhito.

19. Arānaṁ cakka-nābhīnaṁ, īsā-nemi-rathassa ca.
Sabbassa te kammaniyo, ayaṁ hessati phandano.

20. Iti phandanarukkhopi, tāvade ajjhabhāsatha.
Mayhampi vacanaṁ atthi, Bhāradvāja suṇohi me.

21. Issassa[4] upakkhandhamhā[5], ukkacca caturaṅgulaṁ.
Tena nemiṁ pasāresi[6], evaṁ daḷhataraṁ siyā.

22. Iti phandanarukkhopi, veraṁ appesi tāvade.
Jātānaṁ ca ajātānaṁ, issānaṁ dukkha'māvahi.

---

1. Kudhārihattho (Ka) 2. Iso (Sī), īso (Syā, I) 3. Rukkhova (Sī, I)
4. Imassa (Ka-Sī, Ka) 5. Upakhandhamhā (Ka-Sī, I, Ka) 6. Pariharesi (Sī, I)

23. Iccevaṁ[1] phandano issaṁ, isso ca pana phandanaṁ.
Aññamaññaṁ vivādena, aññamañña'maghātayuṁ.

24. Evameva manussānaṁ, vivādo yattha jāyati.
Mayūranaccaṁ naccanti, yathā te issa-phandanā.

25. Taṁ vo vadāmi bhaddaṁ vo[2], yāvantettha samāgatā.
Sammodatha mā vivadatha[3], mā hotha issa-phandanā.

26. Sāmaggimeva[4] sikkhetha, Buddhehe'taṁ pasaṁsitaṁ.
Sāmaggirato dhammaṭṭho, yogakkhemā na dhaṁsatīti.

Phandanajātakaṁ dutiyaṁ.

476. Javanahaṁsajātaka (3)

27. Idheva haṁsa nipata, piyaṁ me tava dassanaṁ.
Issaro'si anuppatto, yamidhatthi pavedaya.

28. Savenena ekassa piyā bhavanti,
Disvā pane'kassa viyeti[5] chando.
Disvā ca sutvā ca piyā bhavanti,
Kaccinnu me pīyasi[6] dassanena.

29. Savanena piyo mesi, bhiyyo cāgamma dassanaṁ.
Evaṁ piyadassano me[7], vasa haṁsa mamantike[8].

30. Vaseyyāma tavā'gāre, niccaṁ sakkatapūjitā.
Matto ca ekadā vajje[9], "haṁsarājaṁ pacantu me".

31. Dhiratthu taṁ majjapānaṁ, yaṁ me piyataraṁ tayā.
Na cāpi majjaṁ pissāmi[10], yāva me vacchasī ghare.

---

1. Icceva (Sī, I)
2. Bhaddante (Ka)
3. Māvivadittha (Sī, Syā, I)
4. Sāmagyameva (Syā, Ka)
5. Vineti (Syā), viheti (I), vigeti (Ka-Ṭṭha)
6. Piyyasi (Sī, I)
7. Evaṁ piyadassano samāno (Sī, Syā, I)
8. Mama santike (Sī, Syā, I)
9. Vajjā (Sī, I)
10. Pivissāmi (Syā), pāyāmi (Sī, I)

32. Suvijānaṁ siṅgālānaṁ, sakuṇānañca[1] vassitaṁ.
Manussavassitaṁ rāja, dubbijānataraṁ tato.

33. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.

34. Yasmiṁ mano nivisati, avidūre sahāpi so.
Santikepi hi so dūre, yasmiṁ nāvisate[2] mano.

35. Antopi so hoti pasannacitto,
Pāraṁ samuddassa pasannacitto.
Antopi so hoti paduṭṭhacitto,
Pāraṁ samuddassa paduṭṭhacitto.

36. Saṁvasantā vivasanti, ye disā te rathesabha.
Ārā santo saṁvasanti, manasā raṭṭhavaḍḍhana.

37. Aticiraṁ nivāsena, piyo bhavati appiyo.
Āmanta kho taṁ gacchāma[3], purā te homa appiyā[4].

38. Evaṁ ce yācamānānaṁ, añjaliṁ nāvabujjhasi.
Paricārakānaṁ sataṁ[5], vacanaṁ na karosi no.
Evaṁ taṁ abhiyācāma, puna kayirāsi pariyāyaṁ.

39. Evaṁ ce no viharataṁ, antarāyo na hessati.
Tuyhaṁ cāpi[6] mahārāja, mayhaṁ ca[7] raṭṭhavaḍḍhana.
Appeva nāma passemu[8], ahorattānamaccayeti.

Javanahaṁsajātakaṁ tatiyaṁ.

477. Cūḷanāradajātaka (4)

40. Na te kaṭṭhāni bhinnāni, na te udakamābhataṁ.
Aggīpi te na hāpito[9], kinnu mandova jhāyasi.

---

1. Sakuntānañca (Sī, Syā, I)
2. Yasmā vivasate (Sa, Syā, I)
3. Gacchāmi (Syā)
4. Homi appiyo (Syā)
5. Santānaṁ (Sī, Syā), sattānaṁ (I)
6. Vāpi (Syā, I, Ka)
7. Vā (bahūsu)
8. Passema (Sī, Syā, I)
9. Hāsito (Sī, Syā)

41. Na ussahe vane vatthuṁ, Kassapā'mantayāmi taṁ.
Dukkho vāso araññasmiṁ, raṭṭhaṁ icchāmi gantave.

42. Yathā ahaṁ ito gantvā, yasmiṁ janapade vasaṁ.
Ācāraṁ brahme[1] sikkheyyaṁ, taṁ dhammaṁ anusāsa maṁ.

43. Sace araññaṁ hitvāna, vanamūlaphalāni ca.
Raṭṭhe rocayase vāsaṁ, taṁ dhammaṁ nisāmehi me.

44. Visaṁ mā paṭisevittho[2], papātaṁ parivajjaya.
Paṅke ca mā visīdittho[3], yatto cāsīvise care.

45. Kinnu visaṁ papāto vā, paṅko vā brahmacārinaṁ.
Kaṁ tvaṁ āsīvisaṁ brūsi, taṁ me akkhāhi pucchito.

46. Āsavo tāta lokasmiṁ, Surā nāma pavuccati.
Manuñño[4] surabhī vaggu, sādu[5] khuddarasūpamo[6].
Visaṁ tadāhu ariyā se, brahmacariyassa Nārada.

47. Itthiyo tāta lokasmiṁ, pamattaṁ pamathenti tā.
Haranti yuvino cittaṁ, tūlaṁ bhaṭṭhaṁva māluto.
Papāto eso akkhāto, brahmacariyassa Nārada.

48. Lābho siloko sakkāro, pūjā parakulesu ca.
Paṅko eso ca[7] akkhāto, brahmacariyassa Nārada.

49. Sasatthā[8] tāta rājāno, āvasanti mahiṁ imaṁ.
Te tādise manussinde, mahante tāta Nārada.

50. Issarānaṁ adhipatīnaṁ, na tesaṁ pādato care.
Āsīvisoti[9] akkhāto, brahmacariyassa Nārada.

51. Bhattattho bhattakāle ca[10], yaṁ gehamupasaṅkame.
Yadettha kusalaṁ jaññā, tattha ghāsesanaṁ care.

---

1. Brahmaṁ (Ka)
2. Paṭisevittha (Syā, Ka)
3. Paṅko ca mā visiyittho (Ka)
4. Manuññā (Sī, Syā, I)
5. Madhu (Sī, Syā)
6. Rasūpamā (Sī, Syā, I)
7. Esova (Sī, Syā, I)
8. Mahantā (Syā, Ka)
9. Āsīviso so (Sī, I)
10. Yaṁ (Sī, I)

52. Pavisitvā parakulaṁ, pānatthaṁ[1] bhojanāya vā.
Mitaṁ khāde mitaṁ bhuñje, na ca rūpe manaṁ kare.

53. Goṭṭhaṁ majjaṁ kirāṭañca[2], sabhā nikiraṇāni ca.
Ārakā parivajjehi, yānī'va visamaṁ pathanti.

Cūḷanāradajātakaṁ catutthaṁ.

478. Dūtajātaka (5)

54. Dūte te brahme[3] pāhesiṁ, Gaṅgātīrasmi jhāyato.
Tesaṁ puṭṭho na byākāsi. dukkhaṁ guyhamataṁ[4] nu te.

55. Sace te dukkhamuppajje, Kāsīnaṁ raṭṭhavaḍḍhana.
Mā kho naṁ tassa akkhāhi, yo taṁ dukkhā na mocaye.

56. Yo tassa[5] dukkhajātassa, ekaṅgamapi bhāgaso[6].
Vippamoceyya dhammena, kāmaṁ tassa pavedaya[7].

57. Suvijānaṁ siṅgālānaṁ, sakuṇānañca vassitaṁ.
Manussavassitaṁ rāja, dubbijānataraṁ tato.

58. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.

59. Yo attano dukkha'manānupuṭṭho,
Pavedaye jantu akālarūpe.
Ānandino tassa bhavanti'mittā[8],
Hitesino tassa dukhī bhavanti.

60. Kālañca ñatvāna tathāvidhassa,
Medhāvīnaṁ ekamanaṁ viditvā.
Akkheyya tibbāni[9] parassa dhīro,
Saṇhaṁ giraṁ atthavatiṁ pamuñce.

---

1. Pānattho (Syā, I)
2. Kirāsañca (Sī, Syā), kirāsaṁ vā (I)
3. Dūte brāhmaṇa (Ka)
4. Guyhaṁ mataṁ (Sī), tuyhaṁ mataṁ (Syā, Ka)
5. Yo ca tathā (I)
6. Ekantamapi bhāsato (Sī, I)
7. Pavedaye (Sī)
8. Bhavanta'mittā (Sī, I)
9. Tippāni (Sī, Syā, I)

61. Sace ca jaññā avisayha'mattano,
Na te hi mayhaṁ[1] sukhāgamāya.
Ekova tibbāni saheyya dhīro,
Saccaṁ hirottappa'mapekkhamāno.

62. Ahaṁ raṭṭhe vicaranto, nigame rājadhāniyo.
Bhikkhamāno mahārāja, ācariyassa dhanatthiko.

63. Gahapatī rājapurise, mahāsāle ca brāhmaṇe.
Alatthaṁ satta nikkhāni, suvaṇṇassa janādhipa.
Te me naṭṭhā mahārāja, tasmā socāmahaṁ bhusaṁ.

64. Purisā te mahārāja, manasā'nuvicintitā.
Nālaṁ dukkhā pamocetuṁ, tasmā tesaṁ na byāhariṁ.

65. Tvañca kho me mahārāja, manasā'nuvicintito.
Alaṁ dukkhā pamocetuṁ, tasmā tuyhaṁ pavedayiṁ.

66. Tassā'dāsi pasannatto, Kāsīnaṁ raṭṭhavaḍḍhano.
Jātarūpamaye nikkhe, suvaṇṇassa catuddasāti.

Dūtajātakaṁ pañcamaṁ.

479. Kāliṅgabodhijātaka (6)

67. Rājā Kāliṅgo cakkavatti, dhammena pathavimanusāsaṁ[2].
Agamā[3] bodhisamīpaṁ, nāgena mahānubhāvena.

68. Kāliṅgo Bhāradvājo ca, rājānaṁ Kāliṅgaṁ samaṇakolaññaṁ.
Cakkaṁ vattayato pariggahetvā[4], pañjalī idamavoca.

69. Paccoroha mahārāja, bhūmibhāgo yathā samaṇuggato[5].
Idha anadhivarā Buddhā, abhisambuddhā virocanti.

---

1. Nāyaṁ nīti mayha (Sī, I) 2. Manusāsi (Syā, Ka) 3. Agamāsi (Syā, Ka)
4. Pariṇetvā (I) 5. Samanugīto (Sī, Syā, I)

70. Padakkhiṇato āvaṭṭā, tiṇalatā asmiṁ bhūmibhāgasmiṁ.
Pathaviyā nābhiyaṁ[1] maṇḍo, iti no sutaṁ mante mahārāja[2].

71. Sāgarapariyantāya, mediniyā sabbabhūtadharaṇiyā.
Pathaviyā ayaṁ maṇḍo, orohitvā namo karohi.

72. Ye te bhavanti nāgā ca, abhijātā ca kuñjarā.
Ettāvatā padesaṁ te, nāgā neva mupayanti.

73. Abhijāto nāgo[3] kāmaṁ, pesehi kuñjaraṁ dantiṁ.
Ettāvatā padeso[4], sakkā[5] nāgena mupagantuṁ.

74. Taṁ sutvā rājā Kāliṅgo, veyyañjanikavaco nisāmetvā.
Sampesesi nāgaṁ ñassāma, mayaṁ yathimassidaṁ[6] vacanaṁ.

75. Sampesito ca raññā, nāgo koñcova abhinaditvāna.
Paṭisakkitvā[7] nisīdi, garuṁva bhāraṁ asahamāno.

76. Kāliṅgabhāradvājo, nāgaṁ khīṇāyukaṁ viditvāna.
Rājānaṁ Kāliṅgaṁ, taramāno ajjhabhāsittha.
Aññaṁ saṅkama nāgaṁ, nāgo khīṇāyuko mahārāja.

77. Taṁ sutvā Kāliṅgo, taramāno saṅkamī nāgaṁ.
Saṅkantevararaññe, nāgo tattheva pati[8] bhumyā.
Veyyañjanikavaco, yathā tathā ahu nāgo.

78. Kāliṅgo rājā Kāliṅgaṁ, brāhmaṇaṁ etadavoca.
Tvameva asi Sambuddho, Sabbaññū Sabbadassāvī.

79. Taṁ anadhivāsento Kāliṅgaṁ[9], brāhmaṇo idamavoca.
Veyyañjanikā hi mayaṁ, Buddhā sabbaññuno mahārāja.

80. Sabbaññū sabbavidū ca, Buddhā na lakkhaṇena jānanti.
Āgamabalasā[10] hi mayaṁ, Buddhā sabbaṁ pajānanti.

---

1. Puthuviyā ayaṁ (Sī), paṭhaviyā ayaṁ (Syā), puthaviyā'yaṁ (I)
2. Sutaṁ mahārāja (Sī, Syā, I)
3. Abhijāto te nāgo (Sī-I-Ṭṭha)
4. Padeso ca (Syā, Ka)
5. Na sakkā (Syā)
6. Yathā idaṁ (Sī, Syā, I)
7. Paṭi-osakkitvā (Ka)
8. Patito (Ka)
9. Kāliṅgo (Sī, Syā, I)
10. Āgamapurisā (I)

81. Mahayitvā sambodhiṁ[1], nānāturiyehi vajjamānehi.
Mālāvilepanaṁ abhiharitvā[2], [3] atha rājā manupāyāsi[3].

82. Saṭṭhi vāhasahassāni, pupphānaṁ sannipātayi.
Pūjesi rājā Kāliṅgo, bodhimaṇḍamanuttaranti[4].

Kāliṅgabodhijātakaṁ chaṭṭhaṁ.

480. * Akittijātaka (7)

83. Akittiṁ[5] disvā sammantaṁ, Sakko bhūtapatī bravi.
Kiṁ patthayaṁ mahābrahme, eko sammasi ghammani.

84. Dukkho punabbhavo Sakka, sarīrassa ca bhedanaṁ.
Sammohamaraṇaṁ dukkhaṁ, tasmā sammāmi vāsava.

85. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

86. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Yena putte ca dāre ca, dhanadhaññaṁ piyāni ca.
Laddhā narā na[6] tappanti, so lobho na mayī vase.

87. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

88. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Khettaṁ vatthuṁ hiraññañca, gavāssaṁ dāsaporisaṁ.
Yena jātena jīyanti, so doso na mayī vase.

89. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

---

1. Mahāyitvāna sambodhiṁ (Sī, I), pahaṁsitvāna sambodhiṁ (Syā), mamāyitvāna taṁ bodhiṁ (Ka)
2. Mālāgandhavilepanaṁ āharitvā (Sī, I)
3-3. Pākāraparikkhepaṁ kāresi. Atha rājā pāyāsi (Sī, Syā, I)
4. Varuttameti (Sī)
5. Akattiṁ (Ka)
6. Laddhā naññāni (Ka)
* Khu 4. 385 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.

90. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Bālaṁ na passe na suṇe, na ca bālena saṁvase.
Bālena'llāpa[1] sallāpaṁ, na kare na ca rocaye.

91. Kiṁ nu te akaraṁ bālo, vada Kassapa kāraṇaṁ.
Kena Kassapa bālassa, dassanaṁ nābhikaṅkhasi.

92. Anayaṁ nayati dummedho, adhurāyaṁ niyuñjati.
Dunnayo seyyaso hoti, sammā vutto pakuppati.
Vinayaṁ so na jānāti, sādhu tassa adassanaṁ.

93. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

94. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Dhīraṁ passe suṇe dhīraṁ, dhīrena saha saṁvase.
Dhīrena'llāpasallāpaṁ, taṁ kare taṁ ca rocaye.

95. Kiṁ nu te akaraṁ dhīro, vada Kassapa kāraṇaṁ.
Kena Kassapa dhīrassa, dassanaṁ abhikaṅkhasi.

96. Nayaṁ nayati medhāvī, adhurāyaṁ na yuñjati.
Sunayo seyyaso hoti, sammā vutto na kuppati.
Vinayaṁ so pajānāti, sādhu tena samāgamo.

97. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

98. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Tato ratyā vivasāne[2], sūriyuggamanaṁ[3] pati.
Dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṁ, sīlavanto ca yācakā.

99. Dadato me[4] na khīyetha, datvā nānutapeyyahaṁ.
Dadaṁ cittaṁ pasādeyyaṁ, etaṁ Sakka varaṁ vare.

---

1. Bālenā'lāpa (?)
2. Vivasane (Sī, Syā, I)
3. Suriyassuggamanaṁ (Sī, Syā, I)
4. Dadato ca me (I)

100. Etasmiṁ te sulapite, patirūpe subhāsite.
Varaṁ Kassapa te dammi, yaṁ kiñci manasicchasi.

101. Varañce me ado sakka, sabbabhūtānamissara.
Na maṁ puna upeyyāsi, etaṁ Sakka varaṁ vare.

102. Bahūhi vatacariyāhi[1], narā ca atha nāriyo.
Dassanaṁ abhikaṅkhanti, kiṁ nu me dassane bhayaṁ.

103. Taṁ tādisaṁ devavaṇṇaṁ[2], sabbakāmasamiddhinaṁ.
Disvā tapo pamajjeyyaṁ[3], etaṁ te dassane bhayanti.

Akittijātakaṁ sattamaṁ.

481. Takkāriyajātaka (8)

104. Ahameva dubbhāsitaṁ bhāsi bālo,
Bhekova'raññe ahimavhāyamāno[4].
Takkāriye sobbha'mimaṁ[5] patāmi,
Na kireva sādhu ativelabhāṇī[6].

105. Pappoti macco ativelabhāṇī,
Bandhaṁ vadhaṁ sokapariddavañca.
Attānameva garahāsi ettha,
Ācera yaṁ taṁ nikhaṇanti sobbhe.

106. Kimeva'haṁ Tuṇḍilamanupucchiṁ,
Kareyya saṁ[7] bhātaraṁ Kāḷikā'yaṁ[8].
Naggovahaṁ[9] vatthayugañca jīno,
Ayampi attho bahutādisova.

---

1. Vattacariyāhi (Sī, Syā, Ka) 2. Devavaṇṇiṁ (I)
3. Disvā tapo pamajjeyya (Ka), disvānahaṁ pamajjeyyaṁ (Cariyāpiṭakaṭṭhakathā, Ka)
4. Mavhayāno (Sī, I) 5. Sobbhamhi ahaṁ (Ka)
6. Sādhūtyativelabhāṇī (Ka) 7. Kareyyāsaṁ (Syā), kareyya sa (Ka), bhareyya saṁ (?)
8. Kāḷikāya (Syā, Ka) 9. Naggo ca'haṁ (?)

107. Yo yujjhamānāna’mayujjhamāno[1],
Meṇḍantaraṁ accupatī kuliṅgo.
So piṁsito meṇḍasirehi tattha,
Ayampi attho bahutādisova.

108. Caturo janā potthaka’maggahesuṁ,
Ekañca posaṁ anurakkhamānā.
Sabbeva te bhinnasirā sayiṁsu,
Ayampi attho bahutādisova.

109. Ajā yathā veḷugumbasmiṁ baddhā[2],
Avakkhipantī asi’majjhagacchi.
Teneva tassā galakā’vakantaṁ[3],
Ayampi attho bahutādisova.

110. Ime na devā na Gandhabbaputtā,
Migā ime atthavasaṁ gatā me[4].
Ekañca naṁ sāyamāse pacantu,
Ekaṁ punappātarāse[5] pacantu.

111. Sataṁ sahassāni dubhāsitāni,
Kalampi nāgghanti subhāsitassa.
Dubbhāsitaṁ saṅkamāno kileso[6],
Tasmā tuṇhī kimpurisā[7] na bālyā.

112. Yā me’sā byāhāsi[8] pamuñcathe’taṁ,
Giriñca naṁ[9] himavantaṁ nayantu.
Imañca kho dentu mahānasāya,
Pātova naṁ pātarāse pacantu.

---

1. Yujjhamānena ayujjhamāno (Ka)
2. Bandhaṁ (Syā, Ka)
3. Galayā vikantuṁ (Ka), galakaṁ vikantā (Syā)
4. Atthavasābhatā ime (Sī, Syā, I)
5. Ekañca naṁ pātarāse (Ka-Sī, I)
6. Kilissati (?)
7. Kimpuriso (Sī, Syā)
8. Byākāsi (Sī, Syā, I)
9. Giriṁ varaṁ (Ka)

113. Pajjunnanāthā pasavo, pasunāthā ayaṁ pajā.
Tvaṁ nāthosi[1] mahārāja, nāthohaṁ bhariyāya me[2].
Dvinnamaññataraṁ ñatvā, mutto gaccheyya pabbataṁ.

114. Na ve nindā suparivajjayetha[3],
Nānā janā sevitabbā janinda.
Yeneva eko labhate pasaṁsaṁ,
Teneva añño labhate ninditāraṁ.

115. Sabbo loko paricitto aticitto[4],
Sabbo loko cittavā samhi citte.
Paccekacittā puthu sabbasattā,
Kassīdha cittassa vasena vatte.

116. Tuṇhī ahū kimpuriso sabhariyo[5],
Yo dāni byāhāsi bhayassa bhīto.
So dāni mutto sukhito arogo,
Vācākireva'tthavatī narānanti.

Takkāriyajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

482. * Rurumigarājajātaka (9)

117. Tassa[6] gāmavaraṁ dammi, nāriyo ca alaṅkatā.
Yo[7] metaṁ migamakkhāti[8], migānaṁ migamuttamaṁ.

118. Mayhaṁ gāmavaraṁ dehi, nāriyo ca alaṅkatā.
Ahaṁ te migamakkhissaṁ, migānaṁ migamuttamaṁ.

119. Etasmiṁ vanasaṇḍasmiṁ, ambā sālā ca pupphitā.
Indagopakasañchannā, ettheso tiṭṭhate migo.

120. Dhanuṁ advejjhaṁ[9] katvāna, usuṁ sannayhupāgami[10].
Migo ca disvā rājānaṁ, dūrato ajjhabhāsatha.

---

1. Tvaṁ-Nātho'smi (Sī, Syā, I)
2. Amha-Nāthā mama bhariyā (Ka-Sī, Syā)
3. Suparivajjayātha (Syā)
4. Paracittena aticitto (Sī, Syā), paracittena acitto (Sī-Ṭṭha)
5. Abhāṇī (Ka)
* Khu 4. 403 piṭṭhepi.
6. Kassa (Sī, I)
7. Ko (Sī, Syā, I)
8. Makkhāsi (Syā, Ka)
9. Adejjhaṁ (Sī, I), sarajjuṁ (Ka)
10. Sandhāyupāgami (Sī, I)

121. Āgamehi mahārāja, mā maṁ vijjhi rathesabha.
Ko nu te idamakkhāsi, ettheso tiṭṭhate migo.

122. Esa pāpacaro poso, samma tiṭṭhati ārakā.
So'yaṁ[1] me idamakkhāsi, ettheso tiṭṭhate migo.

123. Saccaṁ kireva māhaṁsu, narā ekacciyā idha.
Kaṭṭhaṁ niplavitaṁ seyyo, na tveve'kacciyo naro.

124. Kinnu ruru garahasi migānaṁ,
Kiṁ pakkhīnaṁ kiṁ pana mānusānaṁ.
Bhayaṁ hi maṁ vindati'napparūpaṁ,
Sutvāna taṁ mānusiṁ bhāsamānaṁ.

125. Yamuddhariṁ vāhane vuyhamānaṁ,
Mahodake salile sīghasote.
Tatonidānaṁ bhayamāgataṁ mama,
Dukkho have rāja asabbhi saṅgamo.

126. Sohaṁ catuppattamimaṁ vihaṅgamaṁ,
Tanucchidaṁ hadaye ossajāmi.
Hanāmi taṁ mittadubbhiṁ akiccakāriṁ[2],
Yo tādisaṁ kammakataṁ na jāne.

127. Dhīra'ssa bālassa have janinda,
Santo vadhaṁ nappasaṁsanti jātu.
Kāma gharaṁ gacchatu pāpadhammo,
Yañcassa bhaṭṭhaṁ tadetassa dehi.
Ahaṁ ca te kāmakaro bhavāmi.

128. Addhā rurū aññataro sataṁ so[3],
Yo dubbhato[4] mānusassa na dubbhi.
Kāmaṁ gharaṁ gacchatu pāpadhammo,
Yañcassa bhaṭṭhaṁ tadetassa dammi.
Ahaṁ ca te kāmacāraṁ dadāmi.

---

1. So hi (Sī, Syā, I)
2. Hanāmi mittaddu'makiccakāriṁ (Sī, I)
3. Sataṁ'se (Sī)
4. Dubbhino (Syā), dūbhato (I)

129. Suvijānaṁ siṅgālānaṁ, sakuṇānañca vassitaṁ.
Manussavassitaṁ rāja, dubbijānataraṁ tato.

130. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.

131. Samāgatā jānapadā, negamā ca samāgatā.
Migā sassāni khādanti, taṁ devo paṭisedhatu.

132. Kāmaṁ janapado mā'si, raṭṭhañcāpi vinassatu.
Natvevāhaṁ ruruṁ dubbhe, datvā abhayadakkhiṇaṁ.

133. Mā me janapado āsi[1], raṭṭhañcāpi vinassatu.
Na tvevāhaṁ[2] migarājassa, varaṁ datvā musā bhaṇeti.

Rurumigarājajārakaṁ navamaṁ.

483. Sarabhamigajātaka (10)

134. Āsīsetheva[3] puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, yathā icchiṁ tathā ahu.

135. Āsīsetheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, udakā thalamubbhataṁ.

136. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, yathā icchiṁ tathā ahu.

137. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṁ attānaṁ, udakā thalamubbhataṁ.

138. Dukkhūpanītopi naro sapañño,
Āsaṁ na chindeyya sukhāgamāya.
Bahū hi phassā ahitā hitā ca,
Avitakkitā maccamupabbajanti[4].

---

1. Mā maṁ janapado ahu (Syā) 2. Na tveva (Ka-Sī, Ka) 3. Āsiṁ setheva (Sī, Syā, I)
4. Maccumupabbajanti (Ka-Sī, I), maccumupapajjanti (Syā, Ka) ettha "avitakkitāpi phassā maccaṁ janaṁ upagacchantī"ti attho.

139. Acintitampi bhavati, cintitampi vinassati.
Na hi cintāmayā bhogā, itthiyā purisassa vā.

140. Sarabhaṁ giriduggasmiṁ, yaṁ tvaṁ anusarī pure.
Alīnacittassa tuvaṁ, vikkanta'manujīvasi[1].

141. Yo taṁ viduggā narakā samuddhari,
Silāya yoggaṁ Sarabho karitvā.
Dukkhūpanītaṁ maccumukhā pamocayi,
Alīnacittaṁ ta migaṁ[2] vadesi.

142. Kiṁ tvaṁ nu[3] tattheva tadā ahosi,
Udāhu te koci naṁ[4] etadakkhā.
Vivaṭṭacchaddo nu'si sabbadassī,
Ñāṇaṁ nu te brāhmaṇa bhiṁsarūpaṁ.

143. Na cevahaṁ tattha tadā ahosiṁ,
Na cāpi me koci naṁ[4] etadakkhā.
Gāthāpadānañca subhāsitānaṁ,
Atthaṁ tadā'nenti janinda dhīrā.

144. Ādāya pattiṁ[5] paraviriyaghātiṁ,
Cāpe saraṁ kiṁ vicikicchase tuvaṁ.
Nunno[6] saro Sarabhaṁ hantu khippaṁ,
Annaṁ hi etaṁ varapañña rañño.

145. Addhā pajānāmi ahampi etaṁ,
Annaṁ migo brāhmaṇa khattiyassa.
Pubbe katañca[7] apacāyamāno,
Tasmā migaṁ Sarabhaṁ no hanāmi.

146. Neso migo mahārāja, asure'so disampati.
Etaṁ hantvā manussinda, bhavassu amarādhipo.

---

1. Tava, vikkantaṁ jīvitaṁ labhi (Ka)
2. Tameva (Syā, Ka)
3. Tuvannu (Sī, I)
4. Taṁ (Ka)
5. Pattaṁ (Syā), paṭṭiṁ (Ka)
6. Nuṇṇo (Ka-Sī, Syā), tuṇṇo (Ka)
7. Pubbe ca kataṁ (Ka)

147. Sace ca rājā[1] vicikicchase tuvaṁ,
Hantuṁ migaṁ sarabhaṁ sahāyakaṁ[2].
Saputtadāro naravīraseṭṭha[3],
Gantā[4] tuvaṁ vetaraṇiṁ yamassa.

148. Kāmaṁ ahaṁ jānapadā ca sabbe,
Puttā ca dārā ca sahāyasaṅghā.
Gacchemu taṁ vetaraṇiṁ yamassa,
Na tveva hañño mama pāṇado yo[5].

149. Ayaṁ migo kicchagatassa mayhaṁ,
Ekassa kattā vivanasmi ghore.
Taṁ tādisaṁ pubbakiccaṁ saranto,
Jānaṁ mahābrahme kathaṁ haneyyaṁ.

150. Mittābhirādhī cirameva jīva,
Rajjaṁ imaṁ dhammaguṇe[6] pasāsa.
Nārīgaṇehi paricāriyanto,
Modassu raṭṭhe tidiveva vāsavo.

151. Akkodhano niccapasannacitto,
Sabbātithī yācayogo bhavitvā[7].
Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṁ,
Anindito saggamupehi ṭhānanti. (1930)

Sarabhamigajātakaṁ dasamaṁ.

Terasakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

---

1. Rāja (Sī, Syā, I)
2. Sahāyakaṁ me (Sī, I)
3. Naraviriyaseṭṭha (Sī, I)
4. Gantvā (Syā, Ka)
5. Pāṇada'ssa (Sī, Syā, I)
6. Rajjampimaṁ cassa gaṇe (Ka)
7. Pāhunake karitvā (Syā), yācayogo viditvā (Ka)

Tassuddānaṁ

Vara-amba kuṭhāri sahaṁsavaro,
Atha'raññasmiṁ dūtakapañcamako.
Atha bodhi akitti sutakkarinā,
Atha rurumigena'paro sarabhoti.

14. Pakiṇṇakanipāta

484. Sālikedārajātaka (1)

1. Sampannaṁ sālikedāraṁ, suvā bhuñjanti Kosiya.
Paṭivedemi te brahme, na ne[1] vāretumussahe.

2. Eko ca tattha sakuṇo, yo nesaṁ[2] sabbasundaro.
Bhutvā sāliṁ yathākāmaṁ, tuṇḍenā'dāya gacchati.

3. Oḍḍentu[3] vālapāsāni, yathā bajjhetha so dijo.
Jīvañca naṁ gahetvāna, ānayehi[4] mamantike.

4. Ete bhutvā pivitvā ca[5], pakkamanti vihaṅgamā.
Eko baddhosmi pāsena, kiṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.

5. Udaraṁ nūna aññesaṁ, suva accodaraṁ tava.
Bhutvā sāliṁ yathākāmaṁ, tuṇḍenā'dāya gacchasi.

6. Koṭṭhaṁ nu tattha pūresi, suva veraṁ nu te mayā.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kuhiṁ sāliṁ nidāhasi[6].

7. Na me veraṁ tayā saddhiṁ, koṭṭho mayhaṁ na vijjati.
Iṇaṁ muñcāmi'ṇaṁ dammi, sampatto koṭasimbaliṁ.
Nidhimpi tattha nidahāmi, evaṁ jānāhi kosiya.

8. Kīdisaṁ te iṇadānaṁ, iṇamokkho ca kīdiso.
Nidhinidhāna'makkhāhi, atha pāsā pamokkhasi.

9. Ajātapakkhā taruṇā, puttakā mayha Kosiya.
Te maṁ bhatā bharissanti, tasmā tesaṁ iṇaṁ dade.

10. Mātā pitā ca me vuddhā, jiṇṇakā gabhayobbanā.
Tesaṁ tuṇḍena hātūna, muñce pubbakataṁ[7] iṇaṁ.

---

1. Te (Sī, Syā), naṁ (Sī, Syā, I, Ṭṭha), taṁ (Ka, Ṭṭha)
2. Tesaṁ (Sī,Ṭṭha)
3. Ujjhantu (Syā, Ka); Aṁ 1. 290 piṭṭhepi passitabbaṁ.
4. Ānayetha (Sī, ị)
5. Bhutvā ca pitvā ca (I)
6. Nidhīyasi (I)
7. Pubbe kataṁ (Sī)

11. Aññepi tattha sakuṇā, khīṇapakkhā sudubbalā.
Tesaṁ puññatthiko dammi, taṁ nidhiṁ āhu paṇḍitā.

12. Īdisaṁ[1] me iṇadānaṁ, iṇamokkho ca īdiso.
Nidhinidhāna'makkhāmi[2], evaṁ jānāhi Kosiya.

13. Bhaddako vata'yaṁ pakkhī, dijo paramadhammiko.
Ekaccesu manussesu, ayaṁ dhammo na vijjati.

14. Bhuñja sāliṁ yathākāmaṁ, saha sabbehi ñātibhi.
Punāpi suva passemu, piyaṁ me tava dassanaṁ.

15. Bhuttañca pītañca tava'ssamamhi[3],
Ratī ca[4] no Kosiya te sakāse.
Nikkhittadaṇḍesu dadāhi dānaṁ,
Jiṇṇe ca mātāpitaro bharassu.

16. Lakkhī vata me udapādi ajja,
Yo addasāsiṁ pavaraṁ[5] dijānaṁ.
Suvassa sutvāna subhāsitāni,
Kāhāmi puññāni anappakāni.

17. So Kosiyo attamano udaggo,
Annañca pānañca'bhisaṅkharitvā[6].
Annena pānena pasannacitto,
Santappayi samaṇabrāhmaṇe cāti.

Sālikedārajātakaṁ[7] paṭhamaṁ.

485. Candakinnarītajātaka (2)

18. Upanīyatidaṁ maññe, Cande[8] lohitamaddane.
Ajja jahāmi jīvitaṁ, pāṇā[8] me Cande nirujjhanti.

---

1. Edisaṁ (Sī, I)
2. Nidhiṁ nidhānaṁ akkhātaṁ (Sī, I)
3. Tavassabyamhi (Ka)
4. Rattiñca (Syā, Ka)
5. Yohaṁ adassaṁ paramaṁ (Syā, Ka)
6. Annañca pānaṁ abhisaṁharitvā (Ka)
7. Kedārajātakaṁ (Ka)
8-8. Lohitamadena majjāmi. Vijahāmi jīvitaṁ pāṇā (Sī, I, Ṭṭha)

19. Osīdi[1] me dukkhaṁ[2] hadayaṁ, me ḍayhate nitammāmi.
Tava Candiyā socantiyā, na naṁ aññehi sokehi.

20. Tiṇamiva vanamiva milāyāmi[3], nadī aparipuṇṇāva[4] sussāmi.
Tava Candiyā socantiyā, na naṁ aññehi sokehi.

21. Vassa'miva sare pāde[5], imāni assūni vattare mayhaṁ.
Tava Candiyā socantiyā, na naṁ aññehi sokehi.

22. Pāpo khosi[6] rājaputta, yo me icchitaṁ[7] patiṁ varākiyā.
Vijjhasi vanamūlasmiṁ, soyaṁ viddho chamā seti.

23. Imaṁ mayhaṁ hadayasokaṁ, paṭimuñcatu rājaputta tava mātā.
Yo mayhaṁ hadayasoko, kimpurisaṁ avekkhamānāya.

24. Imaṁ mayhaṁ hadayasokaṁ, paṭimuñcatu rājaputta tava jāyā.
Yo mayhaṁ hadayasoko, kimpurisaṁ avekkhamānāya.

25. Mā ca puttaṁ[8] mā ca patiṁ, addakkhi rājaputta tava mātā.
Yo kimpurisaṁ avadhi, adūsakaṁ mayha kāmā hi[9].

26. Mā ca puttaṁ mā ca patiṁ, addakkhi rājaputta tava jāyā.
Yo kimpurisaṁ avadhi, adūsakaṁ mayha kāmā hi.

27. Mā tvaṁ Cande rodi, mā soci vanatimiramattakkhi.
Mama tvaṁ hehisi bhariyā, rājakule pūjitā nārībhi[10].

28. Api nūna'haṁ marissaṁ, nāhaṁ[11] rājaputta tava hessaṁ.
Yo kimpurisaṁ avadhi, adūsakaṁ mayha kāmā hi.

24. Api bhīruke api jīvitukāmike, kimpurisi gaccha himavantaṁ.
Tālīsatagarabhojanā, aññe[12] taṁ migā ramissanti.

---

1. Osadhi (Sī, Syā, I), osaṭṭhi (Ka), osati (Abhinavaṭīkā), osīdati (?)
2. Dukkhaṁ me (Sī, I)
3. Milayāmi (Sī), miyyāmi (Sī, I, Ṭṭha)
4. Aparipuṇṇiyāva (Sī, I)
5. Vassaṁva sare pāde (Sī), vassaṁva sare pabbatapāde (I)
6. Pāposi kho (Sī), pāpo kho (Syā, I)
7. Icchita (Sī, Syā, I)
8. Putte (Sī, I)
9. Mayhaṁ kāmā (Ka)
10. Nārī (Sī, I)
11. Na ca panāhaṁ (Sī, I)
12. Tālissatagarabhojane, arañña (Sī, I)

30. Te pabbatā tā ca kandarā,
[1] Tā ca giriguhāyo tatheva tiṭṭhanti[1].
Tattheva[2] taṁ apassantī,
Kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

31. Te paṇṇasanthatā ramaṇīyā, vāḷamigehi anuciṇṇā.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ[3].

32. Te pupphasanthatā ramaṇīyā, vāḷamigehi anuciṇṇā.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

33. Acchā savanti girivana[4] nadiyo, kusumābhikiṇṇasotāyo.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

34. Nīlāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni[5].
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

35. Pītāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

36. Tambāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

37. Tuṅgāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

38. Setāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

39. Citrāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

40. Yakkhagaṇasevite Gandhamādane, osadhebhi sañchanne.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

41. Kimpurisasevite Gandhamādane, osadhebhi sañchanne.
Tattheva taṁ apassantī, kimpurisa kathaṁ ahaṁ kassaṁ.

1-1. Tā ca giriguhāyo (Sī, Syā, I) 2. Tattha (Sī, Syā, I) 3. Kāsaṁ (Sī, Syā, I)
4. Girivara (Sī, I) 5. Dassaneyyāni (Sī, I)

42. Vande te ayirabrahme[1],
Yo me icchitaṁ patiṁ varākiyā.
Amatena abhisiñci,
Samāgatāsmi piyatamena.

43. Vicarāma dāni girivana[2] nadiyo, kusumābhikiṇṇasotāyo.
Nānādumavasanāyo[3], piyaṁvadā aññamaññassāti.

Candakinnarījātakaṁ[4] dutiyaṁ.

486. Mahā-ukkusajātaka (3)

44. Ukkā cilācā[5] bandhanti dīpe[6],
Pajā mamaṁ khādituṁ patthayanti.
Mittaṁ sahāyañca vadehi senaka,
Ācikkha ñātibyasanaṁ dijānaṁ.

45. Dijo dijānaṁ pavarosi pakkhima[7],
Ukkusarāja saraṇaṁ taṁ upema[8].
Pajā mamaṁ khādituṁ patthayanti,
Luddā cilācā[5] bhava me sukhāya.

46. Mittaṁ sahāyañca karonti paṇḍitā,
Kāle akāle sukhamesamānā[9].
Karomi te senaka etamatthaṁ,
Ariyo hi ariyassa karoti kiccaṁ.

47. Yaṁ hoti kiccaṁ anukampakena,
Ariyassa ariyena kataṁ tayīdaṁ[10].
Attānurakkhī bhava mā adayhi[11],
Lacchāma putte tayi jīvamāne.

---

1. Ayyire brahme (Ka)
2. Girivara (Sī, I)
3. Sevanāyo (I)
4. Candakinnarajātakaṁ (Sī, Syā, I)
5. Milācā (Sī, Syā, I)
6. Bandhanti luddā, dīpe (Ka)
7. Pakkhi (Sī, I), pakkhi ca (Syā)
8. Upemi (Sī, Syā, I)
9. Māsayānā (I)
10. Tava yidaṁ (Sī, I)
11. Aḍayha (Sī, I)

48. Taveva rakkhāvaraṇaṁ karonto,
Sarīrabhedāpi na santasāmi.
Karonti heke[2] sakhīnaṁ sakhāro,
Pāṇaṁ cajantā[3] sata'mesa[4] dhammo.

49. Sudukkaraṁ kammamakāsi[5], aṇḍajā'yaṁ vihaṅgamo.
Atthāya kuraro putte, aḍḍharatte anāgate.

50. Cutāpi heke[6] khalitā sakammunā,
Mittānukampāya patiṭṭhahanti.
Puttā mama'ṭṭā gati'māgatosmi,
Atthaṁ caretho[7] mama vāricara[8].

51. Dhanena dhaññena ca attanā ca,
Mittaṁ sahāyaṁ ca karonti paṇḍitā.
Karomi te senaka etamatthaṁ,
Ariyo hi ariyassa karoti kiccaṁ.

52. Appossukko tāta tuvaṁ nisīda,
Putto pitu carati atthacariyaṁ.
Ahaṁ carissāmi taveta'matthaṁ,
Senassa putte paritāyamāno.

53. Addhā hi tāta sata'mesa dhammo,
Putto pitu yaṁ care[9] atthacariyaṁ.
Appeva maṁ disvāna pavaḍḍhakāyaṁ.
Senassa puttā na viheṭhayeyyuṁ.

54. Pasū manussā migavīraseṭṭha[10],
Bhayaṭṭitā[11] seṭṭhamupabbajanti.
Puttā mama'ṭṭā gati'māgatosmi,
Tvaṁ nosi rājā bhava me sukhāya.

---

1. Tameva (Syā, Ka) 2. Hete (Ka- Sī, Syā, I) 3. Cajanti (Sī, I)
4. Satānesa (I) 5. Makā (Sī, I) 6. Eke (Sī, I)
7. Caretha (Sī, Syā, I) 8. Vārichanna (Sī, I)
9. Pitunaṁ care (Ka), pitu yañcaretha (Sī, I) 10. Migaviriyaseṭṭha (Sī, I)
11. Bhayadditā (Sī, I)

55. Karomi te senaka etamatthaṁ,
Āyāmi te taṁ disataṁ vadhāya.
Kathaṁ hi viññū pahu sampajāno,
Na vāyame attajanassa guttiyā.

56. Mittañca kayirātha suhadayañca[1],
Ayirañca kayirātha sukhāgamāya.
Nivatthakocova[2] sare'bhihantvā,
Modāma puttehi samaṅgibhūtā.

57. Sakamittassa kammena, sahāyassā'palāyino.
Kūjanta'mupakūjanti, lomasā hadayaṅgamaṁ.

58. Mittaṁ sahāyaṁ adhigamma paṇḍito,
So bhuñjatī putta pasuṁ dhanaṁ vā.
Ahañca puttā ca pahī ca mayhaṁ.
Mittānukampāya samaṅgibhūtā.

59. Rājavatā sūravatā ca attho,
Sampannasakhissa bhavanti hete.
So mittavā yasavā uggatatto,
Asmiṁ'dhaloke[3] modati kāmakāmī.

60. Karaṇīyāni mittāni, daliddenāpi senaka.
Passa mittānukampāya, samaggamhā sañātake[4].

61. Sūrena balavantena, yo mitte[5] kurute dijo.
Evaṁ so sukhito hoti, yathāhaṁ tvaṁ ca senakāti.

Mahā-ukkusajātakaṁ tatiyaṁ.

---

1. Suhaddayañca (Sī), sakhāgharañca (I)
2. Kojova (Sī, I)
3. Asmiñca loke (Sī, Syā, I)
4. Sañātakā (?)
5. Mette (Sī,), mittaṁ (Syā)

487. Uddālakajātaka (4)

62. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā,
Dummakkharūpā[1] ye mantaṁ jappanti[2].
Kaccinnu te mānusake payoge,
Idaṁ vidū parimuttā apāyā.

63. Pāpāni kammāni karetha[3] rāja,
Bahussuto ce na careyya dhammaṁ.
Sahassavedopi na taṁ paṭicca,
Dukkhā pamucce[4] caraṇaṁ apatvā.

64. Sahassavedopi na taṁ paṭicca,
Dukkhā pamucce caraṇaṁ apatvā.
Maññāmi Vedā aphalā bhavanti,
Sasaṁyamaṁ caraṇaññeva saccaṁ.

65. Na heva vedā aphalā bhavanti,
Sasaṁyamaṁ caraṇaññeva saccaṁ.
Kittiṁ hi[5] pappoti adhicca vede,
Santiṁ puṇāti[6] caraṇena danto.

66. Bhaccā mātā pitā bandhū,
Yena jāto sayeva so.
Uddālako ahaṁ bhoto[7],
Sottiyākulavaṁsako[8].

67. Kathaṁ bho brāhmaṇo hoti, kathaṁ bhavati kevalī.
Kathañca parinibbānaṁ, dhammaṭṭho kinti vuccati.

---

1. Dummudharūpā (Sī, I, Ka)
2. Yeme japanti (Sī, I), ye'me jappanti mante (heṭṭhā 138 piṭṭhe)
3. Kareyya(Syā), katvāna (heṭṭhā 138 piṭṭhe) 4. Pamuñce (Syā) 5. Kittiñca (Syā)
6. Punoti (Sī-Ṭṭha), puṇeti (Syā, heṭṭhā 138 piṭṭhepi), puneti (I)
7. Bhoti (Ka) 8. Vaṁsato (Ka)

68. Niraṁkatvā aggimādāya brāhmaṇo,
Āpo siñcaṁ yajaṁ usseti yūpaṁ.
Evaṁkaro brāhmaṇo hoti khemī,
Dhamme ṭhitaṁ tena amāpayiṁsu.

69. Na suddhi secanena'tthi, nāpi kevalī brāhmaṇo.
Na khantī nāpi soraccaṁ, nāpi so parinibbuto.

70. Kathaṁ so[1] brāhmaṇo hoti, kathaṁ bhavati kevalī.
Kathañca parinibbānaṁ, dhammaṭṭho kinti vuccati.

71. Akhettabandhū amamo nirāso,
Nillobhapāpo bhavalobhakhīṇo.
Evaṁkaro brāhmaṇo hoti khemī,
Dhamme ṭhitaṁ tena amāpayiṁsu.

72. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.
Sabbesaṁ sītibhūtānaṁ, atthi seyyotha[2] pāpiyo.

73. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.
Sabbesaṁ sītibhūtānaṁ, natthi seyyotha pāpiyo.

74. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapakkusā.
Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.

75. Sabbesaṁ sītibhūtānaṁ, natthi seyyotha pāpiyo.
Panaṭṭhaṁ[3] carasi brahmaññaṁ, sottiyākulavaṁsataṁ.

76. Nānārattehi vatthehi, vimānaṁ bhavati chāditaṁ.
Na tesaṁ chāyā vatthānaṁ, so rāgo anupajjatha.

---

1. Bho (Syā, Ka) 2. Seyyova (Sī, I) 3. Pasatthaṁ (Syā), pasaṭṭhaṁ (Ka)

77. Evameva[1] manussesu, yadā sujjhanti māṇavā.
Te sajātiṁ pamuñcanti[2], dhammamaññāya subbatāti.

Uddālakajātakaṁ catutthaṁ.

488. * Bhisajātaka (5)

78. Assaṁ gavaṁ rajataṁ jātarūpaṁ,
Bhariyaṁ ca so idha labhataṁ manāpaṁ.
Puttehi dārehi samaṅgi hotu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

79. Mālaṁ ca so Kāsikacandanaṁ ca,
Dhāretu putta'ssa bahū bhavantu.
Kāmesu tibbaṁ kurutaṁ apekkhaṁ,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

80. Pahūtadhañño kasimā yasassī,
Putte gihī dhanimā sabbakāme.
Vayaṁ apassaṁ gharamāvasātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

81. So khattiyo hotu pasayhakārī,
Rājābhirājā[3] balavā yasassī.
Sa cāturantaṁ mahi'māvasātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

82. So brāhmaṇo hotu avītarāgo,
Muhuttanakkhattapathesu yutto.
Pūjetu naṁ raṭṭhapatī yasassī,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

---

1. Evamevaṁ (I) 2. Na tesaṁ jātiṁ pucchanti (Sī, Syā, I), na tesaṁ jāti sujjhati (Ka)
3. Rājādhirājā (Syā, Ka) * Khu 4. 410 piṭṭhepi.

83. Ajjhāyakaṁ sabbasamantavedaṁ[1],
Tapassīnaṁ maññatu sabbaloko.
Pūjentu naṁ jānapadā samecca,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

84. Catussadaṁ gāmavaraṁ samiddhaṁ,
Dinnaṁ hi so bhuñjatu Vāsavena.
Avītarāgo maraṇaṁ upetu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

85. So gāmaṇī hotu sahāyamajjhe,
Naccehi gītehi pamodamāno.
So rājato byasana mā'lattha[2] kiñci,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

86. Yaṁ ekarājā pathaviṁ vijetvā,
Itthīsahassāna[3] ṭhapetu aggaṁ.
Sīmantinīnaṁ pavarā bhavātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yā ahāsi.

87. Isīnaṁ hi sā sabbasamāgatānaṁ,
Bhuñjeyya sāduṁ avikampamānā.
Carātu lābhena vikatthamānā,
Bhisāni te brāhmaṇa yā ahāsi.

88. Āvāsiko hotu mahāvihāre,
Navakammiko hotu Gajaṅgalāyaṁ[4].
Ālokasandhiṁ divasaṁ[5] karotu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

---

1. Sabbasamattavedaṁ (Sī), sabbasamattavedanaṁ (I)
2. Mā rājato vyasana'malattha (Sī, Syā, I)
3. Itthīsahassassa (Sī, I)
4. Kajaṅgalāyaṁ (Sī, Syā, I)
5. Divasā (Sī, Syā, I)

89. So bajjhatū pāsasatehi chabbhi[1],
Rammā vanā niyyatu rājadhāniṁ[2].
Tuttehi so haññatu pācanehi,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

90. Alakkamālī tipukaṇṇaviddho,
Laṭṭhīhato sappamukhaṁ upetu.
Sakacchabandho[3] visikhaṁ carātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

91. Yo ve anaṭṭhaṁva[4] naṭṭhanti cāha,
Kāmeva so labhataṁ bhuñjataṁ ca[5].
Agāramajjhe maraṇaṁ upetu,
Yo vā bhonto saṅkati kañcideva[6].

92. Yadesamānā vicaranti loke,
Iṭṭhañca kantañca bahūnametaṁ.
Piyaṁ manuññaṁ cidha jīvaloke,
Kasmā isayo nappasaṁsanti kāme.

93. Kāmesu ve haññare bajjhare ca,
Kāmesu dukkhañca bhayañca jātaṁ.
Kāmesu bhūtādhipatī pamattā,
Pāpāni kammāni karonti mohā.

94. Te pāpadhammā pasavetva pāpaṁ,
Kāyassa bhedā nirayaṁ vajanti.
Ādīnavaṁ kāmaguṇesu disvā,
Tasmā isayo nappasaṁsanti kāme.

95. Vīmaṁsamāno isino bhisāni,
Tīre gahetvāna thale nidhesiṁ.
Suddhā apāpā isayo vasanti,
Etāni te brahmacārī bhisāni.

---

1. Chamhi (Sī, I), chassu (?)
2. Rājaṭhāniṁ (Ka)
3. Sakkaccabaddho (Sī, I), saṁkaccabandho (Nisyā)
4. Anaṭṭhaṁ (Sī, Syā, I)
5. Labhatu bhuñjatu ca (Syā)
6. Kiñcideva (Ka)

96. Na te naṭā no pana kīḷaneyyā,
Na bandhavā no pana te sahāyā.
Kismiṁ vu'patthambha sahassanetta,
Isīhi tvaṁ kīḷasi devarāja.

97. Ācariyo mesi pitā ca mayhaṁ,
Esā patiṭṭhā khalitassa brahme.
Ekāparādhaṁ khama bhūripañña,
Na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.

98. Suvāsitaṁ isinaṁ ekarattaṁ,
Yaṁ vāsavaṁ bhūtapati'ddasāma.
Sabbeva bhonto sumanā bhavantu,
Yaṁ brāhmaṇo paccupādī bhisāni.

99. Ahaṁ ca Sāriputto ca, Moggallāno ca Kassapo.
Anuruddho Puṇṇo Ānando, tadāsuṁ satta bhātaro.

100. Bhaginī Uppalavaṇṇā ca, dāsī Khujjuttarā tadā.
Citto gahapati dāso, yakkho Sātāgiro tadā.

101. Pālileyyo[1] tadā nāgo, madhudo[2] Seṭṭhavānaro.
Kāḷudāyī tadā Sakko, evaṁ dhāretha jātakanti.

Bhisajātakaṁ pañcamaṁ.

489. Surucijātaka (6)

102. Mahesī Surucino[3] bhariyā, ānītā paṭhamaṁ ahaṁ.
Dasa vassasahassāni, yaṁ maṁ Surucimānayi.

103. Sāhaṁ brāhmaṇa rājānaṁ, Vedehaṁ Mithilaggahaṁ.
Nābhijānāmi kāyena, vācāya uda cetasā.
Suruciṁ atimaññittha[4], āvi[5] vā yadi vā raho.

---

1. Pārileyyo (Sī, I) 2. Madhuvā (Sī, I) 3. Rucino (Sī, Syā, I)
4. Atimaññittho (Sī, I), atimaññitā (?) 5. Āviṁ (Sī, I)

104. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (1)

105. Bhattu mama sassu mātā, pitā cāpi ca sassuro.
Te maṁ brahme vinetāro, yāva aṭṭhaṁsu jīvitaṁ.

106. Sāhaṁ ahiṁsāratinī, kāmasā[1] dhammacārinī[2].
Sakkaccaṁ te upaṭṭhāsiṁ, rattindivamatanditā.

107. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (2)

108. Soḷasitthisahassāni, sahabhariyāni brāhmaṇa.
Tāsu issā vā kodho vā, nāhu mayhaṁ kudācanaṁ.

109. Hitena tāsaṁ nandāmi, na ca me kāci appiyā.
Attānaṁvā'nukampāmi, sadā sabbā sapattiyo.

110. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (3)

111. Dāse kammakare pesse[3], ye caññe anujīvino.
Pesemi[4] sahadhammena, sadā pamuditindriyā.

112. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (4)

113. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe cāpi vanibbake.
Tappemi annapānena, sadā payatapāṇinī.

114. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (5)

115. Cātuddasiṁ pañcaddasiṁ[5], yā ca pakkhassa aṭṭhamī[6].
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ[7].
Uposathaṁ upavasāmi[8], sadā sīlesu saṁvutā.

1. Kāmaso (Sī) 2. Dhammacāriṇī (Sī) 3. Pose (Syā, Ka)
4. Posemi (Sī, Syā, I) 5. Pannarasiṁ (Sī, I) 6. Aṭṭhamiṁ (Sī, I)
7. Aṭṭhaṅgasusamāhitaṁ (sabbattha) vimāna-ṭṭha 65 piṭṭhe passitabbā.
8. Upavasiṁ (Ka)

116. Etena saccavajjena, putto uppajjataṁ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (6)

117. Sabbeva te dhammaguṇā, rājaputti yasassini.
Saṁvijjanti tayi bhadde, ye tvaṁ kittesi attani.

118. Khattiyo jātisampanno, abhijāto yasassimā.
Dhammarājā Videhānaṁ, putto uppajjate tava[1].

119. Dummī[2] rajojalladharo, aghe vehāyasaṁ ṭhito.
Manuññaṁ bhāsase vācaṁ, yaṁ mayhaṁ hadayaṅgamaṁ.

120. Devatānusi saggamhā, isi vā'si[3] mahiddhiko.
Ko vā'si tvaṁ anuppatto, attānaṁ me pavedaya.

121. Yaṁ devasaṁghā vandanti, Sudhammāyaṁ samāgatā.
Sohaṁ Sakko sahassakkho, āgatosmi tavantike.

122. Itthiyo[4] jīvalokasmiṁ, yā hoti[5] samacārinī[6].
Medhāvinī sīlavatī, sassudevā patibbatā.

123. Tādisāya sumedhāya, sucikammāya nāriyā.
Devā dassanamāyanti, mānusiyā amānusā.

124. Tvañca bhadde suciṇṇena, pubbe sucaritena ca.
Idha rājakule jātā, sabbakāmasamiddhinī.

125. Ayañca te rājaputti, ubhayattha kaṭaggaho.
Devalokūpapattī ca, kittī ca idha jīvite.

126. Ciraṁ sumedhe sukhinī, dhammamattani pālaya.
Esāhaṁ tidivaṁ yāmi, piyaṁ me tava dassananti.

Surucijātakaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Tavaṁ (Sī, I) 2. Rummī (Sī, I) 3. Cāpi (Ka)
4. Itthiyā (I) 5. Honti (Sī, Syā) 6. Samacāriṇī (Sī)

490. Pañcuposathikajātaka (7)

127. Appossukko dāni tuvaṁ kapota,
Vihaṅgama na tava bhojanattho.
Khudaṁ[1] pipāsaṁ adhivāsayanto,
Kasmā bhavaṁ'posathiko kapota[2].

128. Ahaṁ pure giddhigato kapotiyā,
Asmiṁ padesasmi'mubho ramāma.
Athaggahī sākuṇiko kapotiṁ,
Akāmako tāya vinā ahosiṁ.

129. Nānābhavā vippayogena tassā,
Manomayaṁ vedana vedayāmi[3].
Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
Rāgo mamaṁ mā puna'rāgamāsi. (1)

130. Anujjugāmī uragā dujivha[4],
Dāṭhāvudho ghoravisosi sappa.
Khudaṁ pipāsaṁ adhivāsayanto,
Kasmā bhavaṁ'posathiko nu dīgha[5].

131. Usabho ahū balavā gāmikassa,
Calakkakū vaṇṇabalūpapanno.
So maṁ akkami taṁ kupito aḍaṁsiṁ,
Dukkhābhitunno maraṇaṁ upāgā[6].

132. Tato janā nikkhamitvāna gāmā,
Kanditvā roditvā[7] apakkamiṁsu.
Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
Kodho mamaṁ mā puna'rāgamāsi. (2)

---

1. Khuddaṁ (Syā, Ka), khudhaṁ (Sakkata-pākatānurūpaṁ)
2. Kapoto (Sī, I)
3. Vedanaṁ vediyāmi (Sī, I)
4. Uraga dvijivha (Sī)
5. Dīgho (Sī, I)
6. Upāgami (Sī, I)
7. Kanditva roditva (Sī)

133. Matāna maṁsāni bahū susāne,
Manuññarūpaṁ tava bhojane taṁ.
Khudaṁ pipāsaṁ adhivāsayanto,
Kasmā bhavaṁ'posathiko siṅgāla[1].

134. Pavisi[2] kucchiṁ mahato gajassa,
Kuṇape rato hatthimaṁsesu giddho[3].
Uṇho ca vāto tikhiṇā ca rasmiyo,
Te sosayuṁ tassa karīsamaggaṁ.

135. Kiso ca paṇḍū ca ahaṁ bhadante,
Na me ahū nikkhamanāya maggo.
Mahā ca megho sahasā pavassi,
So temayī tassa karīsamaggaṁ.

136. Tato ahaṁ nikkhamisaṁ bhadante,
Cando yathā Rāhumukhā pamutto.
Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
Lobho mamaṁ mā puna'rāgamāsi. (3)

137. Vammikathūpasmiṁ kipillikāni,
Nippothayanto tuvaṁ pure carāsi.
Khudaṁ pipāsaṁ adhivāsayanto,
Kasmā bhavaṁ'posathiko nu accha[4].

138. Sakaṁ niketaṁ atihīḷayāno[5],
Atricchatā[6] Mallagāmaṁ[7] agacchiṁ.
Tato janā nikkhamitvāna gāmā,
Kodaṇḍakena paripothayiṁsu maṁ.

---

1. Sigālo (Sī, I)
2. Pavissaṁ (Sī, I), pavissa (Syā)
3. Hatthimaṁse pagiddho (Sī, I)
4. Accho (Sī, I)
5. Atiheḷayāno (Syā, Ka)
6. Atricchatāya (Sī, Syā, I)
7. Malataṁ (Sī, I), mallayataṁ (Ka)

139. So bhinnasīso ruhiramakkhitaṅgo,
Paccāgamāsiṁ sakaṁ[1] niketaṁ.
Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
Atricchatā mā puna'rāgamāsi. (4)

140. Yaṁ no apucchittha tuvaṁ bhadante,
Sabbeva byākarimha yathāpajānaṁ.
Mayampi pucchāma tuvaṁ bhadante,
Kasmā bhavaṁ'posathiko nu brahme.

141. Anūpalitto mama assamamhi,
Paccekabuddho muhuttaṁ nisīdi.
So maṁ avedī gati'māgatiñca,
Nāmañca gottaṁ caraṇañca sabbaṁ.

142. Evampa'haṁ vandi na[2] tassa pāde,
Na cāpi naṁ mānagatena pucchiṁ.
Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
Māno mamaṁ mā puna'rāgamāsīti. (5)

Pañcuposathikajātakaṁ sattamaṁ.

491. Mahāmorajātaka (8)

143. Sace hi tyāhaṁ dhanahetu gāhito,
Mā maṁ vadhī jīvagāhaṁ gahetvā.
Rañño ca[3] maṁ samma upantikaṁ[4] nehi,
Maññe dhanaṁ lacchasi'napparūpaṁ.

144. Na me ayaṁ tuyha vadhāya ajja,
Samāhito cāpadhure[5] khurappo.
Pāsañca tyāhaṁ adhipātayissaṁ,
Yathāsukhaṁ gacchatu morarājā.

1. Sa sakaṁ (Syā, Ka), 'tha sakaṁ (?)
2. Evampahaṁ naggahe (Sī, I)
3. Raññova (Sī, I)
4. Upanti (Sī, Syā, I)
5. Cāpavare (Sī, I), cāpavaro (Syā)

145. Yaṁ satta vassāni mamānubandhi,
Rattindivaṁ khuppipāsaṁ sahanto.
Atha kissa maṁ pāsavasūpanītaṁ,
Pamuttave icchasi bandhanasmā.

146. Pāṇātipātā virato nu'sa'jja,
Abhayaṁ nu te sabbabhūtesu dinnaṁ.
Yaṁ maṁ tuvaṁ pāsavasūpanītaṁ,
Pamuttave icchasi bandhanasmā.

147. Pāṇātipātā viratassa brūhi,
Abhayañca yo sabbabhūtesu deti.
Pucchāmi taṁ morarāje'tamatthaṁ,
Ito cuto kiṁ labhate sukhaṁ so.

148. Pāṇātipātā viratassa brūmi,
Abhayañca yo sabbabhūtesu deti.
Diṭṭheva dhamme labhate pasaṁsaṁ,
Saggañca so yāti sarīrabhedā.

149. Na santi devā iti āhu[1] eke,
Idheva jīvo vibhavaṁ upeti.
Tathā phalaṁ sukatadukkaṭānaṁ,
Dattupaññattañca vadanti dānaṁ.
Tesaṁ vaco arahataṁ saddahāno,
Tasmā ahaṁ sakuṇe bādhayāmi.

150. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Gacchanti obhāsayamantalikkhe.
Imassa lokassa parassa vā te,
Kathaṁ nu te āhu manussaloke.

---

1. Iccāhu (Sī, I)

151. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Gacchanti obhāsayamantalikkhe.
Parassa lokassa na te imassa,
Devāti te āhu manussaloke.

152. Ettheva te nīhatā hīnavādā,
Ahetukā ye na vadanti kammaṁ.
Tathā phalaṁ sukatadukkaṭānaṁ,
Dattupaññattaṁ ye ca vadanti dānaṁ.

153. Addhā hi saccaṁ vacanaṁ tavedaṁ[1],
Kathañhi dānaṁ aphalaṁ bhaveyya[2].
Tathā phalaṁ sukatadukkaṭānaṁ,
Dattupaññattañca kathaṁ bhaveyya.

154. Kathaṁkaro kintikaro ki'mācaraṁ,
Kiṁ sevamāno kena tapoguṇena.
Akkhāhi[3] me morarāje'tamatthaṁ,
Yathā ahaṁ no nirayaṁ pateyyaṁ.

155. Ye keci atthi samaṇā pathabyā,
Kāsāyavatthā anagāriyā te.
Pātova piṇḍāya caranti kāle,
Vikālacariyā viratā hi santo.

156. Te tattha kālenu'pasaṅkamitvā,
Pucchāhi yaṁ te manaso piyaṁ siyā.
Te te pavakkhanti yathāpajānaṁ,
Imassa lokassa parassa ca'tthaṁ.

157. Tacaṁva jiṇṇaṁ urago purāṇaṁ,
Paṇḍūpalāsaṁ harito dumova.
Esappahīno mama luddabhāvo,
Jahāmahaṁ luddakabhāva'majja.

---

1. Tavetaṁ (Sī, Syā, I) 2. Vadeyya (Sī, I) 3. Akkhāhi taṁ dāni (Ka)

158. Ye cāpi me sakuṇā atthi baddhā,
Satāni'nekāni nivesanasmiṁ.
Tesampa'haṁ[1] jīvita'majja dammi,
Mokkhañca te pattā[2] sakaṁ niketaṁ.

159. Luddo carī pāsahattho araññe,
Bādhetu morādhipatiṁ yasassiṁ.
Bandhitvā[3] morādhipatiṁ yasassiṁ,
Dukkhā sa pamucci[4] yathāhaṁ pamuttoti.

Mahāmorajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

492. Tacchasūkarajātaka (9)

160. Yadesamānā vicarimha, pabbatāni vanāni ca.
Anvesaṁ vicariṁ[5] ñātī, te'me adhigatā mayā.

161. Bahuñcidaṁ mūlaphalaṁ, bhakkho cāyaṁ anappako.
Rammā cimā girīnajjo[6], phāsuvāso bhavissati.

162. Idhevāhaṁ vasissāmi, saha sabbehi ñātibhi.
Appossukko nirāsaṅkī, asoko akutobhayo.

163. Aññampi[7] leṇaṁ pariyesa, sattu no idha vijjati.
So taccha sūkare hanti, idhāgantvā varaṁ varaṁ.

164. Ko nu'mhākaṁ[8] idha sattu, ko ñātī susamāgate.
Duppadhaṁse[9] padhaṁseti, taṁ me akkhātha pucchitā.

165. Uddhaggarājī migarājā, balī dāṭhāvudho migo.
So taccha sūkare hanti, idhāgantvā varaṁ varaṁ.

166. Na no dāṭhā na vijjanti[10], balaṁ kāye samohitaṁ.
Sabbe samaggā hutvāna, vasaṁ kāhāma ekakaṁ.

---

1. Tesaṁ ahaṁ (Syā, Ka)
2. Patto (Sī), accha (Syā)
3. Bandhitva (Sī, I)
4. Dukkhā pamucci (Sī), dukkhā pamuñci (Syā, I)
5. Vipule (Syā, Ka)
6. Girinadiyo (Sī, I)
7. Aññaṁ hi (Sī, I)
8. Ko namhākaṁ (Sī, I)
9. Appadhaṁse (Sī, I)
10. Nu vijjanti (Ka)

167. Hadayaṅgamaṁ kaṇṇasukhaṁ, vācaṁ bhāsasi Tacchaka.
Yopi yuddhe palāyeyya, tampi pacchā hanāmase.

168. Pāṇātipātā virato nu ajja,
Abhayaṁ nu te sabbabhūtesu dinnaṁ.
Dāṭhā nu te migavadhāya[1] na santi,
Yo saṅghapatto kapaṇova jhāyasi.

169. Na me dāṭhā na vijjanti,
Balaṁ kāye samohitaṁ.
Ñātī ca disvāna sāmaggī ekato,
Tasmā ca jhāyāmi vanamhi ekako.

170. Ima'ssudaṁ yanti disodisaṁ pure,
Bhayaṭṭitā leṇagavesino puthu.
Te dāni saṅgamma vasanti ekato,
Yatthaṭṭhitā duppasaha'jja te mayā.

171. Pariṇāyakasampannā, sahitā ekavādino.
Te maṁ samaggā hiṁseyyuṁ, tasmā nesaṁ na patthaye[2].

172. Ekova Indo asure jināti,
Ekova seno hanti dije pasayha.
Ekova byaggho migasaṅghapatto,
Varaṁ varaṁ hanti balaṁ hi tādisaṁ.

173. Na heva indo na seno, napi byaggho migādhipo.
Samagge sahite ñātī, na byagghe[3] kurute vase.

174. Kumbhīlakā sakuṇakā, saṅghino gaṇacārino.
Sammodamānā ekajjhaṁ, uppatanti ḍayanti ca.

175. Tesaṁ ca ḍayamānānaṁ, ekettha apasakkati[4].
Tañca seno nitāḷeti, veyyagghiyeva sā gati.

---

1. Miga viriyaṁ (Sī, Syā, I)
2. Apatthave (I)
3. Byagghe ca (Sī, I), byaggho na (Syā)
4. Apavattati (Sī, I)

176. Ussāhito jaṭilena, luddenā’misacakkhunā.
Dāṭhī dāṭhīsu pakkhandi, maññamāno yathā pure.

177. Sādhu sambahulā ñātī, api rukkhā araññajā.
Sūkarehi samaggehi, byaggho ekāyane hato.

178. Brāhmaṇañceva byagghañca, ubho hantvāna sūkarā.
Ānandino pamuditā, mahānādaṁ panādisuṁ.

179. Te su udumbaramūlasmiṁ, sūkarā susamāgatā.
Tacchakaṁ abhisiñciṁsu, “tvaṁ no rājāsi issaro”ti.

Tacchasūkarajātakaṁ navamaṁ.

493. Mahāvāṇijajātaka (10)

180. Vāṇijā samitiṁ katvā, nānāraṭṭhato āgatā.
Dhanāharā pakkamiṁsu, ekaṁ katvāna gāmaṇiṁ.

181. Te taṁ kantāramāgamma, appabhakkhaṁ anodakaṁ.
Mahānigrodhamaddakkhuṁ, sītacchāyaṁ manoramaṁ.

182. Te ca tattha nisīditvā, tassa rukkhassa chāyayā[1].
Vāṇijā samacintesuṁ, bālā mohena pārutā.

183. Allāyate[2] ayaṁ rukkho, api vārīva[3] sandati.
Iṅgha’ssa purimaṁ sākhaṁ, mayaṁ chindāma vāṇijā.

184. Sā ca chinnāva pagghari, acchaṁ vāriṁ anāvilaṁ.
Te tattha nhatvā pivitvā, yāvaticchiṁsu vāṇijā.

185. Dutiyaṁ samacintesuṁ, bālā mohena pārutā.
Iṅgha’ssa dakkhiṇaṁ sākhaṁ, mayaṁ chindāma vāṇijā.

186. Sā ca chinnāva pagghari, sālimaṁsodanaṁ bahuṁ.
Appodavaṇṇe kummāse, siṅgiṁ vidalasūpiyo[4].

---

1. Chādiyā (Sī, Syā, I) 2. Addāyate (Sī, I) 3. Vāri ca (Sī, I)
4. Siṅgiṁ bidalasūpiyo (Sī, I), siṅgīveraṁ lasūpiyo (Ka) siṅginti siṅgīverādikaṁ uttaribhaṅgaṁ. Vidalasūpiyoti muggasūpādayo (Ṭṭha) vidalaṁ kalāyādimhi vattatīti Sakkatābhidhāne.

187. Te tattha bhutvā khāditvā[1], yāvaticchiṁsu vāṇijā.
Tatiyaṁ samacintesuṁ, bālā mohena pārutā.
Iṅgha'ssa pacchimaṁ sākhaṁ, mayaṁ chindāma vāṇijā.

188. Sā ca chinnāva pagghari, nāriyo samalaṅkatā.
Vicitravatthābharaṇā, āmuttamaṇikuṇḍalā.

189. Api su vāṇijā ekā, nāriyo paṇṇavīsati.
Samantā parivāriṁsu[2], tassa rukkhassa chāyayā[3].

190. Te tāhi paricāretvā[4], yāvaticchiṁsu vāṇijā.
Catutthaṁ samacintesuṁ, bālā mohena pārutā.
Iṅgha'ssa uttaraṁ sākhaṁ, mayaṁ chindāma vāṇijā.

191. Sā ca chinnāva pagghari, muttā veḷuriyā bahū.
Rajataṁ jātarūpañca, kuttiyo paṭiyāni ca.

192. Kāsikāni ca vatthāni, uddiyāni ca kambalā[5].
Te tattha bhāre bandhitvā, yāvaticchiṁsu vāṇijā.

193. Pañcamaṁ samacintesuṁ, bālā mohena pārutā.
Iṅgha'ssa mūlaṁ[6] chindāma, api bhiyyo labhāmase.

194. Athu'ṭṭhahi satthavāho, yācamāno katañjalī.
Nigrodho kiṁ parajjhati[7], vāṇijā bhaddamatthu te.

195. Vāridā purimā sākhā, annapānañca dakkhiṇā.
Nāridā pacchimā sākhā, sabbakāme ca uttarā.
Nigrodho kiṁ parajjhati, vāṇijā bhaddamatthu te.

196. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa sākhaṁ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpako.

197. Te ca tassā'nādiyitvā[8], ekassa vacanaṁ bahū.
Nisitāhi kuṭhārīhi[9], mūlato naṁ upakkamuṁ.

---

1. Bhutvā ca pivitvā ca (I)
2. Parikariṁsu (Sī, Syā, I)
3. Chādiyā (Sī, Syā, I)
4. Parivāretvā (Sī, Syā, I)
5. Uddiyāne ca kambale (Sī, I)
6. Mūle (Syā, Ka)
7. Aparajjhatha (Sī), aparajjhati (Syā, I)
8. Tassa anāditvā (Sī, Syā)
9. Kudhārīhi (Ka)
* Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupi.

198. Tato nāgā nikkhamiṁsu, sannaddhā paṇṇavīsati.
Dhanuggahānaṁ tisatā, chasahassā ca vammino.

199. Ete hanatha bandhatha, mā vo muñcittha[1] jīvitaṁ.
Ṭhapetvā satthavāhaṁva, sabbe bhasmaṁ[2] karotha ne.

200. Tasmā hi paṇḍito poso, sampassaṁ atthamattano.
Lobhassa na vasaṁ gacche, haneyyārisakaṁ[3] manaṁ.

201. Eva[4] mādīnavaṁ ñatvā, taṇhā dukkhassa sambhavaṁ.
Vītataṇho anādāno, sato bhikkhu paribbajeti.

Mahāvāṇijajātakaṁ dasamaṁ.

494. Sādhinajātaka (11)

202. Abbhuto vata lokasmiṁ, uppajji lomahaṁsano.
Dibbo ratho pāturahu, Vedehassa yasassino.

203. Devaputto mahiddhiko, Mātali[5] devasārathi.
Nimantayittha rājānaṁ, Vedehaṁ Mithilaggahaṁ.

204. Ehi'maṁ rathamāruyha, rājaseṭṭha disampati.
Devā dassanakāmā te, Tāvatiṁsā sa-indakā.
Saramānā hi te devā, Sudhammāyaṁ samacchare.

205. Tato ca rājā Sādhino[6], Vedeho Mithilaggaho[7].
Sahassayuttamāruyha[8], agā devāna santike.
Taṁ devā paṭinandiṁsu, disvā rājānamāgataṁ.

206. Svāgataṁ te mahārāja, atho te adurāgataṁ.
Nisīda dāni rājīsi[9], devarājassa santike.

207. Sakkopi paṭinandittha, Vedehaṁ Mithilaggahaṁ.
Nimantayittha[10] kāmehi, āsanena ca vāsavo.

---

1. Muccittha (I)
2. Bhasmī (Sī)
3. Haneyya disataṁ (Sī), haneyya disakaṁ (Syā)
4. Eta (Sī, I)
5. Mātalī (Sī)
6. Sādhīno (Sī, I)
7. Pamukho rathamāruhi (Sī, I)
8. Yuttaṁ abhiruyha (Sī)
9. Rājisi (Sī, Syā, I)
10. Nimantayī ca (Sī, I)

208. Sādhu khosi anuppatto, āvāsaṁ Vasavattinaṁ.
Vasa devesu rājīsi, sabbakāmasamiddhisu.
Tāvatiṁsesu devesu, bhuñja kāme amānuse.

209. Ahaṁ pure saggagato ramāmi,
Naccehi gītehi ca vāditehi.
So dāni ajja na ramāmi sagge,
Āyuṁ nu khīṇo[1] maraṇaṁ nu santike.
Udāhu mūḷhosmi janindaseṭṭha.

210. Na tā'yu[2] khīṇaṁ maraṇañca[3] dūre,
Na cāpi mūḷho naravīraseṭṭha.
Tuyhañca[4] puññāni parittakāni,
Yesaṁ vipākaṁ idha vedayittho[5].

211. Vasa devānubhāvena, rājaseṭṭha disampati.
Tāvatiṁsesu devesu, bhuñja kāme amānuse.

212. Yathā yācitakaṁ yānaṁ, yathā yācitakaṁ dhanaṁ.
Evaṁsampadameve'taṁ, yaṁ parato dānapaccayā.

213. Na cāha'meta'micchāmi, yaṁ parato dānapaccayā.
Sayaṁkatāni puññāni, taṁ me āveṇikaṁ[6] dhanaṁ.

214. Sohaṁ gantvā manussesu, kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saṁyamena damena ca.
Yaṁ katvā sukhito hoti, na ca pacchānutappati.

215. Imāni tāni khettāni, imaṁ nikkhaṁ sukuṇḍalaṁ.
Imā tā haritānūpā, imā najjo savantiyo.

216. Imā tā pokkharaṇī rammā, cakkavākapakūjitā[7].
Mandālakehi sañchannā, padumuppalakehi ca.
Yassimāni mamāyiṁsu, kiṁ nu te disataṁ gatā.

---

1. Khīṇaṁ (Syā) 2. Na cāyu (Sī, I, Ka) 3. Maraṇaṁ te (Sī, I)
4. Tavañca (Sī, I), tava ca (Ka) 5. Vedayato (I, Ka)
6. Āveṇiyaṁ (Sī, Syā, I), āvenikaṁ (Ka) 7. Cakkavākūpakūjitā (Sī, I)

217. Tānīdha khettāni so bhūmibhāgo,
Teyeva ārāmavanūpacārā[1].
Tameva mayhaṁ janataṁ apassato,
Suññaṁva me Nārada khāyate disā.

218. Diṭṭhā mayā vimānāni, obhāsentā catuddisā.
Sammukhā devarājassa, tidasānañca sammukhā.

219. Vutthaṁ me bhavanaṁ dibyaṁ[2], bhuttā kāmā amānusā.
Tāvatiṁsesu devesu, sabbakāmasamiddhisu.

220. Sohaṁ etādisaṁ hitvā, puññāya'mhi idhāgato.
Dhammameva carissāmi, nāhaṁ rajjena atthiko.

221. Adaṇḍāvacaraṁ maggaṁ, Sammāsambuddhadesitaṁ.
Taṁ maggaṁ paṭipajjissaṁ, yena gacchanti subbatāti.

Sādhinajātakaṁ[3] ekādasamaṁ.

495. Dasabrāhmaṇajātaka (12)

222. Rājā avoca Vidhuraṁ, dhammakāmo Yudhiṭṭhilo.
Brāhmaṇe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

223. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu[4] bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

224. Dullabhā brāhmaṇā deva, sīlavanto bahussutā.
Viratā methunā dhammā, ye te bhuñjeyyu bhojanaṁ.

225. Dasa khalu mahārāja, yā tā brāhmaṇajātiyo.
Tesaṁ vibhaṅgaṁ vicayaṁ[5], vitthārena suṇohi me.

226. Pasibbake gahetvāna, puṇṇe mūlassa saṁvute.
Osadhikāyo[6] ganthenti, nhāpayanti[7] japanti ca.

---

1. Te ārāmā te vana'me pacārā (Sī, I), te yeva ārāmavanāni sañcarā (Ka)
2. Dibbaṁ (Sī, I)
3. Sādhinarājajātakaṁ (Syā)
4. Bhuñjeyyuṁ (Sī)
5. Viciya (Ka)
6. Osadhikāye (Syā, Ka)
7. Nahāyanti (Sī, I)

227. Tikicchakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (1)

228. Apetā te ca[1] brahmaññā, (Iti rājā[2] Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

229. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

230. Kiṅkiṇikāyo[3] gahetvā[4], ghosenti puratopi te.
Pesanānipi gacchanti, rathacariyāsu sikkhare.

231. Paricārakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā,
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (2)

232. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

233. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

234. Kamaṇḍaluṁ gahetvāna, vaṅkadaṇḍañca brāhmaṇā.
Paccupessanti rājāno, gāmesu nigamesu ca.
Nā'dinne vuṭṭhahissāma, gāmamhi vā vanamhi vā[5].

235. Niggāhakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (3)

236. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

237. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

---

1. Te (Sī, I)
2. Rājā ca (Syā, Ka)
3. Kiṅkaṇikāyo (Ka), kiṅkiṇiyo (Syā)
4. Gahetvāna (Sī, Syā, I)
5. Gāmamhi ca vanamhi ca (Sī, I), gāmamhi nigamamhi vā (Syā)

238. Parūḷhakacchanakhalomā, paṅkadantā rajassirā.
Okiṇṇā rajareṇūhi, yācakā vicaranti te.

239. Khāṇughātasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (4)

240. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

241. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

242. Harītakaṁ[1] āmalakaṁ, ambaṁ jambuṁ vibhītakaṁ[2].
Labujaṁ dantapoṇāni, beluvā badarāni ca.

243. Rājāyatanaṁ ucchu-puṭaṁ, dhūmanettaṁ madhu-añjanaṁ.
Uccāvacāni paṇiyāni, vipaṇenti janādhipa.

244. Vāṇijakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (5)

245. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

246. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

247. Kasi-vāṇijjaṁ[3] kārenti, posayanti ajeḷake.
Kumāriyo pavecchanti, vivāhantā'vahanti ca.

248. Samā ambaṭṭhavessehi, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (6)

249. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

1. Harīṭakaṁ (bahūsu) 2. Ambajambuvibhīṭakaṁ (Sī, I) 3. Kasiṁ vaṇijjaṁ (Sī, I)

250. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

251. Nikkhittabhikkhaṁ bhuñjanti, gāmesve'ke purohitā.
Bahū te[1] paripucchanti, aṇḍacchedā nilañchakā[2].

252. Pasūpi tattha haññanti, mahiṁsā sūkarā ajā.
Goghātakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (7)

253. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

254. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

255. Asicammaṁ gahetvāna, khaggaṁ paggayha brāhmaṇā.
Vessapathesu tiṭṭhanti, satthaṁ abbāhayantipi.

256. Samā gopanisādehi, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (8)

257. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

258. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

259. Araññe kuṭikaṁ katvā, kūṭāni kārayanti te.
Sasabiḷāre bādhenti, āgodhā macchakacchapaṁ.

260. Te luddakasamā rāja[3], tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (9)

---

1. Ne (Syā, Ka) 2. Tilañchakā (I) 3. Luddakā te mahārāja (Sī, I)

261. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

262. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

263. Aññe dhanassa kāmā hi, heṭṭhāmañce pasakkitā[1].
Rājāno upari nhāyanti, somayāge upaṭṭhite.

264. Malamajjakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (10)

265. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

266. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṁ.
Dakkhiṇaṁ samma dassāma, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

267. Atthi kho brāhmaṇā deva, sīlavanto bahussutā.
Viratā methunā dhammā, ye te bhuñjeyyu bhojanaṁ.

268. Ekañca bhattaṁ bhuñjanti, na ca majjaṁ pivanti te.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase.

269. Ete kho brāhmaṇā Vidhura, sīlavanto bahussutā.
Ete Vidhura pariyesa, khippañca ne[2] nimantayāti.

Dasabrāhmaṇajātakaṁ dvādasamaṁ.

496. Bhikkhāparamparajātaka (13)

270. Sukhumālarūpaṁ disvā[3], raṭṭhā vivanamāgataṁ.
Kūṭāgāravarūpetaṁ, mahāsayana'mupāsitaṁ[4].

1. Pasakkhitā (Sī, Syā, I)
2. Khippaṁva ne (Ka)
3. Disvāna (Ka-Sī, Ṭṭha)
4. Mupocitaṁ (bahūsu)

271. Tassa te pemakenāhaṁ, adāsiṁ vaḍḍhamodanaṁ[1].
Sālīnaṁ vicitaṁ bhattaṁ, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.

272. Taṁ tvaṁ bhattaṁ paṭiggayha, brāhmaṇassa adāsayi[2].
Attānaṁ[3] anasitvāna, koyaṁ dhammo namatthu te.

273. Ācariyo brāhmaṇo mayhaṁ, kiccākiccesu byāvaṭo[4].
Garu ca āmantanīyo[5] ca, dātumarahāmi bhojanaṁ.

274. Brāhmaṇaṁ dāni pucchāmi, Gotamaṁ rājapūjitaṁ.
Rājā te bhattaṁ pādāsi, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.

275. Taṁ tvaṁ bhattaṁ paṭiggayha, isissa bhojanaṁ adā.
Akhettaññūsi dānassa, koyaṁ dhammo namatthu te.

276. Bharāmi putta[6] dāre ca, gharesu gadhito[7] ahaṁ.
Bhuñje mānusake kāme, anusāsāmi rājino.

277. Āraññikassa[8] isino, cirarattaṁ tapassino.
Vuḍḍhassa bhāvitattassa, dātumarahāmi bhojanaṁ.

278. Isiñca dāni pucchāmi, kisaṁ dhamanisanthataṁ.
Parūḷhakacchanakhalomaṁ, paṅkadantaṁ rajassiraṁ.

279. Eko araññe viharasi[9], nāvakaṅkhasi jīvitaṁ.
Bhikkhu kena tayā seyyo, yassa tvaṁ bhojanaṁ adā.

280. Khaṇantā'lukalambāni[10], bilālitakkalāni ca[11].
Dhunaṁ sāmākanīvāraṁ, saṁghāriyaṁ pasāriyaṁ[12].

281. Sākaṁ bhisaṁ madhuṁ maṁsaṁ, badarāmalakāni ca.
Tāni āharitvā[13] bhuñjāmi, atthi me so pariggaho.

---

1. Baddhamodanaṁ (Sī, I) 2. Adāpayi (Sī, Syā, I) 3. Attanā (I, ṭṭha-pāṭhantaraṁ)
4. Vāvaṭo (Ka) 5. Āmantaṇīyo (Sī, I) 6. Putte (Sī, I)
7. Gathito (Sī, I) 8. Āraññakassa (Sī, I) 9. Vihāsi (Ka)
10. Khaṇamālukalambāni (Syā, Ka) 11. Biḷālitakkaḷāni ca (Sī, I)
12. Saṁhāriyaṁ pahāriyaṁ (Syā), saṁsāriyaṁ pasāriyaṁ (Ka)
13. Āhatva (Sī, Syā)

282. Pacanto apacantassa, amamassa sakiñcano[1].
Anādānassa sādāno, dātumarahāmi bhojanaṁ.

283. Bhikkhuñca dāni pucchāmi, tuṇhīmāsīna subbataṁ.
Isi te bhattaṁ pādāsi, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.

284. Taṁ tvaṁ bhattaṁ paṭiggayha, tuṇhī bhuñjasi ekako.
Nāññaṁ kañci[2] nimantesi, koyaṁ dhammo namatthu te.

285. Na pacāmi na pācemi, na chindāmi na chedaye.
Taṁ maṁ akiñcanaṁ ñatvā, sabbapāpehi ārataṁ.

286. Vāmena bhikkhamādāya, dakkhiṇena kamaṇḍaluṁ.
Isi me bhattaṁ pādāsi, suciṁ maṁsūpasecanaṁ.

287. Ete hi dātumarahanti, samamā sapariggahā.
Paccanīka'mahaṁ maññe, yo dātāraṁ nimantaye.

288. Atthāya vata me ajja, idhā'gacchi rathesabho.
Sohaṁ ajja pajānāmi[3], yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

289. Raṭṭhesu giddhā rājāno, kiccākiccesu brāhmaṇā.
Isī mūlaphale giddhā, vippamuttā ca bhikkhavoti. (2219)

Bhikkhāparamparajātakaṁ terasamaṁ.

Pakiṇṇakanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Suva kinnara mukka kharājinaso,
Bhisajāta mahesi kapotavaro.
Atha mora satacchaka vāṇijako,
Atha rāja sabrāhmaṇa bhikkhaparanti.

---

1. Akiñcano (Ka) 2. Kiñci (Ka) 3. Ito pubbe na jānāmi (Sī, I)

15. Vīsatinipāta

497. * Mātaṅgajātaka (1)

1. Kuto nu āgacchasi dummavāsī[1],
Otallako paṁsupisācakova.
Saṅkāracoḷaṁ paṭimuñca[2] kaṇṭhe,
Ko re tuvaṁ hosi[3] adakkhiṇeyyo.

2. Annaṁ tavedaṁ[4] pakataṁ yasassi,
Taṁ khajjare bhuñjare piyyare ca.
Jānāsi maṁ tvaṁ paradattūpajīviṁ,
Uttiṭṭhapiṇḍaṁ labhataṁ sapāko.

3. Annaṁ mamedaṁ[5] pakataṁ brāhmaṇānaṁ,
Attatthāya saddahato mamedaṁ[5].
Apehi etto kimidhaṭṭhitosi,
Na mādisā tuyhaṁ dadanti jamma.

4. Thale ca ninne ca vapanti bījaṁ,
Anūpakhette phalamāsamānā[6].
Etāya saddhāya dadāhi dānaṁ,
Appeva ārādhaye dakkhiṇeyye.

5. Khettāni mayhaṁ viditāni loke,
Yesāhaṁ bījāni patiṭṭhapemi.
Ye brāhmaṇā jātimantūpapannā,
Tānīdha khettāni supesalāni.

6. Jātimado ca atimānitā ca,
Lobho ca doso ca mado ca moho.
Ete aguṇā yesu ca santi[7] sabbe,
Tānīdha khettāni apesalāni.

---

* Khu 4. 404 piṭṭhepi.
1. Rummavāsī (Sī, I)
2. Paṭimucca (Sī, I)
3. Hohisi (Sī, I)
4. Tava idaṁ (Ka-Sī, I), tavayidaṁ (Syā)
5. Mama idaṁ(Ka-Sī, I), mamayidaṁ (Syā)
6. Māsasānā (Sī, I), māsiṁ samānā (Syā)
7. Yesu vasanti (Sī, I)

7. Jātimado ca atimānitā ca,
Lobho ca doso ca mado ca moho.
Ete aguṇā yesu na santi sabbe,
Tānīdha khettāni supesalāni.

8. Kvettha gatā[1] upajotiyo ca,
Upajjhāyo ca athavā gaṇḍakucchi[2].
Imassa daṇḍañca vadhañca datvā,
Gale gahetvā khalayātha[3] jammaṁ.

9. Giriṁ nakhena khaṇasi, ayo dantehi[4] khādasi.
Jātavedaṁ padahasi, yo isiṁ paribhāsasi.

10. Idaṁ vatvāna Mātaṅgo, isi saccaparakkamo.
Antalikkhasmiṁ pakkāmi[5], brāhmaṇānaṁ udikkhataṁ.

11. Āvellitaṁ[6] piṭṭhito uttamaṅgaṁ,
Bāhuṁ[7] pasāreti akammaneyyaṁ[8].
Setāni akkhīni yathā matassa,
Ko me imaṁ puttamakāsi evaṁ.

12. Idhāgamā samaṇo dummavāsī,
Otallako paṁsupisācakova.
Saṅkāracoḷaṁ paṭimuñca kaṇṭhe,
So te imaṁ puttamakāsi evaṁ.

13. Katamaṁ disaṁ agamā bhūripañño,
Akkhātha me māṇavā etamatthaṁ.
Gantvāna taṁ paṭikaremu accayaṁ,
Appeva naṁ putta labhemu jīvitaṁ.

---

1. Kvattha gatā (Syā), kattheva bhaṭṭhā (I)
2. Aṇḍakucchi (Sī, Syā, I)
3. Galayātha (Ka)
4. Dantena (Sī, I)
5. Pakkami (Ka)
6. Aveṭhitaṁ (Sī, I)
7. Bāhaṁ (Sī, I)
8. Akampaneyyaṁ (Ka)

14. Vehāyasaṁ agamā bhūripañño,
Pathaddhuno pannaraseva cando.
Api cāpi so purimadisaṁ agacchi,
Saccappaṭiñño isi sādhurūpo.

15. Āvellitaṁ piṭṭhito uttamaṅgaṁ,
Bāhuṁ pasāreti akammaneyyaṁ.
Setāni akkhīni yathā matassa,
Ko me imaṁ puttamakāsi evaṁ.

16. Yakkhā have santi mahānubhāvā,
Anvāgatā isayo sādhurūpā.
Te duṭṭhacittaṁ kupitaṁ viditvā,
Yakkhā hi te puttamakaṁsu evaṁ.

17. Yakkhā ca me puttamakaṁsu evaṁ,
Tvaññeva me mā kuddho[1] brahmacāri.
Tumheva[2] pāde saraṇaṁ gatāsmi,
Anvāgatā puttasokena bhikkhu.

18. Tadeva hi etarahi ca mayhaṁ,
Manopadoso na mamatthi[3] koci.
Putto ca te vedamadena matto,
Atthaṁ na jānāti adhicca vede.

19. Addhā have bhikkhu muhuttakena,
Sammuyhateva purisassa saññā.
Ekāparādhaṁ[4] khama bhūripañña,
Na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.

20. Idañca mayhaṁ uttiṭṭhapiṇḍaṁ,
Tava[5] Maṇḍabyo bhuñjatu appapañño.
Yakkhā ca te naṁ[6] na viheṭhayeyyuṁ,
Putto ca te hessati[7] so arogo.

---

1. Kuddha (Ka)
2. Tuyheva (Ka)
3. Mama natthi (I)
4. Etāparādhaṁ (Ka)
5. Natthi Sī-I-potthakesu.
6. Te puttaṁ (Syā)
7. Hohiti (Sī, I)

21. Maṇḍabya bālosi parittapañño,
Yo puññakhettānamakovidosi.
Mahakkasāvesu dadāsi dānaṁ,
Kiliṭṭhakammesu asaññatesu.

22. Jaṭā ca kesā ajinā nivatthā,
Jarūdapānaṁva mukhaṁ parūḷhaṁ.
Pajaṁ imaṁ passatha dummarūpaṁ[1],
Na jaṭājinaṁ tāyati appapaññaṁ.

23. Yesaṁ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Khīṇāsavā arahanto, tesu dinnaṁ mahapphalanti.

Mātaṅgajātakaṁ paṭhamaṁ.

498. Cittasambhūtajātaka (2)

24. Sabbaṁ narānaṁ saphalaṁ suciṇṇaṁ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Passāmi sambhūtaṁ mahānubhāvaṁ,
Sakammunā puññaphalūpapannaṁ.

25. Sabbaṁ narānaṁ saphalaṁ suciṇṇaṁ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Kaccinnu Cittassapi evamevaṁ,
Iddho mano tassa yathāpi mayhaṁ.

26. Sabbaṁ narānaṁ saphalaṁ suciṇṇaṁ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Cittampi jānāhi[2] tatheva deva,
Iddho mano tassa yathāpi tuyhaṁ.

27. Bhavaṁ nu Citto suta'maññato te,
Udāhu te koci naṁ etadakkhā.
Gāthā sugītā na mamatthi kaṅkhā,
Dadāmi te gāmavaraṁ satañca.

---

1. Rummarūpiṁ (Sī, I)
2. Cittaṁ vijānāhi (Sī, I)

28. Na cāhaṁ Citto suta'maññato me,
Isī ca me etamatthaṁ asaṁsi.
"Gantvāna rañño paṭigāhi[1] gāthaṁ,
Api te varaṁ attamano dadeyya"[2].

29. Yojentu ve rājarathe, sukate cittasibbane.
Kacchaṁ nāgānaṁ bandhatha, gīveyyaṁ paṭimuñcatha.

30. Āhaññantu[3] bherimudiṅgasaṅkhe[4],
Sīghāni yānāni ca yojayantu.
Ajjevahaṁ assamaṁ taṁ gamissaṁ,
Yattheva dakkhissa'misiṁ nisinnaṁ.

31. Suladdhalābho vata me ahosi,
Gāthā sugītā parisāya majjhe.
Svāhaṁ isiṁ sīlavatūpapannaṁ,
Disvā patīto sumano'ha'masmi.

32. Āsanaṁ udakaṁ pajjaṁ, paṭiggaṇhātu no bhavaṁ.
Agghe bhavantaṁ pucchāma, agghaṁ kurutu no bhavaṁ.

33. Rammañca te āvasathaṁ karontu,
Nārīgaṇehi paricārayassu.
Karohi okāsamanuggahāya,
Ubhopimaṁ issariyaṁ karoma.

34. Disvā phalaṁ duccaritassa rāja,
Atho suciṇṇassa mahāvipākaṁ.
Attānameva paṭisaṁyamissaṁ,
Na patthaye putta[5] pasuṁ dhanaṁ vā.

35. Dasevi'mā vassadasā, maccānaṁ idha jīvitaṁ.
Apattaññeva taṁ odhiṁ, naḷo chinnova sussati.

---

1. Paṭigāyi (Syā, Ka), paṭigāya (?)
2. Api nu te varaṁ attamano dadeyya (Syā), api nu te attamano varaṁ dade (Ka)
3. Āhaññare (Syā) 4. Saṅkhā (Syā) 5. Puttaṁ (Sī, I)

36. Tattha kānandi kā khiḍḍā, kā ratī kā dhanesanā.
Kiṁ me puttehi dārehi, rāja muttosmi bandhanā.

37. Sohaṁ evaṁ pajānāmi[1], maccu me nappamajjati.
Antakenādhipannassa, kā ratī kā dhanesanā.

38. Jāti narānaṁ adhamā janinda,
Caṇḍālayoni dvipadākaniṭṭhā[2].
Sakehi kammehi supāpakehi,
Caṇḍālagabbhe[3] avasimha pubbe.

39. Caṇḍālāhumha avantīsu, migā nerañjaraṁ pati.
Ukkusā Nammadātīre[4], tya'jja brāhmaṇakhattiyā.

40. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karohi Pañcāla mameta[5] vākyaṁ,
Mā'kāsi kammāni dukkhudrayāni.

41. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karohi Pañcāla mameta vākyaṁ,
Mā'kāsi kammāni dukkhapphalāni.

42. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karohi Pañcāla mameta vākyaṁ,
Mā'kāsi kammāni rajassirāni.

43. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Vaṇṇaṁ jarā hanti narassa jiyyato.
Karohi Pañcāla mameta vākyaṁ,
Mā'kāsi kammaṁ nirayūpapattiyā.

---

1. So ahaṁ suppajānāmi (Sī, I) 2. Dipadākaniṭṭhā (Sī, I)
3. Caṇḍāligabbhe (Syā) 4. Rammadātīre (Syā, Ka) 5. Mameva (Syā, Ka)

44. Addhā hi saccaṁ vacanaṁ tavetaṁ,
Yathā isī bhāsasi evametaṁ.
Kāmā ca me santi anapparūpā,
Te duccajā mādisakena bhikkhu.

45. Nāgo yathā paṅkamajjhe byasanno,
Passaṁ thalaṁ nābhisambhoti gantuṁ.
Evampahaṁ[1] kāmapaṅke byasanno,
Na bhikkhuno maggamanubbajāmi.

46. Yathāpi mātā ca pitā ca puttaṁ,
Anusāsare kinti sukhī bhaveyya.
Evampi maṁ tvaṁ anusāsa bhante,
Yathā ciraṁ[2] pecca sukhī bhaveyyaṁ.

47. No ce tuvaṁ ussahase janinda,
Kāme ime mānusake pahātuṁ.
Dhammiṁ[3] baliṁ paṭṭhapayassu rāja,
Adhammakāro tava[4] mā'hu raṭṭhe.

48. Dūtā vidhāvantu disā catasso,
Nimantakā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Te annapānena upaṭṭhahassu,
Vatthena senāsanapaccayena ca.

49. Annena pānena passannacitto,
Santappaya samaṇabrāhmaṇe ca.
Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṁ,
Anindito saggamupehi[5] ṭhānaṁ.

50. Sace ca taṁ rāja mado saheyya,
Nārīgaṇehi paricārayantaṁ.
Imameva gāthaṁ manasī karohi,
Bhāsesi[6] ce'naṁ parisāya majjhe.

---

1. Evamahaṁ (Syā)
2. Yamācaraṁ (Sī, I, Ka-Ṭṭha)
3. Dhammaṁ (Sī, I)
4. Adhammakāro ca te (Sī, Syā, I)
5. Mupeti (I, Ka)
6. Bhāsehi (Syā, I, Ka)

51. Abbhokāsasayo jantu, vajantyā khīrapāyito.
Parikiṇṇo suvānehi[1], svājja rājāti vuccatīti.

Cittasambhūtajātakaṁ dutiyaṁ.

499. Sivijātaka (3)

52. Dūre apassaṁ therova, cakkhuṁ yācitumāgato.
Ekanettā bhavissāma, cakkhuṁ me dehi yācito.

53. Kenā'nusiṭṭho idha māgatosi,
Vanibbaka [2] cakkhupathāni yācituṁ.
Suduccajaṁ yācasi uttamaṅgaṁ,
Yamāhu nettaṁ purisena duccajaṁ.

54. Yamāhu devesu "Sujampatī"ti,
"Maghavā"ti naṁ āhu manussaloke.
Tenā'nusiṭṭho idha māgatosmi,
Vanibbako cakkhupathāni yācituṁ.

55. Vanibbato[3] mayha vaniṁ[4] anuttaraṁ,
Dadāhi te cakkhupathāni yācito.
Dadāhi me cakkhupathaṁ anuttaraṁ,
Yamāhu nettaṁ purisena duccajaṁ.

56. Yena atthena āgacchi[5], yamattha'mabhipatthayaṁ.
Te te ijjhantu saṅkappā, labha cakkhuni brāhmaṇa.

57. Ekaṁ te yācamānassa, ubhayāni dadāmahaṁ.
Sa cakkhumā gaccha janassa pekkhato,
Yadicchase tvaṁ tadate samijjhatu.

---

1. Supānehi (Sī, I) 2. Vaṇibbaka(Sī) 3. Vanibbako (Syā, I)
4. Vanaṁ (Ka), vaṇiṁ (Sī, Syā, I) 5. Āgañchi (Sī, I)

58. Mā no deva adā cakkhuṁ, mā no sabbe parākari[1].
Dhanaṁ dehi mahārāja, muttā veḷuriyā bahū.

59. Yutte deva rathe dehi, ājānīye ca'laṅkate.
Nāge dehi mahārāja, hemakappanavāsase.

60. Yathā taṁ Sivayo[2] sabbe, sayoggā sarathā sadā.
Samantā parikireyyuṁ[3], evaṁ dehi rathesabha.

61. Yo ve dassanti vatvāna, adāne kurute mano.
Bhūmyaṁ[4] so patitaṁ pāsaṁ, gīvāyaṁ paṭimuñcati.

62. Yo ve dassanti vatvāna, adāne kurute mano.
Pāpā pāpataro hoti, sampatto yamasādhanaṁ.

63. Yañhi yāce tañhi dade, yaṁ na yāce na taṁ dade.
Svāhaṁ tameva dassāmi, yaṁ maṁ yācati brāhmaṇo.

64. Āyuṁ nu vaṇṇaṁ nu sukhaṁ balaṁ nu,
Kiṁ patthayāno nu janinda desi.
Kathañhi rājā Sivinaṁ anuttaro,
Cakkhūni dajjā paralokahetu.

65. Na vāhametaṁ yasasā dadāmi,
Na puttamicche na dhanaṁ na raṭṭhaṁ.
Satañca dhammo carito purāṇo,
Icceva dāne ramate mano mama[5].

66. Sakhā ca mitto ca mamāsi Sīvika[6],
Susikkhito sādhu karohi me vaco.
Uddharitvā[7] cakkhūni mamaṁ jigīsato,
Hatthesu ṭhapehi[8] vanibbakassa.

---

1. Parakkari (Syā, Ka-Ṭṭha), parikkari (Ka) pari + ā + kari = parākari.
2. Sīviyo (Syā)
3. Parikareyyuṁ (Syā, I)
4. Bhūmyā (Sī, I)
5. Mamaṁ (Sī, I)
6. Sīvaka (Sī, I)
7. Uddhatva (Sī), laddha tvaṁ (I)
8. Āvesi (Sī)

67. Codito Sivirājena, Sīviko vacanaṁkaro.
Rañño cakkhūnu’ddharitvā[1], brāhmaṇassū’panāmayi.
Sacakkhu brāhmaṇo āsi, andho rājā upāvisi.

68. Tato so katipāhassa, uparūḷhesu cakkhusu.
Sūtaṁ āmantayī rājā, Sivīnaṁ raṭṭhavaḍḍhano.

69. Yojehi sārathi yānaṁ, yuttañca paṭivedaya.
Uyyānabhūmiṁ gacchāma, pokkharañño vanāni ca.

70. So ca pokkharaṇītīre[1], pallaṅkena upāvisi.
Tassa Sakko pāturahu, devarājā Sujampati.

71. Sakkohamasmi devindo, āgatosmi tavantike.
Varaṁ varassu rājīsi, yaṁ kiñci manasicchasi.

72. Pahūtaṁ me dhanaṁ Sakka, balaṁ koso ca’nappako.
Andhassa me sato dāni, maraṇaññeva ruccati.

73. Yāni saccāni dvipadinda, tāni bhāsassu khattiya.
Saccaṁ te bhaṇamānassa, puna cakkhu bhavissati.

74. Ye maṁ yācitumāyanti, nānāgottā vanibbakā.
Yopi maṁ yācate tattha, sopi me manaso piyo.
Etena saccavajjena, cakkhu me upapajjatha.

75. Yaṁ maṁ so yācituṁ āgā, dehi cakkhunti brāhmaṇo.
Tassa cakkhūni pādāsiṁ, brāhmaṇassa vanibbato[3].

76. Bhiyyo maṁ āvisī pīti, somanassañca’nappakaṁ.
Etena saccavajjena, dutiyaṁ me upapajjatha.

77. Dhammena bhāsitā gāthā, Sivīnaṁ raṭṭhavaḍḍhana.
Etāni tava nettāni, dibbāni paṭidissare.

78. Tirokuṭṭaṁ tiroselaṁ, samatiggayha pabbataṁ.
Samantā yojanasataṁ, dassanaṁ anubhontu te.

---

1. Cakkhūni uddhatvā (Sī, I)
2. Pokkharaṇiyā tīre (Sī, I)
3. Vaṇibbino (Sī), vanibbino (I)

79. Ko nī'dha vittaṁ na dadeyya yācito,
Api visiṭṭhaṁ supiyampi attano.
Tadiṅgha sabbe Sivayo samāgatā,
Dibbāni nettāni mama'jja passatha.

80. Tirokuṭṭa tiroselaṁ, samatiggayha pabbataṁ.
Samantā yojanasataṁ, dassanaṁ anubhonti me.

81. Na cāgamattā paramatthi kiñci, maccānaṁ idha jīvite.
Datvāna mānusaṁ[1] cakkhuṁ, laddhaṁ me[2] cakkhuṁ amānusaṁ.

82. Etampi disvā Sivayo, detha dānāni bhuñjatha.
Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṁ,
Aninditā saggamupetha ṭhānanti.

Sivijātakaṁ tatiyaṁ.

500. Sirīmantajātaka (4)

83. Paññāyu'petaṁ siriyā vihīnaṁ,
Yasassinaṁ vāpi apetapaññaṁ.
Pucchāmi taṁ senaka etamatthaṁ,
Kamettha seyyo kusalā vadanti.

84. Dhīrā ca bālā ca have janinda,
Sippūpapannā ca asippino ca.
Sujātimantopi ajātimassa,
Yasassino pesakarā[3] bhavanti.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva[4] seyyo.

85. Tuvampi pucchāmi anomapañña,
Mahosadha kevaladhammadassi.
Bālaṁ yasassiṁ paṇḍitaṁ appabhogaṁ,
Kamettha seyyo kusalā vadanti.

---

1. Datvā mānusakaṁ (Sī)
2. Me iti padaṁ natthi Sī-potthake.
3. Pessakarā (Sī, I)
4. Sirimāva (Sī, Syā, I)

86. Pāpāni kammāni karoti bālo [1],
Idhameva[2] seyyo iti maññamāno[3].
Idhalokadassī paralokamadassī,
Ubhayattha bālo kalimaggahesi.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

87. Na sippametaṁ vidadhāti bhogaṁ,
Na bandhuvā[4] na sarīravaṇṇo yo[5].
Passe'ḷamūgaṁ sukhamedhamānaṁ,
Sirī hi naṁ bhajate Goravindaṁ[6].
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

88. Laddhā sukhaṁ majjati appapañño,
Dukkhena phuṭṭhopi pamoha'meti.
Āgantunā dukkhasukhena phuṭṭho,
Pavedhati vāricarova ghamme.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

89. Dumaṁ yathā sāduphalaṁ araññe,
Samantato samabhisaranti[7] pakkhī.
Evampi aḍḍhaṁ sadhanaṁ sabhogaṁ,
Bahujjano bhajati atthahetu.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

90. Na sādhu balavā bālo, sāhasā vindate dhanaṁ.
Kandantametaṁ dummedhaṁ, kaḍḍhanti nirayaṁ bhusaṁ.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

---

1. Karonti bālā (Syā, Ka)
2. Idameva (Syā, Ka-Ṭṭha), imameva (Ka)
3. Maññamāno (Syā, Ka)
4. Na bandhavā (Sī, Syā, Ka)
5. Na sarīrāvakāso (Sī, Syā, I)
6. Gorimandaṁ (Sī, I)
7. Samabhicaranti (Sī, I)

91. Yā kāci najjo Gaṅgamabhissavanti,
Sabbāva tā nāmagottaṁ jahanti.
Gaṅgā samuddaṁ paṭipajjamānā,
Na khāyate iddhiṁ paññopi loke[1].
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

92. Yameta'makkhā udadhiṁ mahantaṁ,
Savanti najjo sabbakālamasaṅkhyaṁ.
So sāgaro niccamuḷāravego,
Velaṁ na acceti mahāsamuddo.

93. Evampi bālassa pajappitāni,
Paññaṁ na acceti sirī kadāci.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

94. Asaññato cepi paresamatthaṁ,
Bhaṇāti sandhānagato[2] yasassī.
Tasseva taṁ rūhati ñātimajjhe,
Sirī hi naṁ[3] kārayate na paññā[4].
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

95. Parassa vā attano vāpi hetu,
Bālo musā bhāsati appapañño.
So nindito hoti sabhāya majjhe,
Pacchāpi[5] so duggatigāmī hoti.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

---

1. Iddhiparo hi loke (Ka-Sī, Syā), iddhiparo hi loko (Sī-I-Ṭṭha)
2. Saṇṭhānagato (Syā, I), santhānagato (Sī)
3. Sirihīnaṁ (Sī, Ka), sirīhīnaṁ (Syā, I)
4. Na pañño (Sī), napaññaṁ (Syā, Ka)
5. Peccampi (Sī, I), peccāpi (?)

96. Atthampi ce bhāsati bhūripañño,
Anāḷhiyo[1] appadhano daliddo.
Na tassa taṁ rūhati ñātimajjhe,
Sirī ca paññāṇavato na hoti.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

97. Parassa vā attano vāpi hetu,
Na bhāsati alikaṁ bhūripañño.
So pūjito hoti sabhāya majjhe,
Pacchāpi so suggatigāmī hoti.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

98. Hatthī gavassā maṇikuṇḍalā ca,
Thiyo ca iddhesu kulesu jātā.
Sabbāva tā upabhogā bhavanti,
Iddhassa posassa aniddhimanto.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

99. Asaṁvihitakammantaṁ, bālaṁ dummedhamantinaṁ.
Sirī jahati dummedhaṁ, jiṇṇaṁva urago tacaṁ.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

100. Pañca paṇḍitā mayaṁ bhaddante,
Sabbe pañjalikā upaṭṭhitā.
Tvaṁ no abhibhuyya issarosi,
Sakkova bhūtapati devarājā.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

---

1. Anālayo (I)

101. Dāsova paññassa yasassi bālo,
Atthesu jātesu tathāvidhesu.
Yaṁ paṇḍito nipuṇaṁ saṁvidheti,
Sammoha'māpajjati tattha bālo.
Etampi disvāna ahaṁ vadāmi,
Paññova seyyo na yasassi bālo.

102. Addhā hi paññāva sataṁ pasatthā,
Kantā sirī bhogaratā manussā.
Ñāṇañca Buddhāna'matulyarūpaṁ,
Paññaṁ na acceti sirī kadāci.

103. Yaṁ taṁ apucchimha akittayī no,
Mahosadha kevaladhammadassī.
Gavaṁ sahassaṁ usabhañca nāgaṁ,
Ājaññayutte ca rathe dasa ime.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te gāmavarāni soḷasāti.

Sirīmantajātakaṁ[1] catutthaṁ.

501. Rohaṇamigajātaka (5)

104. Ete yūthā patiyanti, bhītā maraṇassa[2] Cittaka.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

105. Nāhaṁ Rohaṇa[3] gacchami, hadayaṁ me avakassati.
Na taṁ ahaṁ jahissāmi, idha hissāmi jīvitaṁ.

106. Te hi nūna marissanti, andhā apariṇāyakā.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

107. Nāhaṁ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṁ me avakassati.
Na taṁ baddhaṁ[4] jahissāmi, idha hissāmi jīvitaṁ.

---

1. Sirimandajātakaṁ (Sī, Syā, I)
2. Maraṇā (Syā, I), maraṇa (Ka)
3. Rohanta (Sī, I), rohana (Syā)
4. Bandhaṁ (Ka)

108. Gaccha bhīru palāyassu, kūṭe baddhosmi āyase.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

109. Nāhaṁ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṁ me avakassati.
Na taṁ ahaṁ jahissāmi, idha hissāmi jīvitaṁ.

110. Te hi nūna marissanti, andhā apariṇāyakā.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

111. Nāhaṁ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṁ me avakassati.
Na taṁ baddhaṁ jahissāmi, idha hissāmi jīvitaṁ.

112. Ayaṁ so luddako eti, luddarūpo[1] sahāvudho.
Yo no vadhissati ajja, usunā sattiyā api[2].

113. Sā muhuttaṁ palāyitvā, bhayaṭṭā[3] bhayatajjitā.
Sudukkaraṁ akarā bhīru, maraṇāyū'panivattatha.

114. Kinnu te'me migā honti, muttā baddhaṁ upāsare.
Na taṁ cajitumicchanti, jīvitassapi kāraṇā.

115. Bhātaro honti me ludda, sodariyā ekamātukā.
Na maṁ cajitumicchanti, jīvitassapi kāraṇā.

116. Te hi nūna marissanti, andhā apariṇāyakā.
Pañcannaṁ jīvitaṁ dehi, bhātaraṁ muñca luddaka.

117. So vo ahaṁ pamokkhāmi, mātāpettibharaṁ migaṁ.
Nandantu mātāpitaro, muttaṁ disvā mahāmigaṁ.

118. Evaṁ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttaṁ disvā mahāmigaṁ.

119. Kathaṁ tvaṁ pamokkho[4] āsi, upanītasmi jīvite.
Kathaṁ putta amocesi, kūṭapāsamha luddako.

120. Bhaṇaṁ kaṇṇasukhaṁ vācaṁ, hadayaṅgaṁ hadayassitaṁ.
Subhāsitāhi vācāhi, Cittako maṁ amocayi.

---

1. Ruddarūpo (Sī, I) 2. Mapi (Sī, Syā, I) 3. Bhayaṭṭhā (I)
4. Kathaṁ pamokkho (Sī, I), kathaṁ te pamokkho (?)

121. Bhaṇaṁ kaṇṇasukhaṁ vācaṁ, hadayaṅgaṁ hadayassitaṁ.
Subhāsitāhi vācāhi, Sutanā maṁ amocayi.

122. Sutvā kaṇṇasukhaṁ vācaṁ, hadayaṅgaṁ hadayassitaṁ.
Subhāsitāni sutvāna, luddako maṁ amocayi.

123. Evaṁ ānandito hotu, saha dārehi luddako.
Yathā maya'jja nandāma, disvā Rohaṇa'māgataṁ.

124. Nanu tvaṁ avaca[1] ludda, "migacammāni āhariṁ".
Atha kena nu vaṇṇena, migacammāni nāhari.

125. Āgamā ceva hatthatthaṁ, kūṭapāsañca so migo.
Abajjhi taṁ[2] migarājaṁ, tañca muttā upāsare.

126. Tassa me ahu saṁvego, abbhuto lomahaṁsano.
Imañcāhaṁ migaṁ haññe, ajja hissāmi jīvitaṁ.

127. Kīdisā te migā ludda, kīdisā dhammikā migā.
Kathaṁvaṇṇā kathaṁsīlā, bāḷhaṁ kho ne pasaṁsasi.

128. Odātasiṅgā sucivālā, jātarūpatacūpamā.
Pādā lohitakā tesaṁ, añjitakkhā manoramā.

129. Edisā te migā deva, edisā dhammikā migā.
Mātāpettibharā deva, na te so abhihārituṁ[3].

130. Dammi nikkhasataṁ ludda, thūlañca maṇikuṇḍalaṁ.
Catussadañca[4] pallaṅkaṁ, umāpupphasarinnibhaṁ[5].

131. Dve ca sādisiyo bhariyā, usabhañca gavaṁ sataṁ.
Dhammena rajjaṁ kāressaṁ, bahukāro mesi luddaka.

132. Kasivāṇijjā[6] iṇadānaṁ, uñchācariyā ca luddaka.
Etena dāraṁ posehi, mā pāpaṁ akarī punāti[7].

Rohaṇamigajātakaṁ[8] pañcamaṁ.

---

1. Avacā (Sī, I)
2. Abajjhi tañca (I)
3. Abhihārayuṁ (Ka-Sī), abhihārayiṁ (Syā), abhihārayaṁ (I)
4. Caturassañca (Syā, Ka)
5. Ummāpupphasirinnibhaṁ (Sī, Syā, I, Ka)
6. Kasī vaṇijjā (Sī, Syā, I)
7. Akarā punanti (Ka-Sī, I)
8. Rohantamigajātakaṁ (Sī, I)

502. Cūḷahaṁsajātaka (6)

133. Ete haṁsā pakkamanti, vakkaṅgā bhayameritā.
Harittaca hemavaṇṇa, kāmaṁ Sumukha pakkama.

134. Ohāya maṁ ñātigaṇā, ekaṁ pāsavasaṁ gataṁ.
Anapekkhamānā[1] gacchanti, kiṁ eko avahiyyasi.

135. Pateva patataṁ seṭṭha, natthi baddhe sahāyatā[2].
Mā anīghāya hāpesi, kāmaṁ Sumukha pakkama.

136. Nāhaṁ "dukkhapareto"ti[3], Dhataraṭṭha tuvaṁ[4] jahe.
Jīvitaṁ maraṇaṁ vā me, tayā saddhiṁ bhavissati.

137. Etadariyassa kalyāṇaṁ, yaṁ tvaṁ Sumukha bhāsasi.
Tañca vīmaṁsamānohaṁ, "patate, taṁ" avassajiṁ.

138. Apadena padaṁ yāti, antalikkhacaro[5] dijo.
Ārā pāsaṁ na bujjhi tvaṁ, haṁsānaṁ pavaruttama[6].

139. Yadā parābhavo hoti, poso jīvitasaṅkhaye.
Atha jālañca pāsañca, āsajjāpi na bujjhati.

140. Ete haṁsā pakkamanti, vakkaṅgā bhayameritā.
Harittaca hemavaṇṇa, tvaññeva[7] avahiyyasi.

141. Ete bhutvā ca pitvā ca, pakkamanti vihaṅgamā.
Anapekkhamānā vakkaṅgā, tvaññeveko upāsasi.

142. Kinnu tyāhaṁ[8] dijo hoti, mutto baddhaṁ upāsasi.
Ohāya sakuṇā yanti, kiṁ eko avahiyyasi.

143. Rājā me so dijo mitto, sakhā pāṇasamo ca me.
Neva naṁ vijahissāmi, yāva kālassa pariyāyaṁ.

144. Yo ca tvaṁ sakhino hetu, pāṇaṁ cajitumicchasi.
So te sahāyaṁ muñcāmi, hotu rājā tavānugo.

---

1. Nāpekkhamānā (Ka) 2. Sahāyakā (Syā) 3. Dukkhaparetopi (Ka)
4. Tavaṁ (Sī, I) 5. Antalikkhe caro (Sī, I) 6. Pavaruttamo (Ka-Sī, I)
7. Tvañca taṁ (Sī), tvañca (I) 8. Tāyaṁ (Sī, Syā, I)

145. Evaṁ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttaṁ disvā dijādhipaṁ.

146. Kaccinnu bhoto kusalaṁ, kacci bhoto anāmayaṁ.
Kacci raṭṭhamidaṁ phītaṁ, dhammena manusāsasi.

147. Kusalaṁ ceva me haṁsa, atho haṁsa anāmayaṁ.
Atho raṭṭhamidaṁ phītaṁ, dhammena manusāsa'haṁ.

148. Kacci bhoto amaccesu, doso koci na vijjati.
Kacci ārā amittā te, chāyā dakkhiṇatoriva.

149. Athopi me amaccesu, doso koci na vijjati.
Atho ārā amittā me, chāyā dakkhiṇatoriva.

150. Kacci te sādisī bhariyā, assavā piyabhāṇinī.
Puttarūpayasūpetā, tava chandavasānugā.

151. Atho me sādisī bhariyā, assavā piyabhāṇinī.
Puttarūpayasūpetā, mama chandavasānugā.

152. Kacci te bahavo puttā, sujātā raṭṭhavaḍḍhana.
Paññājavena sampannā, sammodanti tato tato.

153. Satameko ca me puttā, Dhataraṭṭha mayā sutā.
Tesaṁ tvaṁ kiccamakkhāhi, nāvarujjhanti[1] te vaco.

154. Upapannopi ce hoti, jātiyā vinayena vā.
Atha pacchā kurute yogaṁ, kicche[2] āpāsu[3] sīdati.

155. Tassa saṁhīrapaññassa, vivaro jāyate mahā.
Rattimandhova[4] rūpāni, thūlāni manupassati.

156. Asāre sārayogaññū, matiṁ na tveva vindati.
Sarabhova giriduggasmiṁ, antarāyeva sīdati.

157. Hīnajaccopi ce hoti, uṭṭhātā dhitimā naro.
Ācārasīlasampanno, nise aggīva bhāsati.

---

1. Nāvarajjhanti (Ka-Sī, I)
2. Kicce (Sī, Syā, I)
3. Āvāsu (Syā), āpadāsu (Ka)
4. Nattamandhova (Sī, I)

158. Etaṁ me upamaṁ katvā, putte vijjāsu vācaya[1].
Saṁvirūḷhetha medhāvī, khette bījaṁva[2] vuṭṭhiyāti.

Cūḷahaṁsajātakaṁ chaṭṭhaṁ.

503. Sattigumbajātaka (7)

159. Migaluddo mahārājā, Pañcālānaṁ rathesabho.
Nikkhanto saha senāya, ogaṇo vanamāgamā.

160. Tattha'ddasā araññasmiṁ, takkarānaṁ kuṭiṁ kataṁ.
Tassā[3] kuṭiyā nikkhamma, suvo luddāni bhāsati.

161. Sampannavāhano poso, yuvā sammaṭṭhakuṇḍalo[4].
Sobhati lohituṇhīso, divā sūriyova bhāsati.

162. Majjhanhike[5] sampatike, sutto rājā sasārathi.
Handassābharaṇaṁ sabbaṁ, gaṇhāma sāhasā[6] mayaṁ.

163. Nisīthepi raho dāni, sutto rājā sasārathi.
Ādāya vatthaṁ maṇikuṇḍalañca, hantvāna sākhāhi avattharāma.

164. Kinnu ummattarūpova, Sattigumba pabhāsasi.
Durāsadā hi rājāno, aggi pajjalito yathā.

165. Atha tvaṁ Patikolamba, matto thullāni gajjasi.
Mātari mayhaṁ naggāya, kinnu tvaṁ vijigucchase.

166. Uṭṭhehi samma taramāno, rathaṁ yojehi sārathi.
Sakuṇo me na ruccati, aññaṁ gacchāma assamaṁ.

167. Yutto ratho mahārāja, yutto ca balavāhano.
Adhitiṭṭha mahārāja, aññaṁ gacchāma assamaṁ.

168. Ko nu'meva gatā[7] sabbe, ye asmiṁ paricārakā.
Esa gacchati Pañcālo, mutto tesaṁ adassanā.

---

1. Ṭhāpaya (Syā, Ka) 2. Khettabījaṁva (Sī, I) 3. Tasmā (Syā, I, Ka)
4. Kuṇḍalī (Syā, Ka) 5. Majjhantike (sabbattha) 6. Sahasā (Sī, Syā, I)
7. Kva nu'me'pagatā (?)

169. Kodaṇḍakāni gaṇhatha, sattiyo tomarāni ca.
Esa gacchati Pañcālo, mā vo muñcittha jīvataṁ[1].

170. Athā'paro paṭinandittha, suvo lohitatuṇḍako.
Svāgataṁ te mahārāja, atho te adurāgataṁ.
Issarosi anuppatto, yaṁ idhatthi pavedaya.

171. Tindukāni piyālāni, madhuke kāsumāriyo.
Phalāni khuddakappāni, bhuñja rāja varaṁ varaṁ.

172. Idampi pānīyaṁ sītaṁ, ābhataṁ girigabbharā.
Tato piva mahārāja, sace tvaṁ abhikaṅkhasi.

173. Araññaṁ uñchāya gatā, ye asmiṁ paricārakā.
Sayaṁ uṭṭhāya gaṇhavho, hatthā me natthi dātave.

174. Bhaddako vata'yaṁ pakkhī, dijo paramadhammiko.
Atheso itaro pakkhī, suvo luddāni bhāsati.

175. "Etaṁ hanatha bandhatha, mā vo muñcittha jīvataṁ".
Iccevaṁ vilapantassa, sotthiṁ[2] pattosmi assamaṁ.

176. Bhātaro'sma mahārāja, sodariyā ekamātukā.
Ekarukkhasmiṁ saṁvaḍḍhā, nānākhettagatā ubho.

177. Sattigumbo ca corānaṁ, ahañca isīnaṁ idha.
Asataṁ so,sataṁ ahaṁ, tena dhammena no vinā.

178. Tattha vadho ca bandho ca, nikatī vañcanāni ca.
Ālopā sāhasākārā, tāni so tattha sikkhati.

179. Idha saccañca dhammo ca, ahiṁsā saṁyamo damo.
Āsanūdakadāyīnaṁ, aṅke vaddhosmi bhāradha[3].

180. Yaṁ yaṁ hi rāja bhajati, santaṁ vā yadi vā asaṁ.
Sīlavantaṁ visīlaṁ vā, vasaṁ tasseva gacchati.

181. * Yādisaṁ kurute mittaṁ, yādisaṁ cūpasevati.
Sopi tādisako hoti, sahavāso hi[4] tādiso.

---

1. Jīvitaṁ (bahūsu) 2. Sotthī (Syā) 3. Bhārata (Sī, Syā, I)
4. Sahavāsopi (Syā, Ka) * Khu 1. 241 piṭṭhe Itivuttakepi.

182. * Sevamāno sevamānaṁ, samphuṭṭho samphusaṁ paraṁ.
Saro diddho kalāpaṁva, alitta'mupalimpati.
Upalepabhayā[1] dhīro, neva pāpasakhā siyā.

183. * Pūtimacchaṁ kusaggena, yo naro upanayhati.
Kusāpi pūti[2] vāyanti, evaṁ bālūpasevanā.

184. * Tagarañca palāsena, yo naro upanayhati.
Pattāpi surabhi[3] vāyanti, evaṁ dhīrūpasevanā.

185. * Tasmā pattapuṭasseva[4], ñatvā sampāka'mattano.
Asante nopaseveyya, sante seveyya paṇḍito.
Asanto nirayaṁ nenti, santo pāpenti suggatinti.

Sattigumbajātakaṁ sattamaṁ.

504. Bhallātiyajātaka (8)

186. Bhallātiyo[5] nāma ahosi rājā,
Raṭṭhaṁ pahāya migavaṁ acāri so.
Agamā girivaraṁ Gandhamādanaṁ,
Supupphitaṁ[6] kimpurisānuciṇṇaṁ.

187. Sāḷūrasaṁghañca nisedhayitvā,
Dhanuṁ[7] kalāpañca so nikkhipitvā.
Upāgami vacanaṁ vattukāmo,
Yatthaṭṭhitā kimpurisā ahesuṁ.

188. Himaccaye Hemavatāya tīre,
Kimidhaṭṭhitā mantayavho abhiṇhaṁ.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kathaṁ vo[8] jānanti manussaloke.

---

* Khu 1. 241 piṭṭhe Itivuttakepi.
1. Upalimpabhayā (Syā, Ka)
2. Pūtī (Sī, I)
3. Surabhī (Sī, Syā, I)
4. Phalapuṭasseva (Sī, I), palapuṭasseva (Ka, Ṭṭha), palāsapuṭasseva (Syā, Ka)
5. Bhallāṭiyo (Sī, I)
6. Sampupphitaṁ (Sī, I)
7. Dhanu (Sī, Syā, I)
8. Kathaṁ nu (Ka)

189. Mallaṁ giriṁ Paṇḍarakaṁ Tikūṭaṁ,
Sītodakā[1] anuvicarāma najjo.
Migā manussāva nibhāsavaṇṇā,
Jānanti no "kimpurisā"ti ludda.

190. Sukiccharūpaṁ paridevayavho[2],
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane rodatha appatītā.

191. Sukiccharūpaṁ paridevayavho,
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane vilapatha appatītā.

192. Sukiccharūpaṁ paridevayavho,
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane socatha appatītā.

193. Maye'karattaṁ[3] vippavasimha ludda,
Akāmakā aññamaññaṁ sarantā.
Tamekarattaṁ anutappamānā,
Socāma "sā ratti punaṁ na hessati".

194. Yamekarattaṁ anutappathe'taṁ,
Dhanaṁ va naṭṭhaṁ pitaraṁ va petaṁ.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kathaṁ vinā vāsa'makappayittha.

195. Yamimaṁ[4] nadiṁ passasi sīghasotaṁ,
Nānādumacchadanaṁ selakūlaṁ[5].
Taṁ me piyo uttari vassakāle,
Mamañca maññaṁ anubandhatīti.

---

1. Sītodiyā (Sī, I), sītodikā (?)
2. Paridevathavho (?) Moggallānabyākaraṇe 6, 38 suttaṁ.
3. Rattiṁ (I)
4. Yayimaṁ (Ka-Sī)
5. Dumacchadanaṁ selakūṭaṁ (Sī, I), dumasañchannaṁ selakūlaṁ (Ka)

196. Ahañca aṅkolaka'mocināmi,
Atimuttakaṁ sattali -yothikañca.
"Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca naṁ mālinī ajjhupessaṁ".

197. Ahañcidaṁ kuravaka'mocināmi,
Uddālakā pāṭalisindhuvārakā[1].
"Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca naṁ mālinī ajjhupessaṁ".

198. Ahañca sālassa supupphitassa,
Oceyya pupphāni karomi mālaṁ.
"Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca naṁ mālinī ajjhupessaṁ".

199. Ahañca sālassa supupphitassa,
Oceyya pupphāni karomi bhāraṁ.
Idañca no hehiti santharatthaṁ,
Yatthajjimaṁ[2] viharissāma[3] rattiṁ.

200. Ahañca kho agaḷuṁ[4] candanañca,
Silāya piṁsāmi pamattarūpā.
"Piyo ca me hehiti rositaṅgo,
Ahañca naṁ rositā ajjhupessaṁ".

201. Athāgamā salilaṁ sīghasotaṁ,
Nudaṁ sāle salaḷe kaṇṇikāre.
Āpūratha[5] tena muhuttakena,
Sā'yaṁ nadī āsi mayā suduttarā.

202. Ubhosu tīresu mayaṁ tadā ṭhitā,
Sampassantā ubhayo aññamaññaṁ.
Sakimpi rodāma sakiṁ hasāma,
Kicchena no āgamā[6] saṁvarī sā.

---

1. Sindhuvāritā (Syā, I, Ka)
2. Yatthajjamaṁ (Sī, I)
3. Viharissāmu (I)
4. Aggalu (Syā, Ka), akaluṁ (I)
5. Apūratha (Sī, I), āpūrathe (Syā)
6. Agamā (Sī, Syā, I)

203. Pātova[1] kho uggate sūriyamhi,
Catukkaṁ nadiṁ uttariyāna ludda.
Āliṅgiyā aññamaññaṁ mayaṁ ubho,
Sakimpi rodāma sakiṁ hasāma.

204. Tīhū'nakaṁ sattasatāni ludda,
Yamidha mayaṁ vippavasimha pubbe.
Vasse'ki'maṁ[2] jīvitaṁ bhūmipāla,
Ko nī'dha kantāya vinā vaseyya.

205. Āyuñca vo kīvatako nu samma,
Sacepi jānātha vadetha āyuṁ.
Anussavā vuḍḍhato āgamā vā,
Akkhātha me taṁ avikampamānā.

206. Āyuñca no vassasahassaṁ ludda,
Na cantarā pāpako atthi rogo.
Appañca[3] dukkhaṁ sukhameva bhiyyo,
Avītarāgā vijahāma jīvitaṁ.

207. Idañca sutvāna amānusānaṁ,
Bhallātiyo ittaraṁ jīvitanti.
Nivattatha na migavaṁ acari,
Adāsi dānāni abhuñji bhoge.

208. Idañca sutvāna amānusānaṁ,
Sammodatha mā kalahaṁ akattha.
Mā vo tapī attakammāparādho,
Yathāpi te kimpurisekarattaṁ.

209. Idañca sutvāna amānusānaṁ,
Sammodatha mā vivādaṁ akattha.
Mā vo tapī attakammāparādho,
Yathāpi te kimpurisekarattaṁ.

---

1. Pāto ca (Sī, Syā, I) 2. Vāsekimaṁ (Sī, I) 3. Appaṁva (Syā, Ka)

210. Vividhaṁ[1] adhimanā suṇomahaṁ,
Vacanapathaṁ tava atthasaṁhitaṁ.
Muñcaṁ[2] giraṁ nudaseva me daraṁ,
Samaṇa sukhāvaha jīva me ciranti.

Bhallātiyajātakaṁ aṭṭhamaṁ.

505. * Somanassajātaka (9)

211. Ko taṁ hiṁsati heṭheti,
Kiṁ[3] dummano socasi appatīto.
Kassajja mātāpitaro rudantu,
Kvajja setu[4] nihato pathabyā.

212. Tuṭṭhosmi deva tava dassanena,
Cirassaṁ passāmi taṁ bhūmipāla.
Ahiṁsako Reṇumanuppavissa,
Puttena te heṭhayitosmi[5] deva.

213. Āyantu dovārikā khaggabandhā[6],
Kāsāviyā yantu[7] antepurantaṁ.
Hantvāna taṁ Somanassaṁ kumāraṁ,
Chetvāna sīsaṁ varamāharantu.

214. Pesitā rājino dūtā, kumāraṁ etadabravuṁ.
Issarena vitiṇṇosi, vadhaṁ pattosi khattiya.

215. Sa rājaputto paridevayanto,
Dasaṅguliṁ añjaliṁ paggahetvā.
Ahampi icchāmi janinda daṭṭhuṁ,
Jīvaṁ maṁ netvā[8] paṭidassayetha.

216. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, rañño puttaṁ adassayuṁ.
Putto ca pitaraṁ disvā, dūratova'jjhabhāsatha.

---

1. Vividha (Sī, Syā)
2. Muñca (Sī, I)
* Khu 4. 408 piṭṭhepi.
3. Kinnu (I, Ka)
4. Ko nvajja seti (Ka), ko ajja setu (?)
5. Pothayitosmi (Ka)
6. Khaggabaddhā (Sī, I)
7. Hantu (Ka)
8. Jīvaṁ panetvā (Sī, I)

217. Āgacchuṁ[1] dovārikā khaggabandhā,
Kāsāviyā hantu mamaṁ janinda.
Akkhāhi me pucchito etamatthaṁ,
Aparādho ko ni'dha mama'jja atthi.

218. Sāyaṁ ca pāto udakaṁ sajāti,
Aggiṁ sadā pāricarata'ppamatto.
Taṁ tādisaṁ saṁyataṁ brahmacāriṁ,
Kasmā tuvaṁ brūsi gahappatīti.

219. Tālā ca mūlā ca phalā ca deva,
Pariggahā vividhā santi'massa.
Te rakkhati gopayata'ppamatto,
[2] Tasmā ahaṁ brūmi gahappatīti[2].

220. Saccaṁ kho etaṁ vadasi kumāra,
Pariggahā vividhā santi'massa.
Te rakkhati gopayata'ppamatto,
Sa[3] brāhmaṇo gahapati tena hoti.

221. Suṇantu mayhaṁ parisā samāgatā,
Sanegamā jānapadā ca sabbe.
Bālā'yaṁ bālassa vaco nisamma,
Ahetunā ghātayate maṁ[4] janindo.

222. Daḷhasmi mūle visaṭe virūḷhe,
Dunnikkayo veḷu pasākhajāto.
Vandāmi pādāni tava[5] janinda,
Anujāna maṁ pabbajissāmi deva.

223. Bhuñjassu bhoge vipule kumāra,
Sabbañca te issariyaṁ dadāmi.
Ajjeva tvaṁ Kurūnaṁ hohi rājā,
Mā pabbajī pabbajjā hi dukkhā.

---

1. Āgañchuṁ (Sī), āgañchu (I)
2-2. Brāhmaṇo gahapati tena hoti (Sī, Syā, I)
3. Natthi idaṁ Sī-Syā-I-potthakesu.
4. Ghātayate (Sī, I)
5. Tavaṁ (Sī, I)

224. Kinnū'dha deva tava'matthi bhogā,
Pubbeva'haṁ[1] devaloke ramissaṁ.
Rūpehi saddehi atho rasehi,
Gandhehi phassehi manoramehi.

225. Bhuttā ca me[2] bhogā tidivasmiṁ deva,
Parivārito[3] accharānaṁ gaṇena[4].
Tuvañca[5] bālaṁ paraneyyaṁ viditvā,
Na tādise rājakule vaseyyaṁ.

226. Sacāhaṁ bālo paraneyyo asmi,
Ekāparādhaṁ[6] khama putta mayhaṁ.
Punapi ce edisakaṁ bhaveyya,
Yathāmatiṁ Somanassa karohi.

227. Anisamma kataṁ kammaṁ, anavatthāya cintitaṁ.
Bhesajjasseva vebhaṅgo, vipāko hoti pāpako.

228. Nisamma ca kataṁ kammaṁ, sammā'vatthāya cintitaṁ.
Bhesajjasseva sampatti, vipāko hoti bhadrako.

229. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṁ na sādhu.

230. Nisamma khattiyo kayirā, nānisamma disampati.
Nisammakārino rāja, yaso kitti ca vaḍḍhati.

231. Nisamma daṇḍaṁ paṇayeyya issaro,
Vegā kataṁ tappati bhūmipāla.
Sammāpaṇīdhī ca narassa atthā,
Anānutappā te bhavanti pacchā.

---

1. Pubbe cahaṁ (Ka)
2. Bhuttā (Sī, I)
3. Parivāritā (Sī, Syā, I) paricāritā (Ka)
4. Accharāsaṁgaṇena (Syā, I, Ka)
5. Tavañca (Sī, I)
6. Etāparādhaṁ (Ka)

232. Anānutappāni hi ye karonti,
Vibhajja kammāyatanāni loke.
Viññuppasatthāni sukhudrayāni,
Bhavanti Buddhānumatāni[1] tāni.

233. Āgacchuṁ dovārikā khaggabandhā,
Kāsāviyā hantu mamaṁ janinda.
Mātuñca[2] aṅkasmimahaṁ nisinno,
Ākaḍḍhito sahasā tehi deva.

234. Kaṭukaṁ hi sambādhaṁ sukicchaṁ[3] patto,
Madhurampi yaṁ jīvitaṁ laddha rāja.
Kicchenahaṁ ajja vadhā pamutto,
Pabbajjamevābhimanohamasmi.

235. Putto tavāyaṁ taruṇo Sudhamme,
Anukampako Somanasso kumāro.
Taṁ yācamāno na labhāmi svajja[4],
Arahasi naṁ yācitave[5] tuvampi.

236. Ramassu bhikkhācariyāya putta,
Nisamma dhammesu paribbajassu.
Sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṁ,
Anindito brahmamupehi ṭhānaṁ.

237. Acchera[6] rūpaṁ vata yādisañca,
Dukkhitaṁ maṁ dukkhāpayase Sudhamme.
Yācassu puttaṁ iti vuccamānā,
Bhiyyova ussāhayase kumāraṁ.

238. Ye vippamuttā anavajjabhogino[7],
Parinibbutā lokamimaṁ caranti.
Tamariyamaggaṁ paṭipajjamānaṁ,
Na ussahe vārayituṁ kumāraṁ.

---

1. Vaddhānumatāni (Sī, I) 2. Mātucca (I) 3. Sukiccha (Sī, I)
4. Sajja (Sī, I) 5. Yācituye (Ka) 6. Acchariya (Sī, Syā, I)
7. Bhojino (Sī, Syā, I)

239. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Yesāyaṁ sutvāna subhāsitāni,
Appossukkā vītasokā Sudhammāti.

Somanassajātakaṁ navamaṁ.

506. * Campeyyajātaka (10)

240. Kā nu vijjurivābhāsi, osadhī viya tārakā.
Devatā nusi Gandhabbī, na taṁ maññāmi mānusiṁ[1].

241. Namhi devī na Gandhabbī, na mahārāja mānusī.
Nāgakaññāsmi bhaddante, atthenamhi idhāgatā.

242. Vibbhantacittā kupitindriyāsi,
Nettehi te vārigaṇā savanti.
Kiṁ te naṭṭhaṁ kiṁ pana patthayānā,
Idhāgatā nāri tadiṅgha brūhi.

243. Yamuggatejo uragoti cāhu,
Nāgoti naṁ āhu janā janinda.
Tamaggahī puriso jīvikattho,
Taṁ bandhanā muñca patī mameso.

244. Kathaṁ nva'yaṁ balaviriyūpapanno,
Hatthatta[2] māgacchi vanibbakassa.
Akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṁ,
Kathaṁ vijānemu gahītanāgaṁ.

245. Nagarampi nāgo bhasmaṁ kareyya,
Tathā hi so balaviriyūpapanno.
Dhammañca nāgo apacāyamāno,
Tasmā parakkamma tapo karoti.

---

* Khu 4. 400 piṭṭhepi. 1. Mānusī (Syā, Ka) 2. Hatthattha (Sī, Syā, I)

246. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ[1] ca rāja,
Catuppathe sammati nāgarājā.
Tamaggahī puriso jīvikattho,
Taṁ bandhanā muñca patī mameso.

247. Soḷasitthisahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Vārigehasayā nārī[2], tāpi taṁ saraṇaṁ gatā.

248. Dhammena mocehi asāhasena,
Gāmena nikkhena gavaṁ satena.
Ossaṭṭhakāyo urago carātu,
Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.

249. Dhammena mocemi asāhasena,
Gāmena nikkhena gavaṁ satena.
Ossaṭṭhakāyo urago carātu,
Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.

250. Dammi nikkhasataṁ ludda, thūlañca maṇikuṇḍalaṁ.
Catussadañca pallaṅkaṁ, umāpupphasarinnibhaṁ.

251. Dve ca sādisiyo bhariyā,
Usabhañca gavaṁ sataṁ.
Ossaṭṭhakāyo urago carātu,
Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.

252. Vināpi dānā tava vacanaṁ janinda,
Muñcemu naṁ uragaṁ bandhanasmā.
Ossaṭṭhakāyo urago carātu,
Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.

253. Mutto Campeyyako nāgo, rājānaṁ etadabravi.
Namo te Kāsirājatthu, namo te Kāsivaḍḍhana.
Añjaliṁ te paggaṇhāmi, passeyyaṁ me nivesanaṁ.

---

1. Pannarasiṁ (Sī, Syā, I)
2. Nāriyo (I)

254. Addhā hi dubbissasa’meta’māhu,
Yaṁ mānuso vissase amānusamhi.
Sace ca maṁ yācasi etamatthaṁ,
Dakkhemu te nāga nivesanāni.

255. Sacepi[1] vāto giri’māvaheyya,
Cando ca suriyo ca chamā pateyyuṁ.
Sabbā ca najjo paṭisotaṁ vajeyyuṁ,
Na tveva’haṁ rāja musā bhaṇeyyaṁ.

256. Nabhaṁ phaleyya udadhīpi susse,
Saṁvaṭṭaye[2] Bhūtadharā Vasundharā.
Siluccayo Meru samūla’muppate[3],
Na tveva’haṁ rāja musā bhaṇeyyaṁ.

257. Addhā hi dubbissasa’meta’māhu,
Yaṁ mānuso vissase amānusamhi.
Sace ca maṁ yācasi etamatthaṁ,
Dakkhemu te nāga nivesanāni.

258. Tumhe khottha ghoravisā uḷārā,
Mahātejā khippakopī ca hotha.
Maṁkāraṇā[4] bandhanasmā pamutto,
Arahasi no jānituye[5] katāni.

259. So paccataṁ niraye ghorarūpe,
Mā kāyikaṁ sāta’malattha kiñci.
Peḷāya baddho maraṇaṁ upetu,
Yo tādisaṁ kammakathaṁ na jāne.

---

1. Sace hi (Sī-I-Ṭṭha)
2. Saṁvaṭṭayaṁ (Sī, I), saṁvaṭṭeyya (Syā, Ka)
3. Mubbahe (Sī, Syā, I, Ka-Ṭṭha), muṭṭhahe (Ka)
4. Mama kāraṇā (Sī, Syā, I)
5. Jānitāye (Sī), jānitave (Syā), jānitaye (I)

260. Saccappaṭiññā tava mesa hotu,
Akkodhano hohi anupanāhī.
Sabbaṁ ca te nāgakulaṁ supaṇṇā,
Aggiṁ va gimhesu[1] vivajjayantu.

261. Anukampasī nāgakulaṁ janinda,
Mātā yathā suppiyaṁ ekaputtaṁ.
Ahañca te nāgakulena saddhiṁ,
Kāhāmi veyyāvaṭikaṁ uḷāraṁ.

262. Yojentu ve rājarathe sucitte,
Kambojake Assatare sudante.
Nāge ca yojentu suvaṇṇakappane,
Dakkhemu nāgassa nivesanāni.

263. Bherī mudiṅgā[2] paṇavā ca saṅkhā,
Avajjayiṁsu Uggasenassa rañño.
Pāyāsi rājā bahusobhamāno,
Purakkhato nāriganạssa majjhe.

264. Suvaṇṇacitakaṁ bhūmiṁ, addakkhi Kāsivaḍḍhano.
Sovaṇṇamayapāsāde, veḷuriyaphalakatthate.

265. Sa rājā pāvisi byamhaṁ, Campeyyassa nivesanaṁ.
Ādiccavaṇṇasannitaṁ, kaṁsavijju pabhassaraṁ.

266. Nānārukkhehi sañchannaṁ, nānāgandhasamīritaṁ.
So pāvekkhi Kāsirājā, Campeyyassa nivesanaṁ.

267. Paviṭṭhasmiṁ Kāsiraññe, Campeyyassa nivesanaṁ.
Dibbā tūriyā pavajjiṁsu, nāgakaññā ca naccisuṁ[3].

268. Taṁ nāgakaññā caritaṁ gaṇena,
Anvāruhī Kāsirājā pasanno.
Nisīdi sovaṇṇamayamhi pīṭhe,
Sāpassaye[4] candanasāralitte.

---

1. Gimhāsu (Sī, Syā, I)
2. Mutiṅgā (Sī, I)
3. Naccayuṁ (Sī, I, Ka)
4. Sopassaye (Ka)

269. So tattha bhutvā ca atho ramitvā,
Campeyyakaṁ Kāsirājā avoca.
Vimānaseṭṭhāni imāni tuyhaṁ,
Ādiccavaṇṇāni pabhassarāni.
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke,
Kiṁ patthayaṁ[1] nāga tapo karosi.

270. Tā kambukāyūradharā suvatthā,
Vaṭṭaṅgulī tambatalūpapannā.
Paggayha pāyenti anomavaṇṇā,
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke.
Kiṁ patthayaṁ nāga tapo karosi.

271. Najjo ca te'mā puthulomamacchā,
Āṭā[2] sakuntābhirudā sutitthā.
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke,
Kiṁ patthayaṁ nāga tapo karosi.

272. Koñcā mayūrā diviyā cā haṁsā,
Vaggussarā kokilā sampatanti.
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke,
Kiṁ patthayaṁ nāga tapo karosi.

273. Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke,
Kiṁ patthayaṁ nāga tapo karosi.

274. Imā ca te pokkharañño samantato,
Dibbā[3] ca gandhā satataṁ pavāyanti.
Ne'tādisaṁ atthi manussaloke,
Kiṁ patthayaṁ nāga tapo karosi.

---

1. Kimatthiyaṁ (Sī, Syā, I) 2. Ādā (Syā), adā (I) 3. Dibyā (Syā), diviyā (I)

275. Na puttahetu na dhanassa hetu,
Na āyuno cāpi[1] janinda hetu.
Manussayoniṁ abhipatthayāno,
Tasmā parakkamma tapo karomi.

276. Tvaṁ lohitakkho vihatantaraṁso,
Alaṅkato kappitakesamassu.
Surosito lohitacandanena,
Gandhabbarājāva disā pabhāsasi.

277. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Sabbehi kāmehi samaṅgibhūto.
Pucchāmi taṁ nāgarāje'tamatthaṁ,
Seyyo ito kena manussaloko.

278. Janinda nāññatra manussalokā,
Suddhī va saṁvijjati saṁyamo vā.
Ahañca laddhāna manussayoniṁ,
Kāhāmi jātimaraṇassa antaṁ.

279. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Nāriyo ca disvāna tuvañca nāga,
Kāhāmi puññāni anappakāni.

280. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Nāriyo ca disvāna mamañca rāja,
Karohi puññāni anappakāni.

281. Idañca me jātarūpaṁ pahūtaṁ,
Rāsī suvaṇṇassa ca tālamattā.
[2] Ito haritvāna suvaṇṇagharāni,
Karassu rūpiyapākāraṁ karontu[2].

---

1. Vāpi (Sī, I)

2-2. Ito haritvā sovaṇṇagharāni kāraya, rūpiyassa ca pākāraṁ karontu (Sī, Syā) Ito haritvā sovaṇṇagharāni, [Kāraya] rūpiyassa ca pākāraṁ karontu (I)

282. Muttā ca[1] vāhasahassāni pañca,
Veḷuriyamissāni ito haritvā.
Antepure bhūmiyaṁ santharantu,
Nikkaddamā hehiti nīrajā ca.

283. Etādisaṁ āvasa rājaseṭṭha,
Vimānaseṭṭhaṁ bahu sobhamānaṁ.
Bārāṇasiṁ nagaraṁ iddhaṁ phītaṁ,
Rajjañca kārehi anomapaññāti.

Campeyyajātakaṁ dasamaṁ.

507. Mahāpalobhanajātaka (11)

284. Brahmalokā cavitvāna, devaputto mahiddhiko.
Rañño putto udapādi, sabbakāmasamiddhisu.

285. Kāmā vā kāmasaññā vā, brahmaloke na vijjati.
Svāssu[2] tāyeva saññāya, kāmehi vijigucchatha.

286. Tassa cantepure āsi, jhānāgāraṁ sumāpitaṁ.
So tattha paṭisallīno[3], eko rahasi jhāyatha.

287. Sa rājā paridevesi, puttasokena aṭṭito.
Ekaputto ca'yaṁ mayhaṁ, na ca kāmāni bhuñjati.

288. Ko nu khvettha[4] upāyo so, ko vā jānāti kiñcanaṁ.
Yo[5] me puttaṁ palobheyya, yathā kāmāni patthaye.

289. Ahu kumārī tattheva, vaṇṇarūpasamāhitā.
Kusalā naccagītassa, vādite ca padakkhiṇā.

290. Sā tattha upasaṅkamma, rājānaṁ etadabravi.
Ahaṁ kho naṁ palobheyyaṁ, sace bhattā bhavissati.

291. Taṁ tathāvādiniṁ rājā, kumāriṁ etadabravi.
Tvaññeva naṁ palobhehi, tava bhattā bhavissati.

---

1. Muttānañca (Sī, Syā) 2. Yvāssa (Sī) 3. Paṭisallāno (Ka)
4. Khettha (Sī, I) 5. Ko (Sī, I)

292. Sā ca antepuraṁ gantvā, bahuṁ kāmupasaṁhitaṁ.
Hadayaṅgamā pemanīyā, citrā gāthā abhāsatha.

293. Tassā ca gāyamānāya, saddaṁ sutvāna nāriyā.
Kāmacchanda'ssa uppajji, janaṁ so paripucchatha.

294. Kasse'so saddo ko vā so, bhaṇati uccāvacaṁ bahuṁ.
Hadayaṅgamaṁ pemanīyaṁ, aho[1] kaṇṇasukhaṁ mama.

295. Esā kho pamadā deva, khiḍḍā esā anappikā[2].
Sace tvaṁ kāme bhuñjeyya, bhiyyo bhiyyo chādeyyu taṁ.

296. Iṅgha āgacchato'rena[3], avidūramhi gāyatu.
Assamassa samīpamhi, santike mayhaṁ gāyatu.

297. Tirokuṭṭamhi gāyitvā, jhānāgāramhi pāvisi.
Bandhi naṁ[4] anupubbena, āraññamiva kuñjaraṁ.

298. Tassa[5] kāmarasaṁ ñatvā, issādhammo ajāyatha.
"Ahameva kāme bhuñjeyyaṁ, mā añño puriso ahu".

299. Tato asiṁ gahetvāna, purise hantuṁ upakkami.
Ahameveko bhuñjissaṁ, mā añño puriso siyā.

300. Tato jānapadā sabbe, vikkandiṁsu samāgatā.
Putto tyāyaṁ mahārāja, janaṁ heṭhetya'dūsakaṁ.

301. Tañca rājā vivāhesi[6], samhā raṭṭhā ca[7] khattiyo.
Yāvatā vijitaṁ mayhaṁ, na te vatthabba[8] tāvade.

302. Tato so bhariyamādāya, samuddaṁ upasaṅkami.
Paṇṇasālaṁ karitvāna, vanamuñchāya pāvisi.

303. Athe'ttha isi māgacchi, samuddaṁ uparūpari.
So tassa gehaṁ pāvekkhi, bhattakāle upaṭṭhite.

---

1. Atho (Sī, I)
2. Anappakā (Ka)
3. Āgacchatorenaṁ (Ka) āgacchatu + orena.
4. Bandhituṁ (Syā, Ka)
5. Tassā (Syā)
6. Nivāhesi (Syā), vihāhesi (I)
7. Raṭṭhāto (Sī, I), raṭṭhato (Ka)
8. Vattabba (Sī, I)

304. Tañca bhariyā palobhesi, passa yāva sudāruṇaṁ.
Cuto so brahmacariyamhā, iddhiyā parihāyatha.

305. Rājaputto ca uñchāto, vanamūlaphalaṁ bahuṁ.
Sāyaṁ kājena[1] ādāya, assamaṁ upasaṅkami.

306. Isī ca khattiyaṁ disvā, samuddaṁ upasaṅkami.
"Vehāyasaṁ gamissan"ti, sīdate so mahaṇṇave.

307. Khattiyo ca isiṁ disvā, sīdamānaṁ mahaṇṇave.
Tasseva anukampāya, imā gāthā abhāsatha.

308. Abhijjamāne vārismiṁ, sayaṁ āgamma iddhiyā.
Missībhāvi'tthiyā gantvā, saṁsīdati mahaṇṇave.

309. Āvaṭṭanī mahāmāyā, brahmacariyavikopanā.
Sīdanti naṁ viditvāna, ārakā parivajjaye.

310. Analā mudusambhāsā, duppūrā tā nadīsamā.
Sīdanti naṁ viditvāna, ārakā parivajjaye.

311. Yaṁ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jātavedova saṁ ṭhānaṁ, khippaṁ anudahanti naṁ.

312. Khattiyassa vaco sutvā, isissa nibbidā ahu.
Laddhā porāṇakaṁ maggaṁ, gacchate so vihāyasaṁ.

313. Khattiyo ca isiṁ disvā, gacchamānaṁ vihāyasaṁ.
Saṁvegaṁ alabhī dhīro, pabbajjaṁ samarocayi.

314. Tato so pabbajitvāna, kāmarāgaṁ virājayi.
Kāmarāgaṁ virājetvā, brahmalokūpago ahūti.

Mahāpalobhanajātakaṁ ekādasamaṁ.

---

1. Kācena (I)

508. Pañcapaṇḍitajātaka (12)

315. Pañca paṇḍitā samāgatā'ttha,
Pañhā me paṭibhāti taṁ suṇātha.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Kassevā'vikareyya[1] guyhamatthaṁ.

316. Tvaṁ āvikarohi bhūmipāla,
Bhattā bhārasaho tuvaṁ vade taṁ.
Tava chandarucīni[2] sammasitvā,
Atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.

317. Yā sīlavatī anaññatheyyā[3],
Bhattucchandavasānugā[4] manāpā.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Bhariyāyā'vikareyya[5] guyhamatthaṁ.

318. Yo kicchagatassa āturassa,
Saraṇaṁ hoti gatī parāyanañca.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Sakhino vā'vikareyya guyhamatthaṁ.

319. Jeṭṭho[6] atha majjhimo kaniṭṭho,
Yo[7] ce sīlasamāhito ṭhitatto.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Bhātu vā'vīkareyya guyhamatthaṁ.

320. Yo ve pituhadayassa paddhagū[8].
Anujāto pitaraṁ anomapañño.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Puttassā'vikareyya[9] guyhamatthaṁ.

---

1. Kassa vāvīkareyya (Ka)
2. Chandañca ruciñca (Sī, I)
3. Anaññadheyyā (Sī, I)
4. Piyā (Ka)
5. Bhariyāya vāvīkareyya (Ka)
6. Yo jeṭṭho (Syā)
7. So (Sī, Syā, I)
8. Patthagū (Syā), pattagū (Ka)
9. Puttassa vāvīkareyya (Ka)

321. Mātā dvipadājanindaseṭṭha,
Yā naṁ[1] poseti chandasā piyena.
Nindiya'matthaṁ pasaṁsiyaṁ vā,
Mātuyā'vīkareyya[2] guyhamatthaṁ.

322. Guyhassa hi guyhameva sādhu,
Na hi guyhassa pasattha'māvikammaṁ.
Anipphannatā[3] saheyya dhīro,
Nipphannova[4] yathāsukhaṁ bhaṇeyya.

323. Kiṁ tvaṁ vimanosi rājaseṭṭha,
Dvipadajaninda[5] vacanaṁ suṇoma metaṁ[6].
Kiṁ cintayamāno dummanosi,
Nūna deva aparādho atthi mayhaṁ.

324. "Paṇhe[7] vajjho Mahosadho"ti,
Āṇatto me vadhāya bhūripañño.
Taṁ cintayamāno dummanosmi,
Na hi devī aparādho atthi tuyhaṁ.

325. Abhidosagato dāni ehisi,
Kiṁ sutvā kiṁ saṅkate mano te.
Ko te kimavoca bhūripañña,
Iṅgha vacanaṁ suṇoma brūhi me'taṁ.

326. "Paṇhe vajjho Mahosadho"ti,
Yadi te mantayitaṁ janinda dosaṁ.
Bhariyāya rahogato asaṁsi,
Guyhaṁ pātukataṁ sutaṁ mame'taṁ.

---

1. Yo taṁ (Sī, I)
2. Mātuyā vāvīkareyya (Ka)
3. Anipphādāya (Sī, I), anipphannatāya (Syā), ānipphādā (?)
4. Nipphannattho (Sī, I), nipphannatthova (Syā)
5. Dipadinda (Sī, Syā, I)
6. Netaṁ (Sī, I), tetaṁ (Syā)
7. Pañño (Sī, I), pañhe (Syā), panhe (Ka)

327. Yaṁ sālavanasmiṁ senako,
Pāpakammaṁ akāsi asabbhirūpaṁ.
Sakhinova rahogato asaṁsi,
Guyhaṁ pātukataṁ sutaṁ mame'taṁ.

328. Pukkusa[1] purisassa te janinda,
Uppanno rogo arājayutto.
Bhātuñca[2] rahogato asaṁsi,
Guyhaṁ pātukataṁ sutaṁ mame'taṁ.

329. Ābādho'yaṁ asabbhirūpo,
Kāmindo[3] naradevena phuṭṭho.
Puttassa rahogato asaṁsi,
Guyhaṁ pātukataṁ sutaṁ mame'taṁ.

330. Aṭṭhavaṅkaṁ maṇiratanaṁ uḷāraṁ,
Sakko te adadā pitāmahassa.
Devindassa gataṁ tadajja hatthaṁ[4],
Mātuñca rahogato asaṁsi.
Guyhaṁ pātukataṁ sutaṁ mame'taṁ.

331. Guyhassa hi guyhameva sādhu,
Na hi guyhassa pasattha'māvikammaṁ.
Anipphannatā saheyya dhīro,
Nipphannova yathāsukhaṁ bhaṇeyya.

332. Na guyhamatthaṁ vivareyya, rakkheyya naṁ yathā nidhiṁ.
Na hi pātukato sādhu, guyho attho pajānatā.

333. Thiyā guyhaṁ na saṁseyya, amittassa ca paṇḍito.
Yo cāmisena saṁhīro, hadayattheno ca yo naro.

334. Guyhamatthaṁ asambuddhaṁ, sambodhayati yo naro.
Mantabhedabhayā tassa, dāsabhūto titikkhati.

---

1. Pakkusa (Ka) 401. Paṇṇajātake passitabbaṁ.
2. Bhātucca (Sī, I), bhātuva (Syā)
3. Kāvindo (Sī, I)
4. Devindassa tadajja hatthagataṁ (Ka)

335. Yāvanto purisassa'tthaṁ, guyhaṁ jānanti mantinaṁ.
Tāvanto tassa ubbegā, tasmā guyhaṁ na vissaje.

336. Vivicca bhāseyya divā rahassaṁ,
Rattiṁ giraṁ nātivelaṁ pamuñce.
Upassutikā hi suṇanti mantaṁ,
Tasmā manto khippamupeti bhedanti.

Pañcapaṇḍitajātakaṁ dvādasamaṁ.

509. Hatthipālajātaka (13)

337. Cirassaṁ vata passāma, brāhmaṇaṁ devavaṇṇinaṁ.
Mahājaṭaṁ khāridharaṁ[1], paṅkadantaṁ rajassiraṁ.

338. Cirassaṁ vata passāma, isiṁ dhammaguṇe rataṁ.
Kāsāyavatthavasanaṁ, vākacīraṁ paṭicchadaṁ.

339. Āsanaṁ udakaṁ pajjaṁ, paṭigaṇhātu no bhavaṁ.
Agghe bhavantaṁ pucchāma, agghaṁ kurutu no bhavaṁ.

340. Adhicca Vede pariyesa vittaṁ,
Putte gahe[2] tāta patiṭṭhapetvā.
Gandhe rase paccanubhuyya[3] sabbaṁ,
Araññaṁ sādhu muni so pasattho.

341. Vedā na saccā na ca vittalābho,
Na puttalābhena jaraṁ vihanti.
Gandhe rase muccana[4] māhu santo,
Sakammunā[5] hoti phalūpapatti.

342. Addhā hi saccaṁ vacanaṁ tavetaṁ,
Sakammunā hoti phalūpapatti.
Jiṇṇā ca mātāpitaro tavīme[6].
Passeyyuṁ taṁ vassasataṁ arogaṁ[7].

---

1. Bhāradharaṁ (I)
2. Gehe (Sī, Syā, I)
3. Paccanubhotva (Syā), paccanubhutva (I)
4. Muñcana (Sī, Ka)
5. Sakammanā (Sī, I)
6. Taveme (Sī), tava yime (Syā, I)
7. Arogyaṁ (Syā, Ka)

343. Yassa'ssa sakkhī maraṇena rāja,
Jarāya mettī naravīraseṭṭha.
Yo cāpi jaññā na marissaṁ kadāci,
Passeyyuṁ taṁ vassasataṁ arogaṁ.

344. Yathāpi nāvaṁ puriso dakamhi,
Ereti ce naṁ upaneti tīraṁ.
Evampi byādhī satataṁ jarā ca,
Upaneti maccaṁ[1] vasamantakassa.

345. Paṅko ca kāmā palipo ca kāmā,
Manoharā duttarā maccudheyyā.
Etasmiṁ paṅke palipe byasannā[2].
Hīnattarūpā na taranti pāraṁ.

346. Ayaṁ pure luddamakāsi kammaṁ,
Svāyaṁ gahīto na hi mokkhi'to me.
Orundhiyā naṁ parirakkhissāmi,
Mā'yaṁ puna luddamakāsi kammaṁ.

347. Gavaṁva[3] naṭṭhaṁ puriso yathā vane,
Anvesatī[4] rāja apassamāno.
Evaṁ naṭṭho Esukārī mamattho,
Sohaṁ kathaṁ na gaveseyyaṁ rāja.

348. Hiyyoti hiyyati[5] poso,
Pareti parihāyati.
Anāgataṁ neta'matthīti ñatvā,
Uppannachandaṁ ko panudeyya dhīro.

349. Passāmi vohaṁ daharaṁ[6] kumāriṁ,
Mattūpamaṁ ketakapupphanettaṁ.
Abhuttabhoge[7] paṭhame vayasmiṁ,
Ādāya maccu vajate kumāriṁ.

---

1. Maccu (Syā, I)
2. Visannā (Syā, Ka)
3. Gāvaṁva (Sī)
4. Pariyesatī (Sī, I)
5. Hīyoti hīyati (Sī)
6. Daharī (Syā, I, Ka)
7. Abhutvā bhoge (Syā, Ka-ṭṭha), abhutva bhoge (I), bhoge abhutvā (Ka)

350. Yuvā sujāto sumukho sudassano.
Sāmo kusumbhaparikiṇṇamassu.
Hitvāna kāme paṭikacca[1] gehaṁ,
Anujāna maṁ pabbajjissāmi deva.

351. Sākhāhi rukkho labhate samaññaṁ,
Pahīnasākhaṁ pana khāṇu'māhu.
Pahīnaputtassa mama'jja bhoti,
Vāseṭṭhi bhikkhācariyāya kālo.

352. Aghasmi koñcāva yathā himaccaye,
Katāni[2] jālāni padāliya[3] haṁsā.
Gacchanti puttā ca patī ca mayhaṁ,
Sāhaṁ kathaṁ nānuvaje pajānaṁ.

353. Ete bhutvā vamitvā ca, pakkamanti vihaṅgamā.
Ye ca bhutvāna vamiṁsu, te me hatthatta[4] māgatā.

354. Avamī brāhmaṇo kāme, so[5] tvaṁ paccāvamissasi.
Vantādo puriso rāja, na so hoti pasaṁsiyo.

355. Paṅke ca[6] posaṁ palipe byasannaṁ,
Balī yathā dubbalamuddhareyya.
Evampi maṁ tvaṁ udatāri bhoti,
Pañcāli gāthāhi subhāsitāhi.

356. Idaṁ vatvā mahārājā, Esukārī disampati.
Raṭṭhaṁ hitvāna pabbaji, nāgo chetvāva bandhanaṁ.

357. Rājā ca pabbajjamarocayittha,
Raṭṭhaṁ pahāya naravīraseṭṭho.
Tuvampi no hohi yatheva rājā,
Amhehi guttā anusāsa rajjaṁ.

---

1. Paṭigacca (Sī), paṭigaccha (Syā, I)
2. Tantāni (Sī, I)
3. Padāleyya (Sī)
4. Hatthattha (Sī, Syā, I)
5. Te (Sī, I)
6. Paṅkeva (Sī, I)

358. Rājā ca pabbajja'marocayittha,
Raṭṭhaṁ pahāya naravīraseṭṭho.
Ahampi ekā[1] carissāmi loke,
Hitvāna kāmāni manoramāni.

359. Rājā ca pabbajja'marocayittha,
Raṭṭhaṁ pahāya naravīraseṭṭho.
Ahampi ekā carissāmi loke,
Hitvāna kāmāni yathodhikāni.

360. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
Vayoguṇā anupubbaṁ jahanti.
Ahampi ekā carissāmi loke,
Hitvāna kāmāni manoramāni.

361. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
Vayoguṇā anupubbaṁ jahanti.
Ahampi ekā carissāmi loke,
Hitvāna kāmāni yathodhikāni.

362. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
Vayoguṇā anupubbaṁ jahanti.
Ahampi ekā carissāmi loke,
Sītibhūtā[2] sabba'maticca saṅganti.

Hatthipālajātakaṁ terasamaṁ.

510. * Ayogharajātaka (14)

363. Yamekarattiṁ paṭhamaṁ, gabbhe vasati māṇavo.
Abbhuṭṭhitova so yāti[3], sa gacchaṁ na nivattati.

---

1. Ekāva (Sī)
* Khu 4. 410 piṭṭhepi.
2. Sītībhūtā (Sī)
3. Sayati (Sī, I), sayāti (katthaci)

364. Na yujjhamānā na balena'vassitā,
Narā na jīranti na cāpi miyyare.
Sabbaṁ hidaṁ[1] jātijarāyupaddutaṁ,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

365. Caturaṅginiṁ senaṁ subhiṁsarūpaṁ,
Jayanti raṭṭhādhipatī pasayha.
Na maccuno jayitu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

366. Hatthīhi assehi rathehi pattibhi,
Parivāritā muccare ekacceyyā[2].
Na maccuno[3] muccitu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

367. Hatthīhi assehi rathehi pattibhi,
Sūrā[4] pabhañjanti padhaṁsayanti.
Na maccuno bhañjitu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

368. Mattā gajā bhinnagaḷā[5] pabhinnā,
Nagarāni maddanti janaṁ hananti.
Na maccuno madditu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

369. Issāsino katahatthāpi vīrā[6],
Dūrepātī[7] akkhaṇavedhinopi.
Na maccuno vijjhitu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

370. Sarāni khīyanti saselakānanā,
Sabbaṁ hidaṁ[8] khīyati dīghamantaraṁ.
Sabbaṁ hidaṁ[8] bhañjare kālapariyāyaṁ,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

---

1. Hi taṁ (Sī, I)
2. Ekaceyyā (Sī, I)
3. Na maccuto (Sī)
4. Purā (Ka)
5. Pabhinnagalā (Sī)
6. Dhīrā (Sī, I)
7. Patī (Ka)
8. Hi taṁ (Sī, I), pitaṁ (Syā)

371. Sabbesa mevaṁ hi narāna nārinaṁ[1],
Calācalaṁ pāṇabhuno'dha jīvitaṁ.
Paṭova dhuttassa, dumova kūlajo,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

372. Dumapphalāne'va patanti māṇavā,
Daharā ca vuddhā ca sarīrabhedā.
Nāriyo narā majjhimaporisā ca,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

373. Nāyaṁ vayo tārakarājasannibho,
Yadabbhatītaṁ gatameva dāni taṁ.
Jiṇṇassa hī natthi ratī kuto sukhaṁ,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

374. Yakkhā pisācā athavāpi petā,
Kupitā te[2] assasanti manusse.
Na maccuno assasitu'ssahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

375. Yakkhe pisāce athavāpi pete,
Kupitepi te nijjhapanaṁ karonti.
Na maccuno nijjhapanaṁ karonti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

376. Aparādhake dūsake heṭhake ca,
Rājāno daṇḍenti viditvāna dosaṁ.
Na maccuno daṇḍayitu'ssahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

377. Aparādhakā dūsakā heṭhakā ca,
Labhanti te rājino nijjhapetuṁ.
Na maccuno nijjhapanaṁ karonti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

---

1. Narānarīnaṁ (I), nārī narānaṁ (Syā), naranārīnaṁ (Ka) 2. Kupitāpi te (Sī, I)

378. Na khattiyoti na ca brāhmaṇoti,
Na aḍḍhakā balavā tejavāpi.
Na maccurājassa apekkhamatthi,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

379. Sīhā ca byagghā ca athopi dīpiyo,
Pasayha khādanti vipphandamānaṁ.
Na maccuno khāditu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

380. Māyākārā raṅgamajjhe karontā,
Mohenti cakkhūni janassa tāvade.
Na maccuno mohayitu'ssahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

381. Āsīvisā kupitā uggatejā,
Ḍaṁsanti mārentipi te manusse.
Na maccuno ḍaṁsitu'mussahanti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

382. Āsīvisā kupitā yaṁ ḍaṁsanti,
Tikicchakā tesa visaṁ hananti.
Na maccuno daṭṭhavisaṁ[1] hananti,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

383. Dhammantarī vettaraṇī[2] ca bhojo,
Visāni hantvāna bhujaṅgamānaṁ.
Suyyanti te kālakatā tatheva,
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

384. Vijjādharā ghora'madhīyamānā,
Adassanaṁ osadhehi vajanti.
Na maccurājassa vajanta'dassanaṁ[3],
Taṁ me matī hoti carāmi dhammaṁ.

---

1. Daṭṭhassa visaṁ (Ka) 2. Vetaraṇī (Sī, I) 3. Vajanti adassanaṁ (Syā, Ka)

385. Dhammo have rakkhati dhammacāriṁ,
Dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti.
Esānisaṁso dhamme suciṇṇe,
Na duggatiṁ gacchati dhammacārī.

386. Na hi dhammo adhammo ca, ubho samavipākino.
Adhammo nirayaṁ neti, dhammo pāpeti suggatinti. (2605)

Ayogharajātakaṁ cuddasamaṁ.

Vīsatinipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Mātaṅga sambhūta sivi sirimanto,
Rohaṇa haṁsa sattigumbo bhallātiya.
Somanassa campeyya brahma pañca-
Paṇḍita cirassaṁvata ayogharāti.

16. Tiṁsanipāta

511. Kiṁchandajātaka (1)

1. Kiṁchando kimadhippāyo, eko sammasi ghammani.
Kiṁ patthayāno kiṁ esaṁ, kena atthena brāhmaṇa.

2. Yathā mahā vāridharo, kumbho supariṇāhavā[1].
Tathūpamaṁ ambapakkaṁ, vaṇṇagandharasuttamaṁ.

3. Taṁ vuyhamānaṁ sotena, disvānā'malamajjhime.
Pāṇīhi naṁ gahetvāna, agyāyatanamāhariṁ.

4. Tato kadalipattesu, nikkhipitvā sayaṁ ahaṁ.
Satthena naṁ vikappetvā, khuppipāsaṁ ahāsi me.

5. Sohaṁ apetadaratho, byantībhūto[2] dukhakkhamo.
Assādaṁ nādhigacchami, phalesva'ññesu kesuci[3].

6. Sosetvā nūna maraṇaṁ, taṁ mamaṁ āvahissati.
Ambaṁ ya'ssa phalaṁ sādu, madhuraggaṁ manoramaṁ.
Yamuddhiriṁ vuyhamānaṁ, udadhismā mahaṇṇave.

7. Akkhātaṁ te mayā sabbaṁ, yasmā upavasāmahaṁ.
Rammaṁ pati nisinnosmi, puthulomāyutā puthu.

8. Tvañca kho meva[4] akkhāhi, attānamapalāyini.
Kā vā tvamasi kalyāṇi, kissa vā tvaṁ sumajjhime.

9. Ruppapaṭṭapalimaṭṭhīva[5], byagghīva girisānujā.
Yā santi nāriyo devesu, devānaṁ paricārikā.

10. Yā ca manussalokasmiṁ, rūpenā'nvāgatitthiyo.
Rūpena te sadisī natthi, devesu Gandhabbamanussaloke[6].
Puṭṭhāsi me cārupubbaṅgi, brūhi nāmañca bandhave.

---

1. Supariṇāmavā (Ka)
2. Byantibhūto (Sī, I, Ka)
3. Kesupi (Ka-Sī)
4. Me (Sī), mama (?)
5. Ruppapaṭṭaplamaṭṭhīva (Syā), rūpapaṭṭapamaṭṭhīva (Ka)
6. Devagandhabbamānuse (Syā)

11. Yaṁ tvaṁ pati nisinnosi, rammaṁ brāhmaṇa Kosikiṁ.
Sāhaṁ bhusālayāvutthā, varavārivahoghasā.

12. Nānādumagaṇākiṇṇā, bahukā girikandarā.
Mameva pamukhā honti, abhisandanti pāvuse.

13. Atho bahū vanatodā, nīlavārivahindharā.
Bahukā nāgavittodā, abhisandanti vārinā.

14. Tā ambajambulabujā, nīpā tālā cu'dumbarā[1].
Bahūni phalajātāni, āvahanti abhiṇhaso.

15. Yaṁ kiñci ubhato tīre, phalaṁ patati ambuni.
Asaṁsayaṁ taṁ sotassa, phalaṁ hoti vasānugaṁ.

16. Etadaññāya medhāvi, puthupañña suṇohi me.
Mā rocaya mabhisaṅgaṁ, paṭisedha janādhipa.

17. Na vāhaṁ vaḍḍhavaṁ[2] maññe, yaṁ tvaṁ raṭṭhābhivaḍḍhana.
Āceyyamāno rājisi, maraṇaṁ abhikaṅkhasi.

18. Tassa jānanti pitaro, Gandhabbā ca sadevakā.
Ye cāpi isayo loke, saññatattā tapassino.
Asaṁsayaṁ tepi[3] jānanti, paṭṭhabhūtā[4] yasassino.

19. Evaṁ viditvā vidū sabbadhammaṁ,
Viddhaṁsanaṁ cavanaṁ jīvitassa.
Na cīyatī tassa narassa pāpaṁ,
Sace na ceteti vadhāya tassa.

20. Isipūgasamaññāte, evaṁ lokyā viditā sati[5].
Anariyaparisambhāse, pāpakammaṁ jigīsasi[6].

21. Sace ahaṁ marissāmi, tīre te puthusussoṇi.
Asaṁsayaṁ taṁ asiloko, mayi pete āgamissati.

---

1. Tālamudumbarā (Syā, Ka)
2. Vaddhavaṁ (Sī, I)
3. Te (Sī, I)
4. Vaddhabhūtā (Sī, I)
5. Pati (Syā, Ka)
6. Jigiṁsasi (Sī, Syā, I)

22. Tasmā hi pāpakaṁ kammaṁ, rakkhasseva[1] sumajjhime.
Mā taṁ sabbo jano pacchā, pakuṭṭhāyi[2] mayi mate.

23. Aññāta'metaṁ avisayhasāhi,
Attāna'mambañca dadāmi te taṁ.
So duccaje kāmaguṇe pahāya,
Santiñca dhammañca adhiṭṭhitosi.

24. Yo hitvā pubbasaññogaṁ, pacchā saṁyojane ṭhito.
Adhammañceva carati, pāpañcassa pavaḍḍhati.

25. Ehi taṁ pāpayissāmi, kāmaṁ appossuko bhava.
Upānayāmi sītasmiṁ, viharāhi anussuko.

26. Taṁ puppharasamattebhi, vakkaṅgehi arindama.
Koñcā mayūrā diviyā, kolaṭṭhimadhusāḷikā.
Kūjitā haṁsapūgehi, lokile'ttha pabodhare.

27. Ambe'ttha vippasākhaggā[3], palālakhalasannibhā.
Kosambasalaḷā[4] nīpā, pakkatālavilambino.

28. Mālī tiriṭī kāyūrī, aṅgadī candanussado[5].
Rattiṁ tvaṁ paricāresi, divā vedesi vedanaṁ.

29. Soḷasitthisahassāni, yā te'mā paricārikā.
Evaṁ mahānubhāvosi, abbhuto lomahaṁsano.

30. Kiṁ kammamakarī pubbe, pāpaṁ attadukhāvahaṁ.
Yaṁ karitvā manussesu, piṭṭimaṁsāni khādasi.

31. Ajjhenāni paṭiggayha, kāmesu gadhito[6] ahaṁ.
Acariṁ dīghamaddhānaṁ, paresaṁ ahitāyataṁ.

32. Yo piṭṭhimaṁsiko hoti, evaṁ ukkacca khādati.
Yathāhaṁ ajja khādāmi, piṭṭhimaṁsāni attanoti.

Kiṁchandajātakaṁ paṭhamaṁ.

---

1. Rakkhassu ca (Syā)
2. Pakatthāsi (Sī, I), pakvakkhāsi (Syā)
3. Vippasūnaggā (Sī, Syā, I), vippa-onaggā (Ka)
4. Kosumbhasalalā (Sī, Syā, I)
5. Candanassado (Sī)
6. Gathito (Sī, I), giddhito (Syā, Ka), giddhiko (Ka-Ṭṭha)

512. Kumbhajātaka (2)

33. Ko pāturāsī Tidivā nabhamhi,
Obhāsayaṁ saṁvariṁ candimāva.
Gattehi te rasmiyo niccharanti,
Sateratā[1] vijjurivantalikkhe.

34. So chinnavātaṁ kamasī aghamhi,
Vehāyasaṁ gacchasi tiṭṭhasī ca.
Iddhī nu te vatthukatā subhāvitā,
Anaddhagūnaṁ api devatānaṁ.

35. Vehāyasaṁ gammamāgamma[2] tiṭṭhasi,
Kumbhaṁ kiṇāthāti yametamatthaṁ.
Ko vā tuvaṁ kissa vā tā'ya kumbho,
Akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṁ.

36. Na sappikumbho napi telakumbho,
Na phāṇitassa na madhussa kumbho.
Kumbhassa vajjāni anappakāni,
Dose bahū kumbhagate suṇātha.

37. Gaḷeyya yaṁ pitvā[3] pate papātaṁ,
Sobbhaṁ guhaṁ candaniyoḷigallaṁ.
Bahumpi bhuñjeyya abhojaneyyaṁ,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

38. Yaṁ pitva[4] cittasmimanesamāno,
Āhiṇḍatī goriva bhakkhasādī[5],
Anāthamāno upagāyati naccati ca,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

---

1. Sateritā (Sī, Syā, Ka) 2. Kamamāgamma (Sī, Syā) 3. Pītvā (Sī, I)
4. Yaṁ ve pītvā (Sī) 5. Bhakkhasārī (I, Ka)

39. Yaṁ ve pivitvā acelova naggo,
Careyya gāme visikhantarāni.
Sammūḷhacitto ativelasāyī,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

40. Yaṁ pitva uṭṭhāya pavedhamāno,
Sīsañca bāhuñca[1] pacālayanto.
So naccatī dārukaṭallakova,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

41. Yaṁ ve pivitvā aggidaḍḍhā sayanti,
Atho sigālehipi khāditāse.
Bandhaṁ vadhaṁ bhogajāniñcu'penti,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

42. Yaṁ pitva bhāseyya abhāsaneyyaṁ,
Sabhāya'māsīno apetavattho.
Sammakkhito[2] vantagato byasanno,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

43. Yaṁ ve pivitvā ukkaṭṭho āvilakkho,
Mameva sabbā pathavīti maññe[3].
Na me samo cāturantopi rājā,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

44. Mānātimānā kalahāni pesuṇī,
Dubbaṇṇinī naggayinī palāyinī.
Corāna dhuttāna gatī niketo,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

45. Iddhāni phītāni kulāni assu,
Anekasāhassadhanāni loke.
Ucchinnadāyajjakatāni'māya,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

---

1. Bāhañca (I) 2. Samakkhito (Sī) 3. Maññati (Sī)

46. Dhaññaṁ dhanaṁ rajataṁ jātarūpaṁ,
Khettaṁ gavaṁ yattha vināsayanti.
Ucchedanī vittavataṁ[1] kulānaṁ,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

47. Yaṁ ve pitvā dittarūpova[2] poso,
Akkosati mātaraṁ pitarañca.
Sassumpi gaṇheyya athopi suṇhaṁ,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

48. Yaṁ ve pitvā dittarūpāva nārī,
Akkosatī sasuraṁ sāmikañca.
Dāsampi gaṇhe paricārakampi,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

49. Yaṁ ve pivitvāna[3] haneyya poso,
Dhamme ṭhitaṁ samaṇaṁ brāhmaṇaṁ vā.
Gacche apāyampi tatonidānaṁ,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

50. Yaṁ ve pivitvā duccaritaṁ caranti,
Kāyena vācāya ca cetasā ca.
Nirayaṁ vajanti duccaritaṁ caritvā,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

51. Yaṁ yācamānā na labhanti pubbe,
Bahuṁ hiraññampi pariccajantā.
So taṁ pivitvā alikaṁ bhaṇāti,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

52. Yaṁ ve pitvā pesane pesiyanto,
Accāyike karaṇīyamhi jāte.
Atthampi so nappajānāti vutto,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

---

1. Ucchedanī vittagataṁ (Syā), ucchedanivittagataṁ (Ka)
2. Duṭṭharūpova (Sī)
3. Yañce pītvāna (I)

53. Hirīmanāpi ahirīkabhāvaṁ,
Pātuṁ karonti madanāya[1] mattā.
Dhīrāpi santā bahukaṁ bhaṇanti,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

54. Yaṁ ve pitvā ekathūpā sayanti,
Anāsakā thaṇḍiladukkhaseyyaṁ.
Dubbaṇṇiyaṁ āyasakyañcu'penti,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

55. [2] Yaṁ ve pitvā pattakhandhā sayanti,
Gāvo kuṭahatāva na hi vāruṇiyā.
Vego narena susahoriva[2],
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

56. Yaṁ manussā vivajjenti, sappaṁ ghoravisamiva[3].
Taṁ loke visasamānaṁ, ko naro pātumarahati.

57. Yaṁ ve pitvā Andhakaveṇḍaputtā[4],
Samuddatīre paricārayantā.
Upakkamuṁ musaleha'ññamaññaṁ,
Tassā puṇṇaṁ kumbhamimaṁ kiṇātha.

58. Yaṁ ve pitvā pubbadevā pamattā,
Tidivā cutā sassatiyā samāya.
Taṁ tādisaṁ majjamimaṁ niratthakaṁ,
Jānaṁ mahārāja kathaṁ piveyya.

59. Nayimasmiṁ kumbhasmiṁ dadhi vā madhu vā,
Evaṁ abhiññāya kiṇāhi rāja.
Evañhimaṁ kumbhagatā mayā te,
Akkhātarūpaṁ tava Sabbamitta.

---

1. Madirāya (I)
2-2. Yaṁ ve pitvā pattakkhandhā, sayanti gāvo kūṭahatāriva. Na hi vāruṇiyā vego, narena sussahoriva. (Sī)
3. Visammiva (Sī, I), visaṁ iva (Ka), visāmiva (?)
4. Andhakaveṇhuputtā (Sī, I), Aṇḍakaveṇḍaputtā (Ka)

60. Na me pitā vā athavāpi mātā,
Etādisā yādisako tuvaṁsi.
Hitānukampī paramatthakāmo,
Sohaṁ karissaṁ vacanaṁ tava'jja.

61. Dadāmi te gāmavarāni pañca,
Dāsīsataṁ satta gavaṁsatāni.
Ājaññayutte ca rathe dasa ime,
Ācariyo hosi mamatthakāmo.

62. Taveva dāsīsatamatthu rāja,
Gāmā ca gāvo ca taveva hontu.
Ājaññayuttā ca rathā taveva,
Sakkohamasmī Tidasānamindo.

63. Maṁsodanaṁ sappipāyāsaṁ[1] bhuñja,
Khādassu ca tvaṁ madhumāsapūve.
Evaṁ tuvaṁ dhammarato janinda,
Anindito saggamupehi ṭhānanti.

Kumbhajātakaṁ dutiyaṁ.

513. * Jayaddisajātaka (3)

64. Cirassaṁ vata me udapādi ajja,
Bhakkho mahā sattamibhattakāle.
Kutosi ko vāsi tadiṅgha brūhi,
Ācikkha jātiṁ vidito yathāsi.

65. Pañcālarājā migavaṁ paviṭṭho,
Jayaddiso nāma yadissuto te.
Carāmi kacchāni vanāni cāhaṁ,
Pasadaṁ imaṁ khāda mama'jja muñca.

---

1. Sappipāyañca (Sī)

* Khu 4. 405 piṭṭhepi.

66. Seneva tvaṁ paṇasi sassamāno[1],
Mamesa bhakkho pasado yaṁ vadesi.
Taṁ khādiyāna pasadaṁ jighaññaṁ[2],
Khādissaṁ pacchā na vilāpakālo.

67. Na catthi mokkho mama nikkayena[3],
Gantvāna paccāgamanāya paṇhe.
Taṁ saṅgaraṁ[4] brāhmaṇassappadāya,
Saccānurakkhī punarāvajissaṁ.

68. Kiṁ kammajātaṁ anutappate tvaṁ[5],
Pattaṁ samīpaṁ maraṇassa rāja.
Ācikkha me taṁ api sakkuṇemu,
Anujānituṁ āgamanāya paṇhe.

69. Katā mayā brāhmaṇassa dhanāsā,
Taṁ saṅgaraṁ paṭimukkaṁ na muttaṁ.
Taṁ saṅgaraṁ brāhmaṇassappadāya,
Saccānurakkhī punarāvajissaṁ.

70. Yā te katā brāhmaṇassa dhanāsā,
Taṁ saṅgaraṁ paṭimukkaṁ na muttaṁ.
Taṁ saṅgaraṁ brāhmaṇassappadāya,
Saccānurakkhī punarāvajassu.

71. Mutto ca so Porisādassa[6] hatthā,
Gantvā sakaṁ mandiraṁ kāmakāmī.
Taṁ saṅgaraṁ brāhmaṇassappadāya,
Āmantayī puttamalīnasattaṁ[7].

---

1. Sayhamāno (Syā, Ka) 2. Jighacchaṁ (?) 3. Vikkayena (Sī)
4. Saṅkaraṁ (Ka) 5. Anutappatītaṁ (Sī, I) 6. Purisādassa (I)
7. Sattuṁ (Syā, I, Ka) upari 81 gāthāya saṁsandetabbaṁ.

72. Ajjeva rajjaṁ abhisiñcayassu,
Dhammaṁ cara sesu paresu cāpi.
Adhammakāro ca te mā'hu raṭṭhe,
Gacchāmahaṁ Porisādassa ñatte[1].

73. Kiṁ kamma kubbaṁ tava deva pāva[2],
Nārādhayī taṁ tadicchami sotuṁ.
Ya'majja rajjamhi udassaye tuvaṁ,
Rajjampi niccheyyaṁ tayā vināhaṁ.

74. Na kammunā vā vacasā va tāta,
Aparādhitohaṁ tuviyaṁ sarāmi.
Sandhiñca[3] katvā Purisādakena,
Saccānurakkhī punāhaṁ gamissaṁ.

75. Ahaṁ gamissāmi idheva hoti,
Natthi tato jīvato vippamokkho.
Sace tuvaṁ gacchasiyeva rāja,
Ahampi gacchāmi ubho na homa.

76. Addhā hi tāta satāne'sa dhammo,
Maraṇā ca me dukkhataraṁ ta'dassa.
Kammāsapādo taṁ yadā pacitvā,
Pasayha khāde bhidā rukkhasūle.

77. Pāṇena te pāṇamahaṁ nimissaṁ,
Mā tvaṁ agā Porisādassa ñatte.
Etañca te pāṇamahaṁ nimissaṁ,
Tasmā mataṁ jīvitassa vaṇṇemi[4].

78. Tato have dhitimā rājaputto,
Vanditvā mātu ca pitu ca[5] pāde.
Dukhini'ssa mātā nipatā[6] pathabyā,
Pitā'ssa paggayha bhujāni kandati.

---

1. Ñante (Syā) 2. Devapāde (Sī, Syā, I) 3. Saddhiṁ ca (Ka)
4. Varemi (Sī) 5. Vandittha mātucca pitucca (Sī, I) 6. Nipatī (Sī, I)

79. Taṁ gacchantaṁ tāva pitā viditvā,
Parammukho vandati pañjalīko.
Somo ca rājā Varuṇo ca rājā,
Pajāpatī candimā sūriyo ca.
Etehi gutto Purisādakamhā,
Anuññāto sotthi paccehi tāta.

80. Yaṁ Daṇḍakiraññ̄o gatassa[1] mātā,
Rāmassa'kāsi sotthānaṁ suguttā.
Taṁ te ahaṁ sotthānaṁ karomi,
Etena saccena sarantu devā.
Anuññāto sotthi paccehi putta.

81. Āvī raho vāpi manopadosaṁ,
Nāhaṁ sare jātu malīnasatte.
Etena saccena sarantu devā,
Anuññāto sotthi paccehi bhātika[2].

82. Yasmā ca me anadhimanosi sāmi,
Na cāpi me manasā appiyosi.
Etena saccena sarantu devā,
Anuññāto sotthi paccehi sāmi.

83. Brahā ujū cārumukho kutosi,
Na maṁ pajānāsi vane vasantaṁ.
Luddaṁ maṁ ñatvā "Purisādako"ti,
Ko sotthi'mājāna'midhā'vajeyya.

84. Jānāmi ludda Purisādako tvaṁ,
Na taṁ na jānāmi vane vasantaṁ.
Ahañca puttosmi jayaddisassa,
Mama'jja khāda putuno pamokkhā.

---

1. Yaṁ daṇḍakāraññagatassa (I)

2. Bhāta (Sī), bhātā (Syā, I)

85. Jānāmi puttoti[1] Jayaddisassa,
Tathā hi vo mukhavaṇṇo ubhinnaṁ.
Sudukkaraññeva[2] kataṁ tavedaṁ,
Yo mattu'micche pituno pamokkhā.

86. Na dukkaraṁ kiñci mahe'ttha maññe,
Yo mattu'micche pituno pamokkhā.
Mātu ca[3] hetu paraloka gantvā[4],
Sukhena saggena ca sampayutto.

87. Ahaṁ ca kho attano pāpakiriyaṁ,
Āvī raho vāpi sare na jātu.
Saṅkhātajātīmaraṇo'hamasmi,
Yatheva me idha tathā parattha.

88. Khāda'jja maṁ dāni mahānubhāva,
Karassu kiccāni imaṁ sarīraṁ.
Rukkhassa vā te papatāmi aggā,
Chādayamāno mayhaṁ tvamadesi maṁsaṁ.

89. Idañca te ruccati rājaputta,
Cajesi[5] pāṇaṁ pituno pamokkhā.
Tasmā hi so[6] tvaṁ taramānarūpo,
Sambhañja kaṭṭhāni jalehi aggiṁ.

90. Tato have dhitimā rājaputto,
Dāruṁ samāhatvā mahanta'maggiṁ.
Sandīpayitvā paṭivedayittha,
Ādīpito dāni mahā'ya'maggi[7].

---

1. Puttosi (Syā, Ka)
2. Sudukkarañceva (Syā, I, Ka)
3. Mātucca (Sī)
4. Gamyā (Sī, Syā), gamya (I)
5. Cajāsi (Sī, I)
6. Tasmātiha (Sī, Syā)
7. Mayā yakkhamaggi (Ka)

91. Khāda'jja maṁ dāni pasayhakāri,
Kiṁ maṁ muhuṁ pekkhasi haṭṭhalomo.
Tathā tathā tuyhamahaṁ karomi,
Yathā yathā maṁ chādayamāno adesi.

92. Ko tādisaṁ arahati khāditāye,
Dhamme ṭhitaṁ saccavādiṁ vadaññuṁ.
Muddhāpi tassa viphaleyya sattadhā,
Yo tādisaṁ saccavādiṁ adeyya.

93. Idañhi so brāhmaṇaṁ maññamāno,
Saso avāsesi sake sarīre.
Teneva so candimā devaputto,
Sasatthuto[1] kāmaduhajja[2] yakkha.

94. Cando yathā Rāhumukhā pamutto,
Virocate pannaraseva bhāṇumā[3].
Evaṁ tuvaṁ Porisādā pamutto,
Viroca Kapile[4] mahānubhāva.
Āmodayaṁ pitaraṁ mātarañca,
Sabbo ca te nandatu ñātipakkho.

95. Tato have dhitimā rājaputto,
Katañjalī pariyāya[5] Porisādaṁ.
Anuññāto sotthi sukhī arogo,
Paccāgamā[6] Kapila'malīnasatto[7].

96. Taṁ negamā jānapadā ca sabbe,
Hatthārohā rathikā pattikā ca.
Namassamānā pañjalikā upāgamuṁ,
Namatthu te dukkarakārakosīti.

Jayaddisajātakaṁ[8] tatiyaṁ.

---

1. Sasaṭṭhako (Syā)
2. Kāmaruhajja (Ka)
3. Bhānumā (Sī, I)
4. Kampilla (Sī, I), kapille (Syā)
5. Pariyagā (Sī), paggayha (Syā, I)
6. Paccāga (I)
7. Kampilla'malīnasatto (Sī, I), Kapila'malīnasattā (Ka)
8. Jayadisajātakaṁ (Ka)

514. Chaddantajātaka (4)

97. Kiṁ nu socasi'nuccaṅgi, paṇḍū'si varavaṇṇini.
Milāyasi visālakkhi, mālāva parimadditā.

98. Dohaḷo me mahārāja, supinantenu'pajjhagā [1].
Na so sulabharūpova, yādiso mama dohaḷo.

99. Ye keci mānusā kāmā, idha lokasmi nandane.
Sabbe te pacurā mayhaṁ, ahaṁ te dammi dohaḷaṁ.

100. Luddā deva samāyantu, ye keci vijite tava.
Etesaṁ ahamakkhissaṁ, yādiso mama dohaḷo.

101. Ime te luddakā devi, katahatthā visāradā.
Vanaññū ca migaññū ca, mama'tthe [2] cattajīvitā.

102. Luddaputtā nisāmetha, yāvante'ttha samāgatā.
Chabbisāṇaṁ gajaṁ setaṁ, addasaṁ supine ahaṁ.
Tassa dantehi me attho, alābhe natthi jīvitaṁ.

103. Na no pitūnaṁ na pitāmahānaṁ,
Diṭṭho suto kuñjaro chabbisāṇo.
Yamaddasā supine rājaputtī,
Akkhāhi no yādiso hatthināgo.

104. Disā catasso vidisā catasso,
Uddhaṁ adho dasa disā imāyo.
Katamaṁ disaṁ tiṭṭhati nāgarājā,
Yamaddasā supine chabbisāṇaṁ.

105. Ito ujuṁ uttariyaṁ disāyaṁ,
Atikkamma so sattagirī brahante.
Suvaṇṇapasso nāma girī uḷāro,
Supupphito [3] Kimpurisānuciṇṇo.

---

1. Nu'paccagā (Sī, Syā, I) 2. Mama te (I) 3. Sampupphito (Syā)

106. Āruyha selaṁ bhavanaṁ kinnarānaṁ,
Olokaya pabbatapādamūlaṁ.
Atha dakkhasī meghasamānavaṇṇaṁ,
Nigrodharājaṁ aṭṭhasahassapādaṁ[1].

107. Tattha'cchatī kuñjaro chabbisāṇo,
Sabbaseto duppasaho parebhi.
Rakkhanti naṁ aṭṭhasahassanāgā,
Īsādantā vātajavappahārino.

108. Tiṭṭhanti te tumūlaṁ[2] passasantā,
Kuppanti vātassapi eritassa.
Manussabhūtaṁ pana tattha disvā,
Bhasmaṁ kareyyuṁ nāssa rajopi tassa.

109. Bahū hi'me rājakulamhi santi,
Piḷandhanā jātarūpassa devī.
Muttā maṇī veḷuriyāmayā ca,
Kiṁ kāhasi dantapiḷandhanena.
Māretukāmā kuñjaraṁ chabbisāṇaṁ,
Udāhu ghātessasi luddaputte.

110. Sā issitā dukkhitā casmi ludda,
Uddhañca sussāmi anussarantī.
Karohi me luddaka etamatthaṁ,
Dassāmi te gāmavarāni pañca.

111. Kattha'cchatī kattha mupeti ṭhānaṁ,
Vīthi'ssa kā nhāna [3] gatassa hoti.
Kathañhi so nhāyati [4] nāgarājā,
Kathaṁ vijānemu gatiṁ gajassa.

---

1. Poraṁ (Ka)
2. Tumūla (Syā), bhimūla (I, Ka)
3. Nahāna (Sī, I)
4. Nahāyati (Sī, I)

112. Tattheva sā pokkharaṇī adūre[1],
Rammā sutitthā ca mahodikā[2] ca.
Sampupphitā bhamaragaṇānuciṇṇā[3],
Ettha hi so nhāyati nāgarājā.

113. Sīsaṁ nahātu'ppala[4] mālabhārī,
Sabbaseto puṇḍarīkattacaṅgī.
Āmodamāno gacchati sanniketaṁ,
Purakkhatvā mahesiṁ sabbabhaddaṁ.

114. Tattheva so uggahetvāna vākyaṁ,
Ādāya tūṇiñca dhanuñca luddo.
Vituriyati[5] sattagirī brahante,
Suvaṇṇapassaṁ nāma giriṁ uḷāraṁ.

115. Āruyha selaṁ bhavanaṁ kinnarānaṁ,
Olokayī pabbatapādamūlaṁ.
Tattha'ddasā meghasamānavaṇṇaṁ,
Nigrodharājaṁ aṭṭhasahassapādaṁ.

116. Tattha'ddasā kuñjaraṁ chabbisāṇaṁ,
Sabbasetaṁ duppasahaṁ parebhi.
Rakkhanti naṁ aṭṭhasahassanāgā,
Īsādantā vātajavappahārino.

117. Tattha'ddasā pokkharaṇiṁ adūre,
Rammaṁ sutitthañca mahodikañca.
Sampupphitaṁ bhamaragaṇānuciṇṇaṁ,
Yattha hi so nhāyati nāgarājā.

118. Disvāna nāgassa gatiṁ ṭhitiñca,
Vīthi'ssa yā nhānagatassa hoti.
Opātamāgacchi anariyarūpo,
Payojito cittavasānugāya.

---

1. Avidūre (Sī, Ka)
2. Mahodakā (Sī, Ka)
3. Kiṇṇā (katthaci)
4. Nahāto uppala (Sī, Syā, I)
5. Pituriya so (Sī-Ṭṭha)

119. Khaṇitvāna kāsuṁ phalakehi chādayi,
Attāna'modhāya dhanuñca luddo.
Passāgataṁ puthusallena nāgaṁ,
Samappayī dukkaṭakammakārī.

120. Viddho ca nāgo koñca'manādi ghoraṁ,
Sabbe ca[1] nāgā ninnaduṁ[2] ghorarūpaṁ.
Tiṇañca kaṭṭhañca raṇaṁ[3] karontā,
Dhāviṁsu te aṭṭha disā samantato.

121. "Vadhissametan"ti[4] parāmasanto,
Kāsāvamaddakkhi dhajaṁ isīnaṁ.
Dukkhena phuṭṭhassu'dapādi saññā,
Arahaddhajo sabbhi avajjharūpo.

122. * Anikkasāvo kāsāvaṁ, yo vatthaṁ paridahissati[5].
Apeto damasaccena, na so kāsāvamarahati.

123. * Yo ca vantakasāvassa, sīlesu susamāhito.
Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahati.

124. Samappito puthusallena nāgo,
Aduṭṭhacitto luddaka'majjhabhāsi.
Ki'matthayaṁ kissa vā samma hetu,
Mamaṁ vadhī kassa vā'yaṁ payogo.

125. Kāsissa rañño mahesī bhadante,
Sā pūjitā rājakule Subhaddā.
Taṁ addasā sā ca mamaṁ asaṁsi,
"Dantehi attho"ti ca maṁ[6] avoca.

---

1. Sabbeva (Sī, Syā, I)
2. Ninnādu (Syā), ninnādaṁ (Ka)
3. Cuṇṇaṁ (Ka-Sī, I)
4. Vadhissamenanti (Syā)
* Khu 1. 14; Khu 2. 342 piṭṭhesupi.
5. Paridahessati (Sī, I), paridhassati (katthaci)
6. Atthoti mamaṁ (Syā, Ka)

126. Bahū hi me dantayūvā uḷārā,
Ye me pitūnañca[1] pitāmahānaṁ.
Jānāti sā kodhanā rājaputtī,
Vadhatthikā veramakāsi bālā.

127. Uṭṭhehi tvaṁ ludda kharaṁ gahetvā,
Dante ime chinda purā marāmi.
Vajjāsi taṁ kodhanaṁ rājaputtiṁ,
“Nāgo hato handa imassa dantā”.

128. Uṭṭhāya so luddo kharaṁ gahetvā,
Chetvāna dantāni gajuttamassa.
Vaggū subhe appa-aṭime pathabyā,
Ādāya pakkāmi tato hi khippaṁ.

129. Bhayaṭṭitā[2] nāgavadhena aṭṭā,
Ye te nāgā aṭṭha disā vidhāvuṁ.
Adisvāna[3] posaṁ gajapaccamittaṁ,
Paccāgamuṁ yena so nāgarājā.

130. Te tattha kanditvā roditvāna[4] nāgā,
Sīse sake paṁsukaṁ okiritvā.
Agamaṁsu te sabbe sakaṁ niketaṁ,
Purakkhatvā mahesiṁ Sabbabhaddaṁ.

131. Ādāya dantāni gajuttamassa,
Vaggū subhe appaṭime pathabyā.
Suvaṇṇarājīhi samanta’modare,
So luddako Kāsipuraṁ upāgami.
Upanesi so rājakaññāya dante,
Nāgo hato handa ima’ssa dantā.

---

1. Pitunnampi (I) 2. Bhayadditā (Sī, I) 3. Adisva (Sī, I) 4. Roditva (Sī, I)

132. Disvāna dantāni gajuttamassa,
Bhattuppiyassa purimāya jātiyā.
Tattheva tassā hadayaṁ aphāli,
Teneva sā kālamakāsi bālā.

133. Sambodhipatto sa[1] mahānubhāvo,
Sitaṁ akāsi parisāya majjhe.
Pucchiṁsu bhikkhū suvimuttacittā,
Nākāraṇe pātukaronti Buddhā.

134. Ya'maddasātha dahariṁ kumāriṁ,
Kāsāyavatthaṁ anagāriyaṁ carantiṁ.
Sā kho tadā rājakaññā ahosi,
Ahaṁ tadā nāgarājā ahosiṁ.

135. Ādāya dantāni gajuttamassa,
Vaggū subhe appaṭime pathabyā.
Yo luddako Kāsipuraṁ upāgami,
So kho tadā Devadatto ahosi.

136. Anāvasūraṁ cirarattasaṁsitaṁ,
Uccāvacaṁ[2] caritamidaṁ purāṇaṁ.
Vītaddaro vītasoko visallo,
Sayaṁ abhiññāya abhāsi Buddho.

137. Ahaṁ vo tena kālena, ahosiṁ tattha bhikkhavo.
Nāgarājā tadā homi[3], evaṁ dhāretha jātakanti.

Chaddantajātakaṁ catutthaṁ.

515. Sambhavajātaka (5)

138. Rajjañca paṭipannā'sma, ādhipaccaṁ Sucīrata.
Mahattaṁ pattumicchāmi, vijetuṁ pathaviṁ imaṁ.

139. Dhammena no adhammena, adhammo me na ruccati.
Kiccova dhammo carito, rañño hoti Sucīrata.

---

1. Ca (sī, syā), va (I) 2. Ucaṁ nīcaṁ (Sī, Syā, I) 3. Hosiṁ (Sī, Syā, I)

140. Idha cevāninditā yena, pecca yena aninditā.
Yasaṁ devamanussesu, yena pappomu[1] brāhmaṇa.

141. Yohaṁ atthañca dhammañca, kattumicchāmi brāhmaṇa.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, brāhmaṇa'kkhāhi pucchito.

142. Nāññatra Vidhurā rāja, etadakkhātumarahati.
Yaṁ tvaṁ atthañca dhammañca, kattumicchasi khattiya.

143. Ehi kho pahito gaccha, Vidhurassa upantikaṁ.
Nikkhañcimaṁ[2] suvaṇṇassa, haraṁ gaccha Sucīrata.
Abhihāraṁ imaṁ dajjā, atthadhammānusiṭṭhiyā.

144. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Vidhurassa upantikaṁ.
Tamaddasa mahābrahmā, asamānaṁ sake ghare.

145. Raññohaṁ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
"Atthaṁ dhammañca pucchesi", iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, Vidhura'kkhāhi pucchito.

146. Gaṅgaṁ me pidahissanti, na taṁ sakkomi brāhmaṇa.
Apidhetuṁ mahāsindhuṁ, taṁ kathaṁ so bhavissati.
Na te sakkomi akkhātuṁ, atthaṁ dhammañca pucchito.

147. Bhadrakāro ca me putto, oraso mama atrajo.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.

148. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Bhadrakārassu'pantikaṁ[3].
Tamaddasa mahābrahmā, nisinnaṁ samhi vesmani.

149. Raññohaṁ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
"Atthaṁ dhammañca pucchesi", iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, Bhadrakāra pabrūhi[4] me.

150. Maṁsakājaṁ[5] avahāya, godhaṁ anupatāmahaṁ.
Na te sakkomi akkhātuṁ, atthaṁ dhammañca pucchito.

---

1. Pappemu (Sī, Ṭṭha)
2. Nikkhaṁ ratta (Sī), nikkhamimaṁ (I)
3. Bhadrakārassa santikaṁ (Sī, Syā)
4. Bravīhi (Sī, I)
5. Maṁsakācaṁ (I)

151. Sañcayo[1] nāma me bhātā, kaniṭṭho me Sucīrata.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.

152. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Sañcayassa upantikaṁ.
Tamaddasa mahābrahmā nisinnaṁ samhi vesmani[2].

153. Raññohaṁ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
"Atthaṁ dhammañca pucchesi", iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, Sañcaya'kkhāhi pucchito.

154. Sadā maṁ gilate[3] maccu, sāyaṁ pāto Sucīrata.
Na te sakkomi akkhātuṁ, atthaṁ dhammañca pucchito.

155. Sambhavo nāma me bhātā, kaniṭṭho me Sucīrata.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.

156. Abbhuto vata bho dhammo, nāyaṁ asmāka ruccati.
Tayo janā pitāputtā, te su paññāya no vidū.

157. Na taṁ sakkotha akkhātuṁ, atthaṁ dhammañca pucchitā.
Kathaṁ nu daharo jaññā, atthaṁ dhammañca pucchito.

158. Mā naṁ daharoti uññāsi[4], apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

159. Yathāpi cando vimalo, gacchaṁ ākāsadhātuyā.
Sabbe tārāgaṇe loke, ābhāya atirocati.

160. Evampi daharūpeto paññāyogena Sambhavo.
Mā naṁ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

161. Yathāpi rammako māso, gimhānaṁ hoti brāhmaṇa.
Ate'va'ññehi māsehi, dumapupphehi sobhati.

---

1. Sañcayo (Sī, Syā, I)
2. Parisati (Syā), parīsati (I)
3. Gilatī (Sī), gilati (I)
4. Maññāsi (Syā, Ka)

162. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṁ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

163. Yathāpi Himavā brahme, pabbato Gandhamādano.
Nānārukkhehi sañchanno, mahābhūtagaṇālayo.
Osadhehi ca dibbehi, disā bhāti pavāti ca.

164. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṁ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

165. Yathāpi pāvako brahme, accimālī yasassimā.
Jalamāno vane gacche[1], analo kaṇhavattanī.

166. Ghatāsano dhūmaketu, uttamāhevanandaho.
Nisīthe[2] pabbataggasmiṁ, pahūtedho[3] virocati.

167. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṁ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

168. Javena bhadraṁ jānanti, balībaddañca[4] vāhiye.
Dohena dhenuṁ jānanti, bhāsamānañca paṇḍitaṁ.

169. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṁ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṁ.
Pucchitvā Sambhavaṁ jaññā, atthaṁ dhammañca brāhmaṇa.

170. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Sambhavassa upantikaṁ.
Tamaddasa mahābrahmā, kīḷamānaṁ bahīpure.

171. Raññohaṁ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
"Atthaṁ dhammañca pucchesi", iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṁ tvaṁ atthañca dhammañca, Sambhava'kkhāhi pucchito.

---

1. Caraṁ kacche (I)
2. Nissīve (Syā), nisive (Ka)
3. Bahutejo (Syā, Ka)
4. Balivaddañca (Sī, I)

172. Taggha te ahamakkhissaṁ, yathāpi kusalo tathā.
Rājā ca kho taṁ jānāti, yadi kāhati vā na vā.

173. "Ajja suve"ti saṁseyya, raññā puṭṭho Sucīrata.
Mā katvā avasī rājā, atthe jāte Yudhiṭṭhilo.

174. Ajjhattaññeva saṁseyya, raññā puṭṭho Sucīrata.
Kummaggaṁ na niveseyya, yathā mūḷho acetaso[1].

175. Attānaṁ nātivatteyya, adhammaṁ na samācare.
Atitthe nappatāreyya, anatthe na yuto siyā.

176. Yo ca etāni ṭhānāni, kattuṁ jānāti khattiyo.
Sadā so vaḍḍhate rājā, sukkapakkheva candimā.

177. Ñātīnañca piyo hoti, mittesu ca virocati.
Kāyassa bhedā sappañño, saggaṁ so upapajjatīti.

Sambhavajātakaṁ pañcamaṁ.

516. Mahākapijātaka (6)

178. Bārāṇasyaṁ[2] ahū rājā, Kāsīnaṁ raṭṭhavaḍḍhano.
Mittāmaccaparibyūḷho, agamāsi migājinaṁ[3].

179. Tattha brāhmaṇamaddakkhi, setaṁ citraṁ kilāsinaṁ.
Viddhastaṁ koviḷāraṁva, kisaṁ dhamanisanthataṁ.

180. Paramakāruññataṁ pattaṁ, disvā kicchagataṁ naraṁ.
Avaca byamhito rājā, "yakkhānaṁ katamo nu'si.

181. Hatthapādā ca te setā, tato setataraṁ[4] siro.
Gattaṁ kammāsavaṇṇaṁ te, kilāsabahulo ca'si.

182. Vaṭṭanāvaḷi[5] saṅkāsā, piṭṭhi te ninnatunnatā.
Kāḷapabbāva[6] te aṅgā, nāññaṁ passāmi edisaṁ.

---

1. Acetano (Ka)
2. Bārāṇassaṁ (Sī, I)
3. Migājiraṁ (Sī), migāciraṁ (I)
4. Setataro (I)
5. Vaṭṭhanāvali (I)
6. Kāḷapabbā ca (Syā), kāḷā pabbā ca (I)

183. Ugghaṭṭapādo tasito, kiso dhamanisanthato.
Chāto ātattarūposi[1], kutosi kattha gacchasi.

184. Duddasī appakārosi, dubbaṇṇo bhīmadassano.
Janetti yāpi te mātā, na taṁ iccheyya passituṁ.

185. Kiṁ kammamakaraṁ[2] pubbe, kaṁ avajjhaṁ aghātayi.
Kibbisaṁ yaṁ karitvāna, idaṁ dukkhaṁ upāgami".

186. Taggha te ahamakkhissaṁ, yathāpi kusalo tathā.
Saccavādiṁ hi lokasmiṁ, pasaṁsantīdha paṇḍitā.

187. Eko caraṁ gogaveso, mūḷho accasariṁ vane.
Araññe irīṇe[3] vivane, nānākuñjarasevite.

188. Vāḷamigānucarite, vippanaṭṭhosmi kānane.
Acariṁ tattha sattāhaṁ, khuppipāsa[4] samappito.

189. Tattha tindukamaddakkhiṁ, visamaṭṭhaṁ bubhukkhito.
Papātamabhilambantaṁ, sampannaphaladhārinaṁ.

190. Vātassitāni bhakkhesiṁ, tāni rucciṁsu me bhusaṁ.
Atitto rukkhamārūhiṁ[5], tattha hessāmi āsito.

191. Ekaṁ me bhakkhitaṁ āsi, dutiyaṁ abhipatthitaṁ.
Tato sā bhañjatha sākhā, chinnā pharasunā viya.

192. Sohaṁ sahāva sākhāhi, uddhaṁpādo avaṁsiro.
Appatiṭṭhe anālambe, giriduggasmi pāpataṁ.

193. Yasmā ca vāri gambhīraṁ, tasmā na samapajjisaṁ[6].
Tattha sesiṁ nirānando, anūnā[7] dasa rattiyo.

194. Athettha kapi māgañchi[8], gonaṅgulo darīcaro.
Sākhāhi sākhaṁ vicaranto, khādamāno dumapphalaṁ.

---

1. Ādittarūposi (Ka), atittarūposi (Syā, Ka, Ṭṭha)
2. Kammamakarā (Sī, Syā, I)
3. Īriṇe (Sī, Syā, I)
4. Khuppipāsā (Sī, I)
5. Māruyha (Sī, Syā)
6. Samapajjasiṁ (Sī), samabhajjisaṁ (I)
7. Anātho (Sī)
8. Māgacchi (Syā, Ka)

195. So maṁ disvā kisaṁ paṇḍuṁ, kāruññamakaraṁ mayi.
Ambho ko nāma so ettha, evaṁ dukkhena aṭṭito.

196. Manusso amanusso vā, attānaṁ me pavedaya.
Tassañjaliṁ paṇāmetvā, idaṁ vacanamabraviṁ.

197. Manussohaṁ byasampatto[1], sā me natthi ito gati.
Taṁ vo vadāmi bhaddaṁ vo, tvañca me saraṇaṁ bhava.

198. Garuṁ[2] silaṁ gahetvāna, vicarī[3] pabbate kapi.
Silāya yoggaṁ katvāna, nisabho etadabravi.

199. Ehi me piṭṭhimāruyha, gīvaṁ gaṇhāhi bāhubhi.
Ahaṁ taṁ uddharissāmi, giriduggata vegasā.

200. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, vānarindassa sirīmato.
Piṭṭhimāruyha dhīrassa, gīvaṁ bāhāhi aggahiṁ.

201. So maṁ tato samuṭṭhāsi, tejassī[4] balavā kapi.
Vihaññamāno kicchena, giriduggata vegasā.

202. Uddharitvāna maṁ santo, nisabho etadabravi.
Iṅgha maṁ samma rakkhassu, pasupissaṁ muhuttakaṁ.

203. Sīhā byagghā ca dīpī ca, acchakokataracchayo.
Te maṁ pamattaṁ hiṁseyyuṁ, te tvaṁ disvā nivāraya[5].

204. Evaṁ me parittātūna[6], pasupī so muhuttakaṁ.
Tadāhaṁ pāpikaṁ diṭṭhaṁ, paṭilacchiṁ ayoniso.

205. Bhakkho ayaṁ manussānaṁ, yathā caññe vane migā.
Yaṁ nūnimaṁ vadhitvāna, chāto khādeyya vānaraṁ.

206. Asito[7] ca gamissāmi, maṁsamādāya sambalaṁ.
Kantāraṁ nittharissāmi, pātheyyaṁ me bhavissati.

207. Tato silaṁ gahetvāna, matthakaṁ sannitāḷayiṁ.
Mama gatta[8] kilantassa, pahāro dubbalo ahu.

---

1. Vasampatto (Syā, Ka) 2. Garu (Sī, I) 3. Vicari (I)
4. Tejasī (Syā, I, Ka) 5. Disvāna vāraya (I) 6. Parittātuna (Ka)
7. Āsito (I) 8. Bhatta (Sī, Syā), hattha (I)

208. So ca vegenudappatto, kapi ruhira[1] makkhito.
Assupuṇṇehi nettehi, rodanto maṁ udikkhati.

209. Mā'yyomaṁ kari bhaddante, tvañca nāmedisaṁ kari.
Tvañca kho nāma dīghāvu[2], aññe[3] vāretumarahasi.

210. Aho vata re purisa, tāvadukkarakāraka.
Edisā visamā duggā, papātā uddhato[4] mayā.

211. Ānīto paralokāva, dubbheyyaṁ maṁ amaññatha.
Taṁ tena pāpadhammena, pāpaṁ pāpena cintitaṁ.

212. Mā heva tvaṁ adhammaṭṭha, vedanaṁ kaṭukaṁ phusi.
Mā heva pāpakammaṁ taṁ, phalaṁ veḷuṁva taṁ vadhi.

213. Tayime natthi vissāso, pāpadhamma asaññata[5].
Ehi me piṭṭhito gaccha, dissamānova santike.

214. Muttosi hatthā vāḷānaṁ, pattosi mānusiṁ padaṁ.
Esa maggo adhammaṭṭha, tena gaccha yathāsukhaṁ.

215. Idaṁ vatvā giricaro, rahade[6] pakkhalya matthakaṁ.
Assūni sampamajjitvā, tato pabbatamāruhi.

216. Sohaṁ tenābhisattosmi, pariḷāhena aṭṭito.
Ḍayhamānena gattena, vāriṁ pātuṁ upāgamiṁ.

217. Agginā viya santatto, rahado ruhiramakkhito.
Pubbalohitasaṅkāso, sabbo me samapajjatha.

218. Yāvanto udabindūni, kāyasmiṁ nipatiṁsu me.
Tāvanto gaṇḍa[7] jāyetha, addhabeluvasādisā.

219. Pabhinnā paggharimsu me, kuṇapā pubbalo-itā.
Yena yeneva gacchāmi, gāmesu nigamesu ca.

1. Rudhira (Sī) 2. Dīghāyu (I) 3. Aññaṁ (I)
4. Uddhaṭo (I) 5. Pāpadhammaṁ amaññatha (I) 6. Ruhiraṁ (Syā, Ka)
7. Gaṇḍū (Sī, I), gaṇḍu (Syā)

220. Daṇḍahatthā nivārenti, itthiyo purisā ca maṁ.
Okkitā[1] pūtigandhena, māssu orena āgamā[2].

221. Etādisaṁ idaṁ dukkhaṁ, satta vassāni dāni me.
Anubhomi sakaṁ kammaṁ, pubbe dukkaṭamattano.

222. Taṁ vo vadāmi bhaddante[3], yāvantetta samāgatā.
Māssu mittāna[4] dubbhittho, mittadubbho hi pāpako.

223. Kuṭṭhī kilāsī bhavati, yo mittānidha dubbhati[5].
Kāyassa bhedā mittaddu[6], nirayaṁ sopapajjatīti[7].

Mahākapijātakaṁ chaṭṭhaṁ.

517. * Dakarakkhasajātaka (7)

224. * Sace vo vuyhamānānaṁ, sattannaṁ udakaṇṇave.
Manussabalimesāno, nāvaṁ ganheyya rakkhaso.
Anupubbaṁ kathaṁ datvā, muñcesi dakarakkhasā[8].

225. Mātaraṁ paṭhamaṁ dajjaṁ, bhariyaṁ datvāna bhātaraṁ.
Tato sahāyaṁ datvāna, pañcamaṁ dajjaṁ[9] brāhmaṇaṁ.
Chaṭṭhāhaṁ dajjamattānaṁ, neva dajjaṁ Mahosadaṁ.

226. Posetā te janettī ca, dīgharattānukampikā.
Chabbhī tayi padussati[10], paṇḍitā atthadassinī.
Aññaṁ upanisaṁ katvā, vadhā taṁ parimocayi.

227. Taṁ tādisiṁ[11] pāṇadadiṁ, orasaṁ gabbhadhāriniṁ[12].
Mātaraṁ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino[8].

228. Daharā viyalaṅkāraṁ, dhāreti apiḷandhanaṁ.
Dovārike anīkaṭṭhe, ativelaṁ pajagghati[13].

---

1. Okiṇṇā (Sī) 2. Māgamā (Sī, I) 3. Bhaddaṁ vo (Sī, I) 4. Mittānaṁ (Sī, I)
5. Yo mittānaṁ idhaddubhi (Sī-Ṭṭha), yo mittānaṁ idha dubbhati (I)
6. Mittadubbhī (Syā, Ka) 7. So upapajjatīti (Sī, Syā, I)
* Jātaka-Ṭṭha 6. 321 piṭṭhe. 8. Dakarakkhato (I) 9. Dajja (Syā)
10. Paduṭṭhasmiṁ (Sī, Syā) 11. Tādisaṁ (Ka)
12. Gabbhadhāriṇiṁ (Sī, Syā) 13. Sañjagghati (Ka)

229. Athopi paṭirājūnaṁ, sayaṁ dūtāni sāsati.
Mātaraṁ tena dosena, dajjāhaṁ dakarakkhino.

230. Itthigumbassa pavarā, accantaṁ piyabhāṇinī[1].
Anuggatā[2] sīlavatī, chāyāva anapāyinī.

231. Akkodhanā puññavatī[3], paṇḍitā atthadassinī.
Ubbariṁ[4] kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.

232. Khiḍḍāratisamāpannaṁ, anatthavasamāgataṁ.
Sā maṁ sakāna puttānaṁ, ayācaṁ yācate dhanaṁ.

233. Sohaṁ dadāmi sāratto[5], bahuṁ uccāvacaṁ dhanaṁ.
Suduccajaṁ cajitvāna, pacchā socāmi dummano.
Ubbariṁ tena dosena, dajjāhaṁ dakarakkhino.

234. Yenocitā janapadā[6], ānītā ca paṭiggahaṁ.
Ābhataṁ pararajjebhi, abhiṭṭhāya bahuṁ dhanaṁ.

235. Dhanuggahānaṁ pavaraṁ, sūraṁ tikhiṇamantinaṁ.
Bhātaraṁ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.

236. Yenocitā[7] janapadā, ānītā ca paṭiggahaṁ.
Ābhataṁ pararajjebhi, abhiṭṭhāya bahuṁ dhanaṁ.

237. Dhanuggahānaṁ pavaro, sūro tikhiṇamanti ca[8].
Mayāyaṁ[9] sukhito rājā, atimaññati dārako.

238. Upaṭṭhānampi me ayye, na so eti yathā pure.
Bhātaraṁ tena dosena, dajjāhaṁ dakarakkhino.

239. Ekarattena ubhayo, tvañceva dhanusekha ca[10].
Ubho jātettha Pañcālā, sahāyā susamāvayā.

---

1. Accantapiyavādinī (Sī, I)
2. Anubbatā (Syā), anupubbatā (Ka)
3. Paññavatī (Sī, I)
4. Uppariṁ (Sī)
5. Sārato (Syā)
6. Jānapadā (Sī, Syā, I)
7. Mayocitā (Sī), mayācitā (I)
8. Tikhiṇamantino (Ka)
9. Mayā so (Sī, I)
10. Dhanusekhavā (Sī, Syā, I)

240. Cariyā taṁ anubandhittho[1], ekadukkhasukho tava.
Ussukko te divārattiṁ, sabbakiccesu byāvaṭo.
Sahāyaṁ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.

241. Cariyā maṁ ayaṁ[2] ayye, pajagghittho[3] mayā saha.
Ajjāpi tena vaṇṇena, ativelaṁ pajagghati.

242. Ubbariyāpihaṁ ayye, mantayāmi rahogato.
Anāmanto[4] pavisati, pubbe appaṭivedito.

243. Laddhadvāro[5] katokāso, ahirikaṁ anādaraṁ.
Sahāyaṁ tena dosena, dajjāhaṁ dakarakkhino.

244. Kusalo sabbanimittānaṁ, rutaññū[6] āgatāgamo.
Uppāte supine yutto, niyyāne ca pavesane.

245. Paṭṭho[7] bhūmantalikkhasmiṁ, nakkhattapadakovido.
Brāhmaṇaṁ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.

246. Parisāyampi me ayye, ummīlitvā udikkhati.
Tasmā accabhamuṁ luddaṁ, dajjāhaṁ dakarakkhino.

247. Sasamuddapariyāyaṁ, mahiṁ sāgarakuṇḍalaṁ.
Vasundharaṁ āvasasi, amaccaparivārito.

248. Cāturanto mahāraṭṭho, Vijitāvī mahabbalo.
Pathabyā ekarājāsi, yaso te vipulaṁ gato.

249. Soḷasitthisahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Nānājanapadā nārī, devakaññūpamā subhā.

250. Evaṁ sabbaṅgasampannaṁ, sabbakāmasamiddhinaṁ.
Sukhitānaṁ piyaṁ dīghaṁ, jīvitaṁ āhu khattiya.

251. Atha tvaṁ kena vaṇṇena, kena vā pana hetunā.
Paṇḍitaṁ anurakkhanto, pāṇaṁ cajasi duccajaṁ.

---

1. Anubandho (Ka) 2. Cariyāya ayaṁ (Sī, I) 3. Sañjagghittho (Syā)
4. Anāmantā (Sī) 5. Laddhavāro (Sī, I) 6. Rudaññū (Sī, Syā, I)
7. Paddho (Sī, I)

252. Yatopi āgato ayye, mama hatthaṁ Mahosadho.
Nābhijānāmi dhīrassa, anumattampi dukkaṭaṁ.

253. Sace ca kismici kāle, maraṇaṁ me pure siyā.
So me putte[1] paputte ca, sukhāpeyya Mahosadho.

254. Anāgataṁ paccuppannaṁ, sabbamatthampi passati[2].
Anāparādhakammantaṁ, na dajjaṁ dakarakkhino.

255. Idaṁ suṇātha Pañcālā, Cūḷaneyyassa[3] bhāsitaṁ.
Paṇḍitaṁ anurakkhanto, pāṇaṁ cajati duccajaṁ.

256. Mātu bhariyāya bhātucca, sakhino brāhmaṇassa ca.
Attano cāpi Pañcālo, channaṁ cajati jīvitaṁ.

257. Evaṁ mahatthikā[4] paññā, nipuṇā sādhucintinī.
Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya cāti.

Dakarakkhasajātakaṁ sattamaṁ.

518. Paṇḍaranāgarājajātaka (8)

258. Vikiṇṇavācaṁ aniguyha[5] mantaṁ,
Asaññataṁ aparicakkhitāraṁ[6].
Bhayaṁ ta'manveti sayaṁ abodhaṁ,
Nāgaṁ yathā Paṇḍarakaṁ sipaṇṇo[7].

259. Yo guyhamantaṁ parirakkhaṇeyyaṁ,
Mohā naro saṁsati hāsamāno[8].
Taṁ bhinnamantaṁ bhayamanveti khippaṁ,
Nāgaṁ yathā Paṇḍarakaṁ supaṇṇo.

260. Nānumitto garuṁ atthaṁ, guyhaṁ veditumarahati.
Sumitto ca asambuddhaṁ, sambuddhaṁ vā anatthavā.

---

1. Putte ca me (Sī, Syā, I)
2. Sabbamatthaṁ vipassati (Sī, Syā, I)
3. Cūḷanīyassa (Sī)
4. Mahiddhiyā (Syā), mahiddhikā (Ka)
5. Anigūḷha (I)
6. Aparirakkhitāraṁ (Ka)
7. Suvaṇṇo (Ka)
8. Bhāsamāno (I)

261. Vissāsamāpajjimahaṁ acelaṁ[1],
Samaṇo ayaṁ sammato bhāvitatto.
Tassāhamakkhiṁ vivariṁ[2] guyhamatthaṁ,
Atītamattho kapaṇaṁ[3] rudāmi.

262. Tassāhaṁ paramaṁ[4] brahme guyhaṁ,
Vācaṁ hi maṁ nāsakkhiṁ[5] saṁyametuṁ.
Tappakkhato hi bhayamāgataṁ mamaṁ,
Atītamattho kapaṇaṁ rudāmi.

263. Yo ve naro suhadaṁ maññamāno,
Guyhamatthaṁ saṁsati dukkulīne.
Dosā bhayā athavā rāgarattā [6],
Pallatthito[7] bālo asaṁsayaṁ so.

264. Tirokkhavāco asataṁ paviṭṭho,
Yo saṅgatīsu mudīreti vākyaṁ.
Āsīviso dummukhotyāhu taṁ naraṁ,
Ārā ārā[8] saṁyame tādisamhā.

265. Annaṁ pānaṁ Kāsika[9] candanañca,
Manāpitthiyo mālamucchādanañca.
Ohāya gacchamase sabbakāme,
Supaṇṇa pāṇūpagatāva tyamhā.

266. Ko nīdha tiṇṇaṁ garahaṁ upeti,
Asmiṁdha loke pāṇabhū nāgarāja.
Samaṇo supaṇṇo athavā tvameva,
Kiṁ kāraṇā Paṇḍaraka'ggahīto.

---

1. Acelo (Sī, I)
2. Vivaraṁ (Sī)
3. Kapaṇo (I)
4. Purimaṁ (Sī)
5. Nāsakkhi (I)
6. Rāgaratto (Sī, Syā, I)
7. Pallittho (I), pallattito (Ka)
8. Ārā arā (I)
9. Kāsikaṁ (I)

267. Samaṇoti me sammatatto ahosi,
Piyo ca me manasā bhavitatto.
Tassāhamakkhiṁ vivariṁ guyhamatthaṁ,
Atītamattho kapaṇaṁ rudāmi.

268. Na catthi satto amaro pathabyā,
Paññāvidhā natthi na ninditabbā.
Saccena dhammena dhitiyā[1] damena,
Alabbhamabyāharatī naro idha.

269. Mātāpitā paramā bandhavānaṁ,
Nāssa tatiyo anukampaka'tthi.
Tesampi guyhaṁ paramaṁ na saṁse,
Mantassa bhedaṁ parisaṅkamāno.

270. Mātā pitā bhaginī bhātaro ca,
Sahāyā vā yassa honti sapakkhā.
Tesampi guyhaṁ paramaṁ na saṁse,
Mantassa bhedaṁ parisaṅkamāno.

271. Bhariyā ce purisaṁ vajjā, komārī piyabhāṇinī.
Puttarūpayasūpetā, ñātisaṅghapurakkhatā.
Tassāpi guyhaṁ paramaṁ na saṁse,
Mantassa bhedaṁ parisaṅkamāno.

272. Na guyhamatthaṁ[2] vivareyya, rakkheyya naṁ yathā nidhiṁ.
Na hi pātukato sādhu, guyho attho pajānatā.

273. Thiyā guyhaṁ na saṁseyya, amittassa ca paṇḍito.
Yo cāmisena saṁhīro, hadayattheno ca yo naro.

274. Guyhamatthaṁ asambuddhaṁ, sambodhayati yo naro.
Mantabhedabhayā tassa, dāsabhūto titikkhati.

---

1. Dhiyā (Sī, I)
2. Guyhatthaṁ (Ka)

275. Yāvanto purisassa'tthaṁ, guyhaṁ jānanti mantinaṁ.
Tāvanto tassa ubbegā, tasmā guyhaṁ na vissaje.

276. Vivicca bhāseyya divā rahassaṁ,
Rattiṁ giraṁ nātivelaṁ pamuñce.
Upassutikā hi suṇanti mantaṁ,
Tasmā manto khippamupeti bhedaṁ.

277. Yathāpi assa[1] nagaraṁ mahantaṁ,
Advārakaṁ[2] āyasaṁ bhaddasālaṁ.
Samantakhātāparikhā-upetaṁ,
Evampi me te idha guyhamantā.

278. Ye guyhamantā avikiṇṇavācā,
Daḷhā sadatthesu narā dujivha[3].
Ārā amittā byavajanti tehi,
Āsīvisā vā riva sattusaṅghā[4].

279. Hitvā gharaṁ pabbajito acelo,
Naggo muṇḍo carati ghāsahetu.
Tamhi[5] nu kho vivariṁ guyhamatthaṁ,
Atthā ca dhammā ca apaggatamhā[6].

280. Kathaṁkaro hoti supaṇṇarāja,
Kiṁsīlo kena vatena vattaṁ.
Samaṇo caraṁ hitvā mamāyitāni,
Kathaṁkaro saggamupeti ṭhānaṁ.

281. Hiriyā titikkhāya damenupeto[7],
Akkodhano pesuṇiyaṁ pahāya.
Samaṇo caraṁ hitvā mamāyitāni,
Evaṁkaro saggamupeti ṭhānaṁ.

---

1. Ayo (Syā), aya (Ka)
2. Āḷārakaṁ (I)
3. Dujivhā (syā, I)
4. Sattasaṅghā (sī, syā)
5. Tamhī (I)
6. Apāgatamhā (Sī), apagatamhā (Syā), avāgatamhā (I)
7. Damena khantiyā (Sī, Syā, I)

282. Mātāva puttaṁ taruṇaṁ tanujjaṁ[1],
Samphassatā[2] sabbagattaṁ phareti.
Evampi me tvaṁ pāturahu dijinda,
Mātāva puttaṁ anukampamāno.

283. Handajja tvaṁ muñca[3] vadhā dujivha,
Tayo hi puttā na hi añño atthi.
Antevāsī dinnako atrajo ca,
Rajjassu[4] puttaññataro me ahosi.

284. Icceva vākyaṁ visajjī supaṇṇo,
Bhumyaṁ pariṭṭhāya dijo dujivhaṁ.
Muttajja tvaṁ sabbabhayātivatto,
Thalūdake hohi mayābhigutto.

285. Ātaṅkinaṁ yathā kusalo bhisakko,
Pipāsitānaṁ rahadova sīto.
Vesmaṁ yathā himasītaṭṭitānaṁ,
Evampi te saraṇamahaṁ bhavāmi.

286. Sandhiṁ katvā amittena, Aṇḍajena Jalābuja.
Vivariya dāṭhaṁ sesi, kuto taṁ bhayamāgataṁ.

287. Saṅketheva amittasmiṁ, mittasmimpi na vissase.
Abhayā bhayamuppannaṁ, api mūlāni kantati.

288. Kathaṁ nu vissase tyamhi, yenāsi kalaho kato.
Niccayattena ṭhātabbaṁ, so disabbhi[6] na rajjati.

289. Vissāsaye na ca taṁ[7] vissayeyya,
Asaṅkito saṅkito ca[8] bhaveyya.
Tathā tathā viññū parakkameyya,
Yathā yathā bhāvaṁ paro na jaññā.

---

1. Tanūjaṁ (Sī) 2. Sampassa taṁ (Sī, I) 3. Mucca (Sī)
4. Rajassu (Sī, Syā, I) 5. Himasisiraṭṭitānaṁ (I) 6. So disamhi (I)
7. Naṁ (Sī, Syā, I) 8. Asaṅkito ca saṅkito (Sī, I)

290. Te devavaṇṇā[1] sukhumālarūpā,
Ubho samā sujayā[2] puññakhandhā[3].
Upāgamuṁ karampiyaṁ[4] acelaṁ,
Missībhūtā assavāhāva nāgā.

291. Tato have Paṇḍarako acelaṁ,
Sayamevupāgamma idaṁ avoca.
Mutta'jjahaṁ sabbabhayātivatto.
Na hi[5] nūna tuyhaṁ manaso piya'mhā.

292. Piyo hi me āsi supaṇṇarāja,
Asaṁsayaṁ Paṇḍarakena saccaṁ.
So rāgarattova akāsi'metaṁ,
Pāpakammaṁ[6] sampajāno na mohā.

293. Na me piyaṁ appiyaṁ vāpi hoti,
Sampassato lokamimaṁ parañca.
Susaññatānañhi viyañjanena,
Asaññato lokamimaṁ carāsi.

294. Ariyāvakāsosi anariyovāsi[7],
Asaññato saññatasannikāso.
Kaṇhābhijātikosi anariyarūpo,
Pāpaṁ bahuṁ duccaritaṁ acāri.

295. Aduṭṭhassa tuvaṁ dubbhi, dubbhī[8] ca pisuṇo casi.
Etena saccavajjena, muddhā te phalatu sattadhā.

296. Tasmā hi mittānaṁ na dubbhitabbaṁ,
Mittadubbhā[9] pāpiyo natthi añño.
Āsittasatto nihato pathabyā,
Indassa vākyena hi saṁvaro hatoti.

Paṇḍaranāgarājajātakaṁ[10] aṭṭhamaṁ.

---

1. Devavaṇṇī (I)
2. Sujayo (Sī, Syā, I)
3. Puññagandhā (I)
4. Kādambiyaṁ (Sī), kārambiyaṁ (I)
5. Ha (I)
6. Pāpaṁ kammaṁ (Sī, I)
7. Anariyo cāsi (Sī, I)
8. Dūbhi, dūbhī (I)
9. Mittadubbhā hi (Syā)
10. Paṇḍarakajātakaṁ (Sī, Syā, I)

519. Sambulājātaka (9)

297. Kā vedhamānā girikandarāyaṁ,
Ekā tuvaṁ tiṭṭhasi saṁhitūru[1].
Puṭṭhāsi me pāṇipameyyamajjhe,
Akkhāhi me nāmañca bandhave ca.

298. Obhāsayaṁ vanaṁ rammaṁ, sīhabyagghanisevitaṁ.
Kā vā tvamasi kalyāṇi, kassa vā tvaṁ sumajjhime.
Abhivādemi taṁ bhadde, dānavāhaṁ namatthu te.

299. Yo putto Kāsirājassa, sotthisenoti taṁ vidū.
Tassāhaṁ Sambulā bhariyā, evaṁ jānāhi dānava.
Abhivādemi taṁ bhante[2], Sambulāhaṁ namatthu te.

300. Vedehaputto bhaddante, vane vasati āturo.
Tamahaṁ rogasammattaṁ, ekā ekaṁ upaṭṭhahaṁ[3].

301. Ahañca vanamuñchāya, madhumaṁsaṁ migābilaṁ[4].
Yadāharāmi taṁ bhakkho, tassa nūnajja nādhati[5].

302. Kiṁ vane rājaputtena, āturena karissasi.
Sambule pariciṇṇena, ahaṁ bhattā bhavāmi te.

303. Sokaṭṭāya durattāya, kiṁ rūpaṁ vijjate mama.
Aññaṁ pariyesa bhaddante, abhirūpataraṁ mayā.

304. Ehi'maṁ girimāruyha, bhariyā me[6] catussatā.
Tāsaṁ tvaṁ pavarā hohi, sabbakāmasamiddhinī.

305. Nūna[7] tārakavaṇṇābhe[8], yaṁ kiñci manasicchasi.
Sabbaṁ taṁ pacuraṁ mayhaṁ, ramassvajja[9] mayā saha.

306. No ce tuvaṁ maheseyyaṁ, Sambule kārayissasi.
Alaṁ tvaṁ pātarāsāya, paṇhe [10] bhakkhā bhavissasi.

---

1. Saññatūru (Sī, I), sañcitūru (Syā)
2. Bhaddante (Sī, Syā)
3. Upaṭṭhahiṁ (Sī)
4. Migāvilaṁ (Sī)
5. Nāthati (Ka)
6. Mayhaṁ (Sī, Syā, I)
7. Nanu (Sī, Syā, I, Ka)
8. Hāṭakavaṇṇābhe (I)
9. Ramasujja (sī, syā)
10. Mañње (Sī, I)

307. Tañca sattajaṭo luddo, kaḷāro purisādako.
Vane nāthaṁ apassantiṁ, Sambulaṁ aggahī bhuje.

308. Adhipannā pisācena, luddenāmisacakkhunā.
Sā ca sattuvasaṁ pattā, patimevānusocati.

309. Na me idaṁ tathā dukkhaṁ, yaṁ maṁ khādeyya rakkhaso.
Yañca me ayyaputtassa, mano hessati aññathā.

310. Na santi devā pavasanti nūna,
Na hi nūna santi idha lokapālā.
Sahasā karontāna'masaññatānaṁ,
Na hi nūna santi paṭisedhitāro.

311. Itthīnamesā pavarā yasassinī,
Santā samā aggirivuggatejā.
Tañce tuvaṁ rakkhasādesi kaññaṁ,
Muddhā ca hi sattadhā te phaleyya.
Mā tvaṁ dahī[1] muñca patibbatāya[2].

312. Sā ca assamamāgacchi, pamuttā purisādakā.
Nīḷaṁ[3] paḷinaṁ sakuṇīva[4], gatasiṅgaṁva ālayaṁ.

313. Sā tattha paridevesi, rājaputtī yasassinī.
Sambulā utumattakkhā, vane nāthaṁ apassantī[5].

314. Samaṇe brāhmaṇe vande, sampannacaraṇe ise.
Rājaputtaṁ apassanti, tumhaṁmhi[6] saraṇaṁ gatā.

315. Vande sīhe ca byagghe ca, ye ca aññe vane migā.
Rājaputtaṁ apassantī, tumhaṁmhi saraṇaṁ gatā.

316. Tiṇā[7] latāni osadhyo, pabbatāni vanāni ca.
Rājaputtaṁ apassantī, tumhaṁmhi saraṇaṁ gatā.

---

1. Jahī (I) 2. Patibbatā sā (Sī), patibbatā yā (I) 3. Niḍḍaṁ (Syā, Ka)
4. Phalinasakuṇīva (Sī, Syā, I) 5. Apassatī (Sī)
6. Tumhaṁ hi (I) 7. Tiṇa (I)

317. Vande indīvarīsāmaṁ, rattiṁ nakkhattamāliniṁ.
Rajaputtaṁ apassantī, tumhaṁmhi saraṇaṁ gatā.

318. Vande bhāgīrathiṁ Gaṅgaṁ, savantīnaṁ paṭiggahaṁ.
Rājaputtaṁ apassantī, tumhaṁmhi saraṇaṁ gatā.

319. Vande ahaṁ pabbatarājaseṭṭhaṁ, Himavantaṁ siluccayaṁ.
Rājaputtaṁ apassantī, tumhaṁmhi saraṇaṁ gatā.

320. Atisāyaṁ vatāgacchi, rājaputti yasassini.
Kena nujja samāgacchi [1], ko te piyataro mayā.

321. Idaṁ khohaṁ tadāvocaṁ [2], gahitā tena sattunā.
Na me idaṁ tathā dukkhaṁ, yaṁ maṁ khādeyya rakkhaso.
Yañca me ayyaputtassa, mano hessati aññathā.

322. Corīnaṁ bahubuddhīnaṁ, yāsu saccaṁ sudullabhaṁ.
Thīnaṁ bhāvo durājāno, macchassevodake gataṁ.

323. Tathā maṁ saccaṁ pāletu, pālayissati ce mamaṁ.
Yathāhaṁ nābhijānāmi, aññaṁ piyataraṁ tayā.
Etena saccavajjena, byādhi te vūpasammatu.

324. Ye kuñjarā sattasatā uḷārā,
Rakkhanti rattindivamuyyutāvudhā.
Dhanuggahānañca satāni soḷasa,
Kathaṁvidhe passasi bhadde sattavo.

325. Alaṅgatāyo padumuttarattacā,
Virāgitā passati haṁsagaggarā.
Tāsaṁ suṇitvā mitagītavāditaṁ[3],
Na dāni me tāta tathā yathā pure.

---

1. Samāgañchi (Sī, I) 2. Tadavocaṁ (Sī, Syā) 3. Mitagītavādinaṁ (I)

326. Suvaṇṇasaṁkaccadharā suviggahā,
Alaṅkatā mānusiya'ccharūpamā.
Senopiyā[1] tāta aninditaṅgiyo,
Khattiyakaññā paṭilobhayanti[2] naṁ.

327. Sace ahaṁ tāta tathā yathā pure,
Patiṁ tamuñchāya punā vane bhare.
Sammānaye maṁ na ca maṁ vimānaye,
Itopi me tāta tato varaṁ siyā.

328. Yamannapāne vipulasmi ohite,
Nārī vimaṭṭhābharaṇā alaṅkatā.
Sabbaṅgupetā[3] patino ca appiyā,
Abajjha [4] tassā maraṇaṁ tato varaṁ.

329. Api ce daliddā kapaṇā anāḷhiyā,
Kaṭādutīyā patino ca sā piyā.
Sabbaṅgupetāyapi appiyāya,
Ayameva seyyā[5] kapaṇāpi yā piyā[6].

330. Sudullabhitthī purisassa yā hitā,
Bhattitthiyā dullabho yo hito ca.
Hitā ca te sīlavatī ca bhariyā,
Janinda dhammaṁ cara Sambulāya.

331. Sace tuvaṁ vipule laddhabhoge,
Issāvatiṇṇā maraṇaṁ upesi.
Ahañca te bhadde imā rājakaññā[7],
Sabbe[8] te vacanakarā bhavāmāti.

Sambulājātakaṁ navamaṁ.

1. Senūpiyā (I)
2. Paṭilābhayanti (I)
3. Pañcaṅgupetā (Sī, Syā, I)
4. Avajjha (Syā), ābajjha (I)
5. Seyyo (Syā, Ka)
6. Kapaṇāpi yā (Ka)
7. Imā ca kaññā (I)
8. Sabbeva (Sī, Syā, I)

520. Gandhatindukajātaka (10)

332. * Appamādo amataṁ padaṁ[1], pamādo maccuno padaṁ.
Appamattā na mīyanti, ye pamattā yathā matā.

333. Madā pamādo jāyetha, pamādā jāyate khayo.
Khayā padosā[2] jāyanti, mā pamādo[3] bharatūsabha[4].

334. Bahū hi khattiyā jīnā, atthaṁ raṭṭhaṁ pamādino.
Athopi gāmino gāmā, anagārā agārino.

335. Khattiyassa pamattassa, raṭṭhasmiṁ raṭṭhavaḍḍhana.
Sabbe bhogā vinassanti, rañño taṁ vuccate aghaṁ.

336. Nesa dhammo mahārāja, ativelaṁ pamajjasi.
Iddhaṁ phītaṁ janapadaṁ, corā viddhaṁsayanti naṁ.

337. Na te puttā bhavissanti, na hiraññaṁ na dhāniyaṁ[5].
Raṭṭhe giluppamānamhi, sabbabhogehi jiyyasi.

338. Sabbabhogā parijiṇṇaṁ, rājānaṁ vāpi khattiyaṁ[6].
Ñātimittā suhajjā ca, na taṁ maññanti māniyaṁ[7].

339. Hatthārohā anikaṭṭhā, rathikā pattikārakā.
Tamevamupajīvantā, na taṁ maññanti māniyaṁ.

340. Asaṁvihitakammantaṁ, bālaṁ dummantimantinaṁ.
Sirī jahati dummedhaṁ, jiṇṇaṁva urago tacaṁ.

341. Susaṁvihitakammantaṁ, kāluṭṭhāyiṁ atanditaṁ.
Sabbe bhogābhivaḍḍhanti, gāvo sa-usabhāmiva.

342. Upassutiṁ mahārāja, raṭṭhe janapade cara.
Tattha disvā ca sutvā ca, tato taṁ [8] paṭipajjasi.

343. Evaṁ vedetu Pañcālo, saṅgāme saramappito [9].
Yathāhamajja vedemi, kaṇṭakena samappito.

---

* Khu 1. 16 piṭṭhe dhammapadepi.
1. Amatapadaṁ (Sī, I)
2. Khayā ca dosā (Sī)
3. Mā mado (Sī, Syā, I)
4. Bhāradhūsabha (Ka)
5. Na hiraññanidhāniyā (Ka)
6. Khattiya (Ka)
7. Mantiyaṁ (Syā)
8. Tvaṁ (Ka)
9. Samappito (Sī, I)

344. Jiṇṇo dubbalacakkhūsi, na rūpaṁ sādhu passasi.
Kiṁ tattha Brahmadattassa, yaṁ taṁ maggeyya[1] kaṇṭako[2].

345. Bahvettha Brahmadattassa, sohaṁ[3] magga'smi[4] brāhmaṇa.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.

346. Rattiñhi[5] corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṁ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.

347. Etādise bhaye jāte[6], bhayaṭṭā tāta[7] māṇavā.
Nillenakāni kubbanti, vane āhatva kaṇṭakaṁ.

348. Kadāssu nāma'yaṁ rājā, Brahmadatto marissati.
Yassa raṭṭhamhi jiyyanti, appatikā kumārikā.

349. Dubbhāsitañhi te jammi, anatthapadakovide.
Kuhiṁ rājā kumārīnaṁ, bhattāraṁ pariyesati.

350. Na me dubbhāsitaṁ brahme, kovidatthapadā ahaṁ.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.

351. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṁ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
Dujjīve dubbhare dāre, kuto bhattā kumāriyo.

352. Evaṁ sayatu Pañcālo, saṅgāme sattiyā hato.
Yathāyaṁ kapaṇo seti, hato phālena sāliyo.

353. Adhammena tuvaṁ jamma, Brahmadattassa kujjhasi.
Yo tvaṁ sapasi rājānaṁ, aparajjhitvāna attano[8].

354. Dhammena Brahmadattassa, ahaṁ kujjhāmi brāhmaṇa.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.

355. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṁ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.

---

1. Maggheyya (I)
2. Kaṇḍako (Sī, Syā, I)
3. Yohaṁ (Sī, Syā, I)
4. Maggosmi (I)
5. Rattiñca (Sī)
6. Tāta (Sī, I)
7. Tāva (Sī, I)
8. Attanā (I)

356. Sā nūna puna re pakkā, vikāle bhattamāhari.
Bhattahāriṁ apekkhanto, hato phālena sāliyo.

357. Evaṁ haññatu Pañcālo, saṅgāme asinā hato[1].
Yathāhamajja pahato, khīrañca me pavaṭṭitaṁ.

358. Yaṁ pasu khīraṁ chaḍḍeti, pasupālaṁ vihiṁsati[2].
Kiṁ tattha Brahmadattassa, yaṁ no garahate[3] bhavaṁ.

359. Gārayho brahme Pañcālo, Brahmadattassa rājino.
Arakkhitā jānapādā, adhammabalinā hatā.

360. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṁ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.

361. Caṇḍā aṭanakā[4] gāvī, yaṁ pure na duhāmase.
Taṁ dāni ajja dohāma, khīrakāmehupaddutā.

362. Evaṁ kandatu Pañcālo, viputto vippasukkhatu.
Yathāyaṁ kapaṇā gāvī, viputtā paridhāvati.

363. Yaṁ pasu pasupālassa, sambhameyya[5] raveyya vā.
Ko nīdha apārādhatthi, Brahmadattassa rājino.

364. Aparādho mahābrahme, Brahmadattassa rājino.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.

365. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṁ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
Kathaṁ no asikosatthā, khīrapā haññate pajā.

366. Evaṁ khajjatu Pañcālo, hato yuddhe saputtako.
Yathāhamajja khajjāmi, gāmikehi[6] araññajo.

---

1. Daḷhaṁ (I)
2. Pasupālañca hiṁsati (Sī), pasu phālañca hiṁsati (I)
3. Garahato (I)
4. Aṭanaka (I), akaṭanā (Ka)
5. Pabbhameyya (Sī, I)
6. Gāmakehi (Sī, I)

367. Na sabbabhūtesu vidhenti[1] rakkhaṁ,
Rājāno maṇḍūka manussaloke.
Nettāvatā rājā adhammacārī,
Yaṁ tādisaṁ jīvamadeyyu dhaṅkā.

368. Adhammarūpo vata brahmacārī,
Anuppiyaṁ bhāsasi khattiyassa.
Viluppamānāya puthuppajāya,
Pūjesi rājaṁ paramappamādaṁ[2].

369. Sace idaṁ brahme surajjakaṁ siyā.
Phītaṁ raṭṭhaṁ muditaṁ[3] vippasannaṁ.
Bhutvā baliṁ aggapiṇḍañca kākā,
Na mādisaṁ jīvamadeyyu dhaṅkāti. (2974)

Gandhatindukajātakaṁ dasamaṁ.

Tiṁsanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Kiṁchanda kumbha jayaddisa chaddanta,
Atha paṇḍitasambhava sirakapi.
Dakarakkhasa paṇḍaranāgavaro,
Atha sambula tindukadevasutoti.

Jātakapāḷiyā paṭhamo bhāgo niṭṭhito.

---

1. Vidhanti (Ka) 2. Rājaṁ paramappavādaṁ (Sī), rājā paramappavādiṁ (Syā)
3. Pūritaṁ (Ka)

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge

Lakkhitabbapadānaṁ anukkamaṇikā

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṁ, Syā = Syāmapotthakaṁ, Kaṁ = Kambojapotthakaṁ, I = Iṅgalisapotthakaṁ, Ka = kesuci Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Khuddakanikāye

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Akammaneyyaṁ = Akampaneyyaṁ (Ka)	310
Akari = Akarā (Sī, I)	60
Akarī punāti = Akarā punanti (Ka-Sī, I)	325
Aṅkasmiṁ = Aṅgasmiṁ (Ka)	132
Akittiṁ = Akattiṁ (Ka)	266
Akkhāsi = Akkhāti (Syā, I)	55
Agamā = Agamāsi (Syā, Ka)	264
Agaḷuṁ = Aggalu (Syā, Ka) Akaluṁ (I)	332
Agiddhatā = Agiddhitā (Syā, Ka)	72
Aṅgena = Aṅkena (I, Ka)	127
Accāyaṁ = Athāyaṁ (Sī, I)	159
Acetaso = Acetano (Ka)	380
Achambhito = Asambhīto (Sī, Syā, I)	226
Acchannaṁ = Sacchannaṁ (Ka)	156
Acchera = Acchariya (Sī, Syā, I)	337
Accheraṁ = Acchariyaṁ (Sī, Syā, I)	255
Ajja hārayiṁ = Apahārayiṁ (Sī, I)	154
Ajjunaṁ = Añjanaṁ (Sī, Syā, I)	145
Ajjhavāhari = Ajjhupāhari (Sī, I)	72
Aññadatthu = Ekadatthu (Sī, I)	109

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Aṭṭhamī = Aṭṭhamiṁ (Sī, I)	289
Aṭṭhaṅgasusamāgataṁ = Aṭṭhaṅgasusamāhitaṁ (sabbattha)	289
Aṭṭhāhipi ca = Aṭṭhāhi cāpi (Sī, Syā) Aṭṭhābhi cāpi (Ka)	132
Aḍḍharattāpapāyiṁ = Aḍḍharattāvapāyiṁ (Sī, I)	5
Antalikkhacaro = Antalikkhe caro (Sī, I)	326
Atikhātaṁ = Atikhaṇaṁ (Ka)	73
Atittarūpo = Atittirūpo (Ka)	246
Atipatati = Adhipatatī (Sī, I)	233
Atimaññittha = Atimaññittho (Sī, I) Atimaññitā (?)	288
Antimagandhano = Antimandhino (Syā, I, Ka) Antimagandhinī (Sī)	210
Atihīḷayāno = Atiheḷayāno (Syā, Ka)	292
Atricchatā = Atricchatāya (Sī, Syā, I)	292
Atricchaṁ = Atricchā (Sī, Syā, I)	65
Athetaṁ = Atthetaṁ (Sī, Syā, I)	216
Atthova labbho = Attho ca labbhā (Sī, Syā) Atthodha labbhā (Aṁ 2. 49)	131
Atthaṁ nicintayitvā = Atthāni cintayitvā (Syā, Ka)	252
Adaṇḍiyaṁ = Adaṇḍiya (Nisya) Na daṇḍaye (?)	253
Adayhi = Adaḍḍhahi (Sī, Syā) Adaṭṭhahi (I) Adaddahi (?)	40
Adāsayi = Apādayi (Sī, Syā, Ka)	307
Adu = Ādu (Sī, I)	191
Adu = Ādu (Sī, I) Ādū (Syā)	238
Adūre = Avidūre (Syā, Ka)	373
Adaṁsī = Aḍaṁsī (Syā)	209
Advejjhaṁ = Adejjhaṁ (Sī, I) Sarajjuṁ (Ka)	270
Advejjhaṁ = Ārajjuṁ (Nisya) Adejjhaṁ (Sī, I)	145
Adhammacaraṇena = Adhammacariyāya (Sī, Syā)	86
Andhakaveṇḍaputtā = Andhakaveṇhuputtā (Sī, I) Aṇḍakaveṇḍa puttā (Ka)	364
Andhakārake = Andhakaraṇe (Sī, Syā, I)	192

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Andhamahiṁsova = Andhamahisova (Sī, I)	165
Ananuññāto = Nānuññāto (Ka)	122
Anamhikāle = Anamhakāle (I)	135
Anappikā = Anappakā (Ka)	345
Anāḷhiyo = Anālayo (I)	322
Anikubbato = Anikrubbato (Ka)	65
Anipphannatā = Anipphādāya (Sī, I) Anipphannatāya (Syā) Ā nipphādā (?)	348
Anutappesi = Anutapessasi (Sī, I) Anutappissasi (?)	2
Anubbate = Anupubbake (Ka)	194
Anūnā = Anātho (Sī)	381
Anedho = Anindho (Sī, Ka) Anindo (Syā)	208
Anvesatī = Pariyesatī (Sī, I)	351
Appacintasukhassa = Appacintisukhassa (Sī, Syā, I)	153
Apanandassa = Aparaṇṇassa (Sī, Syā, I)	141
Aparāyinī = Aparāyiṇī (Sī) Aparāyaṇī (?)	167
Apasakkati = Apavattati (Sī, I)	297
Appasmeke = Appampeke (Syā)	219
Apāṇabhojanā = Avākabhojanā (Sī, I)	194
Apāpāyi = Apāpāsi (Sī, Syā, I)	51
Appikā = Appakā (Ka)	172
Apidhīyati = Apithīyati (Sī, I) Apithiyyati (Syā)	55
Appenti = Accenti (Syā)	99
Abandhi sūti = Avaḍḍhitunti (Sī, Syā) Avaḍḍhi sūti (?)	137
Abbaha = Ubbaha (Syā) Abbhuha (Ka)	47
Abbahī = Abbūḷhaṁ (Sī, Syā) Abbhūḷhaṁ (Ka)	121
Abbahī = Abbuhi (Syā) Abbhūḷhaṁ (Ka)	218
Abbāhitaṁ = Appahitaṁ (Sī, Syā) Abbūhitaṁ (I, Sī-Nisya)	199
Abyayataṁ = Abyāyataṁ (Sī, Syā, I) Abyattataṁ (?)	34
Abhāṇiṁ = Abhāsiṁ (Ka)	169

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Abhikaṅkhamāno = Abhikattukāmo (Syā)	105
Abhinibbutattā = Abhinibbutacittā (Syā, Ka)	82
Abhirūpā = Abhītarūpā (Sī, Syā, I)	194
Abhihārituṁ = Abhihārayuṁ (Ka-Sī) Abhihārayiṁ (Syā) Abhihārayaṁ (I)	325
Abhuttabhoge = Abhutvā bhoge (Syā, Ka-Ṭṭha) Abhutva bhoge (I) Bhoge abhutvā (Ka)	351
Abhejjo = Adejjo (Sī, I) Abhijjo (Ka)	93
Amanussapaviṭṭhassa = Amanussavaddhassa (Sī, I) Amanussaviṭṭhassa (Syā)	62
Ayirabrahme = Ayyire brahme (Ka)	280
Arogaṁ = Arogyaṁ (Syā, Ka)	350
Allāyate = Addāyate (Sī, I)	298
Avakkamiṁ = Apakkamiṁ (Ka)	185
Avācarī = Accācari (Syā) Anācari (Ka)	114
Avāhayi = Avāhasi (Ka) Apāhasi (Syā)	79
Avikampī ca = Appakampī ca (Sī, I)	184
Asanthutaṁ maṁ cirasanthutena = Asandhataṁ maṁ cirasandhatena (Ka)	102
Assāsayitvā = Vissamitvāna (Sī)	226
Asitāpaṅgi = Hasitāpaṅgi (Sī, Syā, I)	174
Asesakesu = Asesitesu (Sī, I) Asesikesu (Ka)	120
Ahantāra = Ahananta (I) Aharanta (?)	130
Ahū atītamaddhānaṁ = Ahu atītamaddhāne (Syā, I, Ka)	99
Aho sopi = Ahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)	255
Ahaṁ taṁ saraṇaṁ samma = Ahaṁ te saraṇaṁ homi (Khu 2. 39 Vimāna)	68
[Ā]	
Ākāraṇena = Ākārakena (Sī, Syā, I)	13
Āgacchuṁ = Āgañchuṁ (Sī) Āgañchu (I)	335

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ā]	
Āgacchi = Āgañchi (Sī, I)	316
Āgamabalasā = Āgamapurisā (I)	265
Āgamā = Agamā (Sī, Syā, I)	332
Ācariyabhariyaṁ sakhiṁ = Ācariyabhariyaṁ sakhābhariyaṁ (Sī, I)	249
Āceramhi = Ācāramhi (Sī, I)	165
Ājīvikā = Ājīvaka (Sī, Syā) Ājīvika (I)	82
Ātattarūposi = Ādittarūposi (Ka) Atittarūposi (Syā, Ka-Ṭṭha)	381
Ātapā = Ātappā (Sī, Syā, I)	180
Ānayehi = Ānayetha (Sī, I)	276
Āpāsu = Āvāsu (Ka)	74
Āpāsu = Avāsu (Syā) Āpadāsu (Ka)	327
Āpūrati veti = Pūreti khīyati (Syā)	120
Āpūratha = Apūratha (Sī, I) Āpūrathe (Syā)	332
Āmantanīyo = Āmantaṇīyo (Sī, I)	307
Āraññikassa = Āraññakassa (Sī, I)	307
Ārādheti nikatippañño = Ārādhe nikatippañño (I)	9
Āluvāni = Ālupāni (Sī, Syā, I)	212
Āveṇikaṁ = Āveṇiyaṁ (Sī, Syā, I) Āvenikaṁ (Ka)	301
Āvellitaṁ = Aveṭhitaṁ (Sī, I)	310
Āsīsetheva = Āsiṁsetheva (Sī, Syā, I)	13, 272
Āsīseteva = Āsiṁsetheva (Sī, Syā, I)	140
Āhaññantu = Āhaññare (Syā)	313
Āharitvā = Āhatva (Sī, Syā)	307
[I]	
Iccevaṁ = Icceva (Sī, I)	260
Itthiyo = Itthiyā (I)	290
Idhameva = Idameva (Syā, Ka-Ṭṭha) Imameva (Ka)	320
Iddhippattāya = Iddhimattāya (Ka)	96

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[O]	
Ohacca = Uhacca (Ka) Ūhacca (I)	132
Ohaccha = Ūhacca (Sī, I) Ohaccaṁ (Syā) Uhajjaṁ (Ka)	44
[Ka]	
Kañci = Kiñci (Ka)	54, 308
Kañcideva = Kiñcideva (Ka)	287
Kaṇṭhe kiṇikiṇāyati = Idhaṁ kaṇṭhe kiṇāyati (Ka) Kaṇṭhe kiṁnikilāyati (Syā)	154
Kaṇḍakavāco = Aṇḍakavāco (Ka-Sī, I)	142
Kaṇḍañca = Tūṇiñca (Sī, I)	84
Kaṇḍarīkinnarānaṁ = Kinnarakinnarīnaṁ (Syā), Kinnarīkinnarānaṁ (Ka)	114
Katāni = Tantāni (Sī, I)	352
Kampeti = Sammeti (Ka)	100
Kammamakaraṁ = Kammamakarā (Sī, Syā, I)	381
Kayirāhi = Kayirāsi (I)	198
Karaṇḍako = Karaṇḍunāma (Sī, I)	167
Karavīrā = Karavarā (Sī, Syā)	226
Karissāmi = Kārayāmi (Sī, I)	217
Karīsaṭhānaṁva = Karīsajātaṁva (Sī, Syā)	143
Karetha = Kareyya (Syā), Katvāna (Heṭṭhā 138 piṭṭhe.)	283
Karoha're = Karohi re (Ka)	91
Kasivāṇijjā = Kasīvaṇijjā (Sī, Syā, I)	325
Kassaṁ = Kāsaṁ (Sī, Syā, I)	279
Kaḷāyamuṭṭhiṁ = Kalāyamuṭṭhiṁ (Sī, I)	45
Kākavatī = Kākātī (Sī), Kākāti (Syā, I)	106
Kākānamhāka = Kākānasmāka (Sī, Syā, I)	32
Kājena = Kācena (I)	346
Kāmaduhajja = Kāmaruhajja (Ka)	370
Kāmasā = Kāmaso (Sī)	289
Kāmā paraṁ = Kāmaparaṁ (Sī, I)	235

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ka]	
Kāmindo = Kāvindo (Sī, I)	349
Kāyanibbinda = Kāyavicchanda (Sī) Kāyavicchinda (I)	89
Kāraṇaṁ = Kaḍḍhanaṁ (Sī, Syā)	211
Kārehi = Kāresi (Sī)	254
Kālakataṁ = Kālaṅkataṁ (Ka)	236
Kālakatā = Kālaṅkatā (Ka)	102
Kiṅkiṇikāyo = Kiṅkaṇikāyo (Ka) Kiṅkiṇiyo (Syā)	303
Kiñca = Kiñci (Ka)	2
Kiñcanaṁ = Kiñcinaṁ (I)	180
Kicche = Kicce (Sī, Syā, I)	327
Kittesi = Kintesi (Syā, I)	106
Kimpurisā = Kiṁpuriso (Sī, Syā)	269
Kimattha = Kamattha (Sī, I)	82
Kime = Kimo (Sī, I) Kiṁ me (Syā)	165
Kirāṭañca = Kirāsañca (Sī, Syā) Kirāsaṁ vā (I)	263
Kiriṅkarosi = Kikiṁkarosi (Sī, Syā, I)	44
Kisā = Kisī (I)	122
Kukkuṭo = Kakkaro (Sī, Syā, I)	56
Kujjha = Kujjhi (Sī, I)	74
Kuṭavaṁ = Kuṭikaṁ (Sī, Syā)	104
Kuṭhārīhi = Kudhārīhi (Ka)	299
Kuṇḍapūvaṁ = Kaṇaṁ pūvaṁ (Sī, I)	25
Kuṇḍalo = Kuṇḍalī (Syā, Ka)	328
Kuddho = Kuddha (Ka)	311
Kubbantaṁ = Kubbānaṁ (Sī, I) Kubbaṁ (Syā)	71
Kurukacchā = Bharukacchā (Sī, Syā, I-Ṭṭha)	126, 239
Kulako = Kuluṅko (Sī, I) Kuluko (Syā)	185
Kulīkā = Kuliṅkā (Sī, I)	199
Kepukaṁ = Kebukaṁ (Sī, I)	106
Kusuci = Kesupi (Ka-Sī)	358

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ka]	
Koṭasimbali = Koṭisimbali (Sī, I)	170
Kotthūva = Kuṭṭhūva (Sī), Kutthuva (Syā, I)	111
Ko nu kho = Ko nidha (Khu 2. 114)	217
Koraṇḍiya = Kāraṇḍiya (Sī, Syā, I)	124
[Kha]	
Khaggabandhā = Khaggabaddhā (Sī, I)	334
Khaṇantā'lukalambāni = Khaṇamālukalambāni (Syā, Ka)	307
Khalayātha = Balayātha (Syā) Galayātha (Ka)	258, 310
Khali = Khaṇi (Sī, Syā, I)	177
Khādeyyuṁ = Adeyyuṁ (Sī, I)	59
Khātena ca = Khaṇena ca (Ka) Khaṇanena (Syā)	73
Khāridharaṁ = Bhāradharaṁ (I)	350
Khīṇo = Khīṇaṁ (Syā)	301
Khudaṁ = Khuddaṁ (Syā, Ka) Khudhaṁ (Sakkata, Pākatānurūpaṁ.)	291
Khudhaṁ = Khuddaṁ (Syā, Ka) Khudaṁ (I)	143
Khurappānissa = Khurappāṇissa (Sī) Khurapāṇissa (I) Khurappapāṇissa (?)	145
[Ga]	
Gacchamādāya = Gacchevādāya (Sī, Syā, I)	157
Gantabba = Gantabya (Ka)	227
Gantā = Gantvā (Syā, Ka)	274
Gantvā = Gamyā (Sī, Syā) Gamya (I)	369
Gadhito = Gathito (Sī, I)	139, 307
Gadhito = Gathito (Sī, I) Giddhito (Syā, Ka) Giddhiko (Ka-Ṭṭha)	360
Gandhano = Gandhino (Syā, I, Ka) Gandhinī (Sī)	210
Gabbadhāriniṁ = Gabbadhāriṇiṁ (Sī, Syā)	384
Gamittha = Apattha (Ka-Sī, Syā, I)	251

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ca]	
Cajesi = Cajāsi (Sī, I)	369
Caṇḍālagabbhe = Caṇḍāligabbhe (Syā)	314
Caturā = Cāturā (Syā, Ka)	144
Catussadañca = Caturassañca (Syā, Ka)	325
Candanussado = Candanassado (Sī)	360
Candasūriyā = Candimasūriyā (Syā)	217
Carimaṁ kataṁ = Carimavataṁ (Sī, I)	97
Caretho = Caretha (Sī, Syā, I)	281
Cāpadhure = Cāpavare (Sī, I) Cāpavaro (Syā)	293
Cittakathiṁ = Cittakathaṁ (Syā, Ka)	192
Cintinī = Cintanī (Sī, I)	191
Cirasanthutaṁ = Cirasandhavaṁ (Ka) Cirasatthunaṁ (I)	20
Cirānuvutthampi = Cirānuvuṭṭhampi (Syā, Ka)	241
Cilācā = Milācā (Sī, Syā, I)	280
Cūḷa = Culla (Sī) Cullaka (Syā, I)	2
Cetako = Ceṭako (Ka)	162
Cetayase = Vāyamase (Sī, Syā)	117
Ceteyyarūpaṁ = Cetabbarūpaṁ (Sī, I)	243
Codāya = Vodāya (Sī, I) Codaya (Syā)	248
[Cha]	
Chandarucīni = Chandañca ruciñca (Sī, I)	347
Chabbhi = Chamhi (Sī, I) Chassu (?)	287
Chāyayā = Chādiyā (Sī, Syā, I)	298-299
Chinde = Chinne (Ka)	243
Checchati = Chijjati (Ka)	132
Chetvā = Jhatvā (Sī, I) Ghatvā (Syā)	68, 219
[Ja]	
Janā = Pajā (Ka)	163
Jahati = Jahāti (Sī, Syā, I) Jahātī (?)	233

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ja]	
Jaheyya = Jaheyyā (I) Jahā'yye (?)	78
Jātasāraṁ = Jātisāraṁ (Ka)	56
Jānituye = Jānitāye (Sī) Jānitave (Syā) Jānitaye (I)	340
Jigīsasi = Jigiṁsasi (Sī, Syā, I)	359
Jigīsaṁ = Jigiṁsaṁ (Sī, Syā, I)	124
Jigīse = Jigiṁse (Sī, Syā, I)	72
Jighaññaṁ = Jighacchaṁ (?)	366
Jīvataṁ = Jīvitaṁ (bahūsu)	329
Jīvaṁ maṁ netvā = Jīvaṁ panetvā (Sī, I)	334
[Ña]	
Ñatte = Ñante (Syā)	367
[Ṭha]	
Ṭhapetuṁ = Ṭhāpetuṁ (Sī, Syā, I)	254
Ṭhapehi = Āvesi (Sī)	317
[Ḍa]	
Ḍahati = Dayhati (Ka)	192
Ḍiṇḍimaṁ = Deṇḍimaṁ (Sī, Syā, I) Ḍindimaṁ (Ka)	19
[Ta]	
Tatuttariṁ = Taduttariṁ (Ka)	62
Tadajja = Tayājja (Sī)	203
Tadā hi = Tathā hi (I)	167
Tadevekassa = Tathevekassa (Ka, Aṭṭhakathāyaṁ pāṭhantaraṁ)	29
Tapassiniyo = Tapanīyā (Ka) Dutiyantapadāni hetāni.	248
Tappe = Tape (Sī, I)	160

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ta]	
Tammāka = Tamhāka (Sī) Tumhāka (Syā, I)	64
Tava = Tavaṁ (Sī, I)	290, 335
Tavantike = Tavantikaṁ (Sī, I)	231
Tava'ssamamhi = Tavassabyamhi (Ka)	277
Tavedaṁ = Tava idaṁ (Ka-Sī, I) Tavayidaṁ (Syā)	309
Taveva = Taveta (Sī, Syā, I)	175
Tādisampi ca nāsmase = Tādisampi na vissase (Syā)	216
Tāyaṁ = Tyāyaṁ (Saṁ 1. 146)	164
Tyā'gato = Tyābhato (Syā, Ka)	57
Tipallattha = Tipallatta (Ka)	5
Tibbāni = Tippāni (Sī, Syā, I)	263
Timīsikāyaṁ = Timissikāyaṁ (Sī-Ṭṭha) Timissakāyaṁ (Syā)	228
Tirīṭavaccho = Tirīṭivaccho (Syā, Ka)	74
Tirokkhā vā = Parokkhā vā (I) Parammukhā (Ka)	106
Tilapatā = Atibalatā (Sī, Syā, I) Atilapakā (katthaci)	27
Tuṇhikato = Tuṇhikako (Sī) Tuṇhikkhako (I)	207
Tumūlaṁ = Tumūla (Syā) Bhimūla (I, Ka)	372
Tumheva = Tuyheva (Ka)	311
Tuyhañca = Tavañca (Sī, I) Tava ca (Ka)	301
Tuvañca = Tavañca (Sī, I)	336
Tuvaṁ, vikkanta'manujīvasi = Tava, vikkantaṁ jīvitaṁ labhi (Ka)	273
Tejassī = Tejasī (Syā, I, Ka)	382
Taṁ gaṇhe ya'dapaṇṇakanti = Taṁ gaṇheyya apaṇṇakaṁ (Ka)	1
Tantañca = Tantrañca (Sī, Syā, I)	248
Tvaṁ nāthosi = Tvaṁ-nātho'smi (Sī, Syā, I)	270
Taṁ bhajehi ito = Taṁ bhajeyyāsito (Ka)	117

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Na]	
Na vāhametaṁ = Sabbatthapi samānaṁ.	219
Na hi = Naha (Sī, Syā, I) Ettha ha-kāro khede.	125
Naḷiniṁ = Nilinaṁ (Syā)	226
Nānāvikatvā = Nānāva katvā (Sī, I)	216
Nhāpayanti = Nahāyanti (Sī, I)	302
Nhāyati = Nahāyati (Sī, I)	372
Nikaṭṭhe = Nikkaḍḍhe (Syā) Nikaḍḍhe (Ka)	109
Nikkamanañca = Nikkhamanañca (Sī)	93
Nikkayena = Vikkayena (Sī)	366
Niketane = Niketave (Sī, Syā, I)	145
Nigilati = Niggilati (Sī, I)	250
Niccayato = Niccayatto (Sī, I)	242
Nicchubhati = Nīharati (Sī, Syā)	193
Niddhāvitaṁ = Niddhāpitaṁ (Sī, Syā) Nibbāpitaṁ (I) Nicchadaṁ (Ka)	108
Niddhāpaye = Niddhāmase (I)	213
Nidāhasi = Nidhīyasi (I)	276
Nipatā = Nipatī (Sī, I)	367
Nipphannova = Nipphannattho (Sī, I) Nipphannatthova (Syā)	348
Nimimhase = Vinimhase (Syā) Vanimhase (Ka)	81
Niyāmataṁ = Niyāmakaṁ (Syā, Ka)	2
Niraṁkatvā = Ni + ā + kara + tvā = Nirākatvā (?)	46
Nilañchakā = Tilañchakā (I)	305
Niplavitaṁ = Viplāvitaṁ (Sī, I)	17
Nivatthakocova = Nivatthakojova (Sī, I)	282
Nivāsako = Nivāsiko (Sī, I)	88
Niviṭṭhaṁ = Nibaddhaṁ (Sī, I)	238
Nivisati = Nivasati (Sī, Ka)	24
Nisīthe = Nissīve (Syā) Nisive (Ka)	379
Nisīdetvā = Nisādetvā (?)	172
Nisevare = Nivīsare (Ka)	48

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Na]	
Nihanitva = Nihanitvā (Ka)	230
Nuṇṇo = Nunno (Sī)	166
Nunno = Nuṇṇo (Ka-Sī, Syā) Tuṇṇo (Ka)	273
Nupapajjati = Na upapajjati (Sī, I) Nūpapajjati (Syā)	249
Nuvidhiyyati = Nuvidhīyati (Sī, I)	47
Nerūti = Nerunti (Sī, Syā)	140
[Pa]	
Pakkāmi = Pakkami (Ka)	310
Pakuṭṭhāyi = Pakatthāsi (Sī, I) Pakvakkhāsi (Syā)	360
Pakkuthitaṁ = Ukkaṭṭhitaṁ (Sī, I) Pakkuṭṭhitaṁ (Syā)	235
Paṅke ca mā visīdittho = Paṅko ca mā visiyattho (Ka)	262
Pakkhima = Pakkhi (Sī, I) Pakkhi ca (Syā)	280
Paccanubhuyya = Paccanubhotva (Syā) Paccanubhutva (I)	350
Paccasaro = Accasaro (Sī, Syā, I)	201
Pañcadasiṁ = Pannarasiṁ (Sī, I)	289
Pañcavīsaṁ = Paṇṇuvīsaṁ (Ka-Sī, I)	115
Paccāvamissāmi = Paccāharissāmi (Ka)	16
Paccuḍḍeti = Paccudeti (Sī, Syā, I) Paccuṭṭheti (Ka)	168
Paccupetha = Paccumetha (Sī, I)	80
Pacchāpi = Peccampi (Sī, I) Peccāpi (?)	321
Pajagghati = Sañjagghati (Ka)	384
Pajjhāyi = Pajjhāti (Sī, I) Pajjhāyati (Sī-Nisya)	198
Paññaṁ tassa = Paññamassa (Syā, Ka)	255
Paṭikata = Paṭikataṁ (Ka) Paṭigata (Sī-Ṭṭha) Paṭikicca (?)	245
Paṭikacca = Paṭigacca (Syā, I)	352
Paṭigāhi = Paṭigāyi (Syā, Ka) Paṭigāya (?)	313
Paṭibandhako = Paṭibaddhako (Sī, I)	149
Paṭimuñca = Paṭimucca (Sī, I)	309
Paṭisakkitvā = Paṭi-osakkitvā (Ka)	265

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Pa]	
Parajjhati = Aparajjhatha (Sī) Aparajjhati (Syā, I)	299
Parākari = Parakkari (Syā, Ka-Ṭṭha) Parikkari (Ka) Pari + ā + kari = Parākari.	317
Parāyaṇāti = Parāyanā (Syā, Ka)	46
Pariggahetvā = Pariṇetvā (I)	264
Paricārayantā = Paricārayantī (Sī, I)	210
Paricārike = Paricārake (I)	130
Paricāretvā = Parivāretvā (Sī, Syā, I)	299
Parittātūna = Parittātuna (Ka)	382
Paridahissati = Paridahessati (Sī, I) Paridhassati (katthaci)	60, 374
Paridevayavho = Paridevathavho (?)	331
Paripāteyyuṁ = Paribāheyyuṁ (Syā)	184
Paribyūḷhaṁ = Paribbūḷhaṁ (Sī, I)	235
Parivajjayāma = Vivajjayāma (Sī, Syā, I)	214
Parivajjetha = Paṭivijjhetha (I, Sī-Ṭṭha)	180
Parivārito = Parivāritā (Sī, Syā, I) Paricāritā (Ka)	336
Parivāriṁsu = Parikariṁsu (Sī, Syā, I)	299
Parivārena = Parihārena (Syā)	198
Pavaṭṭito = Patito (Sī, Syā)	105
Pavecchasi = Pavejjhasi (Syā, Sī-Ṭṭha)	124
Pasakkitā = Pasakkhitā (Sī, Syā, I)	306
Pasāresi = Pariharesi (Sī, I)	259
Passupatū jano = Pasupatujjano (Syā, Ka)	68
Passemu = Passema (Sī, Syā, I)	261
Pasaṁsati = Namassati (I)	105
Pahuttamajja = Pahūnamajja (Syā) Pahūtamajja (Sī) Bahūtamajjā (I)	175
Pahūtedho = Bahutejo (Syā, Ka)	379
Pahūtedho = Bahūtejo (I, Ka) Bahutendo (Syā)	171
Pādamolamba = Pādamolumba (Sī, Syā, I)	10

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Pa]	
Pāyasena = Pāyāsena (Ka)	40
Pāresino = Taresino (Sī, I) Tiresino (Syā)	137
Pālileyyo = Pārileyyo (Sī, I)	288
Pāvuraṇaṁ = Pāpuraṇaṁ (Sī, Syā, I)	184
Piṭṭhamaṇḍena = Piṭṭhamaddena (Sī, Syā, I)	136
Pitu ca = Pitucca (Sī, I)	367
Pitucchakiṁ = Pitucchayaṁ (Sī) Pitucchasaṁ (I)	249
Pitvā = Pītvā (Sī, Syā, I)	19, 47, 361
Pitvāna = Pītvāna (Sī, I)	44
Pilakkho = Pilakkhu (Sī, I) Milakkhu (Ka)	97
Piva = Pipa (Sī, I)	29
Pissāma = Pivissāma (Sī, Syā, I)	5
Pissāmi = Pivissāmi (Syā) Pāyāmi (Sī, I)	260
Piḷakā = Pīḷakā (Syā)	18
Pīyasi = Piyyasi (Sī, I)	260
Pukkusa = Pakkusa (Ka)	349
Pucchikā = Pucchitā (Syā, Ka)	198
Puṇāti = Punoti (Sī-Ṭṭha) Puṇeti (Syā) Puneti (I)	283
Punappadāhi = Puna sampadāhi (Syā) Punappasīda (Sī, I)	258
Pubbakataṁ = Pubbe kataṁ (Sī)	276
Pubbakaṁ = Pupphakaṁ (Sī, Syā)	199
Pubbamakkhāyino = Pubbavakkhāyino (I, Ka)	109
Pubbeva hi pubbatareva santo = Pubbe ca hi pubbatare ca santo (Saṁ 1. 21)	184
Purakkhataṁ = Purakkhitaṁ (Syā) Purekkhitaṁ (Ka)	3
Purakkhatvā = Purakkhitvā (Syā, Ka)	150
Pūti = Pūtī (Sī, I)	330
Pesakarā = Pessakarā (Sī, I)	319

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ma]	
Makara = Makari (Syā) Makarā (Ka-Sī)	65
Makaraṁ = Makariṁ (Sī-Nisya)	88
Makasaḍḍitā = Makasadditā (Sī, Syā) Makasaṭṭitā (I, Ka)	171
Maghadevasmiṁ = Makhādevasmiṁ (Sī, I) Māghadevasmiṁ (Ka)	157
Maccamupabbajanti = Maccumupabbajanti (Ka-Sī, I) Maccumupapajjanti (Syā, Ka)	272
Maccuveso = Maccuvaso (Sī, Syā)	130
Majjhanhike = Majjhantike (sabbattha)	328
Maññamāno = Maññamānā (Syā, Ka)	320
Maññittho = Maññivo (Syā) Maññavho (Ka)	38
Maññe = Maññati (Sī)	362
Maññe tvaññeva = Mampi tvaññeva (Sī, Syā) Tvampi maññeva (I)	135
Maṭṭhakuṇḍalī = Maṭṭakuṇḍalī (Sī, I)	217
Mataṁ mataṁ eva = Matamatameva (Sī, Syā, I)	101
Matīmā = Mutīmā (Sī, I)	222
Matthamānasmiṁ = Manthamānasmiṁ (I) Maddamānasmiṁ (Ka)	208
Madanāya = Madirāya (I)	364
Madhudo = Madhuvā (Sī, I)	288
Manusāsanti = Samanusāsanti (Sī, Syā, I)	238
Mamantike = Mama santike (Sī, Syā, I)	260
Mama = Mamaṁ (Sī, I)	317
Mamaṁ = Maṁsaṁ (Ka)	101
Mammamhi = Mamasmi (Ka)	64
Mamīme = Mama ime (Sī, I)	41
Mamedaṁ = Mama idaṁ (Ka-Sī, I) Mamayidaṁ (Syā)	309
Mamedaṁ = Mama yidaṁ (Syā) Mamāyidaṁ (I)	208
Mallagāmaṁ = Malataṁ (Sī, I) Mallayataṁ (Ka)	292
Mavhāyamāno = Mavhayāno (Sī, I)	268
Mahagghato = Mahaggato (Saṁ 1. 19)	219
Mahante = Mahatte (Syā, Ka)	254
Mahā loko = Mahābrahme (Ka)	97

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ma]	
Mā adda = Mā addasa (Sī, I)	116
Māgañchi = Māgacchi (Syā, Ka)	381
Māṇava = Bhātika (Khu 2. 150)	224
Mātu ca = Mātucca (Sī)	369
Mātuñca = Mātucca (I)	337
Mā pamāda = Mā pamādaṁ (Sī)	233
Māladhārī = Mālabhārī (Sī, I)	217
Mā vivadatha = Māvivadittha (Sī, Syā, I)	260
Māsamānā = Māsasānā (Sī, I) Māsiṁ samānā (Syā)	309
Mā’ssā = Māsu (Ka)	96
Mā su = Mā ssu (Sī, Syā, I)	122
Māsu kujjha = Māssu kujjhi (Sī, I)	137
Māhatvā = Māhitvā (Syā, Ka)	226
Migamātukāti = Migamātuyā (Ka)	22
Migavīraseṭṭha = Migaviriyaseṭṭha (Sī, I)	281
Migājinaṁ = Migājiraṁ (Sī) Migāciraṁ (I)	380
Mittaddu = Mittadubbī (Syā, Ka)	384
Miyyare = Mīyare (Sī, I)	214
Milāyāmi = Milayāmi (Sī) Miyyāmi (Sī, I-Ṭṭha)	278
Mudiṅgā ca = Mutiṅgā ca (Sī, Syā, I)	250, 341
Mupagamaṁ = Mupanamaṁ (Sī, I, Aṁ 1. 123)	157
Muppate = Mubbahe (Sī, Syā, I, Ka-Ṭṭha) Muṭṭhahe (Ka)	340
Mupāsitaṁ = Mupocitaṁ (bahūsu)	306
Mummure = Mummare (Syā), Maṁ pure (Ka)	52
Muḷāla = Pulasa (Sī, I) Mulāsa (Syā)	184
Mūlamhi chindatha = Mūlañca chindatha (Sī) Mūlaṁ vichindatha (I)	243
Mūlāni kantatīti = Mūlaṁ nikantatīti (Sī)	41
Mejjhā’raññe = Majjheraññe (Ka)	153
Meṇḍa = Meḷa (Sī, I)	198
Metti = Mettī (I) Mittī (Ka)	115

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ma]	
Metti saṁsati santhavo = Mittaṁ saṅgati sandhavo (Ka)	189
Medininti = Medaninti (Syā, Ka)	179
Medhagaṁ = Medhakaṁ (I)	158
Modathavho = Modatha vo (Ka)	244
Maṁsakājaṁ = Maṁsakācaṁ (I)	377
[Ya]	
Yathā ciraṁ = Yamācaraṁ (Sī, I, Ka-Ṭṭha)	315
Yamāsi hadayassitaṁ = Sokaṁ hadayanissitaṁ (Sī, Syā)	121, 218
Yamimaṁ = Yayimaṁ (Sī, I), Yimaṁ (Ka)	118, 331
Yamunāya ca = Nammadāya (Sī, I)	78
Yasmiṁ nāvisate = Yasmā vivasate (Sī, Syā, I)	261
Yācitave = Yācituye (Ka)	337
Yiṭṭhaṁ ca hutañca = Yiṭṭhaṁva hutaṁva (Sī, I)	206
Yudhañcaya = Yudhañjaya (Sī, Syā) Yuvañjaya (I)	235
Yena dadāmi = Yenā'dāmi (Sī, Syā)	26
Yena na dadāmi = Yena nā'dāmi (Sī, Syā)	26
Ye mantaṁ jappanti = Yeme japanti (Sī, I) Ye'me jappanti mante.	283
Ye sante = Yesaṁ no (Syā, Ka)	100
Yo ca = Yodha (Heṭṭhā 419. Sulasājātake)	216
Yo te = Yo taṁ (Syā, Heṭṭhā 348. Araññajātakepi.)	195
Yo varattaṁ = Yo ca yottaṁ (Ka)	67
Yaṁ suvaṇṇo suvaṇṇena = Yaṁ supaṇṇo supaṇṇena (Sī, Syā, I)	48
[Ra]	
Raṇaṁ = Cuṇṇaṁ (Ka-Sī, I)	374
Rattaṁ = Rattiṁ (I)	331
Rattimandhova = Nattamandhova (Sī, I)	327
Ratī ca = Rattiñca (Syā, Ka)	277

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Va]	
Vata'ppaddhe = Vata panthe (Syā) Vata bandhe (Ka)	107
Vatasīlavattaṁ = Vatasīlavantaṁ (I, Ka)	163
Vastaṁ = Bhastaṁ (Sī, I) Kalakaṁ (Syā) Garaṁ (Ka)	146
Vada tvaṁ = Vara taṁ (Sī) Vara tvaṁ (I)	162
Vanibbaka = Vaṇibbaka (Sī)	316
Vanibbato = Vanibbako (Syā, I)	361
Vanibbato = Vaṇibbino (Sī) Vanibbino (I)	318
Vanibbino = Vaṇibbino (Sī, Syā)	153
Vanimhase = Vaṇimhase (Sī, I)	52
Varuṇakaṭṭha = Varaṇakaṭṭha (Sī, I)	17
Valāhakassa = Vālāhassa (Sī, I)	51
Valāheneva = Vālāheneva (Sī, I)	51
Vasatiṁvase = Vasatī vase (Syā) Vasa divase (I)	140
Vākurehi = Vākarehi (I, Sī-Nisya) Vāgurehi (?)	199
Vājapeyyaṁ = Vācapeyyaṁ (I, Ka)	193
Vāyussa = Harissa (Ka)	196
Vāricara = Vārichanna (Sī, I)	281
Vikantaṁ = Vikattaṁ (Sī)	86
Vikatthittho = Vikatthito (Ka-Sī, Syā, Ka)	207
Vigaticchāna = Vīticchānaṁ (Sī, I)	68
Viḍayhase = Viḷayhase (Sī, I)	63
Viṇāti = Thuṇāti (Sī)	64
Videssanā = Viddesanā (Sī, I)	161
Vidvā = Viddhā (Syā)	246
Vinasuṁ = Vinassuṁ (Sī)	171
Vipariyāso = Vipariyāyo (Syā, Ka)	18
Vippasākhaggā = Vippasūnaggā (Sī, Syā, I) Vippa-onaggā (Ka)	360
Vibhijjitaṁ = Visāṭitaṁ (Sī, Syā, I) Vighāṭitaṁ (Sī-Nisya)	56
Vibhīṭakā = Vibhedakā (Syā, Ka)	56
Vibhiṁsikāti = Vibhesikāti (Syā) Vihesikāti (I)	117

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Va]	
Viyākato = Pabyākato (Ka) Byākato (Syā, I)	197
Viyeti = Vineti (Syā) Viheti (I) Vigeti (Ka-Ṭṭha)	260
Virocanā = Virocamānā (Ka)	73
Vilapi = Vippalavi (bahūsu)	63
Vivaṭṭachaddo = Vivattacchaddo (Sī) Vivaṭṭacchado (Syā) Vivaṭṭacchaddā (I)	161
Vivasāne = Vivasane (Sī, Syā, I)	267
Visaṭagāminī = Visaṭagāminiṁ (I, Ka)	201
Visamakhādisuṁ = Visa'masāyisuṁ (Sī, Syā)	130
Vihaṅgamā = Vihagā (Sī, I)	189
Viharissāma = Viharissāmu (I)	332
Vihāhasīti = Vihāhisīti (Sī, Syā, I) Vihāyasi (Ka)	15
Vītisārayimha = Vītisārimha (Sī, Syā, I)	228
Vuḍḍha = Vaddha (Sī, I)	9
Vuḍḍhabyaṁ = Vaddhabyaṁ (Sī, I)	52
Vuḍḍhā = Vaddhā (Sī, I)	230
Vettaraṇī = Vetaraṇī (Sī, I)	356
Vetaraṇiṁ = Vettaraṇiṁ (Ka)	183
Vedaguno = Vedaguṇā (Syā, Ka)	215
Vedabba = Vedabbhaṁ (Sī, I)	12
Vedayittho = Vedayato (I, Ka)	301
Vesmani = Parisati (Syā) Parīsati (I)	378
Verambhānaṁ = Verambānaṁ (Sī, I)	187
Voharitu = Vohātu (I)	253
[Sa]	
Sakaccha bandho = Sakkaccabaddho (Sī, I) Saṁkaccabandho (Nisya)	287
Sakammunā = Sakammanā (Sī, I)	350
Sakkā = Sakko (Syā, Ka)	124
Sakuṇānañca = Sakuntānañca (Sī, Syā, I)	261
Saṅketheva = Saṅkateva (Ka)	41

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Sakhyaṁ = Sakkhiṁ (Sī, I) Sakhi (Syā)	251
Saṅgathitā = Saṅgadhitā (Ka) Saṅgantitā (Syā)	202
Saṅgaraṁ = Saṅkaraṁ (Ka)	366
Saṅgaraṁ katvā = Kāraṁ katvāna (Sī, I) Saṁkaraṁ katvā (Ka)	52
Saṅgarā = Saṅkarā (Ka)	233
Sagge pamodatīti = Sagge ca modatīti (Sī, I)	150
Sacarā = Bilarā (Sī) Biḷārā (Syā) Patarā (I)	209
Sacchandino = Tacchandino (Syā, Ka)	25
Sañcayo = Sañjayo (Sī, Syā, I)	378
Saṭṭhi = Saṭṭhiṁ (Syā)	100, 242
Sataṁ = Santānaṁ (Sī, Syā) Sattānaṁ (I)	261
Satageṇḍu = Satabhedo (Sī, I) Satabheṇḍu (Sī, Nisya)	76
Sa tiṭṭhati = Santiṭṭhati (Sī, I)	70
Sateratā = Sateritā (Sī, Syā, Ka)	361
Sattaṁ = Sattuṁ (Syā, I, Ka) Upari 80 gāthāya saṁsandetabbaṁ.	366
Saddaheyya = Saddahetha (Sī, Syā, I)	127
Saddhāvittā = Saddhācittā (Sī, I, Ka)	205
Sandhiñca = Saddhiṁ ca (Ka)	367
Sadhanaṁ = Pavaraṁ (Sī, Syā, I)	144
Santiṁ puṇeti = Santaṁ pune’ti (Sī, I)	138
Santhavo = Sandhavo (Ka)	40
Sandhānagato = Saṇṭhānagato (Syā, I) Santhānagato (Sī)	321
Sannayha = Sandhāya (Sī, I)	145
Sannayhupāgami = Sandhāyupāgami (Sī, I)	270
Sappipāyāsaṁ = Sappipāyañca (Sī)	365
Sabbasaṁhārako = Sabbasāhārako (Ka)	26
Sabbā gāvī ujuṁ yanti = Sabbā tā ujuṁ gacchanti (I) (Aṁ 1. 381)	110
Sabbā tā jimhaṁ gacchanti = Sabbā gāvī jimhaṁ yanti (Sī, Syā)	110
Sambuddhimantaṁ = Sambuddhivantaṁ (Syā, I) Sambuddhavantaṁ (Ka)	164

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Sammaggatānu'jjugatāna = Samaggatānujjugatāna (Syā), Samuggatānujjugatāna (Ka)	151
Samacārinī = Samacāriṇī (Sī)	290
Samāsajja = Samāpajja (Syā, Ka)	134
Sayaṁ harī = Athāharī (Sī, Syā, I)	257
Sarīsapāni = Siriṁsapāni (Sī, Syā, I)	54
Sa-vaṭākaraṁ = Sapaṭākāraṁ (Ka)	185
Sassamāno = Sayhamāno (Syā, Ka)	366
Sahavāso hi = Sahavāsopi (Syā, Ka)	329
Sahasaṁ = Sahasā (Sī, Syā, I)	24
Sahassapādaṁ = Sahassaporaṁ (Ka)	372
Sahassiyo = Sahassiyā (?)	247
Sahāyatā = Sahāyakā (Syā)	326
Sahāyamitte = Sahāyamatte (Sī, I)	222
Sāgaraṁva = Sāgaramiva (Sī, Syā, I)	63
Sādūni = Sādhūni (Ka-Sī, Syā, Ka)	116
Sādhino = Sādhīno (Sī, I)	300
Sāmaggimeva = Sāmagyameva (Syā, Ka)	260
Sārambhā = Sārabbhā (Ka)	208
Sārāṇiyaṁ = Sāraṇīyaṁ (Ka)	228
Sāsikāti = Sālikāti (Sī, Syā, I)	27
Sāhasā = Sahasā (Sī, Syā, I)	328
Sāḷiya = Sāliya (Sī, Syā, I) Sāḷika (?)	130
Siṅgālī = Sigālī (Sī, Syā, I)	18
Siṅgālo = Kotthuko (Sī, I) Koṭṭhuko (Syā)	90
Siṅgālo = Sigālo (Sī, Syā, I)	36
Siṅgila = Siṅgāla (Ka) Piṅgala (Ṭīkā)	103
Siṅgiṁ vidalasūpiyo = Siṅgiṁ bidalasūpiyo (Sī, I) Saṅgīveraṁ lasūpiyo (Ka)	298
Siṭṭhaṁ = Satthaṁ (Sī, Syā, I)	73

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Sitāni = Mihitāni (Sī, Syā, I)	174
Sinnapatto = Sīnapatto (Sī, I)	56
Sindhuvārakā = Sindhuvāritā (Syā, I, Ka)	332
Siyyasi = Seyyasi (Sī, Syā, I)	6
Sirī hi naṁ = Sirihīnaṁ (Sī, Ka) Sirīhīnaṁ (Syā, I)	321
Sivayo = Sīviyo (Syā)	317
Sītibhūtā = Sītībhūtā (Sī)	353
Sītodakā = Sītodiyā (Sī, I) Sītodikā (?)	331
Sīlavattaṁ = Sīlavantaṁ (I, Ka)	163
Sīvika = Sīvaka (Sī, I)	317
Sukassa = Suvassa (Sī, Syā, I)	152
Sukhudrayāni = Sukhindriyāni (I)	223
Sujacco = Ajacco (I)	95
Sunītena = Suvinītena (I)	179
Sunīhataṁ = Sunībhataṁ (Sī, Syā, I) Sunibbhataṁ (Ka)	183
Suparivajjayetha = Suparivajjayātha (Syā)	270
Supariṇāhavā = Supariṇāmavā (Ka)	358
Supanena = Supitena (Sī) Supinena (I, Ka)	98
Supupphito = Sampupphito (Syā)	371
Supupphitaṁ = Sampupphitaṁ (Sī, I)	330
Subbhamu = Subbhu (Sī) Subbhā (Syā)	206
Subbhū = Subbhā (Syā) Sumbhā, Subhmā (Ka)	205
Surabhi = Surabhī (Sī, Syā, I)	330
Suriyo ca = Sūriyo ca (Ka)	250
Suvānehi = Supinehi (Sī, I)	316
Suvilaggamajjhe = Suvilākamajjhe (Syā, I, Sī-Ṭṭha) Suvilātamajjhe (Ka)	206
Susīma = Susima (Ka)	169
Susumāra = Suṁsumāra (Sī, Syā, I)	55
Susoṇi = Sussoṇi (Sī, Syā, I)	135

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Sedumaṁ = Serumaṁ (Sī, Syā, I)	126
Snehamakāsi = Sinehamakāsi (Sī, Syā, I)	7
Seyya = Sayha (Sī, Syā, I)	193
Seyyo = Seyyā (Sī, Syā, I)	86
Soke dutīyatā = Soko dutīyakā (Ka)	123
Sotthiṁ = Sotthī (Syā)	329
Sopapajjatīti = So upapajjatīti (Sī, Syā, I)	384
Sobhane = Sobhaṇe (I, Ka)	135
So yāti = Sayati (Sī, I) Sa yāti (katthaci)	353
Sosindo = Sosīto (Sī, Syā, I) Sosino (Ka)	22
Soḷasubbedho = Soḷasapabbedho (Sī, I)	76
Saṁgacchi = Saṁgañchi (Sī, I)	196
Saṁmhitabhāsiniṁ = Sammillabhāsiniṁ (Sī, I) Sammillahāsiniṁ (Syā)	207
Suṁsumāroti = Susumāro (Ka)	65
Svajja = Sajja (Sī, I)	337
[Ha]	
Hañchati = Haññati (Sī, Syā) Haññiti (katthaci)	230
Haññāma = Hañchema (Sī, I) Hañchāma (?)	85
Hantvāna = Jhatvāna (Sī, I) Hitvāna (Syā)	216
Hatthatta = Hatthattha (Sī, Syā, I)	82, 352
Hatthatthagatā = Hatthattagatā (katthaci, Sī-Nisya)	131
Hatthayo = Hatthino (Sī) Hatthiyo (Syā, I)	53
Hatthigavassā = Hatthigavāssā (Sī) Hatthī gavāssā (Syā, I)	172
Haripattā = Haritapattā (Sī, Syā, I)	190
Harītakaṁ = Harīṭakaṁ (bahūsu)	304
Harehi = Sevehi (I)	129
Halāhalāmiva = Halāhalaṁ iva (I)	109
Hāpito = Hāsito (Sī, Syā)	261
Hāhasi = Hāyasi (Syā, Ka)	124

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ha]	
Hidaṁ = Hi taṁ (Sī, I)	354
Hiyyetha = Hīyetha (Sī)	43
Hiyyoti hiyyati = Hīyoti hīyati (Sī)	351
Heṭhayitvāna = Pothayitvāna (Ka)	185
Heṭhayitosmi = Pothayitosmi (Ka)	334
Hessati = Hohiti (Sī, I)	311
Haṁci = Hasi (Sī, Syā) Hañci (?)	26

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge

Jātakasūcipattaṁ

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge

Gāthāsūci